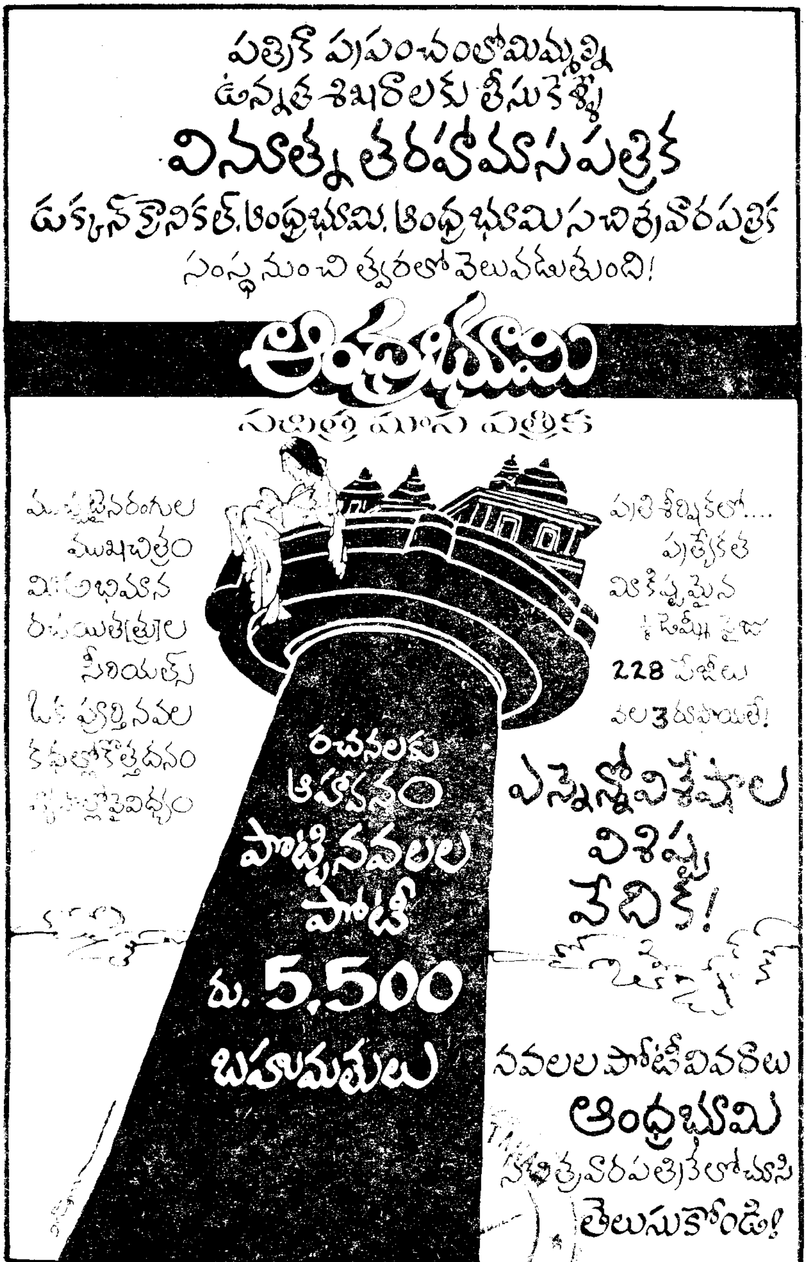

పత్రికా ప్రపంచంలో మిమ్మల్ని
ఉన్నత శిఖరాలకు తీసుకెళ్ళే
వినూత్న తరహా మాసపత్రిక
డక్కన్ క్రానికల్, ఆంధ్రభూమి, ఆంధ్రభూమి సచిత్ర వారపత్రిక
సంస్థ నుంచి త్వరలో వెలువడుతుంది!
ఆంధ్రభూమి
సచిత్ర మాస పత్రిక
ముచ్చటైన రంగుల
ముఖచిత్రం
మీ అభిమాన
రచయితల
సీరియల్స్
ఒక పూర్తి నవల
కథల్లో కొత్తదనం
శీర్షికల్లో వైవిధ్యం
ప్రతి శీర్షికలో....
ప్రత్యేకత
మీకిష్టమైన
డెమ్మీ సైజు
228 పేజీలు
వెల 3 రూపాయలే!
రచనలకు
ఆహ్వానం
పోటీ నవలల
పోటీ
రు. 5,500
బహుమతులు
ఎన్నెన్నో విశేషాల
విశిష్ట
వేదిక!
నవలల పోటీ వివరాలు
ఆంధ్రభూమి
సచిత్ర వారపత్రికలో చూసి
తెలుసుకోండి!

తొణికిసలాడే తెలుగుదనంతో
సిరులు పొంగే గ్రామీణ వాతావరణంలో
వెచ్చవెచ్చని బావామరదళ్ళ సరాగాల రంగుల తోరణం
ప్రసాద్ ఆర్ట్ పిక్చర్స్
కమలమ్మ కమతం
ఈస్ట్‌మన్ కలర్
నిర్మాత: ఎ.వి.సుబ్బారావు
స్క్రీన్‌ప్లే దర్శకత్వం: కె.ప్రత్యగాత్మ
సంగీతం: టి.చలపతిరావు
నవయుగ

జ్యోతి

సచిత్ర మాస పత్రిక

ఏప్రిల్ 197[illegible]

సంస్థాపకులు

కీ॥ శే॥ వి.వి. రాఘవయ్య

మేనేజింగ్ ఎడిటర్

శ్రీమతి వి. లీలావతి రాఘవయ్య

సహకార సంపాదకుడు : వేమూరి సత్యనారాయణ

సంపుటి 17 — సంచిక 3

విషయ సూచిక

ఇంకా కవిత, కార్టూన్లూ, జయదేవ్ (వి)చిత్ర విజ్ఞానం!

నవలానుబంధం

నవలల పోటీలో ద్వితీయ బహుమతి పొందిన నవల

వరాలిచ్చే దేవుళ్ళు — 'వసుంధర'

ముఖచిత్రం: 'మావారి మంచితనం'లో ఎన్. టి. రామారావు

జ్యోతి, 17-B రాజారాం కాలనీ, P. B. నెం. 2650, మద్రాసు-600 024.

ఫోన్: 423123. సంవత్సర చందా (ప్రత్యేక సంచికతో రు. 42/)

మోపెడ్స్ మరియు సువేగా మోపెడ్స్—భేదము నెం. 4

"అదియెంత అందంగా వుంది అనేందుకు ముందే అదియెంత మంచిది అనేమాట రావాలి...

సువేగాయందలి లోపైపునే బలమైన పెట్టి రూపమునసున్న సెక్షన్ మరియు చెయిన్ ప్రయాణము,దానికి సన్నని రూపమును మరియు అధిక భద్రతను, మేలైన స్థిరత్వమును యిచ్చుచున్నవి. ఇవి ఏకంగా యేకొద్ది మోపెడ్స్ యివ్వగల జంట గుణములు.
ఇక మనము భేదాలను పరిశీలిద్దాము.

మోపెడ్స్ అన్నియు ఒకే విధంగా ఉత్పత్తి కాలేవని మీకు తెలుసుగదా, సువేగా భేదాలను గమనించండి.

* సువేగా పొదుపుగల మోపెడ్. దీనికిగల సరిక్రొత్త ఎస్ఎస్ సిరీస్ కార్బ్యురేటర్ ఒకే ఒక లీటరుతో మిమ్ము 70 కిలోమీటర్లు తీసుకొనిపోగలదు.
* సువేగా మన్నికగల మోపెడ్. దిట్టమైన క్రోమిక్ అల్యూమినియం మిశ్రమ సిలిండర్లు యుందు వుంటూ, యివి వెనుక తాకిడికి తట్టుకొని గతుకులుగల రోడ్‌లో కదలకుండా సుఖంగా ప్రయాణం చేయుటకు మా డీలక్స్‌నందు అమర్చబడియున్నవి దీనికి మెయింటినెన్స్ మరియు మరామత్తుల ఖర్చులు తక్కువ.
* సువేగా డీలక్స్: ఇది జంట సీట్లుగల మోపెడ్ రెండు విధాల పొదుపు సాధింపవచ్చు.
* సువేగా సులభంగా బయలుదేరు మోపెడ్ ఇది ఒక్కే ఒక దెబ్బతో బయలుదేరుతుంది.

వెనుకచూపు వద్దు, సువేగా కొనండి. వివరములకు మా సమీపమందలి సువేగా డీలరును కలుసుకోండి.

అయితే సువేగా రెండు విధాల మంచిది."

SAA/MIL/117/TEL

Suvega

సువేగా సాటిలేని మోపెడ్‌కు మరొక పేరు.

మోపెడ్స్ ఇండియా లిమిటెడ్
తిరుపతి ఆంధ్రప్రదేశ్

తొలిమాట

జ్యోతి నిర్వహిస్తున్న కథలపోటీ వివరాలు ఈ సంచికలో ప్రకటించాము. గత సంవత్సరంలా కాక ఈసారి ఎక్కువమంది రచయితలకు బహుమతులు లభించేలా మార్పులు చేశాము. వైవిధ్యమున్న కథావస్తువులతో రచయితలు ఈ పోటీలో పాల్గొని పోటీని విజయవంతం చేస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

*　　*　　*

ఇది యంత్రయుగం. మనిషిని మించిన ప్రాధాన్యత యంత్రాలకుంది. యంత్రం తన కప్పగించిన బాధ్యతను సాధ్యమయినంతవరకూ సక్రమంగానే నెరవేరుస్తుంది. అయితే యంత్రచోదకులతోనే సమస్య. స్వార్థంచోటు చేసుకొని, తనకు తెలిసిన పని మరొకరికి తెలుపగూడదన్న ఆలోచన చేస్తే....ఏమౌతుంది....చూడండి 58వ పేజీ.

*　　*　　*

గొళ్ళెం తలుపుకీ, కళ్ళెం గుర్రానికీ ఉంటుంది. మనిషికీ, మనసుకీ గొళ్ళెం వేసేందుకో, కళ్ళెం వేసేందుకో ప్రయత్నిస్తే, పిల్లి అయినా పులికాదూ మరి! 82వ పేజీ చూడండి!

*　　*　　*

వివిధ అంశాలపై మహాకవి శ్రీశ్రీ ఆలోచనలూ, అభిప్రాయాలూ ఈ సంచికలో ప్రచురించబడ్డ 'శ్రీశ్రీతో ముఖాముఖీ'లో వివరించబడ్డాయి. 'పదబంధ ప్రహేళిక' ద్వారా శ్రీశ్రీతో సాహితీ సంబంధం కలిగి ఉన్న జ్యోతి పాఠకులకు ఈ రచన ఆసక్తికరంగా ఉంటుందని ఆశిస్తున్నాము.

*　　*　　*

వైవిధ్యంగల రచనలు ప్రచురించేందుకు ఎప్పుడూ ప్రయత్నిస్తుంటుంది జ్యోతి. ఈ సంచికలో, ఇటీవల ముగిసిన భారత వెస్టిండీస్ క్రికెట్ టెస్ట్ సిరీస్‌పై ఎన్. లక్ష్మి సమగ్ర పరిశీలన ప్రచురింపబడింది.

వె. వేములపల్లి

ఉత్తరాలు

ప్రతి రూల్‌కి కొన్ని ఎక్సెప్షన్స్ వుంటాయి. అలాగే కొన్ని అసంప్షన్స్‌కూడా వుంటాయి. ముఖ్యంగా ప్రస్తుతం పెరిగిపోతున్న ఈ వార పత్రికలు, మాస పత్రికలయొక్క ముఖ్యోద్దేశం డబ్బు సంపాదించడం. నేను ముందరే అన్నట్టు కొన్ని (చాలా తక్కువ) పత్రికలకి డబ్బు సంపాదించడం ముఖ్యోద్దేశం కాకపోవచ్చు. కానీ, ఈనాడు వచ్చే ఎక్కువ పత్రికలు చేసేది వ్యాపారమేనని నేను మనస్ఫూర్తిగా విశ్వసిస్తాను. ఆ పత్రిక సంస్థాపకులది పూర్తిగా వ్యాపార భావనే. వాళ్ళు ఎలా డబ్బు, తద్వారా పేరు సంపాదించాలా అని ప్రతిక్షణమూ ఆలోచిస్తూనే వుంటారు. ఆ డబ్బు సంపాదనకోసం ఎలాంటి పనికైనా వెనుకాడరు.

కొన్ని పత్రికలు (పేర్లు అనవసరం) చూస్తే వాటిల్లో అడ్వర్‌టైజ్‌మెంట్సు, సినిమా కబుర్లు ఇవే కనిపిస్తాయి. పట్టుమని నాలుగు కథలు కనపడవు. వాటిలో కూడా అసహజత్వమే ఎక్కువ పాలు వుండడం కద్దు. మరికొన్ని పత్రికలు (ముఖ్యంగా మంత్లీస్) ఒక ప్రముఖ రచయిత్రి (రచయిత కాదు సుమా!) చేత బ్రతిమాలి వ్రాయించుకొనిన సీరియల్స్ కానీ, నవలలుకానీ తప్పకుండా ప్రచురించడం జరుగుతూన్నది. అంటే వాళ్ళకి కావల్సింది పాప్యులారిటీ. దానికితోడు ఈ వెర్రి (అనకూడదేమో) జనానికి ఆ రచయిత్రి పేరు చూడగానే గుండెల్లో గుబులుపుట్టి విరగబడి చదువుతారు—ఎలాంటి చెత్త వున్నా సరే—జనంయొక్క రెస్పాన్స్ గుర్తించి ఆ పత్రికల ఎడిటర్లు అలాంటివారి రచనలే ప్రచురిస్తారు. ఇక యువతరానికి, సహజత్వానికి దగ్గరగా వ్రాసే రచనలకి తావు లేదు. అంతకంటే అలాంటి రచనలు చదివే అదృష్టం పాఠకులకి లేదు అనటం సమంజసం.

శ్రీమతి మాలతీ చందూర్‌గారి మాటలతో నేను పూర్తిగా ఏకీభవిస్తాను. వ్యాపార ధోరణికీ, ఉత్తమ సాహిత్యానికీ ముమ్మాటికీ పొంతన కుదరదు. కాబట్టి ఏ పత్రికలైతే వ్యాపార ధోరణిని అవలంబిస్తున్నాయో, అలాంటి పత్రికల లోంచి ఉత్తమ సాహిత్యం రావడానికి ఎదురు చూడ్డం ఎడారిలో ఎండమావికోసం ఎదురు చూసినట్టే.

కాబట్టి ఉత్తమ సాహిత్యం మనం చదవాలంటే లిటరరీ అసోసియేషన్స్, బుక్ క్లబ్బులు రావాలనేది తథ్యం. లేదా ప్రస్తుతం వస్తున్న పత్రికలు తమ వ్యాపార ధోరణిని అరికట్టుకోవాలి. ధనదాహం. కీర్తి వ్యామోహాలని తగ్గించుకోవాలి.

—పి. వి. రామన్, గుంటూరు-2.

"Muchmight be said on both sides" అంటాడు Sir Roger. అందుచేత శ్రీమతి మాలతీ చందూర్ అభిప్రాయం తీసుకుందాం.

"పత్రికలలో ఉత్తమ సాహిత్యం రాదు. (కారణం) సాహిత్య విలువలకీ, వ్యాపార ధోరణికీ పొంతన కుదరదు" అని.

అయితే "ఉత్తమ సాహిత్యం" అనే దానికి నిర్వచనం కొద్ది మాటల్లో ఇమిడ్చి చెప్పలేము.

సంపాదకులున్నట్లు ప్రఖ్యాత రచయిత/రచయిత్రుల ఉత్తమ రచనలన్నీ పత్రికలద్వారా వచ్చినవే. నేటి ప్రఖ్యాత నవలాకారుల రచనలన్నీ వారపత్రికలలో సీరియల్స్‌గా ప్రచురింపబడి ప్రచారం పొందినవే—కీ॥ శే॥ శ్రీమాన్ రాజగోపాలాచారి గారి రామాయణం, మహాభారతం కూడా తొలుదొల్త వారపత్రికలోనే

సీరియల్స్‌గా వచ్చేయి—నేటి ఉత్తమ రచయితల కథలు, గేయాలు వగైరాలన్నీ పత్రికలలో వచ్చినవే — తరువాత కూర్పు కావించబడి పుస్తక రూపాల్లో వస్తున్నాయి. అది రచయితల ప్రచురణకర్తల స్వవిషయం.

ఈ విధంగా Epics వంటి ఉద్గ్రంధాలు పత్రికల్లో రాపోకవచ్చును గాని ఉత్తమ సాహిత్యం రాదనలేము. నూతన రచయితల రచనలు వారపత్రికలవారు ప్రచురణకి స్వీకరించటమే గగనారవిందంగా వున్నప్పుడు ప్రతి రచయితా తన రచన ఉత్తమ రచన గనుకనే ప్రచురింపబడింది అనుకోవటంఅసహజంకాదు.

'నేను' ఉత్తమ, 'నీవు' మధ్యమ, వాడు 'అధమ' వ్యాకరణ రీత్యానే కాదు, సాహిత్య పరంగా కూడా రైటే.

ఇక సాహితీ విలువలు మాటకొస్తే పత్రిక వెల యెంత అంటే అతి స్వల్పము-అందులో వున్న సాహిత్యం విలువ ఎంతైనా కావచ్చును-దాని విలువ రూపాయలు-పైసాలులో మాత్రం కాదు పత్రిక వారిచ్చే పారితోషికం అంత అని కూడా కాదు-అది పుస్తక రూపంలో వెలుపడి, ప్రతి రూపాయి చొప్పున పదివేల కాపీలు అమ్ముడుపోయినా సాహిత్యం విలువ లక్ష మాత్రమేకాదు. అంతకంటె ఎక్కువ కావచ్చు-అంత విలువ చెయ్యకపోవచ్చు కూడ. ఎంత జనాదరణ పొందిందీ మాత్రమే తెలియజెస్తుంది.

గ్రీటింగ్ కార్డు విలువ ఎంత అంటే ఏం చెప్పగలం—ప్రేమ లేఖల విలువ ఎంత అంటే ఏం చెప్పగలం-భట్రాజు పొగడ్తకి అక్షరలక్షలిచ్చిన భోజుడు, శాకుంతలం, మేఘ సందేశం వంటి మహా కావ్యాలకి ఇచ్చాడా? సాహిత్యానికి, మానవతకి విలువలు కట్టే (శ్రీశ్రీ మాటల్లో) "షరాబు" లేడు—పత్రికలలో వచ్చేదంతా 'చౌకబారు సాహిత్యం' అని కొట్టి పారేయలేం-మట్టిలో కూడా మాణిక్యాలుండొచ్చు-ఇన్నిటికీ మించి సాహిత్యం విలువలు, సాహిత్యాభివృద్ధి కొరకు శక్తి వంచనలేక కృషి చేస్తున్న శ్రీమతి మాలతీ చందూరే, వారి అమూల్యాభిప్రాయాన్ని వెల్లడించింది పత్రిక ద్వారానే కదా! ఈ విషయం గణనలోకి తీసుకొన్నప్పుడు ఉత్తమ సాహిత్యం వెలువడాలంటే సాహిత్యం విలువలు సత్వరాభివృద్ధి చెందాలంటే కేవలం పత్రికల ద్వారా మాత్రం కాదని శ్రీమతి చందూర్‌గారి అభిప్రాయమయి వుంటుంది.

శ్రీమతి మాలతీ చందూర్‌గారి పై అభిప్రాయానికి కారణం పత్రికా నిర్వహణ వ్యాపారదృష్టితో సాగుతుందని - ఇందులో కొంత యధార్థం వుందని సంపాదకులే అంగీకరించేరు. పత్రికల్లో తక్కువ శాతంలో ఉత్తమ సాహిత్యం వుంటుందని కూడా సంపాదకులు అంగీకరించేరు.

ఇక పత్రికా వ్యవస్థాపకులకి కొంత రాజకీయ Party organ కూడా ఉంటుందనే చెప్పాలి. అయితే పాఠకులకి యివన్నీ పట్టవు. వినోదంకోసం పత్రికల్ని చదువుతారు. ఈ కోణంలో సంపాదకుల ప్రజ్ఞ రుజువవుతుంది. పత్రిక ముఖచిత్రం మొదలుకొని లోపలిపేజీల్లో విశ్వరూప సందర్శనం చేయించి పాఠకుల్ని తరింపజేసే సంపాదకుడు ఆ శ్రీ కృష్ణపరమాత్మకంటే గొప్పవాడని నే ననుకుంటాను. పత్రికల్లో ఉద్దరాల శీర్షిక, కార్టూన్లు, జోకులు, వంటా వార్పూ, ప్రశ్నలు-జవాబులు, బాల సాహిత్యం, చిత్రజగత్తు, గ్రంథ పరిచయం వగైరా, వగైరా ఓహ్-ఇదంతా కేవలం 3 రూ. లోపు మాత్రమే. అన్నట్లు వారఫలాలు కూడా ఉంటాయి. ఆదివిష్ణుగారు ఆ ఫీచరు అతి తేలిక-ఇక దానిమీద విమర్శలుండ నంటారు-పోన్లెండి.

మేధావులకి Relaxation అల్ప విద్యావంతులకి వినోదం కలిగిస్తున్న పత్రికల్ని వ్యాపారదృష్టి సాకుతో కొట్టేయకూడదు. అవి లిటరసీ పెంచుతున్నాయని నా అభిప్రాయం. రచనల్లో సామాజిక స్పృహ ఉండాలని నాయకమాన్యు లంటున్నారనుకోండి. అది సంపాదకుల దోషం కాదు కదా-అదీగాక సినీమాలు చూస్తే చాలు-అవి దృశ్యకావ్యాలు.

—మంగిపూడి సూర్యనారాయణ,
బొబ్బిలి.

"పాప్యులర్ పీరియాడికల్స్ ద్వారా ఉత్తమ సాహిత్యం రాదు" అనే మాలతీ చందూర్ గారి మాటలతో నేను ఏకీభవించలేను. తరతరాలుగా ఉత్తమ సాహితీ పత్రికలైన భారతి కృష్ణా పత్రికల సాహిత్య సేవ ఏ తెలుగువాడూ మరువలేడు. నేడు పత్రికల స్థాయి వ్యాపార ధోరణిలో వుండుటవలన ఉత్తమ సాహితీ విలువలను నిల బెట్టుకోలేక పోవుట సత్యము. అంతమాత్రం చేత పత్రికలద్వారా ఉత్తమ సాహిత్యము వెలువడదు అనుట సమంజసముకాదు. రచయితలందరూ ప్రతిఫలాపేక్షతోనే రచనలు చేయరు. ప్రతిఫలం పొందలేకపోయినా ఒక ఉత్తమ రచనను పాఠకులకు అందించిన రచయితకు లభించే ఆనందం అమూల్యమైనది. "ఉత్తమ సాహిత్య" మనేది వ్యక్తిగత పరిధిలో చూస్తే మనిషిమనిషికీ మారుతూ వుంటుంది. కానీ విశ్వజనీయమై సకల త్రికాలా బాధ్యమైనదే ఉత్తమ సాహిత్యంగా చెప్పవచ్చు. "సహితస్యభావః సాహిత్యం" హితము చేకూర్చునది సాహిత్యము. రచయితలందరూ హితకరమైన సాహిత్యము సృష్టించినచో పత్రికల స్థాయి అత్యున్నత స్థితినందగలదు. ఉన్నత ప్రమాణాలు గల రచనలు రావాలంటే కేవలం లిటరరీ అసోసియేషన్స్, బుక్ క్లబ్బు వుంటే చాలదు. ఉత్తమ సాహితీస్రష్టలైన రచయితలు, వారిని ప్రోత్సహించే పత్రికలు కలసి నిర్వహిస్తేగానీ ఈ పవిత్ర కార్యం నేరవేరదని నా అభిప్రాయం.

—కోటంరాజు భవానీదేవి,
హైదరాబాదు.

"ఉత్తమ సాహిత్యం" అంటే యిదీ అని నిర్వచించటం చాలా కష్టమే! యిది మంచి సాహిత్యం, యిదికాదు అని చెప్పగలిగితే పత్రికల ద్వారా ఉత్తమ సాహిత్యం వస్తున్నదా రాదా అనేది ఆలోచించవచ్చు. ఎన్నిరకాల పత్రికలు వస్తున్నాయి. వివిధరకాల సాహిత్యాన్నీ అందిస్తున్నాయి. అలాగే ఎంతోమంది రచయితలూ వస్తున్నారు. "లోకోభిన్నరుచీ" అన్ననానుడి వుండనే వున్నది. అందరూ ఒకేరకంగా రచనలూ చెయ్యరు. తమకు నచ్చేదంతా ఉత్తమ సాహిత్యమే ననుకోనటమూ, తాము వ్రాసేదంతా ఉత్తమ సాహిత్యమే ననుకోవటమూ ఎంత హాస్యాస్పదమో, పత్రికలన్నీ తాము అందించేదంతా ఉత్తమ సాహిత్యం అనుకోవటంకూడా అంతే హాస్యాస్పదమవుతుంది.

ఏది ఉత్తమ సాహిత్యం? ధనిక, పేద వర్గాలమధ్య తలెత్తే పోరాటాన్నీ, అధికార వర్గంవల్ల క్రిందివారికి జరిగే అన్యాయాల్నీ, లేక స్త్రీ పురుషుల మధ్య తలెత్తే అభిప్రాయ భేదాల్నీ వర్ణిస్తూ అందించేదా? లేక నీతి చంద్రికల్ని వర్ణిస్తూ రచించినదా? దేశ, కాల, మాన పరిస్థితుల్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని వ్రాసినదా? లేక మీ నడవడిక యిలా వుండాలి, అని నీతి సూత్రాల్ని బోధించేదా? ఏది?

అభిమాన పాఠకుల సంఖ్యను, ఆదరణను బట్టి కొద్దిమంది ఉత్తమ సాహిత్యకర్తలుగా పేరులోకి వచ్చారు. అలాంటి వారిలో కొందరు పత్రికా ముఖంగా పరిచయం చెయ్యబడినవారే? వాళ్ళెంతవరకూ ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అందించగలిగారు?

ఉత్తమ సాహిత్యం పత్రికలద్వారా బహిర్గతం కాదు. అది బుక్ క్లబ్బుద్వారానే రావాలి అనటం సరియైనది కాదు. ఎందుకంటే సామాన్య పాఠకుడికికూడా అందుబాటులో వుండేవి పత్రికలు. బుక్ క్లబ్బు కాదు. సామాన్య పాఠకుడుకూడా ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అభిలషిస్తాడు. కాబట్టి అసలు ఉత్తమ సాహిత్యం అనేది పత్రికలద్వారానే రావాలి.

పాఠకుల ఆదరణనుబట్టి పత్రిక నడపడం సమర్థనీయమే! అది వ్యాపార ధోరణేననిపించినా, ఆర్థిక పరమైక పరిస్థితి దృష్ట్యా ఆ చర్య తప్పనిసరి. అయినా పత్రికలు కొద్దో గొప్పో మంచిరకమైన సాహిత్యాన్ని అందిస్తున్నాయనే చెప్పుకోవాలి. సాహిత్య విలువలకీ, వ్యాపార ధోరణికీ పొత్తు కుదరకపోవటం నిజమే! కాని ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అందించటంలో పత్రికలు యింకా కృషిచేయాలి. అంతేకాదు ధైర్యం కూడా చేయాలి. పత్రికల యజమానులంతా యీ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకోవటం తప్పనిసరి.

—యస్. రాజ్యలక్ష్మి, పెంటపాడు. □

మీ అందానికి తగిన
మిల మిల మెరిసే చీరెలు!
కంచి, ధర్మవరం, బెంగుళూరు, బెనారస్, ఆరణి. పట్టు చీరెలు!!
వేలకొలది రకములు
గ్యారంటీ వెండి,
జరీతో తయారైనవి
లభించును.
లక్ష్మి
జనరల్ స్టోర్స్
గవర్నరుపేట, విజయవాడ-2
గ్రామ్స్: శిల్పా, ఫోన్: 73467, 77052

రసవాటి

నిశ్శబ్దానికి నిప్పంటుకుం దివాళ
నీ స్మృతి మెదలటంతో
నక్షత్రకాంతి మువ్వల్లా మ్రోగిందీ రాత్రి
నీ నవ్వు తెర సోకటంతో

ఆకాశపుటూదా పరిధిని దగ్గర చేసింది
చీకటి దుప్పటి
నీ బుగ్గల నీడలా ఉంది
వాలుతున్న నింగిరేఖ దిగంతాల్లో

ఇవేమిటో వింత భూకంపాలు
నిద్రించే చెట్లను
పూలుగా మేల్కొల్పేవి
తావులుగా ఉలికిపడజేసేవి
కోటి మనోహర వీణారావాలు
గుండె అంచులకి
మచ్చుమందు గుప్పించిపోయేవి

ఈ రేయి చీకటి ఛాయలో
ఏగాలి సోకిపోతుందో
నీ మృదులాంగుళి స్పర్శ
ఎంతలో తప్పిపోతుందో
నా వీపునంటక

నుదుట చెమటలు రాలాలా
నా ముక్కుకొసను
నీ పైటతో అద్దాలా
నవ్వాలా
అద్దాల్లా
నీ చెక్కిళ్ళు నా తృప్తిని ప్రతిఫలించాలా

ఆ శారీరక రాత్రులు
ఎందరికని ఎన్నిసార్లని
ఎన్ని, పశువులకని

ఓ నా స్నిగ్ధ సుకుమార చేతనా దీపికా గోపికా బాలికా

నీ వెలుగు వేరు నీ
స్పర్శవేరు నీ దయనిండే చూపుల
ఆత్మీయ స్పృహావేరు నువ్వు
వేరు
దిగంతాలు కుండలీకరించుకొన్న
నీ కళ్ళలో నా ఆశ వేరు విశ్వాసం వేరు
దైనందిన నిశ్వాసనానిల సంచలత్ మన్నీరవ
కాంతా లతికా కుటీరంలో
ఒక దివ్యపరీమళ వీచికవు
ఎక్కడినుంచో నీరాక
రాక రాక నువ్వు రాగా
రాగాలాపనకూ
సత్తువచాలని పేదబడుగు బ్రతుకు
ఒక్క క్షణపు తృప్తితో
ఎగసి వణికి ఆత్మలోనికి
గమించనీ ఎచటికో
నువ్వు తప్ప మరొకటి లేని చోటికి
నువ్వే అద్వైత పీటికి
నీ నవ్వే చూపై కుంతల బంధనమై నిభృత నభమై.
నీ పదమై
నీలిగా వెలిగే కల్పనానల్ప రసవాటికి
అమృత పేటికి
ఏదో ఒక నాటికి—

—కేవస్వీ

నవ్వినా-ఏడ్చినా

కోటేశు తాగుతున్నాడు — పిచ్చిగా తాగుతున్నాడు—పిచ్చివాడిలా తాగుతున్నాడు—దేవలా తాగుతున్నాడు.

అతని చేతిలో కల్లుముంత వణుకుతోంది. నోట్లో పోసుకుంటున్న కల్లు సగం గడ్డంమీది నించి గుండెలమీదకు కారుతోంది.

కోటేశు కళ్ళు ఎర్రటి కొరువుల్లావున్నాయి. అవి మండుతున్నాయి. మనిషి గుర్రమెక్కిన వాడిలా వూగిపోతున్నాడు.

ముంతను ఖాళీచేసి కల్లు కొట్టు సుక్కమ్మ ముందు పెట్టాడు.

"ఇంక తాగితే సత్తావురా అన్నాయంగా. ఇప్పటికి అగ్గైపోవాదిరా కోటేశూ.. నామాట యినుకో. ఎందుకు పానాలు తీసుకుంటావ్?" అన్నది సుక్కమ్మ.

"వాడు తాగుతుంటే నీకేటే సుక్కమ్మా.... సత్తే సచ్చాడు. ఆడడిగినంత పోసెయ్," ఎవడో వాడు అప్పటికే గుర్రమెక్కాడు.

"నీకేట్రా యెదవా. నువిట్టాగే సెబుతావు. ఆడు సత్తే ఓ పాలిసారా యేడవ్వ గదంట్రా" అన్నది సుక్కమ్మ కోపంగా.

"పిచ్చిమొకమా. తాగి సచ్చినోడు సొర్గానికి యెళతాడే ఆడికోసం యేడవగూడదు" అన్నాడు వాడు ముంతలో కల్లు గుటగుటాతాగి.

"ఎందీ ఇక సుకెయ్యవా?" ముద్దగా వచ్చాయి కోటేశు మాటలు.

"సచ్చిపోతావ్."

"సత్తే సచ్చాను .. పోసెయ్" విసుగ్గా అన్నాడు కోటేశు.

"సరే సావు" అంటూ ముంతలో కల్లు పోసింది సుక్కమ్మ.

మళ్ళీ తాగుతున్నాడు కోటేశు.

కొంచెం దూరంలో సముద్రపు హోరు జోరుగా వినిపిస్తోంది.

కోటేశు హృదయంలో కూడా యెన్నో సముద్రాలు హోరుమంటున్నాయి. అతనిగుండె మండుతోంది. బాధతో విలవిల్లాడిపోతున్నాడు.

"పచ్చిమోసం చేసింది నంజ" కసిదీరా తిట్టుకున్నాడు తనలో తను.

"ఇట్టాటి నంజను సంపినా పాపం నేదు" ముంతను కిందికి దించి అనుకున్నాడు.

"దీనికి తనేటి లోపం జేశాడు? ప్రానానికి ప్రానంగా సూసుకున్నాడు. ఎప్పుడూ పన్నెత్తు మాటననేదు. కోపమొచ్చినా సంపుకున్నాడు. తను తినకుండా దానికి యెట్టాడు. పెల్లయి ఇంకా నాలుగేళ్ళు అవలేదు. ఓ పిల్ల పుట్టి పోయింది. ఆరోజు అది యెంతగా యేడ్చింది? తను ఎంత దయిర్యం సెప్పాడు. "ఉంకో యేడు తిరిగేసరికి నువ్వు బిడ్డనెత్తుకుంటావే" అని సెప్పాడు.... సెప్పాడేగానీఅది జరగనేదు. జరగనేదని యింత గోరం సేత్తుందా నంజ. బిడ్డలు పుట్టనేదని అందరూ మొగుళ్ళని ఒగ్గేసి వుంకోల్లతో నేచి పోతున్నారా?"

కోటేశు కళ్ళవెంట నీళ్ళు కారుతున్నాయి. తాగి తాగి అలిసిపోయాడు.

కళ్ళు మూతలు పడుతున్నాయి.

ఎవరో ఎవరో వచ్చి కల్లుతాగి వెళుతున్నారు. కొంతమంది కోటేశును చూసి గుసగుసలు చెప్పుకుంటున్నారు. వాళ్ల మాటాడుకుంటున్న మాటలు కోటేశుకు సరిగా వినిపించడంలేదు. కోటేశు ఆలోచనలన్నీ ఆ క్రితం రాత్రి నడి జాములో లేచిపోయిన పెళ్లాంమీదే వున్నాయి.

క్రితం రాత్రి చేపలమ్మగా వచ్చిన డబ్బులతో పీకవరకూ తాగి గూటికి చేరాడు కోటేశు. అప్పటికి కోటేశు పెళ్లాం మంగమ్మ వంటచేసి తను తిని పడుకుంది.

ప్రతాప రవిశంకర్

కోటేశు తినకుండానే నేలమీద పడి నిద్ర పోయాడు. అలా నిద్రపోయిన కోటేశుకు తెల్ల వారిన తర్వాతగానీ మెలకువరాలేదు. చూస్తే గుడిసెలో మంగమ్మ లేదు. మంగమ్మకు సంబంధించిన యే వస్తువూ ఆ గుడిసెలో లేదు.

మంగమ్మ ఏమయిపోయిందో కోటేశుకు సులభంగానే అర్థమయిపోయింది. అప్పటి కప్పుడే ఈ విషయం వూరంతా పాకిపోయింది. కొంతమంది కోటేశు ముఖంమీదే అడిగారు. మరికొందరు బాధపడతాడని అడగలేదు.

బ్రతుకు శూన్యమనిపించింది కోటేశుకు. దుఃఖం ఉప్పెనలా ముంచుకువచ్చింది. భరించ లేకపోయాడు. గబగబా సుక్కమ్మ కల్లు దుకాణం దగ్గరకు వచ్చాడు.

చేపలా తాగుతూ కూర్చున్నాడు.

"సముద్రంమీదకి ఎల్లవేట్రా?" అడిగింది సుక్కమ్మ.

"ఇంకేంఎల్తాడే సుక్కమ్మా. ఆడు సవుద్ర వంత దుక్కంలో మునిగిపోతేనా" ఎవడో అన్నాడు నవ్వుతూ.

"నోర్మయ్యరా యెదవా. నీ పెళ్లాం నేచి పోతే నువ్వేడవేట్రా?"

"నా పెళ్ళాం యెటికి నేచిపోతదే. దానికి నలుగురు బిడ్డలు."

కోటేశు కళ్ళు మరింత యెర్రబడ్డాయి.

"నీ యవ్వ. దొంగనాయాలా. సంపుతా నిన్ను" అని వాడిమీదకు వెళ్ళబోయి తూలి వెనక్కు పడ్డాడు కోటేశు.

"సంపావులే.... ఎల్లి గూట్లో తొంగో" అన్నాడు వాడు నవ్వుతూ.

"నిన్ను సంపుతాను. నిన్ను సంపుతాను" కోటేశు మళ్ళీ లేవబోయి పడిపోయేడు.

"ఒరేయ్ గంగులూ. ఈడ్ని తీసుకెళ్ళి గుడిసెకాడ వొదిలేసి రారా" ఎవడ్నో పిల్చి చెప్పింది సుక్కమ్మ.

వాడు కోటేశును లేవదీసి వాడి చేతులను తన భుజాలమీదకు వేసుకొని కల్లు దుకాణం నించి బయటపడ్డాడు.

* * *

తెల్లవారింది.

కోటేశు తన బాధను కొంతవరకు మరచి పోగలిగాడు. అయినా అతని గుండె వుండుండి కలుక్కుమంటోంది.

గుండెను రాయి చేసుకున్నాడు.

వల తీసుకున్నాడు.

సముద్రానికి బయల్దేరాడు.

కోటేశువెళ్ళేసరికి కొన్ని పడవలు సముద్రం మీదికి వెళ్ళిపోయాయి.

తన పడవగ్గరకు చేరుకున్నాడు కోటేశు.

పడవలో కూర్చున్న ఓ ఆడది కనిపించిం దతనికి.

కోటేశుకు ఆశ్చర్యమయింది.

"ఎరు నువ్వు?" అడిగాడు.

"సీతాలు."

"నిన్నెప్పుడూ సూడనేదే. ఈ వూరికి కొత్తగా వచ్చినావా?" అడిగాడు కోటేశు.

"అవును."

"ఎవురెవరు?"

"మా యమ్మ, నేను."

"నీ కింకెవరూ లేరా?"

"లేరు."

వెంటనే మాటాడలేదు కోటేశు. ఆ అమ్మా యినే చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

చామనఛాయ... చారెడేసి కళ్ళు—నల్లగా కంచువిగ్రహంలా వుంది. ఎత్తయిన గుండెలు—గుండెలమీద సముద్రపుగాలికి ఎగురుతున్న పమిట.

కోటేశు గుండెల్లో అలజడి మొదలయ్యింది. అలాగే చూస్తూ నిలబడిపోయాడు.

సముద్రపు కెరటాలు రివ్వున వచ్చి కోటేశు పాదాలను తడిపాయి.

"నాతో వల యిసరటానికి వొత్తావా?" అడి గాడు కోటేశు ఆశగా.

తల వూపింది సీతాలు.

కోటేశుకు సంతోషమయింది. పడవను సముద్రంలోకి నెట్టాడు. తనూ యెక్కాడు.

ముందుకు సాగింది పడవ.

"నీకు తెడ్డెయ్యటం వచ్చా?" అడిగాడు.

"వొచ్చు."

సీతాలు పడవ నడుపుతోంది. నీటివి దూసు

కుంటూ ముందుకు పోతోంది పడవ.

కోటేశు ఏవో కబుర్లు చెబుతున్నాడు. నవ్వు తోంది సీతాలు.

చాలాదూరం వెళ్ళింది పడవ. వలవిసిరాడు కోటేశు.

వలనిండా పెద్ద పెద్ద చేపలు పడ్డాయి.

"నువ్వొచ్చిన అదురుష్టం. ఒక్కసారి ఎన్నిబడ్డాయో సూడు" అన్నాడు కోటేశు సంతోషంగా.

నవ్వింది సీతాలు.

అలా సూర్యుడు వాలిపోయేవరకూ సముద్రంమీదనే వుండిపోయారు కోటేశు, సీతాలు. తను తీసుకెళ్ళిన అన్నాన్నే సీతాలు చేత తినిపించాడతను.

తన కథనంతా చెప్పాడు. సీతాలు యెంతో సానుభూతిని చూపించింది.

పడవ వెనక్కు మళ్ళించి.

తీరం చేరుతూ వుండగా "నన్ను మనువాడ తావా?" ఆశగా అడిగాడు కోటేశు.

సిగ్గుపడిపోయింది సీతాలు.

"సెప్పు సీతాలూ" వంచిన తలను పైకెత్తుతూ అడిగాడతను.

తల వూపింది.

"మీయమ్మతో సెబుతావా మన యిసయం."

మళ్ళీ తల వూపింది.

పడవ వొడ్డుకు చేరేసరికి చీకటిపడింది.

"నువ్వు చక్కనిదానివి సీతాలూ" ఇసుకలో నడుస్తూ అన్నాడు కోటేశు.

తల వంచుకొంది సీతాలు.

"ఈ సేపలన్నీ నువ్వే తీసుకెల్లు."

"మరి నీకో."

"నాకొద్దు.... నాకు సంతోషంగా వుంది. నువ్వే తీసుకో."

"వొద్దు. నువ్వు సొగం తీసుకో."

"వద్దంటుంటే.... ఈ రేత్రి నువ్వు మీ యమ్మతోసెప్పు. రేపే నిన్ను మనువాడతాను."

"నే యెల్తాను. మా యమ్మ సూత్తూ వుంటుంది."

"ఎల్లు."

ముందుకు కదిలింది సీతాలు.

"సీతాలో ఒక్క చణం."

ఆగిపోయింది.

దగ్గరగా వెళ్ళి సీతాలును గట్టిగా కౌగలించు కున్నాడు కోటేశు. ఉక్కిరి బిక్కిరయింది సీతాలు. బుగ్గలమీద, పెదవులమీద ఆవేశంగా ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

ఎవరో దూరం నించి వస్తున్న మాటలు వినిపించాయి.

సీతాలును విడిచి, "ఎల్లు" అన్నాడు.

తడబడే అడుగులతో గబగబా చీకట్లో కలిసిపోయింది సీతాలు.

కోటేశుకు సంతోషంతో గుండెలు గుబ గుబలాడాయి. ఇప్పుడతనికి లేచిపోయిన పెళ్లాం గుర్తుకురావడంలేదు. ఎప్పుడయినా గుర్తు కొచ్చినా "పోతేపోయింది ఎదవముండ. సీతాలు కాలిగోటికూడా సరిపోదు" అనుకున్నాడు.

తన గుడిసెకు వెళ్ళలేదతను. సుక్కమ్మ కల్లు దుకాణానికి వెళ్లాడు.

తాగుడుకు కూర్చున్నాడు.

ఎంత తాగుతున్నాడో తెలీకుండా తాగు తున్నాడు.

'సీతాలు తనని మనువాట్టానికి ఒప్పుకుంది. సక్కని సుక్క. ఈ ఇసయం ఆ నంబుకు తెలిస్తే కన్ను కుట్టిపోతుంది. తను అదృష్ట మంతుడు. బంగారంనాంటి సీతాలు ఇకనించి తన పెళ్లాం. తన గుడిసెలో వుంటది.'

"ఏటిరా ఈ తాగటం కోటేశూ. మళ్ళీ యేటయినాది నీకు సచ్చేట్టు తాగుతుండావు?" ముంతలో కల్లు పోస్తూ అడిగింది సుక్కమ్మ.

"నీ యవ్వ. పొయ్యవే సుక్కమ్మా. నానేం యేడుత్తూ తాగడం నేదే. సంతోషంతో తాగు తూంటానే. పొయ్యి."

"ఏటికిరా అంత సంతోషం?"

"సెప్పను. తెల్లారి నీకే తెలుసుద్ది."

"సరే. సెప్పొద్దులే. . యింక తాగుడు ఆపెయ్."

"ఆపెల్లేదు. ఇంకా తాగుతాను. పీకల ముయ్యా తాగుతాను. నీ కోట్లో వున్న కల్లంతా తాగుతాను" పెద్దగా నవ్వుతున్నాడు కోటేశు.

నవ్వుతూ తాగుతున్నాడు. పిచ్చిగా తాగు తున్నాడు—పిచ్చివాడిలా తాగుతున్నాడు— చేపలా తాగుతున్నాడు. □

సీరియల్

7

ఆ యింట్లో నాంచారమ్మ అధికారానికి అడ్డులేదు! స్వప్నని ఆవిడ యింట్లోకి రానీయలేదు. వీధి వాకిట్లో ఆ గదిలోనే అన్నం పెట్టసాగింది! "అదేమిటే! అక్కడ పెడ్తున్నావు! అదేమయినా అంటరానిదా!" అన్నారాయన కోపంగా. "అంట రాని వాళ్ళతో పోల్చి వాళ్ళని హీనపరచకండి! అంతకంటే ఘోరం. హత్యచేసిన దాని చేతులు మనయింట్లో ఏ వస్తువుమీదా పడటానికి వీల్లేదు!"

"అదుగో! ఆ మాటే అనద్దన్నాను! మాటిమాటికీ ఆ పేరెత్తి దాన్నెందుకు కుళ్ళబొడుస్తావు! హత్యచేస్తే శిక్షపడదా! కోర్టులంత తెలివితక్కువవా!" అన్నారాయన.

"ఓయబ్బో! నాకు చెప్పకండి. నేను ఆ వూరు రాకపోతే, నాకు విషయాలేం తెలియవనుకుంటున్నారా! ఇల్లు కదలనుకదా అని పిచ్చి చచ్చిందాన్ని అనుకోకండి! నా కాలు గడప దాటకుండానే నాకు అన్ని విషయాలూ తెలుస్తాయి! మీరు ఆ సుధీర్‌ని పట్టుకుని, కేసు గోల్‌మాల్ చేసి, దానికి శిక్షపడకుండా చేసారు! ఆ సంగతి వూరంతా తెలుసు!"

లక్ష్మీరంజనంగారు భార్య గొడవ పడలేకపోయారు. చివరకి, "నీతో నేను తర్కించలేను గాని, అయితే నాకూడా, ఆ వీధి గదిలోనే అన్నంపెట్టు" అన్నారు.

"మీకెందుకు పెడ్తాను. మీరిక్కడే తినాలి" అంది. ఆవిడ ధాష్టికం ఆయనకి కొత్తేంకాదు.

ఆయన గదిలోకి రాగానే స్వప్న చేతులు జోడించింది. "మామయ్యా నీకు పుణ్యం వుంటుంది! అత్తయ్యతో నీకు జరిగిన పోట్లాట చాలు. ఇంక తర్కం పెట్టుకోకు. ఆవిడ యిష్టప్రకారమేగానీ! నేను అత్తయ ఎక్కడ తినమంటే అక్కడే తింటాను. నాకులేని అవమానం నీకెందుకు."

"అది కాదే స్వప్నా."

"మామయ్యా! నువ్వు యింకేం మాట్లాడకు. నువ్వేదయినా అంటే, అత్తయ్య మళ్ళీ తగాదా తీస్తుంది. వారూ, వీరూ రావటం, మీయిద్దరికీ తీర్పులు చెప్పటం, మధ్యలో, నన్నూ అమ్మని యీసడించటం—యీ నరకం నేను పడలేను మామయ్యా."

స్వప్న కళ్ళలో రెపరెప లాడ్తున్న దుఃఖాన్ని, బాధని ఆయన అర్థం చేసుకున్నారు.

"స్వప్నా!"

"ఇంకేం చెప్పకు! ఇందులో నీ తప్పేంలేదు. ఇంకేదయినా మాట్లాడితే, నామీద ఒట్టే."

ఆయన నిట్టూర్చి వెళ్ళిపోయారు.

స్వప్న యీ వూరువచ్చి వారం రోజులు అవుతోంది! వారం రోజులనుంచి ఆ గదిలోనే ఖైదీలా వుండిపోయింది! నాంచారమ్మకి యిరుగు, పొరుగూతో స్నేహం బాగానే ఎక్కువ! వాళ్ళు వచ్చారంటే, స్వప్న చర్చే ప్రధానంగా వుంటుంది! మొదట ఒకటి రెండు రోజులు అయితే స్వప్నని వింత జంతువుని చూసినట్టు గదిలోకి తొంగిచూసేవారు! రెండు రోజులు యిది గమనించిన స్వప్న మూడో రోజు మధ్యాహ్నం వాళ్ళు వచ్చేసరికి, తలుపులు లోపలకి వేసేసుకుంది! అయినా బైట నుంచి వాళ్ళ సూటీ పోటీ మాటలు విన్పిస్తునే వుంటాయి!

స్వప్నకి జీవితం మరీ ఖైదులా అయిపోయింది!

ఈ వూళ్ళో ఒక్క పుస్తకం కూడా దొరకదు. పేపరు మామయ్య లైబ్రరీలో చూసే అలవాటే తప్ప కొనే అలవాటు లేదు!

స్వప్న ఇంట్లోకి రాకుండా, బైటనే చేసే పనులలో మెల్లగా చెయిపెట్టసాగింది. మొక్కలకి నీళ్లుపోయటం, కూరగాయలమధ్య గడ్డిలాగటం. ప్రయివేట్ పిల్లలు వచ్చేసరికి వీధి అరుగు వూడ్చి చాపలువేయటం ప్రారంభించింది! మొదట్లో స్వప్న చేతులు పడితేనే వస్తువులు మైలపడతాయని చీరాలు పోయిన నాంచారమ్మ, మెల్లగా, స్వప్నకి నోటితో చెప్పకుండా పన్లు పురమాయించసాగింది! ఉదాహరణకి స్వప్నచేత

జరిగిన కథ :

> తనని బలవంతం చేసిన పొరుగింటి మోహన్‌ను ఆత్మరక్షణార్థం చేతికందిన వస్తువుతో కొట్టింది స్వప్న. మోహన్ మరణించాడు. స్వప్నపై హత్యానేరం మోపబడింది. ఆ షాక్‌తో స్వప్న తల్లి చనిపోయింది. స్వప్న మేనమామ లక్ష్మీరంజనం స్వప్నను కాపాడమని తన శిష్యుడు సుధీర్‌ను కోరాడు. సుధీర్ తన ప్రతిభతో స్వప్నకు శిక్షపడకుండా చేశాడు. స్వప్నగురించి ఆలోచనలలో ఉండగానే మరదలు విమల బర్త్‌డే పార్టీకి పిలిచింది సుధీర్‌ను. స్వప్నకు సీరియస్‌గా ఉందన్న కబురు తెలిసి పార్టీనుంచి ఆందోళనగా వెళ్ళాడు సుధీర్. స్వప్నను హాస్పిటల్‌లో చేర్పించాడు. హాస్పిటల్‌లో ఉండటం ఇష్టంలేకపోయినాఅనారోగ్యం వల్ల ఉండక తప్పలేదు స్వప్నకు. సుధీర్ సహాయం వద్దనుకొని కూడా పొందవలసే వస్తోంది. స్వప్న మేనమామ వెంట వాళ్ళింటికి వెళ్ళింది. మేనమామ భార్య రుసరుసలాడింది స్వప్నని చూసి.

బియ్యం ఏరించాలనివుంటే, 'స్వప్నా. కాసిని బియ్యం ఏరిపెట్టు' అని చెప్పదు. చేటలో బియ్యంపోసి, తెచ్చి స్వప్నవున్న గది గుమ్మం దగ్గర పడేసి వెళుతుంది.

బావిలో నీళ్లుతెచ్చి తొట్టిలో నింపుకుంటూ, ముక్కుతూ, మూలుగుతూ, 'నేను చేస్తే కూర్చుని తినేవాళ్ళేగాని, నాకు చేసే వాళ్ళేరి. నా ఖర్మ' అని బిగ్గరగా సణిగేది.

మర్నాడు సాయంత్రంవేళ, స్వప్న ఆ తొట్టినిండా తనే నీళ్ళు తీసుకెళ్ళి నింపింది! మేనత్త అభ్యంతరం ఏమీ చెప్పలేదు. ఆ నీళ్లు ఆంటరానివి అంటూ పారబోయలేదు. ఆ రోజునుంచి స్వప్నకి నీళ్ళు తోడటం ఒక పని అయిపోయింది. కష్టపడటం అలవాటులేని చేతులు మంటలెక్కిపోయేవి! స్వప్నకి తల్లి గుర్తుకు వచ్చేది.

క్రమంగా, స్వప్నమీద ఆ యింటి పనంతా పడింది! కానీ స్వప్న భోజనం మాత్రం వీధి గదిలోనుంచి యింట్లోకి మారలేదు.

నాంచారమ్మకి దూరపు బంధువు సుబ్బారావు అని వున్నాడు. సుబ్బారావుకి రేసుల పిచ్చి జాస్తి. ఒకప్పుడు బాగా బ్రతికిన కుటుంబమే! అతనికి వుద్యోగంలేదు. ఉన్న కాస్త ఆస్తి, యీ రేసులకి పోయింది! భార్య వొంటిమీద నగలుకూడా పోయి నాయి! ఆ దరిద్రం బాధపడలేక భార్య వూరి చెరువులో పడి చచ్చిపోయింది! ఆవిడ దెయ్యం అయి అతని యింట్లోనే తిరుగుతోందని, అందరూ కథలుగా చెప్పుకుంటారు.

సుబ్బారావుకి నలుగురు పిల్లలు! భార్య పోవటంలో, మళ్ళీ ప్రయత్నంలో వున్నాడు! అతనికి స్వప్నమీద దృష్టిపడింది! పిన్నీ అంటూ, ఏదో వంకతో,

ఆ యింటికి వచ్చిపోతూ వుండేవాడు. వచ్చినప్పుడల్లా, మామిడిపళ్ళో, ముంజె కాయలో, ఏదో వొకటి తినటానికి నాంచారమ్మకి తెస్తూనేవుండేవాడు. అతని కానుకలకి, వుపచారాలకి నాంచారమ్మ వుబ్బితబ్బిబ్బు అయిపోయింది. అతను తన వుద్దేశ్యాన్ని మధ్యవర్తిద్వారా అతని సూచనగా కబురుపెట్టాడు. ''ఆయనకి చేసుకోవాలని వుంటే, నేరుగా నన్ను అడగవచ్చుగా!'' అంది నాంచారమ్మ.

"బిడియపడినట్టున్నాడు లేండి" అన్నాడా మధ్యవర్తి.

"అతను అడగలే కాని, మేం కాదంటామా! యీ వూరులో మాకు మాత్రం అండ ఎవరు వున్నారు!" అంది.

నాంచారమ్మ ఎంతో శుభవార్తలా, అపురూపంగా భర్తకి యీమాట చెప్పింది. ఆయన వినగానే 'ఛీ!' అన్నాడు. 'వాడికి బుద్ధిలేకపోతే, నీకెలా లేకపోయింది! వాడి వయసెంత! దీని వయసెంత!' అన్నాడు.

"మీరు చెప్పేది మరీ బాగుంది. వయసు, అందం, చందం అన్నీ యీడు జోడుగా చూడటానికి మనమ్మాయి ఏమన్నా బుద్ధిమంతురాలా! లేక మనమైనా కట్నాలతో వాళ్ళ నోడులు నింపుతున్నామా!"

"కాకపోతే మాత్రం. వాడిభార్య ఆత్మహత్య చేసుకుని చచ్చిపోయిందన్న విషయం మర్చిపోయావా!"

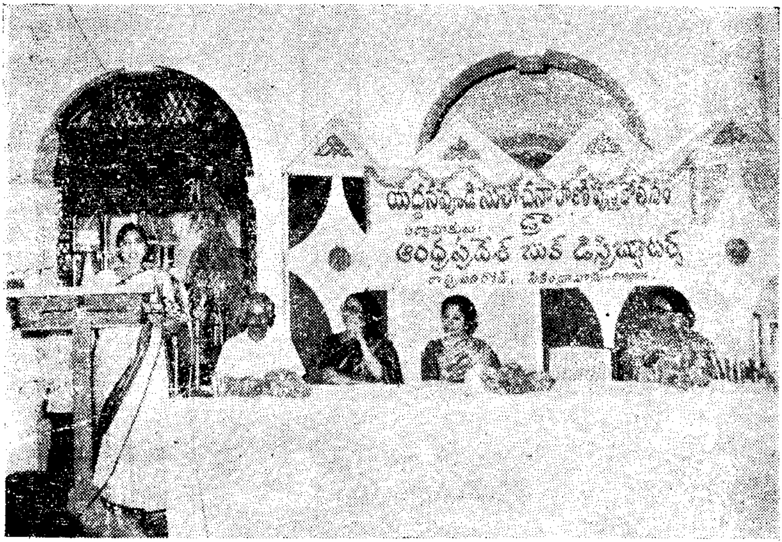
"అది వొక తెలివితక్కువ మొద్దు! కాపురం చక్కదిద్దుకోలేక ప్రాణాలు తీసుకుంది! నీ మేనకోడలు తెలివిగలదిగా! చక్కగానే సంసారం చేసుకుంటుంది లెండి."

"ఈ మాట మాత్రం మళ్ళీ నా దగ్గర ఎత్తకు. తెలిసిందా!"

నాంచారమ్మకి వొళ్ళు మండిపోయింది. "ఏమిటండీ! మీవరస యిందాకటి నుంచీ చూస్తున్నాను! ఆ సుబ్బారావుకి ఏంతక్కువైంది? ఆ పెళ్ళాం కావాలని ఛస్తే ఆయనేం చేస్తాడు! అయినా నాకు తెలియక అడుగుతాను, నీ మేనకోడలికి, రాజకుమరుడు గుఱ్ఱం ఎక్కివస్తాడని అనుకుంటున్నారా! నేనసలు దానిమొహాన పెళ్ళి ప్రాప్తం లేదనే అనుకున్నాను! ఆ కన్నెచెర వదిలే యోగం వుందికాబోలు! అందుకే ఆ సుబ్బారావుకి, దేవుడు యింత మంచిబుద్ధి పుట్టించాడు! ఆయన పెళ్ళిచేసుకోవాలని అనుకుంటే, ఆడపిల్లలే కరువయ్యారా! ఏదో మనకిదగ్గరవాలి అనే తాపత్రయం తప్ప! మీకు ఏదో పెద్ద మనిషితనం యివ్వాలని చెప్పానుగానీ, మీ బోడి నిర్ణయం ఎవడికి కావాలండీ! నేను యీ పెళ్ళి ఖాయం చేస్తున్నాను."

"స్వప్న యీ పెళ్ళి చేసుకోదే!"

"చేసుకోకపోతే వురేసుకోమనండి! ఎందుకు చేసుకుంటుంది! తేరగా కుర్చోపెట్టి మేపేవాళ్ళం మనం వున్నాంగా!"

ఆంధ్రప్రదేశ్ బుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్, సికిందరా బాదువారు 12-10-78 నుండి 17-2-79 వరకు నిర్వహించిన శ్రీమతి యద్దనపూడి సులోచనారాణి పుస్తకోత్సవ బహుమతుల డ్రా కార్యక్రమం 18-2-79 సాయంత్రం 4-30 గం॥ లకు హైద్రాబాద్ హోటల్ సరోవర్ కాన్ఫరెన్స్ హాల్‌లో జరిగింది. అనేకమంది రచయితలు, పుస్తకాభిమానులు, పాల్గొన్న ఈ కార్యక్రమానికి గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీమతి కె. అమరేశ్వరిగారు అధ్యక్షత వహించారు. ఎమెస్కో ఆదిపురుషుడు కీ. శే. యమ్. యన్. రావుగారి సోదరుడు శ్రీ యం. వి. సుబ్బారావుగారు స్వాగత వచనాలు పలుకుతూ పుస్తకోత్సవంలోని శ్రీమతి సులోచనా రాణీగారి పుస్తకాల్ని వివరంగా పరిచయం చేసారు.

ప్రముఖ రచయిత్రులు డా. సి. ఆనందా రామం, శ్రీమతి మాదిరెడ్డి సులోచన, శ్రీమతి సులోచనారాణి రచనల్లోని శైలి, జాతీయత గురించి ప్రసంగించారు. న్యాయమూర్తి శ్రీమతి అమరేశ్వరిగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసంలో శ్రీమతి సులోచనారాణి రచనలపట్ల ఆంధ్రుల కున్న అభిమానం, ఆదరణ మహిళాలోకానికే గర్వకారణాలు అన్నారు. ఎ. పి. బి. డి. నిర్వహించిన ఈ పుస్తకోత్సవం తెలుగు ప్రచురణ రంగంలోను, ఆంధ్రదేశంలోనూ మొదటిదిగా భావిస్తున్నానన్నారు.

శ్రీమతి సులోచనారాణి తమ ప్రసంగంలో యీ పుస్తకోత్సవం నిర్వహించటం పట్ల తమ సంతోషాన్ని తెలుపుతూ, ప్రచురణ రంగంలో యం. శేషాచలం అండ్ కో., వారి కృషికి, నిజాయితీకి హర్షం వెలిబుచ్చారు.

"అబ్బబ్బా! నీ గొంతు కాస్త తగ్గించవే!"
"తగ్గించాలా! ఇది నా యిల్లా! పరాయి యిల్లా!"
"స్వప్న వింటుందే!"
"విననీండీ! ఇందులో రహస్యం ఏముంది. నేనిప్పుడే వెళ్ళి దానికి చెప్తాను."

ఆవిడ చరచరా స్వప్న గది దగ్గరకి వెళ్ళింది. అప్పటికే స్వప్న యీ ఘర్షణ అంతా వింటూంది. నాంచారమ్మ స్వప్నని చూస్తూ అంది 'చూడమ్మా! నేనేం మీ మామయ్యతో చిన్నగా ఏం మాట్లాడలేదు! నీకు చెముడూలేదు. నీ పెళ్ళి ఆ సుబ్బారావుతో ఖాయం. చేసాను. నిన్ను బ్రతికివున్నంతకాలం కుర్చోపెట్టి మేపటానికి, మీ అమ్మ మాకేం యిచ్చిపోలేదు! ప్రతి ఆడపిల్లా, పరిస్థితులు తలక్రిందులు అయినప్పుడు, తల వంచక తప్పదు! నువ్వు పెళ్ళిచేసుకుని మా యింట్లోంచి వెళ్ళిపోతే, మా కదే పదివేలు! ఆ తర్వాత ఆ సంసారం నువ్వు చేసుకున్నా మానుకున్నా అది నీ యిష్టం!" ఆవిడ గడగడా అనేసి, అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయింది!

స్వప్న ముఖం పాలిపోయినట్టయింది.

లక్ష్మీరంజనంగారు స్వప్నకి ముఖం చూపించ లేనట్టుగా, గబగబా చెప్పు లేసుకుని పని వున్నట్టుగా అక్కడ నుంచి వెళ్లిపోయారు!

స్వప్న విశ్చేష్టురాలిలా నిలబడింది. అత్తయ్య మాట అన్నది అంటే అది జరిగి తీరాల్సిందే! ఆ సుబ్బారావుతో తనకి పెళ్ళా! స్వప్న మనస్సులో నుంచి ఆవేశంలా నిట్టూర్పు వచ్చింది. భగవంతుడా! ఈ కష్టాలకి అంతులేదా? రాజీపడటానికి తను సిద్ధం అయినకొద్దీ జీవితం యింకా యింకా వుచ్చులు బిగిస్తోంది. ఇప్పుడేం చెయ్యడం? వద్దంటే అత్తయ్యకి మింగేసేటంత కోపం! అవుననాలంటే అంతకంటే నరకం యింకోటి లేదు. స్వప్న దిక్కుతోచనిదానిలా, విమూఢురాలయినట్టు చూస్తూ నిలబడిపోయింది.

స్వప్నకి యీ పరిస్థితులు ఎలా ఎదుర్కోవాలో తెలియలేదు. రాయబారాలు వెళ్ళినాయి. సుబ్బారావు వచ్చాడు. తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నారు. లగ్నం నిర్ణయింప బడింది. స్వప్నకి ఒంటిమీద తెలివి లేనట్టే వుంది. అత్తయ్య అన్నట్టు ఆ సుబ్బారావుని పెళ్లాడి, ఆ తర్వాత తనదోవ చూసుకోవడమా! ఛి ఛీ! ఆ తర్వాత బ్రతికే బ్రతుకు ఎలాటిదో తెలిసి కూడా తను ఎలా అంగీకరిస్తుంది? మృత్యువు ఒక్కటే మార్గం. తనకి బలవన్మరణం రాసిపెట్టివుంది కాబోలు! అందుకే ఒకసారి తను తప్పించుకున్నా, మృత్యువు మళ్ళీ యిలా ఎదురవుతోంది!

నాంచారమ్మ సుబ్బారావు యిచ్చిన డబ్బుతో ఘనంగానే పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేయించింది. స్వప్నని పెళ్ళికూతురుని చేయించింది. అందరు ముత్తయిదువుల్ని పిలిపించి గాజులు వేయించింది.

ఆ రాత్రి పెళ్ళి! అమ్మలక్కలు స్వప్నని కూర్చోబెట్టి పూలజడ వేసారు "ఎంత చక్కటి జుట్టే నా తల్లీ!" అంది జడవేసే ఆడది.

"జుట్టేనా పిన్నీ! ఆ కళ్ళు, కనుబొమలు, ముక్కూ, అంతా పోతపోసిన విగ్రహం. ఈ చక్కదనం అంతా ఆ సుబ్బారావు కోసం కాబోలు."

"సుబ్బారావుకేమ్మా! సరసుడే!"

"ఆ! ఆ! ఆ సరసం భరించలేకనే భార్యకాస్తా గంగలో దూకింది."

అందరూ ఘొల్లున నవ్వారు.

స్వప్న శూన్యంలోకి చూస్తూ కూర్చుంది. ఆ నవ్వులు, హేళనలు, వేళాకోళాలు ఏవీ వినిపించటం లేదు. స్వప్న మనసు పురికంబం దగ్గరకి వెళ్ళబోతున్న ముద్దాయిలా వుంది.

చావు తథ్యం అని తెలిసిన మనిషికి, శరీరంలో నరనరం భయంతో ముద్దయినట్టుగా మెదడు మొద్దుబారినట్టుగా వుంటుంది. ఒంటిమీద స్పృహ వున్నట్టే వుండదు. ప్రస్తుతం స్వప్న స్థితి కూడా అలాగే వుంది. తను ఒంటరిగా యీ ప్రపంచంలో జీవించలేదు. అది నిజమే! కానీ యిలాటి భయంకరమైన తోడుతో జీవితం వెళ్ళదీయటం అంతకన్నా ఘోరం.

పెళ్ళికొడుకు తరలి వచ్చాడు. బాండ్ మేళం విన్పిస్తోంది. అమ్మలక్కలందరూ బిల బిలలాడుతూ స్వప్న దగ్గరనుంచి లేచి వెళ్ళిపోయారు.

దూరంగా బాండ్ మేళాం విన్పిస్తోంది ఆ చుట్టుపక్కల ఎవ్వరూ లేరు.

స్వప్న కూర్చున్న చోటునుంచి లేచింది. మృత్యువుతప్ప తనకి దిక్కులేదు. స్వప్న పెరటివైపు వచ్చింది. అక్కడంతా చీకటి. అక్కడ వున్న సరుగుడు తోటలోనుంచి వెళితే చెరువు వస్తుంది. ఎంతోదూరం లేదు. స్వప్న స్వప్నావిస్తురాలిలా, ఆ కటిక చీకటిలో వడి వడిగా నడిచి వెళ్ళసాగింది. చావంటే తనకి భయం లేదు. ఈ

ఒంటరితనంకంటే అదే నయం.

దగ్గరగా విన్పిస్తున్న బాండ్ మేళం క్రమంగా దూరమైంది. యింకా దూరమై అసలు వినిపించటమే మానేసింది.

స్వప్న నడుస్తోంది. వున్నట్టుండి వెనక నవ్వు వినిపించింది. స్వప్న వులిక్కిపడి తిరిగి చూసింది. ఒకతను నవ్వుతున్నాడు. ఏవో పద్యాలు పాడుతున్నాడు. అరుస్తున్నాడు. స్వప్న ఖంగారు పడింది. అతను పిచ్చివాడు; 'ఏయ్!' పిలుస్తూ వెంట రాసాగాడు. స్వప్న నడక వేగం హెచ్చింది. అతను పరుగు లంకించుకున్నాడు. స్వప్న పూలజడ బరువుగా వుంది. ముందుకు పడిన ఆ జడని చేత్తో పట్టుకుంది. అతని చేతికి చిక్కితే జరిగే అపాయం ఏమిటో స్వప్నకి బాగా తెలుసు. ఆ క్షణంలో స్వప్న చావుమాట మర్చిపోయినట్లుగా, అతనికి అందకుండా వుండేందుకు కాళ్ళు తీసుకు వెళ్ళినవైపే పరుగెత్తింది.

దూరంగా ఏవో లైట్లు మిలమిలలాడుతున్నాయి. స్వప్న వగరుస్తూ అటు వచ్చింది. అది రైల్వేస్టేషన్. స్వప్న లోపలకి వెళ్ళిపోయింది. రైలు అప్పటికే కదిలింది. స్వప్న యింకేం ఆలోచించలేదు. ఆ నిముషంలో ఆ రైలు ఆత్మబంధువులా అనిపించింది. స్వప్న మరేమీ ఆలోచించకుండా ఆ రైలు ఎక్కేసింది.

8

సుధీర్ ఫైల్స్ చూసుకుంటున్నాడు! ఇంతలో తలుపుమీద టక్ టక్ మని వినిపించింది! అతను తలెత్తి చూడలేదు. అయినా గదిలోకి వీచిన సుపరిచితమైన పరిమళాన్నిబట్టి వచ్చింది విమల అని గ్రహించాడు.

"ఎవరు?" తలెత్తకుండానే సీరియస్‌గా అన్నాడు.

"రాక్షసిని!"

"వెల్ కమ్!" అతను తలెత్తి చూసాడు. విమల బాగ్ పట్టుకుని, సిగలో పూలు పెట్టుకుని, చక్కగా తయారై గుమ్మంలో నిలుచుంది. సుధీర్ కావాలనే ఆ అలంకరణని దీక్షగా చూసాడు.

"ఓహ్! రాక్షసులు యింత అందంగా వుంటారంటే, డిక్షనరీలో రాక్షసి అనే పదానికి అర్థం మార్చెయ్యాలి!"

"నీ కాంప్లిమెంట్స్ నాకేమీ అవసరంలేదులే! వొట్టి వొట్టి మాటలతో కడుపు నింపటం బాగా అలవాటయింది!"

"నిజంగానా! పోనీ మాటకో స్వీటు తినిపించనా! చచ్చాం! నువ్వు డైటింగ్ కాబోలు. తినవన్నమాట!"

"అదుగో" విమల కోపంగా చూసింది.

"అసలు సంగతేమిటో చెప్పు. ఎక్కడికైనా పార్టీకి వెళ్తున్నావా?"

"ఏంకాదు."

"మరి?"

"వూహించు."

"అత్తయ్య నా కివాళ వొక పని చెప్పింది."

"ఏమిటది!"

"నువ్వు సినిమా చూసి చాలా రోజులు అయిందిట! తీసుకువెళ్ళమని చెప్పింది."

"ఓహో!" అతను యిబ్బందిగా చూశాడు.

"నువ్వు వస్తావని తెలియదుగా! నీకంటే ముందు తలనొప్పి వచ్చి కూర్చుంది. పొమ్మన్నా పోవటంలేదు" అంతవరకూ కళకళలాడుతున్న విమల ముఖం వెల వెలా పోయింది! చరచరా వెళ్ళిపోయింది। మరుక్షణంలో మేనత్తని చెయిపట్టి లాక్కు-వచ్చింది.

"చూడత్తయ్యా! సినిమాకి రమ్మంటే రానంటున్నాడు. వెధవ ప్రొపెసర్! అసలు నువ్వు బావనిలా చదివించకుండా ఏ వుద్యోగంలోనైనా వుంచితే సరిపోయేది!"

"అపుడు ఆ వుద్యోగమే పట్టుకు వేళ్ళాడేవాడేమో! ఏరా! విమల యీ రోజు సినిమాకి వెళ్ళాలిట! ఎవ్వరూ తోడులేరుట. నువ్వు వెళ్ళు" అంది తల్లి.

"హతోస్మి! తోడు లేకపోవడం ఏమిటి! థియేటర్‌లో కొన్ని వందలమంది ప్రేక్షకులూ తోడు కాదా!"

"చూడత్తయ్యా."

"అబ్బా! లేచి వెళ్ళరాదురా! ఎప్పుడూ ఆ కేసు గొడవలేనా! మెదడుకి కాస్త విశ్రాంతి వుండవద్దూ"

"అత్తయ్యా! నిజం చెప్పేస్తున్నా! బావ సినిమాకి రాకపోతే, ఇక నేను యీ యింటి గుమ్మం ఎక్కను."

"అంతమాట అనకు తల్లీ. వస్తాడులే. వెళ్ళిరా సుధీర్."

సుధీర్ తప్పనిసరిగా లేచాడు.

అతను ముఖం కడుక్కుని బట్టలు మార్చుకుంటుండగా ఫోన్ గణ గణ లాడింది.

"బావా! డాక్టరుగారు పిలుస్తున్నారు. నీతో అర్జంటుగా ఒక్క మాట చెప్పాలిట."

సుధీర్ వాచీ పెట్టుకుంటూ వచ్చాడు. రిసీవర్ అందుకుని 'హలో' అన్నాడు.

అవతలనుంచి ఆయన ఏం చెప్పారో కానీ, అతని ముఖం ఖంగారుగా అయింది. 'ఆ! ఆ!' అని విన్నాడు.

"సరే....సరే" అని ఫోన్ పెట్టేసాడు.

"ఏమిటి బావా! ఏమైంది?"

"ఏం లేదు. నువ్వు, అమ్మ థియేటర్‌కి పదండి. నేను డాక్టర్‌గారి దగ్గరకు ఒక అర్జెంట్ కేసు వచ్చిందట- వాంబ్మాలం తీసుకుని వచ్చేస్తాను" అన్నాడు.

"నిజంగానా?"

"నిజంగానే."

"రాకపోతే!"

"వస్తానంటున్నానుగా!" అతను కారు తాళాలు తీసుకుని వెడుతూ అన్నాడు.

విమల వెనకనుంచి పిలిచి చెప్పింది "సినిమాకి రాకపోయావా! మనిద్దరికీ యిక రాం! రాం!"

కానీ గబగబా వెళుతున్న సుధీర్‌కి ఆ మాటలు చెవుల్లో తాకినట్టే లేదు. సుధీర్ కారు దిగి సరాసరి డాక్టరుగారి క్లినిక్‌లోకి వచ్చాడు.

"వచ్చావా సుధీర్! అదుగో నా క్లయింట్ ఆ గదిలో వుంది." ఆయన లోపల 'ప్రయివేట్' అని బోర్డు వున్న గది చూపించాడు.

సుధీర్ ఆ గది వైపు వెళ్లాడు. పరదా తొలగించి లోపలకి అడుగు పెట్టిన అతను, ఒక్కక్షణం అలాగే నిలబడిపోయాడు.

అక్కడ బెంచీమీద కూర్చుని వున్న స్వప్న గోడకి తల ఆనించి గాఢనిద్రలో వుంది. పూలజడలో పూలు వాడిపోయినాయి. నుదుట కళ్యాణబొట్టు వుంది. చేతులకి ఆకుపచ్చ, ఎరుపు కలిపిన గాజులు మెరుస్తున్నాయి.

అతను క్షణంసేపు ముగ్ధుడైనట్లుగా స్వప్నని తదేకంగా అలాగే చూస్తూ నిలబడి పోయాడు.

(సశేషం)

"అయ్యో రామః ఇంకా అలాగే కూర్చున్నా రేవిటండి నిమ్మకి నీరెత్తినట్టూ!"

"ఊఁ" ముకుందరావుగా రన్నారు భార్య వంకచూస్తూ.

"సరిపోయింది. అల్లుడూ అమ్మాయీ వస్తోంది పదకొండు గంటలబండికేనండీ - స్టేషన్‌కెళ్ళి తీసుకురారూ?"

"వెళతానుండవే."

"ఇంకెప్పుడండీ. అయ్యో సిగ్గు! అల్లుడన్న ఇదే లేదేవండి మీకూ."

"నాకొంచెం దడగా వుందే."

"దడెందుకండీ అల్లుడేవన్నా పులా సింహమా? కొరుక్కు తింటాడనుకోడానికి! మొన్న అమ్మాయీవాళ్ళు వస్తున్నామని ఉత్తరం వచ్చినప్పట్నుంచి చూస్తున్నాను మీ వరస. ఎంత ఇదైతేమాత్రం ఇంత ఇదా? అల్లుళ్ళన్నాక పండగలకి రానూ వస్తారు మనం పెట్టనూ పెట్టాలి. మావాళ్ళు మీకుమాత్రం పెట్టలేదూ? చోద్యం చాలుగాని ఇంక లేవండి బండొచ్చే వేళయ్యిందిగాని."

ఉస్సురంటూ నిట్టూర్చి లేచి పైకండువా వేసుకొని చెప్పులు తొడుక్కుని "నేనలా స్టేషన్ కెళ్ళొస్తానుగాని ఇల్లు జాగ్రత్త" అని చెప్పి స్టేషన్‌కి వెళ్ళారు ముకుందరావుగారు.

సింహప్రసాద్

ముకుందరావుగారికి మగపిల్లలేరుగాని వున్న ముగ్గురూ ఆడపిల్లలే. ఒక్కొక్కళ్ళకీ రెండేసి సంవత్సరాల తేడా వుండటంతో మొదటి ఇద్దరు అల్లుళ్ళకీ బాగానే జరిపించారన్నీ. అదే సమయంలో అల్లుళ్ళంటే యమభటులన్న భావం, భయంకూడా ఆయన్లో పాతుకు పోయాయ్. అప్పట్లో వుద్యోగం వుంది గనుక ఏదోలా బండి లాగించేశారు. అల్లుళ్ళ అలకలు చాలవరకు తీర్చేశారు. కాని మూడో అమ్మాయి పెళ్ళవడంతోనే తను రిటైరై పోవడంతో పెన్షన్ డబ్బులూ, ఇంటిఅద్దె, కొద్దో గొప్పో వున్న పొలంమీదవచ్చే ఆదాయమూ తప్ప చెప్పుకోదగ్గ ఆదాయం లేదు. అందువల్ల మూడో అల్లుడి కోరికలు తీర్చడం ఎలారా భగవంతుడా అని ఇదయ్యేరుగాని అతగాడు మంచివాడవడంవల్ల పెళ్ళయ్యాక రెండుమూడుసార్లు ఏవో పండగలకి వచ్చినా నోరుతెరచి ఏమీ అడక్కపోవడంతో వూపిరి పీల్చుకుని ఓసారి మూడు వందలు, ఇంకోసారి ఐదొందలూ ఇచ్చారు. వద్దంటూనే తీసుకున్నా డతడు. కాని పెళ్లయ్యాక రెండు సంక్రాంతులు వెళ్ళినా అతగాడేవో కేంపులదృష్ట్యా రాలేదు. ఈ సంక్రాంతికి మాత్రం వస్తున్నాడు. అంచేతే ముకుందరావుగారికి గాభరాగా వుంది.

సంక్రాంతి పెద్దపండుగ గనుకనూ పెళ్ళయ్యాక అతడీ పండక్కి రావడం ఇప్పుడే గనుకనూ అతడేదో పెద్దకోరిక కోరతాడేమోనని ఆయన భయం. ఈ అల్లుడు మంచివాడే అని ఎంత సర్ది చెప్పుకుందామనుకున్నా 'అల్లుడి మంచితనం' గురించి తనకి తెలియందేముందీ అని ఇదవుతున్నారు. అలా అని బొత్తిగా అల్లుడ్ని ఒట్టిచేతుల్తో పంపాలన్న వుద్దేశ్యమూ లేదుగాని నాలుగొందలు ఇద్దామని జాగ్రత్తచేశారు. అయినా అంతకిమించి కోరిక కోరితే....? అన్నదే ఆయన్ని వేధిస్తోన్న భయం!

ఇంతలో కూతవేస్తూ రైలొచ్చింది.

తడబడుతూనే ప్లాట్‌ఫారంమీది కెళ్ళారు. మరి కొంచెం సేపట్లోనే అల్లుడూ కూతురు వున్న పెట్టెని కనుక్కొన్నారు. వాళ్ళని పలకరించి సామానుని కూలీల కందిచ్చి కూతురి చేతిలోంచి మనవణ్ణి తీసుకున్నారు.

"ప్రయాణం బాగా సాగిందా బాబూ" మనవణ్ణి ముద్దుచేస్తూ అడిగారు.

"బాగానే సాగిందండీ అంతా కులాసాయే కదా"

"ఆఁ-కులాసాయేలే."

"అమ్మ ఆరోగ్యం బావుంటోంది కదా నాన్నా? అక్కలెవరైనా వస్తున్నారా?"

"వీలుంటే వస్తామని రాశారు........."

అంటోంటే రెండేళ్ళ మనవడు తినుబండారాల వంక చూపిస్తూ ఎగురుతూంటే, "తప్పురా బాబీ- అలా అడక్కూడదు" అంటూ వారించాడు అల్లుడు.

"తాత నా మాత్రం అడక్కూడదేవిట్లే" అంటూ బిస్కెట్లపాకెట్ కొన్నారు.

అంతా బయటికొచ్చి ఆటోలు ఎక్కారు.

ముకుందరావుగారికి కొంచెం హుషారుగా వుంది. తినుబండారాలనే అడక్కూడదంటూ కొడుకుని మందలించిన అల్లుడు తనని మాత్రం ఫలానాది కావాలని ఎలా అడుగుతాడూ? అడగడు. అసలీ అల్లుడి తత్వమే వేరు. చాలా మంచివాడు - అని సంబరపడి పోతున్నారు.

ఇంటిముందు ఆటోలు ఆగాయ్. అల్లుడు డబ్బులిస్తా నంటోంటే వద్దని ఆపి తనే ఇచ్చేశారు ముకుందరావుగారు.

మరోగంటకి ఆయిన భార్య కంచిపట్టు చీరనీ ఓ పంచె కండువాల్నీతెచ్చి మహదానందంగా చూపిస్తూ అంది "మన అల్లుడూ అమ్మాయీ మనకి తెచ్చారండీ. ఈ చీర డిజైన్ చూడండి ఎంత బావుందో. ఎదురింటి మీనాక్షి ఆ మధ్యకొన్న చీరకన్నా బావుంది కదండీ?"

"ఊఁ-మొత్తం ఎంతై వుంటుందంటావ్?"

"నాలుగొందలవరకూ అయ్యుండిదంటారా? ఈ చీరే వుంటుంది కదండీ మూడొందల యాభై వరకూ."

(వి)చిత్ర విజ్ఞానం

హోర్వర్డు మెడికల్ స్కూలుకు సంబంధించిన డా॥ షారన్ విల్స్నాక్ స్త్రీలు సుకుమారంగానూ అందంగానూ వుండాలనుకుంటే, రోజూ కొంత బ్రాందీ సేవించాలంటున్నారు। అమెరికా స్త్రీలకి మద్యపానం మామూలే। ఐతే దాన్ని తగు మోతాదుల్లో జాగ్రత్తగా వాడితే తమ సౌందర్యానికి మంచిదని యిప్పుడిప్పుడే తెలుసుకున్నారు. మోతాదుకు మించితే ఉన్న సౌందర్యం కాస్తా పోవడమే కాకుండా, స్త్రీలలో పురుషలక్షణాలు ఏర్పడే ప్రమాద ముందంటున్నారు డా॥ విల్స్నాక్।

ఆయన మాట్లాడలేదు. ఉస్సురంటూ నిట్టూర్చారు.

"అదేవిటండీ శుభమా అంటూ అల్లుడూ అమ్మాయీ పండక్కొస్తూ వట్టుకొస్తే సంతోషించడంపోయి అలా దివాళాతీసినవాళ్ళా చూస్తారేవిటండీ కర్మ!"

"అల్లుడు నాలుగొందలు కర్చుపెట్టి మనకి బట్టలు తెచ్చాడంటే మనం ఏనిమిదివందలన్నా ఇవ్వకపోతే బావుంటుందంటావా?"

అప్పటి కర్థమయ్యిం దావిడకి. కొన్ని క్షణాలవరకూ మాట్లాడలేకపోయారు. ఆ పిమ్మట "ఆమాటే మర్చిపోయాను సుమండీ. మనదగ్గర నాలుగొందలకన్నా ఎక్కువలేవు కదండీ ఇవ్వడానికీ. ఇప్పుడెలాగండీ" అన్నారావిడ దిగాలుపడిపోయి నేలమీద చతికిల బడుతూ.

"బ్యాంకులో ఇంకో మూడొందల చిల్లర వరకూవుంది గనుక అదీ ఇదీ కలిపి ఇవ్వచ్చనుకో. కానీ ఏ ఖరీదైన వస్తువో అడిగితే?" తన అనుమానాన్ని బయట పెట్టారాయన.

"అబ్బే మన చిన్నల్లుడు అలాటివాడు కాదండీ. పెళ్ళయి ఇన్నేళ్ళయ్యింది ఒక్కసారైనా నోరు తెరచి ఇది కావాలి అది కావాలంటూ అడిగేడాండీ? మనం ఇచ్చింది సంతోషంగా పుచ్చుకోవడమే తప్ప గొంతెమ్మ కోర్కెలు కోరడం మనల్లుడికి తెలీఎండీ."

"అదీ నిజమే అనుకో కానీ సంక్రాంతి పండక్కి చిన్నల్లుడు రావడం ఇప్పుడే కదా అని భయంగా వుంది."

"ఎక్కడలేని భయాలూ మీకే వస్తాయి గాని వూరుకోండి. నే చెబుతున్నాగా. ఏ అల్లుడైనా మనకిలా బట్టలు తెచ్చాట్టండీ? అసలు మన చిన్నల్లుడి పద్దతే వేరండీ" అంటూ వెళ్ళిపోయిం దావిడ క్రొత్త బట్టల్ని ఇరుగుపొరుగు వారికి చూపించడానికి.

ఆలోచించగా ముకుందరావుగారి క్కూడా ఆ మాటలమీద నమ్మకం కలిగింది.

అయినా ఆ రాత్రి ఆ ఇద్దరికీ కూడా సరిగ్గా నిద్రపట్టనేలేదు।

మర్నాడు "మేం బట్టలు కొనుక్కుంటూన్నాం మీరు కూడా సెలక్టు చేద్దురుగాని రండి" అంటూ ముకుందరావు దంపతుల్ని రమ్మన్నారు వారి అల్లుడూ కూతురునూ.

ముకుందరావుగారి భార్య ఇంట్లో పనుందంటూ తప్పుకుందిగాని ముకుందరావుగారికింకోదారి కన్పించలేదు తప్పుకోడానికి. "మీకు నాణ్యం బాగా తెలుసు. మీరు తప్పకుండా రావాలి" అంటూ అల్లుడు పట్టుబట్టడంతో కాదన్లేక పోవడమేకాదు ఆ ఖర్చు తన నెత్తిన రుద్దడానికే ఈ ఎత్తు అని తీర్మానించుకున్నారు. అయినా వెళ్ళక తప్పదు కనుక అల్లుడికి బహుమతిగా ఇద్దామని వుంచిన డబ్బు తీసుకుని బయల్దేరారు.

బట్టలషాపులో భార్యాభర్త లిద్దరూ లేటెస్ట్ డిజైన్స్ చూపించమంటూ షాపులోని బట్టలన్నీ తిరగేస్తోంటే తనకేం పట్టనట్టు ఓ ప్రక్కన కూర్చుండిపోయారు ముకుందరావు గారు. రంగు గురించీ డిజైన్ గురించీ మెత్తదనం గురించీ వాళ్ళలోవాళ్ళు తర్కించుకుంటున్నారుగాని తనతో ఒక్కమాట కూడా అనడం లేదు. దాంతో తప్పకుండా ఈ ఎత్తు తనచేత ఖర్చుపెట్టించడానికే అని అదివరకనుకున్న దాన్ని గట్టిగా బలపర్చుకుని "ఏఏ రకాలుగా మావగారిని దోచుకోవచ్చో అల్లుళ్ళకి తెలిసినట్టు ఎవరికీ తెలీదు సుమా. అయినా తన పిచ్చిగాని అల్లుళ్ళలో మంచితనం వెదకడమంటే నేతిబీరకాయలో నెయ్యి వెదకడమే!" అనుకున్నారు నిరుత్సాహంగా.

బిల్లు 316రూపాయలయ్యింది. "బ్రతికాంరా దేవుడా" అనుకున్నారు ముకుందరావుగారు. డబ్బివ్వడానికి జేబులో చెయ్యిపెట్టేరుగాని అంతలోనే బిల్లు చెల్లించేశాడు అల్లుడు.

"అదేవిటల్లుడూ నువ్వివ్వడం ఏమిటీ...." అంటూ ఆయనేదో అంటోంటే, "భలేవారే. మిమ్మల్ని తీసుకొచ్చింది మీచేత కొనిపించడానికా" అని నవ్వాడతడు.

ఆయన ఉక్కిరిబిక్కిరయ్యాడు సంతోషంతో.

తర్వాత సినిమాకెళ్దామంటే వాళ్ళని వెళ్ళమని చెప్పి తను ఇంటికొచ్చేశారు బట్టల్తో. వస్తూనే "మనల్లుడు అందర్లాటివాడు కాదే. చాలా గొప్పమనిషనుకో. అల్లుళ్ళలో ఇంత మంచివాళ్ళుంటారని నేను కల్లోకూడా అనుకోలేదోయ్" అన్నారు పరమానందంగా.

"ఏవండీ ఏం జరిగిందండీ."

"ఇంకా ఏం జరిగిందని నెమ్మదిగా అడుగుతావేమే బట్టలకి నేనిస్తానంటే వద్దనిచెప్పి తనే ఇచ్చాడే మనల్లుడూ" గర్వంగా అన్నారు.

"నిజవాండీ? మనల్లుడు అందర్లాటివాడు కాదని నేను మొదట్నుంచీ అంటూనేవున్నాను కదండీ. ఎంతైనా అమ్మాయి అదృష్టవంతురాలండీ."

"అమ్మాయేకాదే మనమూ అదృష్టవంతులమేనే. ఇదివరకిద్దరి అల్లుళ్ళు అలకలూ చచ్చీ చెడీ తీర్చినవాళ్ళి గనుక ఇతనూ అలాటివాడే నని ఇదయ్యాన్లే. అద్సరేగాని మనం ఎలాగూ నాలుగొందలు ఇద్దామనుకుంటున్నాం గనుక ఇంకో వందవేసి ఇద్దాం. ఎంత తను అడక్కపోయినా మనం తక్కువగా చూడకూడదుకదా. రేపు బ్యాంకుకెళ్ళి డబ్బు తెస్తాలే. అన్నట్టు నాలుగైదు రకాల పిండివంటలూ అవీ చెయ్యి. డబ్బుకి లోభించకు. అల్లుడూ అమ్మాయీ తృప్తిగా వెళ్ళాలిక్కణ్నుంచి. మరెలా సన్నెత్తుతావో నీ ఇష్టం."

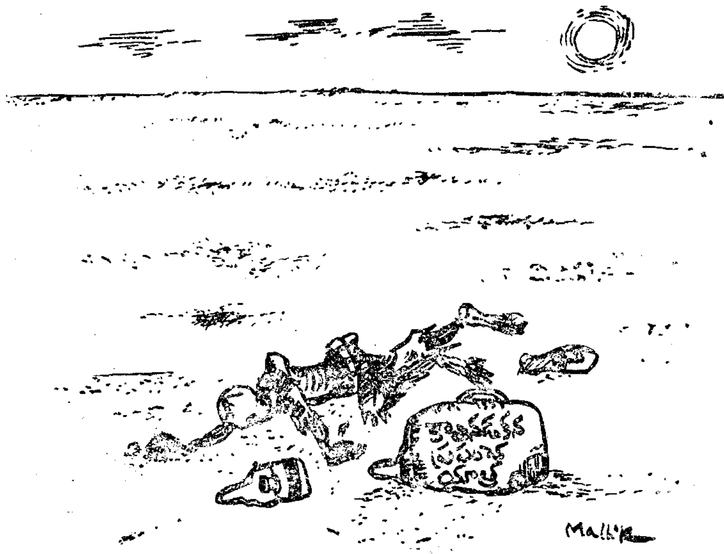
"చూస్తూ వుండండి ఏం చేస్తానో. అన్నట్టు సాయంత్రం మంచి బెల్లంపట్రండి. పాకుండలొండి వెళ్ళేప్పుడిస్తాను.అవంటే అల్లుడికెంతో ఇష్టం. మొన్న పెట్టిన వడియాలన్నీ అమ్మాయికిచ్చేద్దామండీ మనం కావలిస్తే తర్వాతెప్పుడో పెట్టుకోవచ్చు. పచ్చళ్ళుకూడా ఇస్తే బావుణ్ణుగానీ — పోనీ దబ్బకాయ పచ్చడిద్దామండీ కొంచెం సంవత్సరాది వెళ్ళేక ఆవకాయపెట్టి పంపిద్దాం...."

మొగుడూ పెళ్ళాలిద్దరూ ఆనందాంబుధిలో స్నానమాడుతూ కూతురూ అల్లుళ్ళ కెన్నెన్నో పెట్టాలనీ ఏవేవో చేసివ్వాలనీ పోటీలుపడి అనుకోవడమేకాదు వెంటనే ఆచరణలో పెట్టారు కూడానూ.

మర్నాడు డబ్బు తీసుకోడానికిగాను బ్యాంక్ కెళ్ళారు ముకుందరావుగారు. అక్కడాయన బాల్య స్నేహితుడు రామనాథంగారు కన్పించారు.

"ఏవిటోయ్ అలా దిగాలుగా వున్నావ్" ముకుందరావుగారన్నారు మిత్రుడితో.

"దిగులుగాక ఇంకేవిట్లే. నా అల్లుడొచ్చాడుగా. అతగాడొస్తే చాలు పది పదిహేను రోజులవరకూ వెళ్ళడు. అంతవరకూ అన్ని మర్యాదలూ చేసి అతడు కోరిందిచ్చేసరికి తలప్రాణం తోక్కొస్తుందనుకో. అద్సరే— అంత వుషారుగా వున్నావేమిటి కథ? మీ అల్లుళ్ళెవరూ పండక్కి రాలేదా?"

"చిన్నల్లుడు వచ్చాశ్ళేగాని అతగాడి తరహా పూర్తిగా వేరోయ్—వజ్రపు తునక అనుకో."

"నిజవా? అలాటి అల్లుళ్ళు వుంటారంటే నమ్మలేకపోతున్నా ననుకో. అసలు మా అల్లుడొస్తున్నాడూ అంటే చాలు ఎక్కడికైనా పారిపోయి దాక్కుంటే బావుంటుందనిపిస్తుందనుకో. చిన్నప్పుడు మనం 'పులీ మేకా' ఆట ఆడేవాళ్ళం గుర్తుందా? "పులొచ్చె మేక దాక్కో దాక్కో" అని మీరంతా అంటూ చుట్టూ వలయంగా తిరుగుతోంటే నేనెన్నడూ పులికి దొరక్కుండా తప్పించుకుంటూండేవాడ్ని. అంచేత ప్రతిసారీ నన్నే మేకగా వుండమనీ ఆట రక్తి కడుతుందనీ అనేవాళ్ళప్పుడు. కానిప్పుడు అల్లుడు పులికి అనుక్షణం దొరికి చావు దెబ్బలు తింటున్నాననుకో" అన్నారు గాద్గదికంగా.

"వూరుకోవోయ్ వూరుకో".

ఆయనల్లుడితో తన చిన్నల్లుడ్ని పోల్చుకుని అందల మెక్కినట్టుగా పొంగిపోయారాయన. రిటైరైపోయానే అల్లుడి అడుగులకు మడుగులొత్తగలనా లేదా అని ఇదైనందుకు మంచి అల్లుడ్నే ఇచ్చాడు దేవుడని మురిసిపోయారు ముకుందరావుగారు.

పెద్దపండుగ రోజున తల్లీ తండ్రీ తీరిగ్గా కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకొంటోంటే వారమ్మాయి కూడా వచ్చి కూర్చుంది.

"అల్లుడికి పండుగ బహుమతి ఏం కావాలో కనుక్కో అమ్మా" అన్నారు గొప్పగా ముకుందరరావుగారు అతగాడేం అడగళ్ళే అనుకుంటుంటూ.

"అది చెబుదామనే వచ్చాన్నాన్నా. పెళ్ళయ్యాక ఆయనింతవరకూ ఏ పండక్కీ ఏమీ అడగలేదు కదా అంచేత అన్ని పండగలకీ కలిపి ఈ పండక్కి స్కూటర్ కొనిమ్మని అడగమన్నారాయన. స్కూటర్ మాకు చాలా అవసరం నాన్నా. బావ లిద్దరికీ అడిగినవన్నీ ఇచ్చినట్టే మాకూ ఇవ్వ నాన్నా. కాదంటే బావలు ఒకో పండక్కీ ఒకోటి అడిగారు. మేం ఒక్కసారే కాస్త పెద్దదడుగుతున్నాం. మీ చిన్నల్లుడికి ఆ మాత్రం ఇవ్వవా నాన్నాఅడక్క అడక్క అడిగినందుకు?"

నోటమాటలేక శిలా ప్రతిమల్లా వుండిపోయారు నోరు తెరచి ముకుందరావు దంపతులు! □

కాపురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగం

బద్ధకస్థులు పందికొక్కులు
వారిని వేటాడ్డం జాతిని కాపాడ్డం
బాధ్యతగల కలం కలహాసం దరువునుండి
వారిని తప్పించడం అయ్యా అంత సుళువుటండీ?

★

పెంచి పెద్దచేసిన ముసలిప్రాణం కోరుకునేది కుర్రాళ్ళ కుశలం
కార్డు ముక్కకే అనుకుంటే ఎలా, గర్భస్రావం అంత కష్టం!
పట్టుపట్టి రాస్తే ఉత్తరం, పట్టదు గట్టిగా గోక్కున్నంత సమయం
'గోక్కోడం కూడా మేం స్వయంగా అఘోరించం' అంటే ఏం చెప్పడం?

★

అడిగింది కదాని పత్రిక యివ్వబోతే అంటుందీ, ఆ ఆఫీసరు పెళ్లాం,
'ఉంచండి. ఇంటికెళ్ళి ప్యూన్ని పంపిస్తాను' ఏముంది దీన్లో చోద్యం?
ఎన్నాళ్ళ బట్టి మోస్తోందో ఏమో, సరోవరంలాంటి ఆ కళేబరం
ఎందుకు యింకా అదనపు భారం, అందుకే తొడగాలి గండపెండేరం!

★

మా వీధి స్త్రీలు శ్రమ జీవులు! ససేమిరా వంటగదిలోకి తొంగి చూడరు
అప్పనంగా సర్కారు నౌకర్లులేరూ, మనం చేస్తే వాళ్ళు నొచ్చుకోరూ!
ఆడిస్తూనే ఉంటారు సుమా, నోటి తిరగళ్ళు అలా పొద్దస్తమానం
అదిగాక, వాళ్ళ పిల్లల్ని వాళ్ళేకని, తీర్చుకుంటున్నారు కదా, దేశమాత రుణం!

★

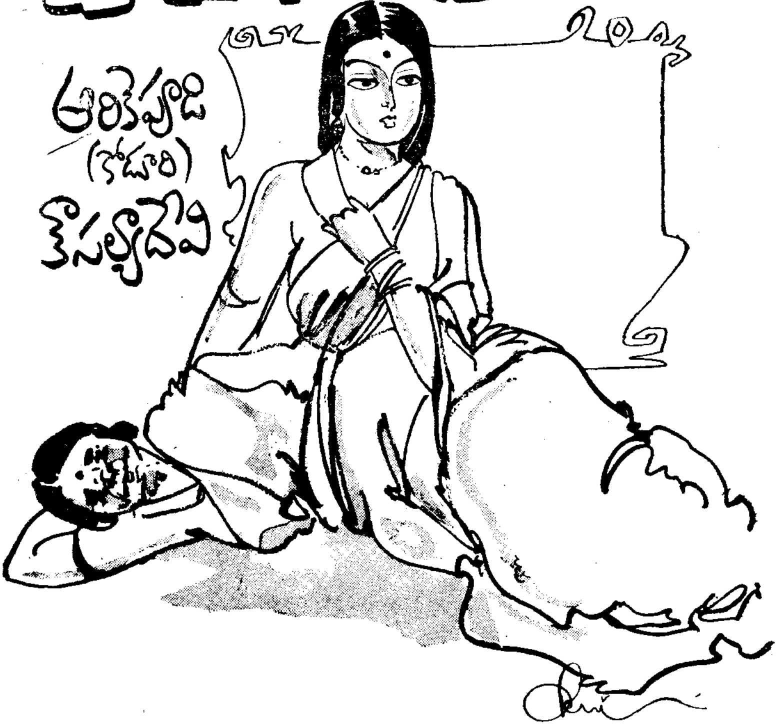
వెర్రి మారాజు ఔరంగజేబు, వేసుకునేవాడుట స్వయంగా కుర్తాకి కుట్లు
అమెరికన్ ప్రెసిడెంటు ఒకడు, అద్దంలా తుడుచుకునేవాడు బూట్లు
అలాంటి పరువుతక్కువ తతంగంబు, ఒప్పుకోడు మా యాయవారం సాంబు
ఓరోజు తోమక పోయిందో పెళ్లాం చెంబు. పేల్చేస్తాడు ఆ వీపుమీద బాంబు!

★

ఇటు అడ్డంగా పడుకుని ఇంతీమణి చేతో
అటు దర్జాగా నిలుచుని ప్రియభక్తుడి చేతో
పాదసేవ పొందుతూ ఉంటుంది మన పటంలోని ఇలవేలుపు
బద్ధక భక్త పరాధీనులు, అందుకనే వారి కెప్పుడూ కాళ్ళ సలుపు!

ఊహానందం

అరికెపూడి (కోడూరి) కౌసల్యాదేవి

"విహాట్ మిస్టర్ జగన్నాథ్......."

పరిచయాలు అయ్యాయి.

డ్రాయింగ్ రూంలో వున్నవాళ్ళం ఎనమండుగురమైనా జగన్నాథమే అతిగా—ఆ మాటకొస్తే పూర్తిగా మాట్లాడుతున్నాడు.

మిగిలిన అందరమూ అతడి మాటలను తప్పనిసరిగా వింటున్నాము; ఎందుకంటే ఇంకెవరికీ అతడు పెదవి కదిపే అవకాశం ఈయడంలేదు గనుక.

వాళ్ళ ఆఫీసు విషయాలు, సర్వీసులూ, మార్కెట్‌లో పెరిగిపోతున్న ధరలూ—ఒకటేమిటి, అన్ని విషయాలపై అనర్గళంగా ఓ గంట మాట్లాడాడు. ఇంతసేపూ మాటలాడినా అతడి స్వరంలో అలసట లేదు; ముఖంలో దరహాసం అలాగే వున్నది దర్పం చెదరకుండా.

కానీ వింటూన్నవాళ్ళే అలసిపోయినట్టు కన్పట్టారు.

రెండవసారి టీ, బిస్కెట్లూ, పళ్ళూ సర్వ్ చేయాల్సిన డ్యూటీ పడింది నా మీద.

ఆ కారణంగా అక్కడినుండి లేచివచ్చే అవకాశం కలిగినందుకు సంతోషిస్తూ మిసెస్ సింగ్ కూడా నాతో లోపలికి వచ్చేసింది.

"అబ్బ! ఇదెక్కడి బోర్! గొప్ప స్నేహితుడినే పట్టుకొచ్చారు మీవారు" అన్నది నాతో.

నేను నవ్వేశాడు.

"ప్రతి విషయంలోనూ తమకు మంచి 'నాలెడ్జి' వుందనుకోవడం, ఆ విజ్ఞానాన్ని అందరికీ ప్రదర్శించి ఆకర్షిస్తున్నామనుకోవడం కొందరి లక్షణం, అతిగా మాట్లాడుతున్నట్లు వాళ్ళకు తెలియదు పాపం!" అన్నాను.

"ఎవరికటా దిక్కుమాలిన 'అట్రాక్షన్'? ముప్పైలు పైబడి ముగ్గురేసి పిల్లల తల్లులం మనమూ, ఆయన చూస్తే అరవై దగ్గరలో వున్నట్లున్నాడు!"

ఉప్పెనగా వచ్చింది నవ్వు.

"రోజూ కొడుకులూ కోడళ్ళూ కూతుళ్ళూ మనుమలూ అందర్నీ ఇలా బోరె త్తిస్తుంటాడు కాబోలు! పాపం ఆ పెళ్ళాం ఎలా విని భరిస్తుందో కానీ ఈ అతిఘోరణిని!"

"యేమో? ఇంతకూ భార్యాపిల్లలూ వగైరా వున్నారో లేరో నాకూ తెలియదు. ఈ రోజే నాకూ ప్రథమ పరిచయం అతడితో."

"ఉంటే వాళ్ళ ఖర్మ. మనం మాత్రం ఇలాంటి వాగుడుకాయలనూ, చొప్పదంటు సోదినీ భరించలేం. మీవారి 'టేస్టూ', ఓపికా ఏమిటో నాకు తెలియదుగానీ........"

ఆమె మరీ అతిగా నిరశించి, విమర్శించుతూన్న దన్పించి నేను మౌనం వహించాను.

నేను టీ సరంజామాతో మరలా డ్రాయింగ్ రూంలో అడుగుపెట్టేసరికి వాతావరణం మంచి పట్టులో వున్నది.

జగన్నాథ్ తన అనుభవాలేవో వివరించుతున్నాడు; శ్రోతలందరూ విపరీతంగా నవ్వులూ కేరింతలలో మునిగి తేలుతున్నారు.

"ఆ మధ్య నేను ఢిల్లీ వెళ్తున్నాను పని మీద. ఎదుటి బెర్తులో అమ్మాయి—ఓ ఇరవై ఏళ్ళుంటాయి. స్టూడెంట్‌లా వుంది. మంచి నవనాగరిక అలంకరణతో వున్నది లెండి ......"

వింటూన్న అందరి వదనాలలో కుతూహలం కన్పట్టింది.

వక్త ఉత్సాహం యినుమడించింది.

"ఒక్కతే ప్రయాణం చేస్తోంది........"

వినేవారు మరింత కుతూహలంతో ముందుకు వంగారు మెడలు.

"రైలు కదిలింది. ఆవిడగారు హాండ్ బ్యాగ్ తెఱచి మేకప్ సరిజేసుకుంటోంది. మళ్ళీ పౌడర్ కొట్టింది ముఖాన అంగుళం మందాన. బుగ్గలకు రంగు పులిమింది. పెదాలకు రంగు పులుముతూ నావైపు ఓ చూపు పారేసింది........"

అందరూ ఆత్రంగా వింటున్నారో లేదో నని చుట్టూ చూచి మరలా ప్రారంభించాడు. "నేను అటే చూస్తున్నానని కొంచెమైనా సిగ్గు కూడా లేదు. లిప్‌స్టిక్ పులుముకుంటూనే 'మీ రెక్కడికి వెళ్తున్నారు బాబూజీ?' అనడిగింది. చూశారా? చూశారా ఆ గర్వం? నేను అదరి పడ్డాననుకోండి. అవ్వటానికి నా కంటె వయసులో కొంచం చిన్నదే అనుకోండి—కానీ మరీ 'బాబుగారూ' 'తాతగారూ' అనాల్సినంత ముసలివాడినా? కుటుంబంలో ఏదో అనుకోని బాధలు వచ్చి మనస్తాపాలవల్ల ఇలాగైపోయినా కానీ వట్టుమని నలభై యేళ్ళైనా లేవాయె నాకు! చిన్నతనంలో పెళ్ళవ్వబట్టి పిల్లలున్నారు గానీ, అసలు ఈ రోజుల్లో అందరూ ఈ వయసులోనేగా పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుంటున్నదీ?"

శ్రోతలంతా విడ్డూరంగా ముఖముఖాలు చూచుకున్నారు.

జగన్నాథ్ ఇదేమీ పట్టించుకోకుండా అనర్గళంగా ఉపన్యాసం కొనసాగించుతూనే వున్నాడు.

"నేనేనా అంత తీసిపోయాను? 'ఢిల్లీ వరకూ వెళ్తున్నాను మాతాజీ, మిరెక్కడికి అత్తింటినుండి పుట్టింటికా లేక పుట్టింటినుండి అత్తింటికా? ఒక్కరూ ప్రయాణం చేస్తున్నారేం ఎవరూ తోడు లేకండా?' అన్నాను. చూడండి ఇక ఆ రంగుల కోటింగ్ ముఖం—అమావాస్యలాగా మాడిపోయింది. మళ్ళీ నాతో మాట్లాడితే ఒట్టు!" మాటలు పూర్తి చేస్తూనే బొళబొళా నవ్వేశాడు.

కొద్దిగానైనా శృతి కలపనిదే బాగుండ

దన్నట్టుగా కొందరు బలవంతంగా నవ్వారు.

"ఇంత ముసలాడు బొత్తిగా ఇరవైయేళ్ళ కాలేజి కుఱ్ఱాడిలాగా మాట్లాడ్తూంటే అసహ్యంగా లేదూ?" అని గుసగుసలు పోతూ నన్ను మోచేతితో పొడిచింది మిసెస్ సింగ్.

ఎవరైనా గమనించగలరనే సంకోచంతో నేను సమాధానమీయకుండా, తలెత్తకుండా టీలు అందించడంలో నిమగ్నమయ్యాను.

"హాఁ టీ? థాంక్స్," ముఖమంతా నవ్వు పులుముకొని నా చేతినుండి టీ అందుకున్న జగన్నాథ్ వెంటనే కొద్దిగా రుచి చూచి—

"ఊఁ ఫర్వాలేదు. కానీ, టీ త్రాగితే నా మిసెస్ తయారుచేసిన టీయే త్రాగాలి. ఆహా! ఆ చేతిలో ఏం అమృతం వున్నదో కానీ ఇంక ఎవ్వరిచ్చిన టీ అంత రుచి రాదండీ! అన్నట్లు........మీరు మిసెస్ జగన్నాథ్‌ను కల్సుకున్నారా ఎప్పుడైనా?" అనడిగాడు నన్ను సూటిగా.

"లేదండీ! మిమ్మల్నికూడా ఇదే ప్రథమంగా చూడడం."

"చ్చు చ్చు చ్చు చ్చు," చాలా విచారం వెలిబుచ్చాడు! "వెరీ నైస్ లేడీ. డెఫినెట్ యూ విల్ లైక్ హర్. ఐయామ్ ష్యూర్!"

సమాధానం ఏమి చెప్పవలెనో తెలియక నేను అలాగే చూడసాగాను.

"చాలా మంచి పేరున్నది నా శ్రీమతికి మా వీధిలో. ఎవరి కే సలహా కావలెనన్నా 'మిసెస్ జగన్నాథ్' అనుకుంటూ పరుగెత్తుకు వస్తారు. వెరీగుడ్ నేచర్! ఇంతకీ మీరు చూడనే లేదుగా ఆమెను? రండి మా యింటికి. ఇక మీరసలు ఆమెను వదలనే వదలరు. వెరీ సింపుల్ లేడీ మరలా ఏమనుకున్నారో! తానంత అందగత్తెనన్న గర్వమే లేదు!"

మిగిలినవారి విషయమేమోగానీ నేను మాత్రం అదిరిపడ్డాను.

ఎంతటి గౌరవారాధనలు అతడికి భార్యపై! పదిమంది సమక్షంలో భార్యను పలువిధాల ప్రశంసించగలంత ఆరాధనలో ఆ భర్త వున్నా డంటే ఆమె ఎంతటి సౌందర్యవతో!

జగన్నాథ్ వాక్ప్రటిమ సాగిపోతూనే వున్నది.

"కానీ తాను సౌందర్యవతిననీ తెలివైన దాననని అసలు విరగబాటే లేదనుకోండి. ఈ కాలపు వాళ్ళలాగా లిప్‌స్టిక్‌లూ హెయిర్ స్టైయిల్సూ అసలు అవసరంలేదు. అవేమిటో ఎరగదనుకోండి. టూ సింపుల్! ఆ మధ్య మా బావమరది పెళ్ళికి ఢిల్లీ వెళ్ళినపుడు వాళ్ళ అక్కచెల్లెళ్ళంతా ఎంత బలవంతం చేసినా పెదాల రంగులు కానీ బుగ్గలరంగులు కానీ అస్సలు ముట్టుకోలేదు.

'విమల మరీ పాతకాలంగానే వుండిపోయింది. ఏమీ మారలేదు' అని కొందరు ఆశ్చర్యపోయారు.

'సహజ సౌందర్యవతికి రంగులెందుకులె' మ్మన్నారు మరికొందరు."

ఈ ఆరాధనా గద్యం అసంపూర్తిగానే ఆగిపోయింది నాకు ట్రంక్ కాల్ రావడంతో.

బ్రేక్‌కోసమే చూస్తున్నట్లున్నారు అంతా— అవకాశం దొరకగానే గబగబా లేచారు.

"పెళ్లాం. పిల్లలు స్కూలునుంచి వచ్చే వేళైంది" అని కొందరూ,

"ఏదో ప్రోగ్రాం వుంది" అని మరి కొందరూ సెలవు తీసుకున్నారు.

మర్నాడుదయం పదకొండు గంటలకు మిసెస్ సింగ్ ఫోన్ చేసింది.

"నిన్న మేమంతా పారిపోయాక పాపం ఆ సోది అంతా మీరిద్దరే భరించినట్లున్నారు?"

సమాధానంగా నేను నవ్వేశాను.

"ఆ తర్వాత ఎంతసేపు జరిగింది పురాణ పఠన?"

"పురాణమా?"

"అదే భార్యామణి-ఐమీన్-శ్రీమతి ఆరాధనా కావ్యపఠన, ఛ ఛ, సరైన పదాలు దొరికి చావడంలేదు."

"ఓ గంటసేపు."

"బాప్‌రే! మీ ఇరువురి ఓపికలూ మెచ్చుకు తీరాలి. ఇటువంటి చాటర్‌బాక్స్‌లు మీవారికి

అంత ఇష్టమా ఏం? నేనైతే 'టట్! ఇటువంటి వాళ్ళు స్నేహితులుగా పనికిరా' రని ఖరాఖండిగా చెప్పేస్తాను సింగ్‌గార్కి."

"సారీ మిసెస్ సింగ్. మీకు తెలుసు నాది అటువంటి స్వభావం కాదని. ఉద్యోగ రీత్యా అనేకమందితో స్నేహపరిచయాలుండే వారిని ఎలా ఆంక్షలతో బంధించడం?"

"స్నేహాలు బయటవరకే, మన నెత్తిల మీదకూ ఇళ్ళమీదకూ ఎందుకండీ బాబూ! బై ది బై-ఆ విమలా సుందరిని చూడటానికి ఆహ్వానించలేదూ మిమ్మల్ని?"

"పిలిచాడు. వెళ్ళాలి ఓ రోజు. జస్ట్-కర్టెసీ కాల్."

"నాకు తెలియకడుగుతాను — అరవై ఏళ్ళవాడిలా వున్నాడు—ఎంత లేదన్నా ఏభై పైనే వుంటుంది కదా భార్య వయసు? ఇంకా అంత అందంగా వుందంటారా? కొంపతీసి ఏ రెండోపెళ్ళో మూడోపెళ్ళో—కట్టు భార్య కాదుగదా! అందుకే అంతగా పొగుడుతున్నా డనుకుంటాను!"

"పాయింటే!"

"పాయింటేమిటండీ, నేనన్నది నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజం కావచ్చు. అన్నట్టు........ మీరూ ఆమెనోసారి ఆహ్వానించండి. మేమూ చూచి తరిస్తాం!"

"అలాగే."

2

ఒక స్నేహితుల యింటికి వెళ్ళి వస్తూ, "ఈ పక్క వీధిలోనే జగన్నాధం యిల్లు, వెళ్దామా?" అన్నారు.

సరే నన్నాను.

ఇల్లు తేలికగానే తెలుసుకున్నాం.

ఇద్దర్ని అడిగితే ఇద్దరూకూడా వెంటనే, 'ఓ ఆ జగన్నాధ్‌గారా?' అని నవ్వుతూ వెంటనే ఓ యింటిని చూపించారు.

నిజంగా బాగా పరపతి వున్నవాడే కాబోలు! అడగగానే చెప్పారు!

ఇల్లు చిన్నది. పూర్వకాలపుది. అటూ ఇటూ గదులు వేసి పెంచుతున్నట్లున్నారు. ముంగిట ఖాళీస్థలమూ వరండా అన్నీ గలీజుగా వున్నాయి. ఇంటి తలుపులు మూసి వున్నాయి. కాలింగ్‌బెల్ వగైరా ఏమీ

కన్పించలేదు. ఎలా పిలవడమా అని సందేహిస్తూ నిలబడ్డాం.

రోడ్డుకు రెండవ ప్రక్క ఖాళీ స్థలంలో ఇటుకలూ, సున్నం, రాళ్ళూ గుట్టలుగుట్టలుగా వున్నాయి.

మేస్త్రీలూ, కూలీలూ, అంతా అక్కడే వున్నారు బీడీలు తాగుతూ, కబుర్లు చెప్పుకుంటూ. తాత్కాలికంగా విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నట్లున్నారు.

పారతో సున్నంతీసి గమేళాలు నింపుతూ కూలీలను త్వరగా లెమ్మని అరుస్తూన్న ఆడమనిషి పార అక్కడ పారవేసి పరుగువంటి నడకతో వచ్చింది నవ్వుముఖంతో.

"జగన్నాథ్ సాబ్ బయటకు వెళ్ళారు. ఇపుడిపుడే పది నిముషాలైంది." అన్నది పైకి ఎగగట్టిన చీరకుచ్చెళ్ళు క్రిందికి లాగుతూ.

తైల సంస్కారం లేని దుబ్బుతలను బర బర గోకుతూ నిలబడింది.

"ఇప్పట్లో రారన్న మాటేగా?" అన్నాను.

"అంతేమరి," అన్నది తలను ఆ సున్నం చేతులతోనే గోక్కుంటూ.

"అమ్మా ఆకలే అన్నంపెట్టు" అంటూ వచ్చిన పదేళ్ళ పిల్లవాడిని కసిరింది కొంతసేపు ఆగమని. మాకు నమస్కారం పెట్టాడు ఆ కుర్రాడు.

ఫర్వాలేదు. బాగానే నేర్పుతోంది మర్యాదలు అన్పించింది.

బయటకు దారితీస్తున్న మమ్మల్ని,

"కూర్చోండి. ఆయన లేకపోతేనేం? వచ్చేస్తారు, తలుపు తీయనా?" అన్నది.

"వద్దు. మరో రోజు వస్తాం." అన్నాము.

"ఏమ్! లెగండి. ఇంకా ఎంతసేపు పనులు ఆపి కూచుంటారూ?" అని అరుస్తోంది ఇక్కడి నుండే పనివాళ్ళపై.

అందరిలోనికీ కొత్త బాధ్యతగల మనిషి కాబోలు. తానూ వాళ్ళతోపాటు కూర్చోక పోగా అదలించుతోంది పాపం!

"ఇంతకూ ఆయన భార్య లోపలే వున్నదేమో? తలుపులకు తాళం లేదు," బయటికి వచ్చాక ధర్మసందేహం వెలిబుచ్చారీయన.

"వుంటే? మనను ఆమె ఎరుగదుగా? నడవండి పోదాం" అన్నాను ఆ పరిసరాలు కలిగించుతూన్న కంపరంతో.

3

అగ్రశ్రేణి నటీనటులు నటించిన గొప్ప పేరైన చిత్రం నడుస్తోంది ఊళ్ళో. ఎవరినోట విన్నా ఆ చిత్రం గురించీ, ముఖ్యంగా అందలి నాయిక వివిధ భంగిమలలో ఒలికించిన అందాలగురించే.

మేము థియేటర్లో సరిగా ప్రవేశిస్తూన్న వేళ జగన్నాథ్ బయటికి వస్తున్నాడు.

ఆప్యాయమైన పలకరింపుల అనంతరం "మీరు పిక్చర్ చూచి వస్తున్నారా?" అని అడిగాము.

"ఆ. ఫర్వాలేదు. ఏం పిక్చర్లు లెద్దురూ ఈ కాలంలోవి?"

"అదే! చాలా బాగుందని విన్నాము? మీకు నచ్చలేదూ?"

"ఈకాలపు జనానికి యింతకంటె 'టేస్టు' ఎక్కడేడిసిందిలెండి. పది రకాల రంగులు తలనుండి పాదంవరకూ పూసుకొని, విగులు పెట్టుకొని, విలువైన గుడ్డలు కట్టి తెచ్చుకొన్న అందాలేగా ఆ హీరోయిన్లవి! మేకప్ లేకుండా చూడండి. అసలు రూపం బయటపడ్తుంది. మా విమల చూడండి—మేకప్ అక్కర్లేదు – హెయిర్ స్టైల్ జోలికి పోనేపోదు. సహజ సౌందర్యం అంటే అదీ! అలాగుండాలి!"

నేను చిత్తరువువలె నిలబడిపోయాను.

'అంతటి అందాల తారను కూడ తీసికట్టు అనిపించేంత అతిలోక సౌందర్యవతా?'

నాలో ఉత్కంఠ పెరిగింది.

"ఏదీ ఆమె రాలేదూ మీతో?" అనడిగాను.

"వచ్చింది. అదిగో అక్కడెవరితోనో మాట్లాడుతోంది" అని దూరంగా దృష్టిసారించి చూపాడు.

ఒక జగదేకసుందరిని చూడబోతున్నాననే ఉద్వేగం మనసున నిండగా నా కనులు త్వరి

తంగా అటు తిరిగాయి.

కానీ నాకు అక్కడెక్కడా నామ మాత్రపు చక్కనిది కూడా కన్పట్టలేదు. ఎక్కువగా ఒకేవైపు ప్రత్యేకించి చూచే అవకాశమూ లేదు. జనం ఇసుక వేస్తే రాలనట్లుగా వున్నారు. మహాసముద్రం అలలలాగా తలలు కదలడమే కానవస్తూన్నది కానీ ఎవరెవరో చూడగల అవకాశమే లేదు। ఆ చిత్రానికి గల ప్రాశస్త్యం అటువంటిది మరి।

"సెలవుమరి. మరోసారి కలుసుకుందాం. వేళ ఔతోంది." అంటూ మేమె అతడికి వీడ్కోలు చెప్పి థియేటర్ లోనికి వెళ్లిపోయాం.

చిత్రాన్నిగురించి ఎన్నో ప్రశంసలు విన్నాను; పుస్తకాలలో కూడా సద్విమర్శలు చూచాను. నాయకీ నాయకులు తమ శక్తినంతా ధారపోసి నటించి చిత్రానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ కావించారట; కథలో చక్కటి మలుపులు వున్నాయట.

అయితే, ఈ అన్నివిషయాలనూ విమర్శనాత్మకంగా చూచి ఆస్వాదించి ఆనందించగల అదృష్టం లేకపోయింది నాకు. చిత్రంలోని సుందరి ఒలికించిన హొయలను గమనించ గల ప్రశాంతత కూడ లేదు మనసుకు।

నేను చూడని సుందరి—జగన్నాథ్ యొక్క ఆరాధ్య సుందరి నా మెదడంతా, మనసంతా ఆక్రమించి కూర్చున్నది. ఏ సౌందర్య సాధనాలూ అవసరంలేని అప్సరసా? నడి వయస్సుకూడా దాటిపోయిన భర్త అహర్నిశలూ ఆ అందాన్ని ఆరాధించడమా? జీవితం ఒక ప్రేమ కావ్యం కావచ్చు।

అదేమాట నలుగురం కలిసినప్పుడు అంటే మిసెస్ సింగ్ తేలికగా తీసిపారేసింది.

"మరీ బడాయి! సౌందర్యవంతులైన భాగ

స్వాములున్నవాళ్ళు చాలామంది వుంటారు. అంతమాత్రాన అందరి ఎదుటా 'నా భార్య అందగత్తె' అనీ 'నా భర్త నలకూబరు'డనీ అందరి ఎదుటా పొగుడుకునేవాళ్ళను ఎక్కడా చూడలేదు. మీ జగన్నాధ్‌కు ఏమైనా వేప కాయంత వెఱ్ఱిగానీ వున్నదేమో అసలు!" అనేసింది.

అందరూ పకపకా నవ్వకుండా వుండలేక పోయారు.

"ఆ మాటకొస్తే మనం అందరం మాత్రం ఏమాత్రం 'మేకప్' చేసుకుంటున్నామేమిటి? కాస్త స్నో, పౌడరూ, పొజిషన్‌కు తగ్గ మంచి దుస్తులూ. అంతేగా? మహా తన భార్యే నిరాడంబరీ, మనమంతా విఱ్ఱవీగే వాళ్ళమూనా? మనం చాలా సింపుల్‌గా వుంటాం" అన్నది మిసెస్ రాధాకృష్ణ.

నేను కేవలం శ్రోతగా మిగిలిపోయాను. కానీ వారి మాటలు నాకూ సమంజసంగానే అన్పించాయి.

"అంతటి అందగత్తె గనుక ఆమెను యింట్లో పడవైచి తాళంవేసి తాను ఒక్కడే తిరుగుతాడనుకుంటాను బయట. రెండుమూడు సార్లు నాకు బజారులో ఒక్కడే కన్పించాడు" అన్నది మిసెస్ సింగ్.

మిసెస్ సింగ్‌కు అందర్నీ తేలికగా ఘోరంగా విమర్శించే అలవాటు వున్నప్పటికీ ఈనాటి విమర్శలు హేతు దూరం కాదన్పించింది.

ఎందుకంటే ఆ తర్వాత మూడు నాలుగు సార్లు మాకూ ఒక్కడే కన్పించాడు. అయితే ప్రతిఒక్కసారీ ఏదో ఓ మాటపై అవలీలగా భార్యామణి ప్రసంగం తీసుకురావడమూ ఆమె అద్వితీయమైన అందాలరాశి అనీ నిరాడంబరి అనీ శ్లాఘ వచనాలు ఆశువుగా విన్పించడమూ, ఆ కవితా ప్రవాహంనుండి మేము బలవంతంగా బయటపడి ఏదో ఓసాకుతో పారిపోవడమూ జరిగింది.

సాధారణంగా ఏ విషయంలోనూ అంతగా కుతూహలమూ ఆరాటమూ వుండని నాలో కూడ ఆ మిసెస్ జగన్నాధ్‌ను తప్పక చూడవలెననే ఉత్కంఠ ప్రబలం కాసాగింది రాను రాను.

అయితే ఎప్పుడూ అతడు ఒంటరిగానే కన్పిస్తాడెందుచేత?

ఇదొక భేతాళ ప్రశ్న అయి కూర్చుంది.

4

స్కూళ్ళు తెరిచారు.

స్టేషనరీ సామాను కొనడానికి మార్కెట్‌కు వెళ్లేము. దుకాణంలో అప్పటికే కొనుగోలు చేయడం అయిపోయినట్లున్నది. చాలమంది వెళ్ళిపోతున్నారు. వారిలో జగన్నాధ్ కూడ వున్నాడు. మమ్మల్ని చూడనట్టే గబగబా వెళ్ళిపోయాడు. కానీ చూచాడని నాకు బాగా అనుమానం.

వెంట పదిహేను సంవత్సరాలు, పన్నెండు సంవత్సరాలూ, అయిదేళ్ళూ వయసుగల ముగ్గురు పిల్లలతోపాటు ఆనాడు వాళ్ళయింటి కట్టడపు పనిలోవున్న కార్మికులపై అజమాయిషీ చేసిన స్త్రీకూడా వున్నది కాస్త మెరుగనిపించే చీరతో, దువ్వుకున్న తలతో.

అయితే ఈమె నేననుకున్నట్లు పనిపాటల స్త్రీ కాదు; పిల్లలకు ఆయా అన్నమాట!

అయితే జగన్నాధ్‌కు ఆయాను పెట్టుకోగల స్తోమతు వున్నదా? అతడి భార్య మార్కెటుకుకూడా రానంత ఘోషా స్త్రీయా లేక ఏమైనా జబ్బుగా వున్నదా?

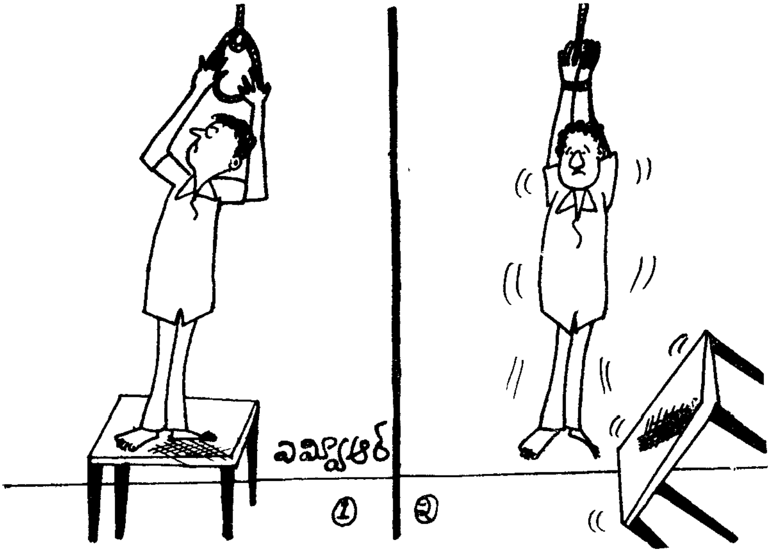
అన్నీ పిచ్చి ప్రశ్నలే నా తలలో.

అక్కడినుండి మేము బట్టల షాప్‌కు వెళ్ళాం. రెండు నిముషాల తేడాలో జగన్నాధంకూడా అక్కడికే వచ్చాడు. వెంట ఎవరూ లేరు.

మమ్మల్ని అప్పుడే చూచినట్లుగా విష్ చేశాడు.

"ఆ చేత్తోనే మా ఆవిడకు కూడా ఓ చక్కటి చీర సెలెక్ట్ చేద్దురూ," అన్నాడు నేను చూస్తూన్న చీరలను తానూ చూస్తూ.

నాకు బెదురూ, దడా ప్రారంభమైనాయి. 'ఇతడు మరలా సౌందరనంద పరవ ప్రారంభించడు కదా' అని!

"చక్కటి రంగూ నాణ్యతా వున్నది చూచి తీయండి. ఈ కాలపు వెధవ వుల్లి పొర చీరలు ఆమెకు కిట్టవు!"

నేనూ దుకాణదారుడూ కూడా ఖంగారుపడి అటు యిటు చూచాం, ఎవరితో ఇప్పుడు అనవసర తగవు వస్తుందోనని, మరి అటువంటి ఉల్లిపొర చీరలూ దేవతా వస్త్రాలూ ధరించిన యువతులూ ప్రౌఢలూ చాలమంది వున్నారు అక్కడ బట్టల కొనుగోలుచేస్తూ. సేల్స్ గర్ల్స్ కూడ వున్నారు.

అదృష్టవశాత్తూ ఎవరూ వినివుండలేదు.

"చక్కటి రంగూ, అందమైన ప్రింటూ బోర్డరూ చూచి తీయండి—చాలా సింపుల్‌గా వుండాలి! ఆడంబరాలూ అట్టహాసాలూ ఆవిడ కసలు రుచించవు." అని హెచ్చరించాడు.

వెనకటికి ఓ మహాకాయురాలైన కురూపిణి తన ఫోటో అందంగా నాజూకుగా వుండాలని హెచ్చరించిందట ఫోటోగ్రాఫర్ని!

"ఆమెగారి అభిరుచీ, శరీరఛాయా మీకే తెలుసుగా? మీరే సెలెక్ట్ చేయండి" అన్నాను కానీ అతడి ముఖం మాడడం చూచి అలా అని వుండగూడ దన్పించింది.

'ముఖ్యంగా ఎంత ధరలో?' అనేది అతడు స్పష్టీకరించలేదు. గుట్టలు గుట్టలుగా చీరలు తీయిస్తూ మడత విప్పించి చూస్తూనే వున్నాడు.

అంతలో షోకేస్ వద్దకు వెళ్ళి అందులోని బొమ్మకు కట్టిన చీరను తదేకంగా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. నిజంగానే చాలా బాగుంది ఆ చీర.

ఓ అరగంట గడిచింది.

అటువంటి చీరలు ఎన్ని రంగులుంటే అన్నీ చూపమన్నాడు.

ఆరువందలకు తక్కువ వుండదు దాని ఖరీదు. మరి అతడు కోరిన సింప్లిసిటీ లేదే అందులో?

అవన్నీ దుకాణంవాళ్ళు ఓర్పుగా చూపించారు.

అలా మరో గంట గడిచింది.

"ప్చ్, చాలా బాగున్నాయి ఈ చీరలు, తీరా కొని తీసుకెళ్తే ఆవిడ మెచ్చుతుందో లేదో? సహజ సౌందర్యం వుండాలేగానీ ఏ గుడ్డ అయితేనేం?"

భగవాన్! ధోరణి మొదలైంది. ఒక వంక నాకు జావ్యం అయిపోతోంది.

ఆఖరుకు అతడు ఏమీ కొనకండానే దుకాణంలోనుండి జారుకున్నాడు.

"తననే వచ్చి చూచి కొనుక్కో-మంటే వినదుగా? 'మీరు తెండి నచ్చినది' అనేస్తుంది. నాతో సమంగా తిరగాలనిగానీ, సమాన హక్కు-లూ చట్టబండలూ అని గెంతులేయడం గానీ అసలు రాదండి పాపం మా ఆవిడకు" అని చెప్పి మరీ వెళ్ళాడు.

మేము వెళ్ళకముందునుంచే దుకాణంలో వున్న ఓ నాగరిక ప్రౌఢ అంతా గమనించు తూన్నట్లున్నది—కిసుక్కు-న నవ్వుతూ అనేసింది:

"అమాయకుడు! సమాన హక్కు-లకోసం ఏడ్వవలసినవాడు తానుగానీ ఆవిడకేం? ఆమెగారి పరోక్షంలోకూడా ఇతడు ఆమె గుణగానం చేస్తున్నాడే—ఇక సమక్షంలో పాదాలు కడుక్కు-ని త్రాగుతాడేమో?"

5

ఎవరో స్నేహితులు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయి వెళ్ళిపోతూన్న సందర్భంలో సాగనంపేందుకు స్టేషన్‌కు వెళ్ళాము. పరిచిత బృందం అంతా వున్నారు చాలావరకు.

హుషారుగా కబుర్లు చెప్తూన్న ఒకామె దూరానికి చూస్తూ "బాబోయ్!" అన్నది భయంగా.

ఏమిటో నని అంతా చూచాం.

పెద్ద పెద్ద అంగలతో నడచివస్తూన్న జగన్నాధం కన్పడ్డాడు.

"సోదె ప్రారంభిస్తాడు బాబూ. పట్టుకుంటే వదలడు" అంటూ కొందరు బుక్‌స్టాల్ వైపూ, ఇంకొందరు వెయిటింగ్ రూమ్‌లోనికీ, మరి కొందరు రెస్టారెంట్‌లోనికి పారిపోయారు.

నలుగురు కలసినచోట జగన్నాధంవిషయం ఒక నవ్వులాట సంగతై పోయిందీ నడుమ.

"అందరం పారిపోయినట్లు వెళ్ళిపోతే ఏం బాగుంటుంది? అతడి స్వభావం అతడిది మరి!" అనుకొన్న మేము మాత్రం అలా నిలబడే వున్నాం.

ఎప్పటి ఉత్సాహం వున్నట్లు కన్పట్టలేదు జగన్నాధం. చాలా మందకొడిగా పలకరించాడు మమ్మల్ని. మేము అక్కడ వున్న కారణం అడిగి తెలుసుకున్నాడు. తాను వచ్చిన వైనం వివరించాడు. ట్రెయినులో ఎవరో వస్తున్నారట. రిసీవ్ చేసుకోవాలి. అయిదునిముషాలు స్తబ్ధుగా నిలబడ్డాడు యెటో చూస్తూ. పూర్వం గల గల సెకనుకూడ వదలక మాట్లాడే అతడు యింత మౌనంగా అనాసక్తిగా నిలబడడం అబ్బురమే!

ట్రెయిన్ అరైవల్ టైమ్ అడిగి వచ్చారు యెవరో.

"రైళ్ళు వాటి యిష్టప్రకారం వస్తాయి. ట్రాన్స్‌ఫర్స్ అయిపోయే వాళ్ళు పోతూనే వుంటారు. మీరెంతసేపు నిలబడతారు పాపం అందుకోసమని? వెళ్ళండి. వెళ్ళిపోండి" అన్నాడు అమిత సానుభూతితో.

మేము వుంటే అతడికేం? ఎందుకో అంత సానుభూతి!

అయిదునిముషాలకోసారి అతడా మాట అంటూనే వున్నాడు.

నాకు విసుగూ చిరాకూ కలుగుతున్నాయి ఇదెక్కడి సతాయింపురా అని.

"మీకు రైలు ప్రయాణం యిష్టమేనా?" జగన్నాధ్ హఠాత్తుగా అడిగాడు నన్ను.

నేను సమాధానం ఆలోచించుతూన్నంతలో అతడే తన అమూల్యాభిప్రాయ నివేదిక ప్రారంభించాడు.

"ప్రయాణం చేయడం కూడ ఒక కళ అంటాను నేను. మా ఆవిడ అసలు ఆ కళ తెలిసినవారిలో అగ్రగణ్యురాలు!"

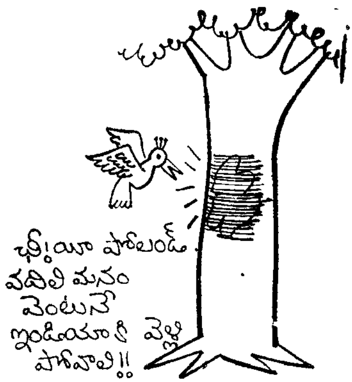
గర్వంగా నవ్వాడు.

'సెభాష్! ఈసారి భార్యగారి అందచందాలు కాక ఆవిడ అలవాట్ల వర్ణనకు పూనుకొన్నాడన్నమాట!'

"వెధవ ఫస్ట్‌క్లాస్‌లో ప్రయాణాలంటే ఆమెకు అసహ్యం. చక్క-గా అందరి మధ్యనా మామూలు తరగతిలో సందడిగా ప్రయాణం చేయడమే ఆవిడకిష్టం. అందువల్ల రకరకాల

(వి)చిత్ర విజ్ఞానం

పోలండ్‌లో మనలా వనమహోత్సవాలు జరపరు. ఉన్న వృక్షజాలాన్ని జాగ్రత్తగా కాపాడుకుంటారు. చెట్టుబోదెలో తొర్రలేర్పడితే వాటిని అందంగా పూడ్చడానికి ఒక పద్ధతిని కనిపెట్టారు. చెట్టు తొర్రని మైలతుత్త ద్రావణంతో కడిగి, దానిని పాలియూరితేన్ నురుగుతో నింపుతారు. యీ నురుగు త్వరలో గట్టిపడి తొర్రను పూడుస్తుంది. పోలండులోని వార్సా నగరంలో చెట్లను అందంగా వుంచుకోడానికి ఒక ప్రత్యేక కేంద్రం నెలకొల్పారు.

విషయాలు తెలుస్తాయి కూడా! జ్ఞానం అధికమౌతుంది. వెధవ 'కూపే'లో కూర్చుంటే ఏముంది - మనింట్లో మనం కూర్చున్నట్టేగా!"

అతడితో వాదించకుండా ప్రతిదానికీ ఆమోదం ప్రకటించడం కూడా ఒక కళేనని గ్రహించిన నేను చచ్చినట్లు అన్నిటికీ 'ఊఁ' 'ఊఁ' అని వూకొడుతున్నాను.

"ఇంతంతలేసి సామాన్లు వేసుకొని ఆర్భాటంగా చేసే ప్రయాణంలో కూడా సుఖం వుండదు అంటుంది మా విమల. సింపుల్—చాలా సింపుల్‌గా ఒకటో రెండో ఐటమ్స్ తీసుకువెళ్తుంది. అంతే!"

'ధన్యురాలు. ఆమెనుబట్టి నీవూ ధన్యుడవే' అని అనాలనిపించినా అనలేకపోయాను.

ఇవ్నీ మాట్లాడుతున్నా జగన్నాధంలో ఏదో ఆరాటం కానవస్తోంది. అసలు చురుకుగాలేదు.

ట్రెయిన్ రానే వచ్చింది.

వీడ్కోళ్ళూ, కృతజ్ఞతలూ, ఫోటోలూ వగైరా తంతులన్నీ ముగిశాయి.

అప్పటికి గుర్తించాను నేను జగన్నాధమూ అతడి హడావుడీ అక్కడ లోపించినట్లు.

అతడి ఫ్రెండ్స్‌ను రిసీవ్ చేసుకుంటున్నాడు కాబోలు!

యధాలాపంగా అటు చూచిన నాకు థర్డ్ క్లాస్ స్లీపర్ దగ్గర జగన్నాధం హడావుడిగా సామాన్లు దింపుతుండటం కన్పించింది. అతడి పిల్లలు బిలబిలా దిగివచ్చి అతడిని చుట్టూ ముట్టారు.

ఆయాకూడ దిగింది పిల్లల తర్వాత.

ఓ! అయితే అతడి 'ఫేమిలీ' అన్నమాట వస్తూన్నవాళ్ళు! జగన్నాధం చెప్పనేలేదెందుచేత?

ఇక్కడి స్నేహితులను కూడా వదిలి గబగబా అటు నడిచాను.

గోనెమూటలూ, పాతగుడ్డల మూటలూ, వెదురుతట్టలూ, బుట్టలూ, బాగా సొట్టలుపడి తుప్పుపట్టిన ఒక రేకు బట్టలపెట్టె—వెరసి మొత్తం ఇరవైమూడు సామానులు మళ్ళా మళ్ళా లెఖ్ఖపెడుతోంది ఆయా. పిల్లలు మరీ మురికి ఓడుతూ, తల్లి ఏమేమి కొని ఇవ్వలేదో యేమేమి తిట్టిందో అన్ని వివరాలూ గోలగా ఏకరువు పెడ్తున్నారు.

ఇవన్నీ నా మనసుకు యెక్కడంలేదు.

కంపార్టుమెంటు ద్వారంపైననే నాచూపులు నిలిచివున్నాయి, శ్రీమతి జగన్నాధం రాకకై నిరీక్షించుతూ.

మొదటిసారి తాజమహల్‌ను చూడబోయినపుడు వున్నట్లున్నది నా మానసిక స్థితి. ఉద్వేగం, ఆరాటం, ఆవేశం, ఆనందం-ఆ సొక అనిర్వచనీయమైన నిరీక్షణా స్థితి. ఒక అప్పు

రూప సౌందర్యరాశిని చూడబోతున్నాను మరి!

కానీ ఎంతకూ ఆమె రాలేదేం?

ఇటు చూచాను.

జగన్నాధమూ, పిల్లలూ, ఆయా అందరూ తలో రెండు సామాన్లు చేతుల్లో పట్టుకుని నడక సాగించుతున్నారు.

"పదండ్రా సైన్యాలూ త్వరగా" అని హెచ్చరించుతోంది ఆయా చీరకుచ్చెళ్ళు పైకి యెగదోపి, నాల్గు సామానులను అవలీలగా మోసేస్తూ.

"జగన్నాధంగారూ, మీ శ్రీమతిగారు రానే లేదా?" నేను అడిగాను అతడికి దగ్గరగా అడుగులు వేసి.

అంతటి అద్వితీయ సౌందర్యరాశిని చూడ వలె ననుకున్న ఆతృత నిరర్థకం కాగా, నా స్వరం నాకే నీరసంగా విన్పించింది.

జగన్నాధం నీరసంగా చూశాడు.

అంతలో ఆయా ఫెళ్ళున నవ్వింది నన్ను ఎగతాళిగా చూస్తూ.

"అయ్యిందీ! మీరూ అందరిలాగే పొర పాటు పడ్డారన్నమాట!" అంటూ మరీ మరీ పడి పడి నవ్వింది, చేతిలో నున్న బరువులను క్రింద పెట్టి.

"మీరే కాదు—ఎవ్వరూ అనుకోరు నేను వారి భార్యనని చెప్పనిదే. ఇప్పుడు రైల్లో నాతో ప్రయాణం చేసినావిడా అలాగే అంటోంది "ఆయన మీ నాన్నగారా అమ్మాయ్?" అని.

"కాదమ్మా. ఆయన నాపిల్లలకు నాన్నగారు" అని నేను అనగానే అదిరిపడిందనుకోండి.

"ఆవిడే కాదు. ఎవరైనా అలాగే అను కుంటారనుకోండి. ఏం చేస్తాం? ఆయనముందు మరి నేను ఓ చదువుకునే పిల్లలా వుంటాను కానీ యిందరు పిల్లల తల్లిలా వుండనుగా? వస్తాను మరి?"

జగన్నాధం ఎక్కడా చుట్టుప్రక్కల లేడు.

నా పాదాలు భూమికి అతుక్కుపోయాయి. అంతకంతకు దూరమైపోతున్న మిసెస్ జగన్నాధంపై నా చూపులు నిలిచిపోయాయి.

శ్రీమతి జగన్నాధం సౌందర్యవతా?యౌవన వతా? యే కోణంనుండి పరిశీలించినా నాకు అన్పించడంలేదు మరి!

"ఏమిటలా నిలబడిపోయారు? నడవండి. ట్రెయిన్‌కూడా వెళ్ళిపోయింది" అని స్నేహి తులు హెచ్చరించితే ఈ లోకంలోకి వచ్చాను.

"నిలబడి నిలబడి నీరసం వచ్చినట్లుంది. పావం!" అన్నది మిసెస్ సింగ్.

నా నీరసానికి కారణం ఆవిడకేం తెలుసు.

"చూడు - ఆ నడచిపోతూన్న ముదురాకు పచ్చచీరామె నీకేమైనా అందగత్తెగా కన్పి స్తోందా? కనీసం వయసులో అందగత్తెగా వుండివుంటుందంటావా?"

వెనుకబడిపోతూన్న పిల్లలను హెచ్చరించ టానికి సరిగా అదే సమయంలో జగన్నాధం భార్య ముఖం యిటు త్రిప్పింది.

పరీక్షగా చూచిన మిసెస్ సింగ్ నన్ను విస్మయంగా చూచింది.

"చీ, ఎవరామె?" అన్నది.

వివరాలు చెప్పగల ఓపిక లేదు నాలో.

మాట మార్చాను.

కానీ ఆ దంపతుల మనస్తత్వాలేమిటో నాకు అర్థం కావడం లేదు.

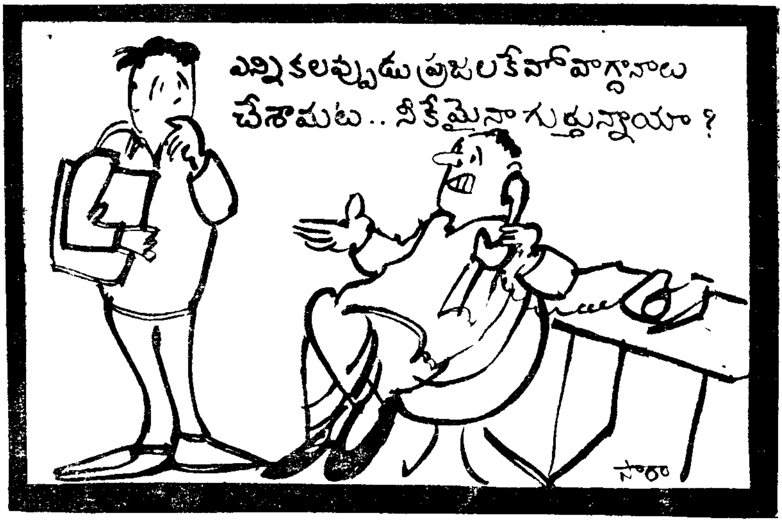
పూర్వం ఒకవిధంగా, ఇప్పుడు మరొక విధంగా వాళ్ళు అనునిత్యం నా మెదడులో మెదలుతూనే వున్నారు.

జగన్నాధం నాతో పరిహాసంగా గానీ అన్నాడా ఆ స్త్రీ తన భార్య అని?

ఇదే అనుమానం వ్యక్తీకరించాను మాయ వద్ద. డాక్టర్ మాయ నాకు మంచి స్నేహితు రాలు. ఒకనాడు మేమిద్దరం మాట్లాడుకుం టూన్న తరుణంలో మిసెస్ జగన్నాధ్ వచ్చింది జ్వరంగావున్న పిల్లతో. పిల్లా తల్లీ- ఒకరితో ఒకరు పోటీపడ్తూన్నట్లున్నారు మురికి తనంలో. తైలసంస్కారమెరుగని తలలు.

ఆమె నిష్క్రమించాక డిస్పెన్సరీలో గాలి వాన వెలిసినట్టే అన్పించింది.

రెండు నిముషాలలోనే మరలా తిరిగి వచ్చింది.

"అన్నట్టు........డాక్టర్! పిల్లకు యిలా జ్వరంగావున్నట్లు మీ సర్టిఫికేట్ కావాలట. ఆ పంతులమ్మ అన్నది నిన్న వెళ్తే."

మాయ మౌనంగా ఆ పత్రం వ్రాస్తోంది.

"అన్నట్టు. . ....ఈ పిల్ల మా అమ్మాయి. అనగా నా కూతురే. తెల్సుగా మీకు? నిన్న ఆ పంతులమ్మ 'మీ చెల్లెలా?' అనడిగింది! మరి నేను అంత వయసువున్నట్లు కన్పించనుగా? ఏదో చిన్నతనంలోనే పిల్లలు పుట్టుకొచ్చారు గానీ........"

కాగితం తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది మిసెస్ జగన్నాధ్.

ఈ ధోరణి అలవాటేనన్నట్లుగా మాయ చిరునవ్వు నవ్వింది.

నేను ఆశ్చర్యంగా చూచాను మాయ దెస.

"ఇవొక వింత స్వభావాలు!" అన్నది చిరునవ్వుతో.

"మీకు వీళ్ళు బాగా తెలుసా?"

"ఆఁ! తాము అందంగా మిసమిసలాడుతూ అందరినీ ఆకర్షించలేకపోతున్నామనే న్యూనత; వయసుతో వచ్చే మార్పులను దర్పంగా ఆహ్వానించలేని పిరికితనం కొందరిని ఇలా హాస్యాస్పదంగా మాట్లాడేట్లు చేస్తుంది."

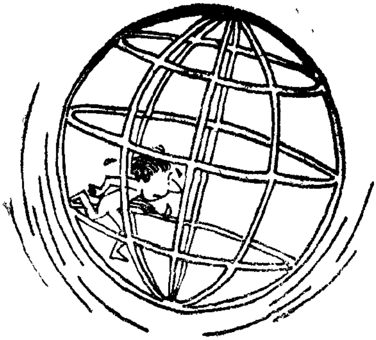
"జగన్నాధ్ కూడా......." అర్ధోక్తిలో ఆపేశాను.

"ఆఁ! ఈ భార్యాభర్తలిద్దరూ కూడా ఒకే జబ్బుతో పీడింపబడుతున్నారు దురదృష్ట వశాత్తూ."

"జబ్బా?"

"ఆఁ ఇదొక మానసికమైన జబ్బు. చాలా అందంగా వుండాలనే తీవ్రమైన కోరిక వుండి వుంటుంది. కానీ ఇది బజారులో దొరికే వస్తువు కాదు. పోనీ జీవిత భాగస్వామి అయినా అతి సౌందర్యమూర్తి కావాలని అనుకొని వుంటారు. ఆ ఆశకూడ తీరక అదొక రకమైన మానసిక చింతతో అనునిత్యం బాధపడ్తారు. నలుగురూ తమ కురూపాలను చూచి నవ్వుకుంటున్నారేమోననే దిగులు నిత్యం వుంటుంది. దీనికి తోడు వయసు తెచ్చే మార్పులను ఇటువంటివారు దర్పంగా ఆహ్వానించలేక మరింత కృంగిపోతారు. తామే అందంగా మెరసిపోతూ, నిత్యయౌవనంతో మిసమిసలాడ్తూంటే ఎలావుంటుందోననే ఊహలలో జీవిస్తారు. ఫలితంగా ఇలా పదుగురిలో నవ్వులపాలౌతారు!"

ఇప్పుడు జగన్నాధంగానీ అతడి భార్యకానీ కన్పించితే నాకు చికాకు కలుగదు. మనసు సానుభూతితో నిండిపోతుంది. □

మయసభ

మధ్యతరగతి మానవమూర్తి చేత్తో డబ్బా పట్టుకుని క్యూలో నించుని వున్నాడు.

* * *

"రండు! రండహో జనులారా! ఉషోదయం అవుతోంది. మీ చీకట్లను పారద్రోలే సుప్రభాతానికి స్వాగతం చెప్పండి నన్నెన్నుకోండి. నావారి నెన్నుకోండి. ఆ తర్వాత ఇహ చూచుకోండి. మీ ఇంట్లో నందనవనం వెలుస్తాం; మీ దొడ్లో కామధేనువు కట్టేయిస్తాము." అని ముకుళిత హస్తాలతో, కథకళి మందస్మితాలతో 'శ్రీ' సూక్తపఠనంతో రంగప్రవేశం చేశాడు ఛత్రాజు.

మధ్యతరగతి, మరియు, ఆ క్రింది నేలతరగతికి చెందిన ఓటర్-మానవులు ఆ నోటివైపు, ఆ చేతివైపు, ఆ మూతివైపు, ఆ 'లక్నవీ' టోపీవైపు చూస్తుండిపోయారు.

"ఆహా ఉద్యమనాయకా." అనుకున్నారు. "రెండుతో భాగించడమే ఊపిరిగా వెలిగిన తమరిలా కూడికల-హెచ్చవేతల వారుగా మారుట ప్రజాస్వామ్యపు వింతలలో కెల్ల పెనువింత కాదా" అని కాసేపు హాచ్చర్యపడిపోయారు. చివరకు చేతులెత్తేశారు; చేతులు కటపేశారు.

ఛత్రాజు యువరాజయిపోయాడు.

తలోక టోపీ పంచి ఇచ్చాడు

ఆ రాజ్యమంతా ఉతికి ఆరవేసిన ఖాదీబట్టలా వుంది; అక్కడ ఆలోచనంతా ఏకోన్ముఖంగా వుంది."నువ్వొకందుకుపోస్తుంటే నేనొకందుకు తాగుతున్నాను గంజి", అన్న చందాన అమ్మగార్లూ అయ్యగార్లూ అయిదేళ్ళ సుదీర్ఘ ప్రయాణం ప్రారంభించారు. వారు ఆనాంతికంగా—"ఇక చూచుకోండి పంట!" అన్నారు.

పంట బాగా పండసాగింది; పొదుగుల్ని బాగా పిండసాగారు.

* * *

మ.త. మానవమూర్తి సిటీబస్సనే శ్రీరామచంద్రుడి కోసం నిలబడిన అహల్యలా వున్నాడు; ఒంటికాలమీద తపస్సుచేస్తున్నాడు.

* * *

యువరాజు మహరాజయిపోసాగాడు.

21 ని 22 చేశాడు; రోడ్లు వేయించాడు; బస్సులు వేయిస్తానన్నాడు; చెట్లు నాటిస్తానన్నాడు; కుళాయిలు పెట్టిస్తానన్నాడు. క్షణానకో వాగ్దానం, నిముషానికో పర్యటన చొప్పున మెరుపుతీగయిపోయాడు. ఇద్దరయ్యల మూలపుటమ్మకి 'హల్వామే హడ్డీ' అయి కూచున్నాడు.

కాలేజి ఉత్సవాల కెళ్ళినప్పుడెల్లా—"మీకేమి కావాలి? హాస్టలా! ఓ యస్! 42 లక్షలతో 316 గదులతో ఏడంతస్తుల భవనం మంజూరు చేస్తున్నాను—" అని ప్రకటించాడు. అక్కడి జనసందోహమంతా-"అబ్బా! ఏమాస్పీడు! ఏమా నిర్ణయవేగం-" అని కొట్టిన కరతాళాల కరెంటుతో పాతికవాట్ల బల్బులా వెలిగిపోసాగాడు.

ఏ. రామసంజీవి

మేళాలనుండి, తిరగుళ్ళనుండి మూలపీఠా నికి వచ్చినప్పుడెల్లా 'సంతకాలు సంతకాలు' అంటూ వీధులనిండా ఆఫీసర్లు, గొడౌన్లనిండా ఫైళ్ళు అరుస్తుంటే మండిపడేవాడు. "నేను ప్రజల మనిషిని" అంటూ వట్టికోట ఆళ్వారు స్వామిని కాపీకొట్టసాగాడు. "ప్రజలమధ్య తిరగడం, వారి సమస్యల్ని తెలుసుకోవడం, ఆ సమస్యలకు సమాధానాలు చెప్పడం—ఇదే నా జీవితాశయం: మీ వెధవ ఫైళ్ళతో, మీ డొంక తిరుగుడు రూల్సుతో నన్ను అడ్డగించకండి: నా ప్రజలనుండి నన్ను దూరం చేయకండి—నేను నా ప్రజలకిచ్చే వాగ్దానాలే నా చట్టాలు: అంతే ... ఇంక దానిమీద చర్యలు, కాగితాలు, ఫైళ్ళు పెంచకండి" అంటూ మండిపడి మళ్ళీ 'టూర్' మీద వెళ్ళిపోయి బోలెడన్ని వాగ్దానాలను ఉదారంగా ఊరి కయిదేసి చొప్పున పంచసాగాడు.

రా రా రా

పెళ్ళాంతో సినిమానుండి వెనక్కొస్తున్న మ.త. మానవుడిని చితక్కొట్టి, అతడి పెళ్ళాన్ని లాక్కెళ్ళిపోయారు రౌడీలు.

రా రా రా

సుఖంగా రెండేళ్ళుగా సూర్యాపురంలో సూపరింటెండెంట్ ఇంజనీర్‌గా పనిచేస్తున్న భాస్కరరావుకు అర్థంతరంగా అనంతపురం బదిలీ అయింది.

కమ్మదనప్పాలెం హెడ్‌క్వార్టర్స్ మెడికల్ చీఫ్‌గా ఆరు చేతులతో ఆర్జిస్తున్న అరవిందాక్షుడు గారిని గబుక్కున గవర్నమెంటాఫిండియాకు అరువిచ్చారు.

రెవిన్యూ శాఖలో చేరి ఏడాది తిరగలేదు కాని కలెక్టర్లలో సరికొత్త రికార్డుల్ని స్థాపిస్తున్న సలాముద్దీన్‌గారిని ఎత్తి శ్రీకాకుళంలో పడేశారు.

ఇంక్రిమెంట్లు, ఎఫిషియెన్సీ బారులు, ప్రమోషను ఇత్యాది వార్షికాలన్నిటికీ, ఎటువంటి "కన్‌ఫ్యూషనూ" లేక ఖచ్చితమయిన 'టారిఫ్' పెట్టి వసూలుచేస్తున్న వీరయ్యనాయుడుగారిని హెడ్‌క్వార్టర్స్‌నుండి కొత్తూరు అగ్రహారానికి సీనియర్ ఆర్‌డిఓగా తోసేశారు.

ఈ విధంగా నందీ పందీ కలిస్తే బోలెడు మందే అయ్యారు; వాళ్ళ హాహాకారాలు విర్లా మందిరాన్ని దాటి పైకి తేలాయి; "లివ్ అండ్ లెట్ లివ్ అన్నాడుకదా ఇంగ్లీషువాడు"— అని పీఠాలు కదిలిన పీఠాధిపతులందరూ మనవి చేశారు.

నవ్వాడు మహారాజు; "జీయో ఔర్ జీనేదో—" అని మీర్జాగాలిబో, దిండు గలీబో కూడా అనే వుంటాడు—" అంటూ ఉర్దూలో కొటేషన్ ఇచ్చాడు మహారాజు.

కొటేషన్ - అనగానే పీఠాధిపతులందరు ఎగిరి గంతేశారు; అది వాళ్ళకు కొట్టిన పిండి. మరి పిండికొలదీ రొట్టె, పిండినకొలదీ పాలు కదా....

అంచేత ఎలుకలు, చుంచులు, చిట్టెలుకలు, పందికొక్కులు కలిసి రొట్టె, పాలు నైవేద్యం పెట్టారు. మహారాజులా ఆరగించాడు మహారాజు. ఆరగించినకొద్దీ అరగడం కష్టమయి పోయింది; తిన్నది అరగడానికని ఎక్కినకొండ ఎక్కకుండా "మినీ మౌంట్ నీరింగ్" కోర్సు నవలంబించాడు; మొక్కిన దేవుడిని మొక్కకుండా అష్టోత్తర దైవాలనూ, శతాధికంగా స్వామీజీలనూ మొక్కి ఆశీస్సులు పొంది ఆస్తికత్వపు శిఖరారోహణం చేశాడు.

రా రా రా

పెళ్ళికని వెళ్ళుతున్న మ.త.మా.లు నలభై మంది ప్రయాణికుల బస్సును జాతీయ రహదారిపై సాయుధ దుండగాంద్రు అడ్డగించి అందరినీ దోచుకున్నారు; అందులో ఒకరయిన ఏ.డి.ఎస్.పి. గారు దోపిడీ వివరాలను సవివరంగా కార్బన్ కాగితంపెట్టి మరీ కాపీలు తీశారు.

* * *

మహారాజు, మహారాణి, యువరాజు, యువరాణి పిల్లరాజులు, ఆస్థాన వందీ మాగధీ, మందీ మార్బలమూ కలిసి ఒకానొక పుదయం సూపర్ డీలక్స్ బస్సులో బయలుదేరారు. హింసాచలానికి వెళ్ళి థెర్మల్ స్టేషన్‌కు ప్రారంభోత్సవం చేయాలని అక్కడ వారందరూ మరీ మరీ ప్రార్థించగా కాదనలేక బయలుదేరాడు

ప్రజల మనిషయిన మహారాజు.

వారి బస్సుకు ముందు నాలుగు పైలటు జీపులు వెనకాల రెండు ఇంపాలాలు మాత్రమే బయలుదేరాయి. "దారి పొడుగునా పందిళ్ళే; ఆటలు పాటలు పెళ్ళిళ్ళే—సాగు మాసాహిణీ; అను ధోరణిలో రివ్వున సాగుతూంది ఆ బృందం. దారిలో అడవి వచ్చింది. అడవిలో జంతువులుంటాయి. ఆ జంతువులకి ఈ ప్రజా స్వామ్యమూ-ఫ్రోటోకాలూ పాడూ తెలియవు కదా! అంచేత ఆ సంజెవేళ ఈ బళ్ళ రణగొణ ధ్వనులకు బెదరిన ఒక మద కరీంద్రము దిక్కులు దద్దరిల్లే ఘీంకారంతో వచ్చి ఈ బళ్ళ మీద పడింది. పైలట్లూ వేన్లూ బ్రతుకుజీవుడా అని పారిపోగా, ఇంపాలాలు, వెనక్కుండి పోగా ఆ ఏనుగు బస్సును ఢీకొంది; బస్సు దొర్లింది, మట్టిలో పొర్లింది. శత్రువును ఓడించామన్న గర్వంలో ఆ ఏనుగు వెళ్ళి పోయింది. ప్రాణాలు అరచేతిలో పెట్టుకుని, ఏదో పెద్దవీ చిన్నవీ కొన్ని గాయాలతో బయట పడ్డాడు మహారాజు; అందరూ చచ్చి బ్రతికారు.

అర్జెంటుగా ఆ అడవి మధ్యే ఒక ప్రెస్ కాన్ఫరెన్స్ పెట్టించాడు మహారాజు.

పత్రికా స్వాతంత్ర్యంమీద ఆయనకంత ఎక్కువ మక్కువాయె మరి! .... ఫొటోలు, టి.వి. కెమెరాలూ, డాక్యుమెంటరీలు అయ్యాక అంపశయ్యాగతుడయిన భీష్మునివలె బ్యాండేజిలు ధరించిన మహారాజు ఒక చరిత్రాత్మక మయిన ప్రకటన చేశాడు.

"నేనింకా నాలుగు కాలాలపాటు మీ అందరికీ సేవచేయాలని ఆ పరమాత్ముడు నన్ను మృత్యు దేవత కోరలనుండి రక్షించాడు."

ఆ వాక్కుల నక్కడికక్కడే శిలల మీద చెక్కి పాతించారు. మహారాజు యొక్క ఈ అపూర్వ మానవ సేవా నిరతిని మెచ్చుకుంటూ ఐక్యరాజ్యసమితి కార్యదర్శి అభినందనల కేబుల్ పంపాడు.

ఆ కేబుల్ని తెలుగులో ముత్యాలసరంగా రాసి గేయంగా గానం చేశాడు రామదాసు; కాకర్ల మోహనరావు గోలవాడ మురళీరెడ్డి సహకార వాద్యాలు నెరపారు.

*   *   *

మత్తూరు గ్రామంలో మ.త. మనుషులు కొందరు ఇంకొందరిని ఇంట్లో తాళంపెట్టి, ఇంటికి నిప్పంటించారు.

రెండవ పులకేశి కాలంనాటి సుబ్రహ్మణ్య స్వామి విగ్రహాన్ని నగలతో ఎత్తుకుపోయారు కొందరు కళారాధకులు.

నగరంలో బస్సులు రోజుకిద్దరు చొప్పున నంజుకుంటున్నాయి.

*   *   *

"మనం రాజ్యానికొచ్చి యాభై రోజులయింది. ఈ యాభై రోజులలో మనం సాధించిన అభివృద్ధి అనిదంపూర్వం, అనితరసాధ్యం! కొమ్ములు తిరిగిన వారంతా మనల్నిచూచి మూర్ఛపోతున్నారు. ఇంతోటి విజయాలను చరిత్రపుటల కెక్కించకపోతే తర్వాతితరాల వారు మనల్ని క్షమించరు—" అని వందీ, మందీ, నందీ, పందీ, కొక్కూ విన్నవించుకున్నాయి.

"కానివ్వండి! ప్రజల మాట నేనెన్నడు కాదన్నాను గనుక—" అని తల ఒగ్గాడు అసలు సిసలు ప్రజాస్వామ్యవాది అయిన మహారాజు.

అంతే!

ఆకాశ మంత పందిరి, భూదేవంత పీట వేసి, కుతుబ్‌మీనారంత స్తంభాలను పాతి సినీ నక్షత్రాలను తోరణాలుగా కట్టి, పేటకో పెళ్ళి, ఊరికో నృత్యవం, వీధికో వింతచొప్పున సర్వ వైభవ సమేతంగా యాభైరోజుల పండుగ ప్రారంభమయింది.

నిలువెత్తు దండలకు, అడ్డదండాలకు, కాకుల గానానికి అదను మొదలయింది.

*   *   *

మ.త. మానవుడు తెలుగు హోమ్లెటు అయ్యాడు; "హత్యనా, ఆత్మహత్యయా?" అన్న సందిగ్ధంలో పడ్డాడు. □

— తల్లావఝుల సుందరం

హనుమంతరావుకి చదువుకునే రోజుల్లో చదువు బొత్తిగా బుఱ్ఱకి ఎక్కలేదు. అలాగని డిగ్రీ చేపట్టకాపోలేదు. కాపీలే కొట్టేడో యూనివర్శిటీలో కాగితాలే మార్పించాడో అతనికితప్ప వరొకడికి తెలీదు. అతను డైరెక్టుగా యస్.ఐ అయిపోవడానికి వాళ్ళ పిత్రుదేవులు అడ్డమైన కాళ్ళు (ఆయన దృష్టిలో) పట్టుకొని ఉద్యోగం వేయించిన మాట చూచాయగా తెల్సు— టూటౌన్ స్టేషన్‌లో. అందరికీ వివరాలతోసహా తెల్సునని హనుమంతరావుకి తెలీదు.

అతనికి జీతపురాళ్లు కాకుండా పైడబ్బు సంపాదించాలన్న ఆలోచన ఉద్యోగం చేరిన కొత్తల్లో అన్పించలేదు. ఆ తర్వాత అడ్డుదార్లు చాలా వున్నాయి సంపాదించివానికి అని తెల్సినా కొంచెం జంకేడు గాంధీగారిమీద గౌరవంకొద్దీ. దానికొక్కరణం స్కూల్లో చదువుకునే రోజుల్లో 'గాంధీగారి సౌరాష్ట్రిక యాత్ర' అన్న పాఠం అతని చిన్నారి మనసులో బలంగా నాటుకు పోయింది.

"కేసులు పట్టుకోవడంలో జాతికుక్కలాటోడు" — అన్నది కానిస్టేబుల్సందరూ కలసి ఇచ్చిన ఓపెన్ స్టేట్‌మెంట్.

"కిందటి పాలున్న ఆడారి నంజికొడుకులాటోడు కాదు. బగమంతుడు నాటోడు. పావలాకి, పది పైసలకి కక్కుర్తిపడ్డు"—అన్నది రిక్షా జనం ఏకగ్రీవంగా వొప్పుకున్నమాట.

తనకన్నా పెద్దాఫీసర్ల దగ్గర ఖరీదైన ఆల్సేషియన్ కుక్కలా వినయంగా వుంటాడు.

రామాయణంలో రాముడు, హనుమంతుడు కొట్టుకొన్న సందర్భాలు వున్నాయట. కాని డియస్పీగారు హనుమంతరావు కొట్టుకొన్న సందర్భాలు లేవు.

"నీ అంత పిగ్ హెడెడ్ ఫెలోని నా సర్వీసులో నేనెప్పుడూ చూళ్ళేదు"—అని ఆయన అన్న అన్నిసార్లు, వీపుమీద రెండు తగల్నిచ్చి ఏడుస్తుంటే నోట్లో చాక్లెట్ పెట్టంగానే నవ్వే పిల్లాడిలా, హనుమంతరావుకూడా అన్నిసార్లు నవ్వేవాడు.

గాంధీగారి మూడు కోతుల నీతులు అతనికెంతో నచ్చినా ఆ మూడింటిని పాటిస్తే తక్కున డిపార్టుమెంటు మూసెయ్యొచ్చునన్న అభిప్రాయానికి రాక తప్పింది కాదు చేరిన కొత్తల్లోనే.

"మన డిపార్టుమెంటు నంజివాటిది ఎనకటి వృత్తి మానేసేనన్నా నమ్మరు.... నేనే నాన లాటోణ్ని కాదన్నా అస్సలు నమ్మరు - తమరు గోరు సదుంకున్నారు కాబట్టి డవిరెక్టుగా యస్.ఐ బాబు అయిపోనారు. నాను సర్వీసు మీద ఏట్టునెపోనాను అంసేత...."

అని జ్ఞానోదయం కల్గించి చేతిలో మొదటిసారి నోట్లు పెట్టినప్పుడు హెడ్ మాటల్లో నిజాన్ని కొట్టి పారెయ్యలేకపోయేరు. అందుకే మొహమాటం పడక తప్పలేదు.

గోడమీద అద్దం చాటునుంచి నవ్వుతున్న గాంధీగారు బ్రతికొచ్చి "తప్పు నాయనా!"—అని అంటున్నట్టు అనిపించింది రాత్రి కలలో.

"తప్పుచెయ్యడం మానవ నైజం. హరిశ్చంద్రుడికి యస్.ఐ. పోస్టు ఇచ్చినా ఆయనకీ తప్పవు లంచం పుచ్చుకోవడం, అబద్ధాలాడడం"—అని అనుభవం నేర్పింది హనుమంతరావుకి.

స్వతంత్రమైన అభిప్రాయాలమీద నమ్మకం కల్గినప్పటినుంచి గాంధీగారు మళ్ళీ ఎప్పుడూ కలల్లోకి రాలేదు.

పౌరోహితం చేసుకునేవాడు పోలీసు డిపార్టుమెంటులో చేరినట్టు ఆయన అతి సౌమ్యంగా కన్పిస్తారు.

ఆ రోజు....

నిశ్చలంగా వున్న చెరువులో రాయి వేసినట్టుగా ఆయన వదనంలో అసహ్యం చిరాకు అల్లుకొని పోయుండడం చూసి టూటౌన్ స్టేషన్‌లో అందరూ ఆశ్చర్యంలో మునిగి పోయేరు.

అప్పుడే వచ్చిన సింహాచలం అప్పుడగడానికి వచ్చినట్లు కొంచెం ఇబ్బంది పడ్డాడు యస్. ఐ. గార్ని పలకరించడానికి. కాలు కాలిన పిల్లిలా తిరుగుతున్న ఆయన్ని చూడగానే అతని బుర్ర పదునెక్కడం ప్రారంభించింది. తుమ్మల్లో ప్రొద్దుగూకినట్లున్న ఆయన వదనానికి కారణం ఏమిటో అంతు చిక్కలేదు.

"మన నెత్తికి మరో దరిద్రం తగులుకుంది ఛీ.. ఛీ....అందరూ బడుద్దాయిలు దొరికేరు నా పాలిట...." హనుమంతరావుగారు గర్జించేరు.

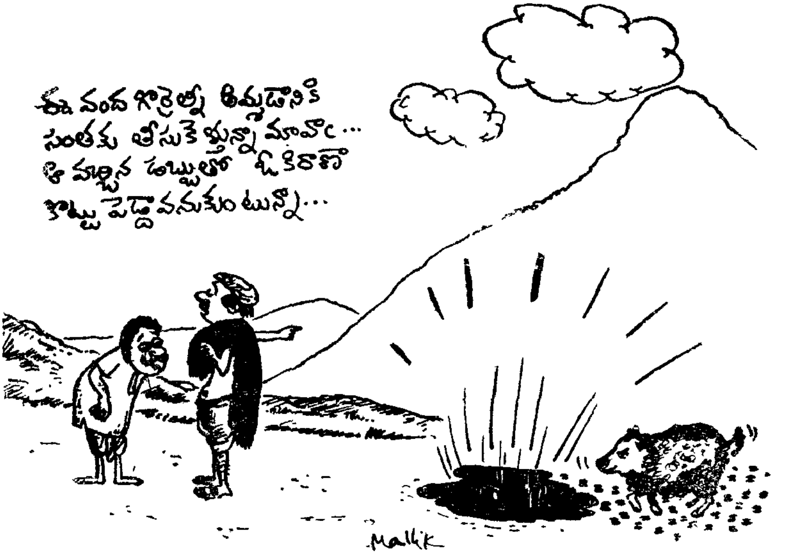
ఆ కేకలకి సింహాచెలం గుండాగిపోయి రపీమని నేలకొదిగి పోలేదు. అజ్ఞానులు వేసే ప్రశ్నలకి సమాధానం దొరకని స్వాముల వారిలా ఇబ్బంది పడ్డాడు.

"అయ్యా! అసలేటి జరిగిందండి....తమరు అలా సిటపటలాడిపోతున్నారు. పెద్దదొరగారు గాని సెప్పకుండా సెకింగ్‌కి రాలేదుకదా!" అన్న భావం కళ్ళద్దాల్లో దాచి క్వశ్చనుమార్క్ మొహం పెట్టాడు సింహాచెలం.

"ఎవడో వెధవ నిన్న సాయంత్రం పదో నెంబరు బస్సులో చైర్మన్‌గారబ్బాయి పర్సు కొట్టేసేడట. అన్నీ ఛండాలపు కేసులు" కాలు కాలిన పిలి కుర్చీలో కూర్చుంటూ విషయం విపులీకరించింది.

విషయం వినంగానే సింహాచెలం కుంచించుకు పోలేదు.

"ఓస్ ఈపాటిదానికే ఇంత గింజుకుంటే నువ్వేటికి పనికొత్తావ్" అని మనస్సులో అనుకోక తప్పలేదు సింహాచెలం. ఆయన అమాయకత్వం తల్చుకోగానే చిన్న చిర్నవ్వు

పెదాలమీద మెరిసింది.

"బాబూ! అందులో నెక్కెంతుందేటండి?" మెల్లగా సందేహం ఆయన ముందుంచేడు.

"ఏడొందలు ... అంత డబ్బు జేబులో పెట్టుకొని బస్సులో ఎవడెక్కమన్నాడు? ఆ మాత్రం జాగ్రత్త పడవద్దు. ఏదన్నా మనం అంటే ట్రాన్సపర్లు! ఛీ. ఛీ. ." విసుగుతో బాధను రంగరించి సింహాచెలం ముందు ఒలక బోసేరు హనుమంతరావుగారు.

ఇద్దరూ దెబ్బతిన్న పిట్టల్లా కుర్చీల్లో పడి ఆలోచనల్లో మునిగిపోయేరు. రాజకుమారికి కలలో మాంత్రికుడు కన్పించినట్టు సింహాచెలం మస్తిష్కంలో ఓ ఆకారం రూపు దిద్దుకుంది. కన్పించినవాడు మాంత్రికుడు కాదు. అందుకే సింహాచెలం భయపడలేదు.

యోగిలా కొంతసేపు మౌనంలో కరిగి ఓ నిర్ణయానికొచ్చేడు.

"బాబూ! రెండు రోజులు టయిం అడగండి.... ఆరి సొమ్ము పువ్వుల్లో పెట్టి అంపెదాము.... ఆ యిసయం నాను సెటిల్మెంటిత్తాగా! మరో ఆలోసెన సెయ్యక ముందు పోను కొట్టండి...." అని బలవంతం చేసేడు సింహాచెలం.

విశ్వరూపం దాల్చిన కృష్ణుడిలా కన్పించేడు సింహాచెలం హనుమంతరావుగారికి ఆ క్షణంలో. సింహాచెలం గారపళ్ళ చాటునుండి బయటకొచ్చిన చిరునవ్వులోని అర్థం ఇట్టే పసిగట్టిన యస్. ఐ. గారు మహా ఆలోచనకు తావివ్వక గీతాబోధన తర్వాత అర్జునుడిలా వెంటనే ఫోన్ అందుకున్నారు.

*

పెచ్చులూడిపోయి మరకలుపడ్డ గోడలతో, వ్రేల్లాడుతున్న బూజుతోవున్న ఆ స్టేషన్ భూతగృహంలా వుంది. మట్టి కొట్టుకుపోయిన అద్దంచాటున గాంధీగారు దేశానికి స్వాతంత్రం తెచ్చేనన్న ధీమా, దేశం స్వేచ్ఛా వాయువులు పీల్చుకొన్న తర్వాత తను లేన్న ఆనందం ఆయన బోసినవ్వులో కన్పిస్తోంది. పటం ముందున్న మూడు సింగాడి కోతుల మీద మట్టి వేలుడు మందం పేరుకుపోయి ఏ జంతువులో అర్థంకాకుండా వున్నాయి.

సర్వసంగ పరిత్యాగిలా వున్న సింహా

పెరుగుతున్న ప్రణాళికా పెట్టుబడులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆర్థిక వ్యవస్థ అంతకంతకూ పటిష్టమవుతోంది. అందుకే ప్రణాళికా పెట్టుబడులు మరింతగా పెరిగాయి.

1974–75వ సంవత్సరపు వార్షిక పెట్టుబడి రూ. 148 కోట్లు కాగా, 1978–79 సంవత్సరపు వార్షిక పెట్టుబడి రూ. 478 కోట్లు.

ఈ ఏడాది ప్రణాళికా పెట్టుబడి, ఐదవ ప్రణాళిక మొత్తం పెట్టుబడికి అంటే రు. 449 కోట్లకు సమానంగా వుంది.

ఐదవ ప్రణాళికలో వనరుల సమీకరణ రు. 250 కోట్లు మేరకు వుండగా, అంచనాకు మించి, రాష్ట్రం రు. 401 కోట్లు మేరకు వనరులు సమీకరించింది.

అంటే ప్రణాళికా పెట్టుబడులు అధికంగా పెరుగుతున్నాయి.

డి. జి. ఐ. అండ్. పి. ఆర్.

38/78–79

చెలం లేచిపోయిన మొదటి పెళ్ళాం గురించి ఆలోచించడం లేదు. ఎన్ని అర్జీలు పెట్టినా రిపేరుకాని స్టేషన్ గురించి అంతకన్నా ఆలోచించటం లేదు.

తన ముందు నిర్లక్ష్యంగా నిల్చొనున్న 'జోకరు' గురించి ఆలోచిస్తున్నాడు.

జోకరు తొడుక్కొన్న బనీనుమీద గుండె లున్న గుడ్డల్లేని ఆడది కన్పిస్తూ నవ్వుతోంది. జేబులు కొట్టడానికిచ్చిన లైసెన్సులా మెళ్ళో తాయిత్తు బిగుసుకుపోయింది. ఏ చేతిలో బ్లేడు వున్నా సునాయాసంగా జేబులు కత్తిరించే నేర్పు అతనికి కలదు—అని ఆ స్టేషన్‌లో అందరికీ తెలుసు. అందుకే అతనంటే వాళ్ళకి గౌరవం. వృత్తిమీద గౌరవం, నిజాయితీవున్న మనిషి. అతని చూపుల తీక్షణత కొత్త బ్లేడంత పదునుగా వుంటాయి.

"యెదవ పన్లు సెసేటప్పుడైనా కూసింత యెనక ముందు సూసుకోవాల"—తత్వం చెప్పే మూడ్‌లోకి పోయేడు సింహచెలం.

"ఏమైపోనాదండి మా సెడ్డ ఇబ్బందడి పోతున్నారు"-బీడీ వెలిగిస్తూ అతి నిర్లక్ష్యంగా అన్నాడు జోకరు.

"ఇంతకన్నా ఏటవ్వాల? నాకు తెలీకడుగు తాను!!"—సూటిగా వాడి నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రశ్నించేడు సింహచెలం.

"ముందు ఇసయం తేల్చండి...."

"మొన్న మాపిటేల ఎల్లమ్మతోట జంక్షన్ కాడ డూటీ నీదేనా?"—క్రిమినల్ లాయర్లా అడిగేడు.

"అవును....అయితే ఏటండీ....?"—అని జోకరు అనలేదు. అవున్నన్నట్లు తలాడించేడు.

"పాపం యస్. ఐ. బాబు ధర్మరాజు నాటోడు....ఎంత సేతులో ఎట్టినా ఎదురుపెళ్ళ మెయ్యకుండా జేబీలో ఏట్టేసుకుంటాడు. అలాటి బగవంతుడికే ఎసరెట్టడం నేయంకాదు" గుండెల్లో గూడుకట్టుకొన్న బాధను వెళ్ళగక్కేడు.

"మీగ్గాని మతోతోందేటండి .... నానేటి సేసేను....మామూలు నెక్కపెకారం తమరి సేతుల్లో వచ్చిందాంట్లో సగం ఎడ్తున్నాగా?"—చిరాగ్గా అన్నాడు జోకరు.

అర్జెంటుగా సింహచెలంకి వొళ్ళు మండిపోయింది.

"సీయమ్మ .... ఇన్నాళ్ళూ నీ మాటలు నమ్మేను... నీ ఇసయం నిన్న తెలిసిపోనాది"-కోపం కొంచెం కొంచెం దిగమింగుకుంటూ అన్నాడు.

"బాబో....పొద్దుటేల పరాసికాలేటండి.... ఏమైందో సెప్పరేటండి...." ఎంతకీ విషయం తేల్చని హెడ్‌మీద చిరాకుపడ్డాడు.

"ఎదోస్ .... మానావు తొందరపడిపోతున్నావ్....కొబ్బరితోటకాడ కెళ్ళడానికి సానా టయాముందినేరా! సెప్పేది ఇను. మొన్న మాపిటేల ఎల్లమ్మ తోట జంక్షన్‌కాడ పదో నెంబరు బస్సులో ఓ పెద్దమనిసి కొడుకు పర్సు కొట్టీనావ్....అందులో...." అర్ధంతరంగా ఆగిపోయేడు యస్.ఐ. గారు చెప్పిన అంకె గుర్తుకురాక.

జోకరుకూడా కొట్టేసిన జేబు గురించి గుర్తు తెచ్చుకోవడంలో నిమగ్నమైపోయేడు.

"....అందులో తొమ్మిదొందలు సెక్కంది...." తాపీగా గుర్తుతెచ్చుకొన్నాడు.

"అన్నేయం బాబు....అందులో వున్నది నలభై చిల్లర....ఓ ఆడకూతురి పొటో.... రెండు సిత్తు కాయితాలు....అందులో సగం తవరిసేతిలో ఎట్నాదా? బావూ....గుర్తు తెచ్చుకొండి బావూ...." తన నిజాయితీని శంకించిన హెడ్‌మీద కోపం పెట్రేగిపోయినా మాటల్లో మాత్రం వినయం వుట్టిపడింది.

అరిగిపోయిన డబ్బును గుర్తుచేసిన జోకరుకేసి అదోలా చూసేడు. ఆ చూపులో అసహ్యం కొట్టొచ్చినట్టు కన్పిస్తోంది. దొరికిన దొంగలా మొహం పెట్టలేదు సింహచెలం.

తన దయాదాక్షిణ్యాల మీద ఆధారపడి వృత్తి సాగిస్తున్న జోకర్ని బ్రతిమాలాడాల్సిన అవసరం లేకపోయినా "వసుదేవుడంతటివాడు...."—అన్న విషయం గుర్తుకొచ్చి—

"తక్షణం నువ్వో పనిసెయ్యాల....నేకపోతే మా ఆడదాని పసుపుకుంకాలు సొయానా నీ సేతుల్తో తుడిసేసిన పాపం నీకు సుట్టుకుం

టుంది. అంసేత .నువ్వు వర్జంటుగా తొమ్మి దొందలు నా సేతుల్లోకి రావాల . వర్దం అవు తోందా?!" — వసుదేవుడంత పనిమాత్రం చెయ్యలేదు సింహచెలం.

ఆరిన బీడిని వెలిగిద్దామనుకొన్న జోకరు పొరపాటున వొంటికి నిప్పంటించుకొన్నంత గాభరాపడ్డాడు హెడ్ మాటలు విని. ఆకాశ వాణి పలుకుల్లా సింహచెలం మాటలు చెవిలో మారుమ్రోగేయి భయంకరంగా. క్షణం ఆగి పోయిన గుండె మళ్ళీ యథాతథంగా కొట్టుకో డానికి టొ త్తిగా మొహమాట పడలేదు.

"బావూ నానెక్కడికెల్లి తేనండి ?' అసలే నెలాకరు—మా సేనా సెట్టి ఇబ్బందిగా వుందండి ఎవని జేబు ముట్టుకొన్నా సిల్లర సిత్తు కాయితాలు తప్ప మరేటి దొరకటం నేదండి.. బాబూ ఈ వొక్క పాలికి నన్నొగ్గే యండి"—ప్రాధేయపడ్డాడు.

"ఛస్ .కేటీ నా కొడకా నీ పనితనం నాకు తెల్దేట్రా .నువ్వు తల్సుకుంటే సేసే గలవ్ . ఈసారి పెత్యేకంగా మా పరుమరేదలు నీ సేతుల్లో పెడ్తున్నాం ..మరేం మాటాడక బుద్దిగా రెండు రోజుల్లో నా సేతుల్లో నెక్కం డాల. నాను దాన్ని పువ్వుల్లో ఎట్టి బాబుగారి సేతుల్లో ఎట్టాల. అయన్ని సీరయల్‌గా జరిగి పోతాయి. మరి నువ్వేం మాట్టాడక. "— కుక్క తిప్పుకోలేదు హెడ్.

ఊపిరాడని జోకరు మారు మాట్టాడలేదు.

దొరికిన అవకాశం వదులుకోలేదు సింహ చెలం. సందిగ్దావస్థలోవున్న జోకరు మాటలు కోసం వెదికే లోపలే అర్జంటుగా అక్కడ నుంచి జారుకొన్నాడు.

ఎదురుగా హెడ్ బాబు కనబడకపోయేసరికి జోకరుకి మతిపోయినంత పనైంది. చెయ్యి గిల్లి చూసుకొన్నాడు. సంతృప్తి కలిగింది తను కల కనటంలేదని. తన్ని ఇరకాటంలో పెట్టిన హెడ్డుని డిపార్టుమెంటుని కించిత్ కూడా మొహమాట పడకుండా దేశవాళీ బూతుల్తో తిట్టుకొన్నాడు.

మాయమైన శవంకోసం ఓర్పుగా వెళ్ళే విక్రమార్కుడిలా స్టేషన్ నుంచి బయటపడ్డాడు జోకరు.

3

"చెడు మాట్లాడకు — చెడు చూడకు— చెడు వినకు—అన్న గాంధీగారు ఎంత పొర పాటు చేసేరు. మరో కోతినికూడా కలిపి 'చెడు చెయ్యకు' అని చెప్పకపోవడం ఆయన తప్పు. ఆయన సిద్ధాంతాల్ని నమ్ముకున్న నాబోటి వాళ్ళకు నిజంగా శిక్ష" — అని కుర్చీలో కూర్చొన్న హనుమంతరావు మట్టిపట్టిన కోతుల కేసి, గాంధీగారికేసి చూస్తూ అనుకొన్నారు.

'నాలుగో కోతి'ని గురించి ఆ లోకంలో గాంధీగారు ఆలోచిస్తున్నారో లేదో తెలీదుగాని, "అరు సెప్పింది కోతులకిగాని మాక్కాదుగా!" అని మాత్రం ఆయన బ్రతికొచ్చి అడిగితే చెప్పడానికి సిద్ధంగా వుంది ఈ దేశం.

గాంధీగారిమీదనుంచి ఆలోచనలు మళ్ళించి గత రాత్రి తన పక్కమీద నలిగిన మాణి క్యాన్ని, ఆమె అందంలో అందాన్ని గురించి నెమరు వేసుకొంటూ—చూపులు గోడమీద పాకుతున్న బల్లి మీదికి కేంద్రీకరించి వున్న సమయంలో ఆలోచనలని చెదరగొడ్తూ టెలి ఫోన్ మ్రోగింది.

గాభరాగా ఫోన్ అందుకొన్నాడు. ఫోనులో అరుపులకి చెమట్లు పట్టేయి. "ఉంటాను సార్!" అని వినయంగా అని కసిగా ఫోన్ పెట్టేసేడు.

"వచ్చినవాడు ఫల్గుణుడు" కాదు. హెడ్ సింహచెలం.

పిలవకుండానే కన్పించే సినిమా దేవుడిలా అక్కడ కొచ్చేడు. వచ్చిన ఉత్తర క్షణం దేవుడ్ని శపించే భక్తుడిలా వున్న యస్. ఐ. గార్ని చూసి నమస్కారబాణం వదిలేడు. కానీ అది తగలకుండా తప్పించుకొన్నారు హను మంతరావుగారు.

"ఏమయ్యా! ఆ ఛైర్మన్‌గారి అబ్బాయి సంగతేం తేల్చావ్?"

ఆయన రోజుకి పదిసార్లు ఫోన్‌చేసి చంపు తున్నాడు. సమాధానం చెప్పలేక ఛస్తున్నాను.

యివాళ తేల్చకపోతే అండమాన్లో ఆకులు తినాల్సొస్తుంది. పోయి ముందా సంగతి చూడు" కాట్లకుక్కలా గయ్యిమన్నాడు.

అరిచే కుక్కల్ని పట్టించుకోని ఏనుగులా సింహాచెలం గదిలోంచి కదిలాడు.

అండమాన్లో ఆకుల గురించి ఆలోచించే లోపలే గేటుదాటి స్వంత డబ్బుతో సన్మానం చేయించుకోవడానికి వస్తున్న ఛోటా సినిమా నటుడిలా ఆనందంగా వస్తున్న జోకర్ని చూడ గానే సింహాచెలం ఆనందం అవధులు దాటింది.

ఎదురెళ్ళి చిరునవ్వు నవ్వేడు సింహాచెలం.

జోకరు మర్యాదలు అందుకొని విలాసంగా బీడీ నోట్లో పెట్టి అగ్గిపెట్టె కోసం హెడ్డుబాబుకేసి చూసేడు. వినయంగా జోకరు చేతికో అగ్గిపెట్టె వుంచేడు సింహాచెలం.

"ఏరా, మాకుసీ మీదున్నావ్ ...ఇసయం ఏంటి సేసేవ్?" స్వంత బావమర్దిని పలకరించినట్లు అడిగేడు.

"బావూ . .తమరు సెప్పిన పని నానెప్పుడయినా సెయ్యలేదా? ఆఁ!" అన్నట్టు కనుబొమలు పైకెగరేసేడు.

అంతే!

కానిస్టేబుల్గా చేరిన కొత్తల్లో డి. యస్. పి. గా ప్రమోహన్ చేసినంత ఆనందం. నెలాఖరులో లైటులేని సైకిళ్ళు తనూహించినవాటి కన్నా ఎక్కువ దొరకటం—— వెదకబోతున్న దొంగలు బేడీలతో తన ముందు కన్పించినంత సంతోషం ఒక్కసారి వుక్కిరి బిక్కిరి చేసింది.

పెరిగిన బీపీ మళ్ళీ తరగలేదు.

"ఏడుబాబూ! నానెంత కష్టపడిపోనానో తమకి తెల్దు. లక్కీసేన్సుగా ఇప్పుడే దొరికిపోనాడు! మరిలాంటి కేసు మళ్ళీ నా నెత్తినెట్ట కండి..." అంటూ సింహాచెలం చేతిలో తొమ్మిది వందరూపాయల కాగితాల్ని బాధగా ఇచ్చేడు.

చేతిలో డబ్బును చూడంగానే మొహం చిరిగిపోయేంత పెద్దవయ్యాయి కళ్ళు. జోకరు సామర్ధ్యాన్ని మెచ్చుకోకుండా వుండలేక పోయేడు.

"ఈ వైజాగు ఇసాపట్నం హోల్ మొత్తంలో నీకులాంటి పదునైనోడ్ని నా నెప్పుడు సర్వీసులో సూడ్నేదురా!" బుజంతట్టి నవ్వుతూ లోపలికి తీసికెళ్ళేడు. తన దగ్గిర రెండొందల్ని తల్చుకోగానే మనసు ఎక్కడికో పరిగెట్టింది.

"బాబూ. మరి నానెల్తానండి .. "అంటూ గుమ్మం దగ్గర ఆగేడు.

"ఓరే .. బాబ్బాబు . ఆ నేర్మిన్బాబుగాని ష్టేసనుకి ఎలుపొస్తే గొడవైపోద్దిరా! కుసింత సేపు నాకవ్లో కూకో. " బుజం పట్టుకుని బ్రతిమలాడేడు.

"సరేపో " అన్నట్టు ఠీవిగా సింహాచెలం వెనక నడిచేడు జోకరు.

ఎడారిలో నీళ్ళకోసం వెతుకుతున్నట్టు వస్తున్న సింహాచెలంని జోకర్ని చూడగానే దిగులుగా కూర్చొన్న యస్. ఐ. హనుమంత రావుగారి మొహం మీద కొత్త కళేదో అతుక్కుపోయింది.

"అయ్యా! డబ్బు దొరికిపోనాదండి. . కొట్టేసింది ఈడేనండి. తమరు బాబుగారికి పోను గుద్దండి ." అన్న సింహాచెలం మాటలు వినంగానే హనుమంతరావుగారు ఎగిరి గంతేద్దామనుకొన్నారు. పైన టాపు వున్నదని గుర్తు రాగానే ఆ ప్రయత్నం విరమించేరు. సింహాచెలం తెలివితేటల్ని మెచ్చుకోలేదు.

మనసు ప్రమోషన్ సంగతి గుర్తుచేస్తే కర్తవ్యం పోను చేయించింది. ఆదుర్దాగా నెంబరు తిప్పేరు.

జోకర్ని తీసుకొని సింహాచెలం మరో గదిలోకి వెళ్ళిపోయేడు.

"అయ్యా! నేనండి మీ హనుమంతరావు. డబ్బు దొరికిందండి. అబ్బే మీరెందుకండి... కానిస్టేబుల్చేత పంపిస్తాను. అయ్యా! మీరు యస్పీగార్ని కలిస్తే ఆఁ ఆఁ అదేనండి . ఉంటాను బాబు ." బిగబెట్టుకొన్న వూపిరంతా ఒక్కసారి వదిలేడు! మనసు తేలిక

పడింది. టేబుల్ మీద నోట్లు న్యూస్ పేపరంత పెద్దవిగా కన్పించేయి. తన ఆనందాన్ని బయటకు రాకుండా కప్పిపెట్టి "సింహచెలం" అని మాత్రం వెంటనే పిల్చేడు.

అయన పిలుపు అరుపులా స్టేషనులో మారుమ్రోగింది. బయట వరండాలో కులాసాగా బీడీలు తాగుతున్న కానిస్టేబుల్స్ పులి గాండ్రించిందేమోనని భయపడి బీడీలు పారేశారు.

ఆయన కేకకి సింహచెలం బెదిరిపోలేదు. కళ్ళద్దాలు సర్దుకుంటూ జారిపోతున్న లాగును లాక్కుంటూ కీళ్ళవ్యాధితో బాధపడుతున్నట్టు విసుగ్గా వచ్చేడు.

"చూడు. ..నేను అర్జంటు పనిమీద బయటకు వెళ్తున్నాను. డబ్బు వెంటనే కానిస్టేబుల్ చేత ఛైర్మెన్ బాబుగారికి పంపించు మర్చిపోకుండా వెంటనే పంపు...." అంటూ ఆర్డరు వేసి అంతకన్నా వేగంగా బయటకు వెళ్ళిపోయేరు.

దూరమైపోయిన మోటారుసైకిల్ శబ్దం విని చిన్నగా నవ్వుకొన్నాడు సింహచెలం. మరోమారు తనకి దక్కిన రెండువందల్ని చూసుకొని సంతృప్తిపడ్డాడు. ఆ హుసారులో కానిస్టేబుల్ని కేకేసేడు.

కానీ ...

టేబుల్ మీద చుట్ట చుట్టుకొని వున్న పాముల్ని చూసినట్టు ఖంగారుపడ్డాడు. రక్తప్రసారం శరీరంలో ఆగిపోయింది. ఫాను గాలికి పేపర్ వెయిట్ క్రింద రెపరెపలాడుతున్న రెండు వందరూపాయల నోట్లను చూడగానే మతిపోయింది. శిలలా బిగుసుకుపోయాడు.

కొన్ని క్షణాలకి శిలకి ప్రాణం వచ్చింది, ఎదురుగా కన్పించిన కానిస్టేబుల్‌కి వివరాలు చెప్పి డబ్బు పంపించేసేడు.

"ఈడు మా కేటీ నాకొడుకు నాకే టోపీ ఎట్టినాడు ." అని అప్రయత్నంగా అతని పెదాలు వుచ్చరించేయి. తనకన్నా మూడొందలు యెక్కువ సర్దుకొన్న యస్.ఐ. బాబుని తల్చుకోగానే వంటిమీద తేళ్ళు,జెర్రులు ఒక్కసారి పాకినట్టయింది. చెప్పలేనంత ఈర్ష్య కలిగింది.

అసూయ మంటలు అతణ్ణి దహించివేస్తున్న సమయంలో యెదురుగా తెల్లగా ఆత్మలా కన్పించిందో శాల్తీ. ఏదో లోకంలో వున్న సింహచెలానికి కళ్ళముందు తెల్లని బట్టల్లో ముసలివ్యక్తిని చూసేసరికి తనెక్కడుంది అర్ధమవడానికి నిమిషం పట్టింది.

"అయ్యా బాబూ... నా జేబు కొట్టేసేరండి కూతురు పెళ్ళికోసం అప్పుచేసేను. . వెయ్యి రూపాయలు బాబూ..." అతని ఏడుపు హృదయ విదారకంగా వుంది.

కళ్ళల్లో సుడులు తిరిగి కన్నీళ్ళు టేబుల్ మీదవున్న అద్దంపై పడ్డాయి. గోడకు తగిలించి వున్న గాంధీగారు కన్నీటిబొట్టులో పడి వికృతంగా కన్పిస్తున్నారు.

సింహచెలం తాపీగా విని అంతకన్నా మరో రెండురెట్లు తాపీగా కేసు రాసుకోవడం మొదలు పెట్టేడు.

గాంధీగారి కళ్ళకి జరుగుతున్న ఘోరం కనబడకుండా బూజు అడ్డం పడింది. బూజు తెర తీయాలనిపించలేదు ఎవ్వరికీ. కారణం ఆయన మనసు క్షోభచెందడం ఇష్టంలేక. □

విదేశాల్నించి తిరిగివచ్చిన నాకు, నేను పని జేస్తోన్న సంస్థ ఘనమైన స్వాగతాన్నే యిచ్చింది. మెడనిండుగా దండలు వేసికొని, అందరిముందూ నడుచుకొంటూ వెళ్ళి కార్లో కూర్చోడానికి సిగ్గనిపించి, వేసిన పూలమాలల్ని తియ్యబోతోంటే, ఆ నా ప్రయత్నాన్ని కొన సాగనివ్వలేదు—నా పై అధికారులూ, తోటి ఉద్యోగులూ. రెండేళ్ళపాటుగా దేశం వదిలి తిరిగివచ్చిన నేను—ఎదురుచూసింది, వీళ్ళ కోసమూకాదు, చేసిన సత్కారానికీ కాదు, కార్లో కూర్చున్న తర్వాత, కాంతారావు నా మొహంలో దిగులు కనిపెట్టి అన్నాడు. "నీలో హుషారెందుకు లేదో అర్థమైంది! నీ భార్యాబిడ్డలెందుకు రాలేదని కదూ? దానికో కారణం ఉంది!"

నాలో ఒక్కసారిగా కంగారు పట్టుకొంది. వెనక్కు పరుగెడుతున్న రోడ్డుపక్క చెట్లలా ఆలోచనలు నా మనసుని దూసుకొని పోసాగాయి. పర్యవసానంగా బిగుసుకుపోయిన నన్ను చూసి, కాంతారావు నవ్వసాగాడు. "నువ్వేమీ భయపడ నవసరంలేదు. మీ శ్రీమతి దగ్గర్నుంచి నిన్ననే మా ఆవిడకి ఉత్తరం

వచ్చింది. వాళ్ళు వద్దామని యెంత ప్రయత్నించినా పెద్దవాళ్ళు రానివ్వలేదుట! 'నీ మొగుణ్ణి చూడ్డానికి నీ కెంత తహతహగా వుందో, కన్నందుకు మాకూ అంత యిదిగా ఉంది. నువ్వక్కడికిపోతే, వాడిప్పట్లో ఇక్కడికి రాడు. నువ్వు కనక యిక్కడే ఉంటే, నిన్ను తీసుకుపోవడంకోసమైనా వాడికి రాక తప్పదు! వచ్చి నాలుగురోజులుండిన తర్వాత, మీరందరూ కలిసే వెళ్ళవచ్చును—' అని మీ అమ్మ అడ్డువేసిందిట!" అన్నాడు నవ్వడం ఆపిన తర్వాత.

తన్నవారిని విస్మరించేటంత వెధవని కాక పోయినా, రెండేళ్ళపాటు విడిగా ఉన్న మా యిద్దరికీ ఉన్న తొందరపాటుని, పెద్దవాళ్ళు తేలిగ్గా తీసుకోవడం కొంత చికాకనిపించి, కాంతారావు నెత్తిమీద ఒక్కటి వేశాను! తెల్లబోతూ నాకేసి చూశాడు. "అదంతే, ఇంక మాట్లాడకు!" అన్నాను విసుగ్గా.

నా బాధ గ్రహించాడు కనక తేలిగ్గా తీసుకొని అన్నాడు. "సరే లేవోయ్, యింతటి విరహమూను! నీ బాధ నీది, నా అదృష్టం నాది! రాత్రి ఎనిమిదింటికి వస్తాను. నువ్వు తీసుకొచ్చిన ఆ 'స్కాచ్'ని ఓ రెండుపెగులు కొట్టి మరీ మేనేజింగ్ డైరెక్టరింటికి డిన్నర్‌కి పోదాం!"

"నీ ఆశ అఘోరించినట్టే ఉంది! సీతాపతిరావు డిన్నర్‌కి పిల్చింది 'స్కాచ్' సీసాతో సహా! అంచేత మన మూడ్స్ బాగుపడే దక్కడే!" అన్నాను నవ్వుతూ. కాంతారావు నెమ్మదిగా అన్న మాటలు చెప్పకపోవడమే మంచిది.

ఇల్లు చేరుకొన్నాను. కాంతారావు ఇల్లంతా శుభ్రం చేయించి ఉండడం మూలాన, నా కా రోజు మరి శ్రమ అనిపించలేదు.

తర్వాత తాగుడు మైకంలో మరచిపోతానేమోనన్న భయంతో, సీతాపతిరావింటికి వెళ్ళగానే పక్కకి పిల్చి, ఆ మర్నాడు మా వూరు వెళ్ళి ఓ వారం పదిరోజుల తర్వాత తిరిగివచ్చి డ్యూటీలో చేర్తానని చెప్పాను. "అసలీ సంగతి నేనే నీకు విమానాశ్రయంలో చెబ్దామనుకొన్నాను. ప్లాంట్ పరికరాలన్నీ వచ్చి గోడౌన్లలో పడున్నాయి. నువ్వు పంపించిన ప్లాన్ ప్రకారం కొత్త కట్టడాలని సిద్ధం చేశాం. నువ్వు డ్యూటీలో చేరిన తర్వాత మరి తీరుబడి ఉండక పోవచ్చు. అందుకని ముందుగానే వెళ్ళి మీ వాళ్ళనందర్నీ చూసి రావడం మంచిది. పది రోజులు, ఇరవై రోజులు. నెల నీ యిష్టం!" అన్న సీతాపతిరావు మాటలకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొంటూ, నలుగురిమధ్యకూ నడిచాను.

నేను తీసుకురాగలిగిన ఆ ఒక్క స్కాచ్ బాటిల్‌కూ, మరో నాలుగు దేశవాళీ విస్కీ సీసాలు అదనంగా తెచ్చి, సీతాపతిరావు మంచి ఆర్భాటంగానే ఏర్పాట్లు చేశాడు. గొంతులోకి దిగుతోన్న ఒక్కొక్క పెగ్గూ నాలికను ముద్దుబారుస్తోంటే, ముద్దమాటల్తో అనుభవాల్ని చెప్తూ విందారగించి యిల్లు చేరేసరికి రాత్రి ఒంటిగంటయింది. నాలుగిళ్ళ కవతలగా ఉండే కాంతారావుకి ఆ రాత్రి మా యిల్లే శరణ్యమైంది. రాత్రి పన్నెండు దాటి యింటికి వెళ్ళాడంటే, "డోస్" యెక్కువయినట్లే లెక్క. కాంతారావు శ్రీమతికి! ఆరు నూరైనా మరి తలుపు తెరవదు! ఇటువంటి అనుభవాలు అతనికీ, అతగాడి మహాకాయం మా 'సోఫా కంబెడ్'కీ కొత్తకాదు!

కలలాంటి విదేశీయ వాతావరణం నుంచి వాస్తవంలోకి దిగజారడానికి రెండు రైళ్ళు, రెండు బస్సులు మారి మా వూరు వెళ్ళే ప్రయాణం ఎంతగానో దోహదం చేసింది. నడవగుమ్మంలో బిక్కచచ్చిపోయినమొహంతో నిల్చున్న సుశీలనీ,ఆప్యాయంగావిస్తట్లో నా కిష్టమైనవన్నీ వడ్డిస్తున్న అమ్మనీ చూస్తూ పాశ్చాత్య నాగరికత వాసనల్ని మరచిపోయి, మళ్ళీ మన మధ్యలో పడ్డాను. ఇరవైరోజులపాటు చూడవలసిన వాళ్ళ నందర్నీ చూసి, యివ్వవలసిన బహుమతులిచ్చి, కుటుంబాన్ని వెంటబెట్టుకొని హైదరాబాద్ తిరిగి వచ్చిన రోజున, చెయ్యి జారిన నామీద అధికారం తిరిగి హస్తగతమైనందుకు, సుశీల హాయిగా నవ్వింది. ఏమిటో, ఈ ఆడవాళ్ళ మనస్తత్వం చాలా విచిత్రంగా వుంటుంది!

తిరిగి డ్యూటీలో చేరిన రోజునుంచీ, నిజంగానే నాకు ఊపిరి తిరగలేదు. ప్లాంట్ తాలూకు యంత్రాల నన్నింటినీ గోడౌన్ల నించి తెప్పించి, పరీక్షించి, వాటిని కొత్త భవనంలో అమర్చడంలో, నాలుగైదు నెలలు ఎలా గడిచిపోయాయో నాకే తెలియదు. చాకుల్లాంటి కుర్రవాళ్ళకి సలహాలిస్తూ, దగ్గరుండి ప్రతి పనినీ స్వయంగా పర్యవేక్షిస్తూ, ప్లాంట్ని అనుకొన్న సమయంకంటే రెండు నెలలు ముందుగానే సిద్ధంచేశాను. 'సీతాపతిరావు నన్ను మెచ్చుకోకుండా వుండలేకపోయాడు.

నా కిచ్చిన మెచ్చుకోలుని నా క్రిందివారందరితోటీ ఆనందంగా పంచుకొని, ఆ రోజున వారందరికీ నా ప్లాంట్లో ఓ చిన్న పార్టీ యిచ్చాను. అందరూ వెళ్ళిన తర్వాత నా ఆఫీసు రూంలో ఏదో పని చేసుకుంటున్న సమయంలో, సింథటిక్స్ హెడ్ నీలకంఠం లోపల అడుగు పెట్టాడు. ఎదురుగా వున్న కుర్చీలో కూలబడుతూ, టేబుల్ మీద వున్న పేకెట్ నుంచి ఓ సిగరెట్ తీసి ముట్టిస్తూ అన్నాడు. "నీ ప్లాంట్ చూశాను. ఇంత కాంప్లికేటెడ్ మెషినరీని, నువ్వింత త్వరలో సిద్ధం చెయ్యగలుగుతావని మేమెవ్వరం అనుకోలేదు!" పొగుడ్తూ అన్న అతని మాటల్లో, లీలగా అసూయ తొంగి చూసింది.

"ఈ ఘనత నా దొక్కడిదేకాదు. నేనక్కడున్న రెండు సంవత్సరాల్లోనూ, చాలా ఆదివారాలుకూడా తన సమయాన్ని నాకోసం వినియోగించి శిక్షణ యిచ్చిన యింజనీర్ 'డాన్'ది. సరే, యిక్కడ నా సెక్షన్లో పనిచేస్తున్న వాళ్ళందరూ చాలా వుత్సాహం చూపడంమూలాన, నేను శిక్షణ పొందిన గౌరవం నాకు దక్కింది. ముఖ్యంగా అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్ 'పీతాంబరం', చీఫ్ సూపర్వైజర్ 'రామచంద్రం' ఎంతగానో శ్రమించారు" నేను చెప్పిన మాటలు విని నీలకంఠం అదోలా నవ్వాడు. 'ఎందుకలా నవ్వుతావ్?' అన్నట్లుగా చూశాను.

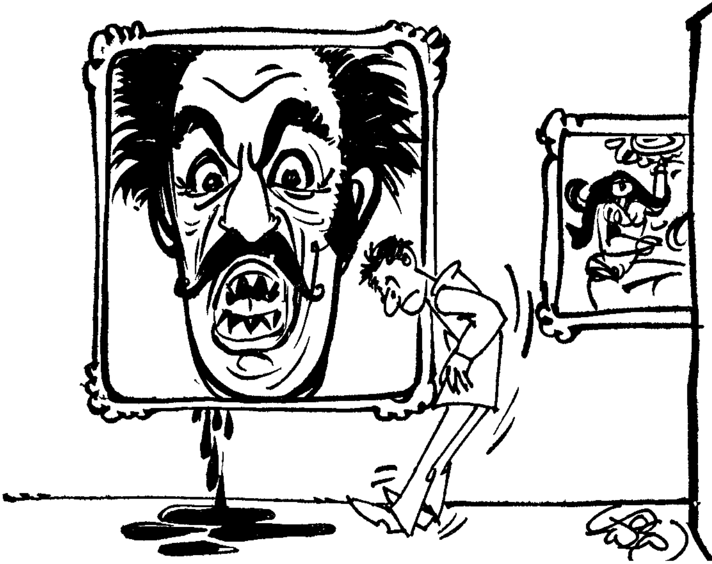
"నీ వెర్రితనాన్ని చూసి నవ్వక ఏం చెయ్యమంటావ్!? నీ కొచ్చిన పేరు నలుగురితోటీ పంచుకొంటే, నిన్ను నువ్వు బలహీనంచేసుకొన్నట్లవుతుంది. అది నీ భవిష్యత్కే దెబ్బ. నువ్వు లేందే కాని పని జరగదన్న అభిప్రాయం అధికారులకు కలిగిన రోజున, నువ్వు చెప్పిందల్లా వాళ్ళు వినక తప్పదు. అందుకనే హెచ్చరిస్తున్నాను. అప్పుడే పీతాంబరం, రామచంద్రం చాలా గ్రహించారనుకొంటాను. వాళ్ళకు నువ్వు మంచి శిక్షణే యిస్తున్నట్లుంది!"

నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. "నువ్వు చెత్తగా మాట్లాడుతున్నావ్. ఈ ప్లాంట్ సరిగా నడవాలంటే నాకున్న బాధ్యతకంటె, వాళ్ళ చురుకుదనమూ గ్రాహ్యశక్తే ఎంతో అవసరం. వాటికి నేను దోహదం చేసినట్లయితే, నా పని చాలా సులువుగా వుంటుంది. ఇరవైనాలుగ్గంటలూ వాళ్ళను కనిపెట్టు వుంటి, నా పనిని మరింత కష్టతరం చేసుకోవడం అర్థంలేని పని!" కోపంగా అన్నాను.

"సరేలే, నీ కోపాన్ని మెచ్చుకొన్నానుకాని, యూరియా ప్లాంట్ 'నంబియార్' గతి ఏమైంది? అభిప్రాయ భేదాలొచ్చిన వారం రోజుల్లో, పదిహేనేళ్ళ సర్వీసుని నిర్లక్ష్యం చేసి, నిర్దాక్షిణ్యంగా ఉద్యోగంలోంచి తీసి పారేశారు! అతగాడి జూనియర్ ఆ ప్లాంట్ హెడ్ అయ్యాడా, లేదా?"

"ఆలాగని మనం నేర్చుకొన్న దాన్నీ, మనకు తెలిసినదాన్నీ, నలుగురికీ చెప్పకుండా వుండడం ఏమంత సబబైనపని? చెప్పకపోతే ఈ సాంకేతిక విజ్ఞానం ఎలా అభివృద్ధి పొందుతుంది? అది మన కంపెనీకే కాక, దేశ ప్రగతికికూడా అవసరమేకదా!'' కొంచెం ఆవేశంగానే అన్నాను.

"నీ మాటలు చాదస్తంగా వున్నాయి. ఓస్తారి వాస్తవాన్ని చూడు. నీ తెలివితేటలు అమోఘం అని, చాలామందిని వదిలి నిన్ను విదేశాలకు పంపారు. నాలాంటివాడైతే, నాలుగేళ్ళక్కడున్నా మళ్ళీ వాళ్ళ నిపుణుడొస్తేనే కాని, యిటువంటి ప్లాంట్ని సిద్ధంచెయ్యడం కాని పని! నువ్వు పీతాంబరానికీ, రామచంద్రానికీ ఇప్పట్నుంచే అన్నీ వివరంగా చెప్పుకొంటూ పోతే, నీ రోజులు లెక్కపెట్టుకోవచ్చు. అయినా నీకు తెలియని మరో సంగతి చెప్తున్నాను.

పీతాంబరం, సీతాపతిరావుకి దగ్గర చుట్టం. అందుకని ”

“ ‘నువ్వేమీ చెప్పకు. వాళ్ళంతట వాళ్ళనే నెమ్మదిగా నేర్చుకోనీ’ అంటావ్, అంతేనా? సరేలే, ఈ సొదకేంకాని పోదాంపద, చీకటి పడ్తోంది” అన్నాను, కుర్చీలోంచి లేస్తూ. నీలకంఠం మరి మాట్లాడలేదు.

కావాలని కాకపోయినా, పొరబాటుగానైనా ఉప్పురాయిని పొంగుతున్న పాలల్లో పడవేస్తే, అవి విరగక మానవు. సరిగ్గా నా విషయంలో ఇదే జరిగింది.

“సార్, వాళ్ళిచ్చిన డాక్యుమెంట్‌కీ, మీరేర్పాటు చేయించిన విధానానికీ చాలా తేడాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఎందుకని?” ప్రశ్న.

“డాక్యుమెంట్ పాతది!” నా సమాధానం.

“ఈ కొత్త విధానంవల్ల కలిగే ప్రయోజనాలేమిటి? అసలు ప్లాంట్ పనిచేసే క్రమంలో అవి ఏ మార్పులు కలిగిస్తాయి?”

“మీకిప్పుడు చెప్పినా అర్థంకాదు. అనుభవం మీద నెమ్మదిగా తెలుస్తుంది.”

“చివరి స్టేజ్‌లో వచ్చే వాయువుల్ని అంటించి మండేటట్లు చెయ్యడంకోసం బర్నర్స్‌ని ఏర్పాటు చెయ్యవలసుంటుందని డాక్యుమెంట్‌లో రాయబడింది. కాని మీరు వాటిని గొట్టాలద్వారా మధ్యస్టేజ్‌లోవున్న కంప్రెషన్ ఛాంబర్స్‌కి మళ్ళించారు. ఎందుకని?”

“చెప్పానుకదా, అనుభవంమీద తెలుస్తుందని!”

“సార్, ప్లాంట్ సిద్ధమైందికదా. కావలసిన ముడిసరుకు విశాఖపట్నం రేవులో దిగడానికింకా ఓ రెండుమూడు నెలలు పట్టవచ్చునంటున్నారు. ఈ లోపుగా మనం ప్లాంట్‌ని నడిపి పరీక్షిస్తే బావుంటుందేమో?”

“దానికేముంది అలానే చేద్దాం. కాని నేను చెప్పినట్టుగా ఇది ఏభైనాలుగ్గంటలు అవిరామంగా జరిగే ప్రోసెస్. మధ్యలో ఏమాత్రం కరెంట్ పోయినా యంత్రాంగం దెబ్బతింటుంది. అందుకని ముందుగా మనం స్టాండ్‌బై జనరేటర్‌ని ఏర్పాటుచేసుకోవాలి. నేను వచ్చిన వెంటనే తెలియజేసినా, స్టోర్స్ సెక్షన్ ఇంత

వరకూ, దాన్ని కొనలేకపోయింది!"

ఇలా వాళ్ళు ఎన్నో ప్రశ్నలు, అనేక సందర్భాల్లో వేశారు. కప్పదాటు సమాధానా లిస్తూ పోయాను. చిన్నబుచ్చుకొన్న ముఖాలతో వెళ్ళిపోయే వాళ్ళని చూసి లోలోపల బాధపడ్డా, నేను శ్రమించి సంపాదించిన అనుభవాన్ని వాళ్ళకు సులువుగా తెలియచెయ్యడానికి మనసొప్పలేదు.

జనరేటర్ విషయమై పీతాంబరం, రామచంద్రం పూనా వెళ్ళినప్పుడు, ప్లాంట్‌ని ఓ 'షార్ట్ సైకిల్'లో నడిపి, అన్నీ సవ్యంగా వున్నాయో లేవో చూశాను. కొన్ని మార్పులు చెయ్యవలసి వచ్చింది. మరీ బావుండదని, వాళ్ళు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, వాళ్ళచేతే ఆ మార్పులు చేయించాను. అయితే అవి ఎందుకు చెయ్యవలసి వచ్చిందో వాళ్ళకి తెలియదు. చెప్పింది యాంత్రికంగా చేశారంతే.

మార్పులు జరిగిన తర్వాత ప్లాంట్‌ని మళ్ళీ నడిపాను. పన్చేస్తోన్న అరవైమందికి ఎవరెవరు ఎక్కడ ఏం చెయ్యాలో బోధించాను. అవన్నీ యాంత్రికంగా చెయ్యవలసిన పనులు. పీతాంబరం, రామచంద్రం వందలాది ప్రశ్నలడిగారు. చెప్పాలనుకొన్న వాటికి చాలా వివరంగా చెప్పాను. చెప్పకూడదనుకొన్న వాటికి కప్పదాటు సమాధానాలిస్తూ పోయాను. కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలివ్వకుండా, లౌక్యంగా నవ్విపారేశేవాణ్ణి. నా పెదాలమీద చిరునవ్వు చూసి వాళ్ళు మరి మాట్లాడేవారుకాదు.

విశాఖపట్నం నుంచి ముడిసరుకందగానే, వున్న అరవైమందినీ మూడు జట్లుగా విభజించాను. కంపెనీ ఛెయిర్‌మేన్ వచ్చి, మంచి అట్టహాసంగా ప్రారంభోత్సవం చేసి వెళ్ళిపోయాడు. లక్షన్నర రూపాయల విలువచేసే ముడిసరుకు ప్లాంట్‌లో ప్రవేశించింది. ఏభై గంటల తర్వాత, అయిదు లక్షల విలువగల ప్రొడక్ట్ బయటకు వస్తుంది. తర్వాత ఓ వారం రోజులపాటు ప్లాంట్‌ని శుభ్రపర్చాలి. ఇదీ ప్లాంట్ పనిచేసే క్రమం.

ప్లాంట్‌లోనే మకాం వేశాను. మొదటిరోజు అంతా సవ్యంగానే జరిగిపోయింది. రెండోరోజు ఉదయం, కంప్రెషన్ ఛాంబర్స్ దగ్గర అవసరమైన పీడనశక్తులను సరిచేస్తుండగా, స్టెనో పరుగెత్తుకొంటూవచ్చి, "వన్ మినిట్ బాస్"అంది.

"ఎందుకని? నేను ప్లాంట్‌లో వుండగా ఆఫీసు విషయాల్ని గురించి నన్ను విసిగించవద్దని చెప్పానా, లేదా?" కసిరాను.

"క్షమించండి బాస్. కాని " స్టెనోమాట పూర్తి చెయ్యకుండా, నా చేతిలో ఓ టెలిగ్రాం వుంచి, వెళ్ళిపోయింది.

కంగారుగా టెలిగ్రాం చదివాను. 'నాన్నకి చాలా సీరియస్‌గా వుంది. వెంటనే బయలుదేరి రావల్సింది'. తమ్ముడిచ్చిన టెలిగ్రాం. నా నవనాడులూ క్రుంగిపోయాయి. పక్కనే వున్న 'స్టూల్' మీద కూలబడి, కణతలుపట్టుకొని, అచేతనంగా కూర్చుండిపోయాను. పీతాంబరం ఒక్క ఉదుటున నా పక్కకు వచ్చి, టెలిగ్రాం లాక్కొని చూసి, జాలిగా నా భుజంమీద చెయ్యి వేసి నిలబడిపోయాడు.

నేను ఏళ్ళ తరబడి శ్రమించి సంపాదించిన అనుభవాన్నీ, నేను శిక్షణ పొంది గడించిన విజ్ఞానాన్నీ, నా కిందివాళ్ళ కందిస్తే, వాళ్ళా అనుభవాన్నీ, జ్ఞానాన్నీ కింద మెట్లుగా వుపయోగించుకొని, వాళ్ళు గడించిన విజ్ఞానాన్ని వాళ్ళ కిందవాళ్ళకి అందిస్తూ పోతే, దేశం అతిత్వరగా ఎంత ప్రగతి సాధిస్తుంది! ఈ ఆలోచనకి మూతపెట్టి స్వార్థబుద్ధితో ప్రవర్తించినందుకు, నాకెంతటి శిక్ష లభించింది!, నేను లేకపోయినా పని సవ్యంగా జరిగిపోతుందన్న హామీ అధికారుల కివ్వలేని ఈ పరిస్థితిని కల్పించుకొన్నది నేనే కదా! అతగాడు లేకపోయినా, మొదటి యత్నంలోనే ప్లాంట్‌ని సక్రమంగా నడిపేటంతటి శిక్షణ కిందివాళ్ళకిచ్చాడన్న ఖ్యాతిని సంపాదించుకోకుండా నేనిదేంపని చేశాను?

నా ఉద్యోగాన్ని కాపాడుకోవాలన్నా, చాలా డబ్బు ఖర్చుపెట్టి నన్ను విదేశాలకు పంపిన కంపెనీకి లక్షలు నష్టం తీసుకురాకుండా వుండాలన్నా, పని పూర్తయేవరకూ—అవసానదశలో వున్న కన్నతండ్రిని విస్మరించడం తప్ప మరో మార్గంలేదు.

ఇలాంటి దౌర్భాగ్య స్థితి మీరు తెచ్చుకోవద్దు. ఏది ఏమైనా నాలా ప్రవర్తించినవాళ్ళు, ప్రగతిపథంలో అడ్డురాళ్ళలా నిలబడిపోతారే కాని, మైలు రాళ్ళలా మట్టుకు కాదు. □

ఆ వీధి పేరు మొదట్లో 'పడమటి వీధి'ట. జగదాంబ ఆ వీధిలోకి కాపురం వచ్చిన అయిదారేళ్ళకి జనం అసలు పేరు మరచి పోయారు. అంతా 'జగదాంబ వీధి' అని పిలవడమే అలవాటయింది. ఇది నే విన్న సంగతి లెండి. ఆవిడని అంటే జగదాంబని ఆరేళ్ళబట్టీ చూస్తున్నాను. మావారికీ వూరు బదిలీ అయి వచ్చిన దగ్గర్నుంచి ఈ వీధిలోనే వుంటున్నాం. జగదాంబ శాంతంగా వుండగా, సౌమ్యంగా మాట్లాడగా, సన్నగా నవ్వగా నేనేనాడూ చూడలేదు. చూడాలని కోరికగా వుండేది కొన్నాళ్ళు. కాని ఇప్పుడిప్పుడు ఆవిడకి ఆ గయ్యాళితనమే తప్ప, 'సౌమ్యత' అనేది ఆమె స్వభావానికి ఆపాదించడటం, వూహలో కూడా కష్టసాధ్యమనిపించింది. బెదురు చూపులతో, ఖంగుఖంగున గెంతుతూ,

---

బెహరా సాహితి

మహాచురుగ్గా గజరాజుని వూహించకోగలమా? దాని ఉన్నతమైన శరీరం, మందయానం, తీవి. . యివన్నీ దానికమరిన లక్షణాలు. ఇందులో ఏం లోపం కనిపించినా "అబ్బే! ఏనుగా యిదా. "అంటూ చప్పరించేస్తాం.

'పులి' అనగానే భయంలాంటిది కలిగినా, అది బేలచూపులు చూస్తూ, మనం రొట్టె ముక్క విసిరితే పిల్లిలా వచ్చి కరుచుకు పారిపోతే భరించగలమా?

ప్రపంచంలో మనం చనువుగా చేరరానివీ, మనకి భయం కలిగించేవీ కొన్ని వున్నాయి. అంతమాత్రం చేత వాటిని అసహ్యించుకోము. పైగా వాటిలో వుండే ఒకానొక విలక్షణమైన సౌందర్యమనండి, మరేదో ఆకర్షణ నండి మనల్ని ముగ్ధుల్ని చేస్తుంది అలాగే జగదాంబకా చండిక వేషమేగాని, సీతమ్మవారిలా వుంటే ఆవిడ సంగతి ఎవరికీ అక్కర లేకపోను. ఐతే జగదాంబ ఆకారం భీకరం కాదు. పుష్టిగా, కాస్త పొట్టిగా వుంటుంది. పచ్చని ఛాయ, గుండ్రటి మొహంతో విశాలంగా వున్న కళ్ళు చూస్తే, 'ఎంత అందం?' అని అనిపించదు జనానికి. చూపుల్లో కోపం, ఎదుటివారిపట్ల క్రోధం, అసహనం మొదలైన భావాలే ఎప్పుడూ తారట్లాడుతుంటాయి కనుక, చటుక్కున "అబ్బ! ఏం కళ్ళురా బాబూ! అమ్మవారిలా! గుడ్లురిమి చూసిందంటే పిల్లలు జడుసుకోవాలి." అంటూ చుట్టుపక్కల యిల్లాళ్ళు మెటికలు విరవడం కద్దు. జగదాంబ గురించి ఎరగనివారు ఆవిడని చూసిన మొదటి క్షణంతోనే 'అందమైన మనిషే' అనుకోక మానరు. కాని ఆవిడ నోరు ఎరిగున్న వూరివూరంతా ఒకటే చెప్తారు (ఎవరైనా జగదాంబ 'ఎలావుంటుంద'ని అడిగితే).

"అబ్బో! ఆవిడా! రాక్షసిలెండి. మహిషాఆ వుంటుంది పొట్టిగా, లావుగా, గుమ్మటం లాగా. ఎంతెంత కళ్ళనుకున్నారు. చూస్తేనే భయం" అని. ఆవిడ స్వభావంలోని కరుకుదనంవల్ల ఆవిడ అందం ప్రజల కళ్ళముందు భీకరమైపోయింది. అదీ నిజమేలెండి, సోక్రటీస్ భార్య, (ఆవిడ పేరేమిటోగాని .) చండిక. యిలాంటి ఆడవాళ్లు అందంగా, చలాకీగా, సొగసుగా మెరపుతీగల్లా మిలమిలలాడుతూ వుంటారని ఎవరేనా చెప్తే, నమ్మాలనిపిస్తుందంటారా?

జగదాంబ రూపురేఖ లెలావున్నా, ఆవిడ కంఠం మాత్రం మైకు లేకపోతే మూడు వీధులకీ, వుంటే ముప్పై వీధులకీ వినిపిస్తుంది. మాయింటి ప్రక్కనే వుంటున్న సంగీతం మాష్టారంటూ వుంటారు. పొద్దున్నే కుళాయిదగ్గర జగదాంబ కంఠం వినబడటం తోనే, "అదిగో జగజ్జనని 'కదన కుతూహలం' ఆరంభం చేసింది," అని.

"భగీరథుడు గంగని తెచ్చాట్ట. ఏదీ ఈ మునిసిపాలిటీ కొళాయిలోంచి మూడు చుక్కలు నీళ్లు తెప్పించమనండి చూద్దాం," అంటూ జగదాంబ భగీరథుడ్ని సవాలు చేస్తుంది.

"చుక్కమ్మ కోడలు నూతిలో పడిందిట" ఎవరో అంటారు పక్కనే. రవీమని జగదాంబ అంటుంది. "నుయ్యి పాడెట్టడానికి కాకపోతే ఎందుకా దౌర్భాగ్య ప్పనులు," అని.

"నిన్నట్నుంచి మా రవిగాడికి జ్వరం వదినా" అని పక్కింటిల్లాలు సానుభూతి నాశిస్తూ చెప్తుంది.

"ఔనూ గారం పేరు చెప్పి అడ్డమైనవీ పెట్టేస్తే పిల్లాడికి అరగొద్దూ,"

పక్కింటామె కష్టపెట్టుకునో, కోపం తెచ్చుకునో "అదేమిటొదినా అలా మాట్లాడతావు," అనేసరికి మూతి మూడువంకరలు త్రిప్పి, చేతులు ఝాడిస్తూ, "బాగుందమ్మోయ్ నేనేం తప్పు మాటనలేదు. పిల్లవాడిగురించే బాధతో అన్నాను. ఐనా నాకెందుకు. ఉన్న మాటంటే ఉలుకని " సాగదీస్తూ వెళ్ళిపోతుంది.

మేమీవూరు వచ్చిన కొత్తలో, మా అమ్మ వచ్చింది. జగదాంబ యింటికి వెళ్ళాం నలు

గుర్నీ పరిచయం చేసుకునే వుద్దేశ్యంతో. జగదాంబ అద్దెకుంటున్న వాటాతోకలిపి ఆ యింట్లో ఆరు వాటాలున్నాయి. ఆ యింటిని అన్ని భాగాలుగా విభజించిన యింటి యజమాని యొక్క సూక్ష్మబుద్ధిని, తెలివితేటల్నీ మెచ్చుకోకుండా వుండలేం. అంతా మధ్యతరగతి గాళ్ళు. వారందరికీ ఓ విధంగా జగదాంబ రాణి.

"ఏమిటండీ! ఒక్కటే బాత్‌రూమా అందరికీ?" అమ్మ ఆశ్చర్యంగా అడిగింది. నేనూ "పైపుకూడా ఒక్కటే వుంది." అన్నా. జగదాంబ, మాకు యిల్లు చూపిస్తున్నదల్లా తక్కున ఆగి, కొంగుదులిపి, మళ్ళీ నడుమున దోపుతూ, "ఔనమ్మా! ఏంచెప్పమంటారీ యింటి వరస! మొగుళ్ళు తప్ప అంతా ఉమ్మడే ఇక్కడ," అంది పెద్దగా.

అదిగో అలా వుండేది ఆవిడ మాట తీరు. 'వుండేది' అని ఎందుకంటున్నానంటే ఇప్పుడు ఆవిడ తీరుచూసి, నిర్ఘాంతపోని నర మానవులు లేరు. ఈ విషయం చెప్పేముందు ఆవిడ భర్తగురించి కొంత చెప్పాలి.

అతని పేరు ముకుందం. వడలిన పొట్లకాయలా వుంటాడు. కళ్లు చూస్తే, పరిశీలనగా, ఉలిక్కిపడతాం. పిల్లలకి 'పులి-బంగారు కంకణం' కథ చెప్తాం చూడండి! అదిగో అందులోని పులి స్వభావం అనిపిస్తుంది. ఏదో శక్తి అతనిలోని క్రూరత్వాన్ని అణచిపెడుతోంది గాని లేకపోతేనే 'ఎంతకైనా తగును' అన్నట్లుంటుంది వాలకం! కాని, జగదాంబ ముందు పిల్లి!ముఖంలో దైన్యం, నీరసం అప్పుటప్పుడు వైరాగ్యం తొంగిచూస్తుంటాయి. లోకులు "పాపం జగదాంబ మొగుడు" అనుకుంటారు. కాని వీటన్నిటివెనుక అతనిలోని కపటం తొంగిచూస్తూనే వుంటుంది. సాయంత్ర మయేసరికి వీధి అరుగుమీద చతికిలబడి, ఆకాశంలోకి చూపుల్ని నిగిడ్చి శక్తి, యుక్తులు కోల్పోయిన మాంత్రికుడిలా కూచుంటాడు. ఆఫీసునుండి వచ్చేసరికి పిల్లల 'ముఖారి' రాగాలాపన తారస్థాయిలో వుంటుంది. అతనికో గ్లాసు చల్లటి కాఫీ యిస్తూ, అందుకుంటుంది జగదాంబ.

"పెద్దాడికి నోట్‌బుక్ కొనివ్వలేదుట. స్కూల్లో తిట్లు తిన్నాట్ట యివాళ, ఇంకోటి బోడి ఆఫీసుకీ ఆలస్యమవుతుందనే వాడికా పుస్తకం కొనివ్వకుండా పరిగెట్టారు?"

"నాకూ జామెట్రీబాక్స్ కొనాలమ్మా! ఎన్నాళ్లు ముష్టి అడుక్కోడం. ఎప్పుడు కొంటాడో అడుగు." రెండోవాడు బిళ్ళంగోడు చేత్తో పట్టుకుని, పరుగున వస్తాడు. వాడికళ్లలో తండ్రిపట్ల తనకి వస్తువు కొనలేదన్న కోపం కన్న, నిర్లక్ష్యం, హేళన ఎక్కువ కనిపిస్తాయి. తల్లి, తండ్రి అసమర్థతని రకరకాలుగా గానం చేస్తుంటే పిల్లలిద్దరూ యథాశక్తి, పక్కవాద్యగాళ్ళలా కచేరీ రక్తి కట్టిస్తారు. చుట్టుపక్కల ఇళ్ళవారికీ అప్పుడప్పుడిది వినోదంకలిగించినా, వారిలో యింక ఆ రసాస్వాదనాసక్తి మిగిలి లేదు. జగదాంబ ఇంట గెలిచి, రచ్చకెక్కింది.

నాతో ఎక్కువగా ఎప్పుడూ మాటాడలేదావిడ. ఎవరితోనో అనగా, తెలిసింది నాకు. "కృష్ణవేణిది ముభావం. చదువుకున్నదని గర్వం కాబోసు" అని. నిజం చెప్పొద్దూ! అంతటితో వూరుకున్నందుకు నాకు సంతోషమే కలిగింది. ఎందుకంటే యేదో ఓ సందర్భంగా ఆవిడచేత ఘాటుగా విమర్శింపబడనివాళ్ళు ఆ వూరి మొత్తంలో లేరు. సాధారణంగా అందరూ గయ్యాళితనానికి ఉదాహరణంగా ఏ 'చండిక' అనో, సినిమా 'సూర్యకాంత'మనో అంటూ వుంటారు. కాని ఆ వూరివాళ్ళుమాత్రం 'జగదాంబ'ని ఉదహరిస్తూ వుంటారు. అంతెందుకు, నే కాస్త గట్టిగా మాట్లాడినా, కసిరినా మావారు "జగదాంబగారి గాలి సోకిందా ఏమిటీ?"అంటూ వుంటారు.

ఇంత పేరు (మంచిదో, చెడ్డదో) సంపాదించుకున్న ఆవిడమీద నాకుమాత్రం ఎందుకో జాలిగా వుంటుంది. భర్తకి సుఖమివ్వలేదు. చుట్టుపక్కలవారితో సఖ్యతలేదు. పిల్లలలోనూ ఓ క్రమశిక్షణలేదు. కేవలం నోరు పెట్టుకు నెగ్గుతున్న యీ మనిషికి సుఖమనేది

FREE !! ఉచితం !!!

ఉగాది లెక్కలు

సంవత్సరారంభంలో ప్రతి తెలివైన వ్యాపారి తన నిల్వల లెక్కలు చూచుకుంటాడు. ఆ ఏడు మంచి లాభాలు గడిస్తే సంతోషిస్తాడు. నష్టమొస్తే తన కష్టానికి తగిన ఫలితం రాలేదని విచారిస్తాడు.

లెక్కలు చూచుకోవటం వ్యాపారంలోనే కాక జీవితంలో కూడా జరగాలి. దేవుడు ప్రతి వ్యక్తికి ఏదో ఒక చిన్న పని ఇచ్చాడు. ఆ కార్య నిర్వహణకు కావలసిన జ్ఞానాన్ని, నైపుణ్యాన్ని కూడా అనుగ్రహించాడు. మన ఉద్యోగ ధర్మాన్ని సరిగా నిర్వహించకపోతే ఆ తరువాత లెక్కలు చూచుకునే సమయంలో చిక్కులు వస్తాయి.

ఏసు ప్రభువు ఒకసారి యీ కథ చెప్పాడు. ఒక ధనికుడు దూరదేశానికి ప్రయాణంచేస్తూ తన సేవకులను పిలచి, ఒక్కొక్కరికి కొంత ధనాన్నిచ్చి, దాన్ని విజ్ఞతతో ఉపయోగించమని చెప్పాడు. ఆయన తిరిగి వచ్చిన తరువాత వారిని పిలచి ఆ డబ్బు ఏవిధంగా ఉపయోగించారని అడగాడు. మొదటివాడు "అయ్యా! నీ డబ్బు పదింతలు సంపాదించింది" అని చెప్పాడు. అందు కతను వానిని మెచ్చుకొని పది పట్టణాలకు వానిని అధిపతిని చేసాడు. మరియొకడు తన డబ్బు ఐదింతలు లాభం చేకూర్చిందన్నాడు. దాని కతనిని ఐదు పట్టణాలకు అధిపతినిచేసాడు. మరియొకడు "అయ్యా! నీవు కఠినుడవని భయపడి నీ విచ్చిన డబ్బు దాచివుంచాను. ఇదిగో నీ విచ్చిన డబ్బు" అని అందించాడు. అందు కా ధనికుడు 'వీడు నిష్ప్రయోజకుడు. వీనిదగ్గర డబ్బు తీసుకొని లాభం గడించిన వాని కివ్వండి" అన్నాడు.

ఆ వ్యక్తి ఎవరోకాదు. ఏసు ప్రభువే. ఆ సేవకులు ఆయన అధికారాన్ని గుర్తించి దానికి లోబడే మనమే. ఈ ఉగాదికి దేవుడు మన కనుగ్రహించిన ఆశీస్సులను పునః పరిశీలన చేసుకొని ఆయనకు విశ్వాసపాత్రులై లోక కళ్యాణానికి వాటిని వాడుదామని ప్రతిన పూనుదాం.

ఉచితం !!	ఉచితం !!!
ఏసు ప్రభు అమృత వాక్కులను తెలిపే అందమైన ఉచిత పుస్తకంగాని ఆకర్షణీయమైన డిప్లొమా పొందటానికి ఉచితంగా లభించే బైబిల్ కోర్సుగాని కావాలనుకుంటే మీ చిరునామా ఈ రోజే తెల్పండి. పోస్టు ఖర్చులు మావే.	ఇదీ అడ్రస్: ఎన్. జాన్ డేవిడ్ A.M.G పోస్టు బాక్సు-12 చిలకలూరిపేట గుంటూరు జిల్లా

వుంటుందా అనిపిస్తూ వుంటుంది. ఏ పరిస్థితుల వల్ల, ఏ అసంతృప్తివల్ల 'జగదాంబ యిలా తయారయిందో' అని వూహించడానికి ప్రయత్నించేను. ఏదో సందర్భంలో మావారిదగ్గరన్నాను. "ఆవిడని అర్థంచేసుకోడానికి ఎవరూ ప్రయత్నించలేదేమో! ప్రతివారూ ఆవిడ నోటికి భయపడి దూరంగానే మసలుతారు" అని మా వారు నవ్వుతూ "ఆ అర్థంచేసుకోడమనే పని నువ్వుమాత్రం చెయ్యకు సుమా! యెందుకూ సుఖాన్ని వున్న ప్రాణాన్ని కష్టాన్న పెట్టుకుంటావు?" అని వేళాకోళం చేసారు. కాని కొద్దో, గొప్పో ఆ అవకాశం మా బాబాయ్ రాకవల్ల వచ్చింది.

బాబాయ్ ఇన్‌కమ్‌టాక్స్ ఆఫీసరు. కొద్ది రోజుల్లోనే రిటైరవబోతున్నాడు. నేనంటే ప్రాణం. అన్నగారి కూతురనేగాక, తనకి ఆడ పిల్లలు లేకపోవడం మూలాన అనుకుంటాను. నాకు బాబాయ్ దగ్గర చనువు, గారమూను. ఆరేళ్ళకి నన్ను చూడ్డానికొచ్చారని కోపగించేను బాబాయ్ వచ్చీ రావడంతోనే.

"కృష్ణా! చిన్నతనం పోలేదు సుమా నీకు! వద్దామనుకుంటూనే అలా గడిచిపోయింది. ఆ నార్త్‌కింక శాశ్వతంగా గుడ్‌బై చెప్పేశాను. ఇక రిటైరయ్యేదాకా మనవైపే నా ఉద్యోగం. అంతేకాదు. మీ యింటిపక్కనే యిల్లు కొని ఇక్కడే వుండిపోతాను." ఈ వార్త నాకు ఆశ్చర్యంగా అనిపించింది.

"అదేమిటి బాబాయ్! ఈ వూళ్ళో యిల్లు కొంటావా? ఇంకేవూరూ నచ్చలేదూ?"

"దీనికేం లోపమొచ్చింది చెప్పు. గాలీ, నీరూ మంచి ఆరోగ్యప్రదంగా వుంటాయి. మనవాళ్ళందరికీ దగ్గర. ముఖ్యంగా నీకు.. " అంటూ ఆగాడు.

"ఆ! మాకు బదిలీ అయి .." అంటూ వుండగానే

"అవనివ్వనుగా"అంటూ నవ్వాడు బాబాయ్. బాబాయ్‌కున్న పలుకుబడి చాలా గొప్పదే. ఆ విషయంలో సందేహంలేదు. అసలు బాబాయ్, అందం, ఐశ్వర్యం, హోదా అన్నీ కలిసిన అదృష్టవంతుడు. బాబాయ్‌ని తల్చుకుని గర్వపడుతుంటానుకూడా అప్పుడప్పుడు.

ఇంతకీ బాబాయ్ కొనదలచుకున్న యిల్లు జగదాంబ వుంటున్న యింటి ప్రక్కయిల్లే. అన్నీ సెటిల్ చేసుకోడం, గృహప్రవేశానికి ముహూర్తం నిర్ణయించడం కూడా జరిగిపోయాయి. "కొత్తగా కట్టిన యిల్లయితే బాగుండును' అంటూ పిన్ని సణిగినా, యిల్లు చూశాక తృప్తిపడింది. కట్టి ఆట్టే కాలం కాలేదు. కొత్తగానే వుంది.

గృహప్రవేశం రోజు శ్రీవారు, పిల్లలతో సహా బాబాయిగారి కొత్త యింట్లో సందడిగా గడిచింది. మాటల్లో అన్నాను "బాబాయ్!మీకు నిత్యం సందడే అనుకో. మేలుకొలుపు యిక పిన్ని పాడక్కరలేదు నీకు. మున్సిపాలటీ కుళాయి దగ్గర జగదాంబ కంఠమే ఈ వీధిలో అందరికీ మేలుకొలుపు పాడేస్తుంది. మీకు మరీ పక్కయిల్లేనేమో, జగదాంబ పుణ్యమా అని రేడియో పెట్టుకునే అవసరం కూడా వుండదు మీకు" అని.

"అంత చిన్న కంఠమా బాబూ?" పిన్ని అడిగింది నవ్వుతూ.

"మరేమనుకున్నావ్! నువ్వు జాగ్రత్తగా వుండాలి పిన్నీ. మీ యింటిమీది కాకి వాళ్ళింటి మీద వాలినందుక్కూడా జగడం పెట్టెయ్యగలదు తల్చుకుంటే. నీకు తెలిసిన సంగతైనా సరే, "ఇదెలా చెయ్యాలి వదినా, నిన్ను అడిగి తెల్సుకోవాలని వచ్చాను" అంటూ వినయం చూపిస్తే చాలు, జగదాంబ క్షణంలో ప్రసన్నమైపోతుంది' అక్కడే వున్న బాబాయి కల్పించుకుంటూ, "అమ్మాయ్! ఏ మనిషి యొక్క మంచి చెడ్డలూ కూడా బాహ్యప్రవర్తనని పట్టి నిర్ణయించలేం. ముఖ్యంగా ఇలాంటి వారున్నారే, వాళ్ళని యే పరిస్థితులో, ఇలా మార్చివుంటాయి. కొంత అవగాహన చేసుకుందుకు ప్రయత్నించి చూస్తే, మనకి దారి దొరుకుతుంది. దేనికైనా సానుభూతి అనేది కొంత అవసరమమ్మా!" అన్నాడు. ఈ మాటలని, ఎందుకో నిట్టూర్చాడు. బాబాయ్‌కంఠంలో

మార్పు చెవులకి సోకి ఆశ్చర్యంగా చూశాను. కొద్దిగా మ్లానమైంది ముఖం.

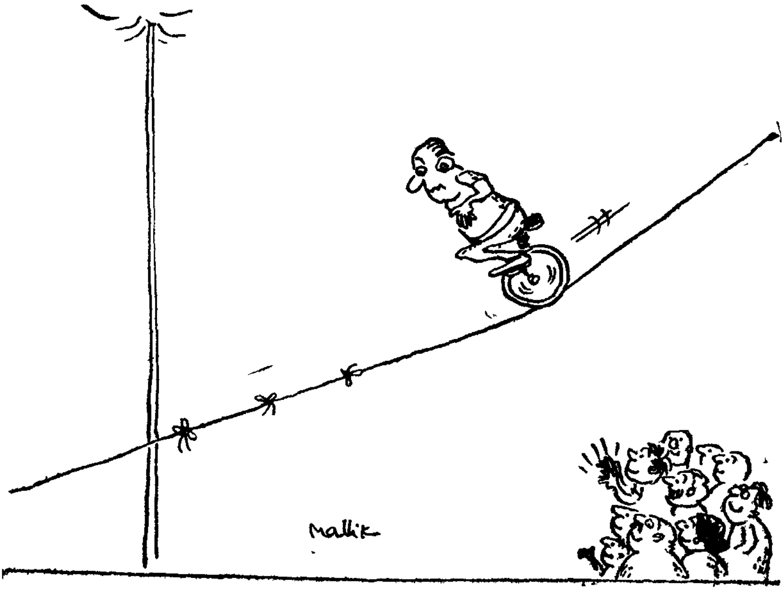
ఆ రోజు రాత్రి అక్కడే వుండిపోయాం. తూర్పువేపు గదిలో పక్కలు వేయించింది పిన్ని. జగదాంబ వుంటున్న యింటికి, బాబాయ్ యింటికీ గోడ మాత్రమే అడ్డం. అవతల వాటి పెరడు కనిపిస్తూ వుంది గది కిటికీలోంచి చూస్తుంటే. జగదాంబ ఇంటి పెరట్లో ఓపక్క నీళ్ళ పంపు, దానిపక్కనే ఓ బాత్‌రూమూ, రేకులతో కట్టిన మరో షెడ్డూ వున్నాయి. పెరట్లో అటు, ఇటూ మందార మొక్కలు, మధ్యగా పెద్ద తులసికోట, జగదాంబ వాటాలో తలుపుకి దగ్గరగా వుంది. కిటికీ ప్రక్కగా మంచం వేయించుకున్నాను నేను. వెన్నెల కిటికీలోంచి చల్లగా ప్రవేశిస్తోంది. ఆ గది విశాలంగా వుండటం మూలాన అందరికీ అక్కడే పక్కలమర్చింది పిన్ని. కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, అలాగే నిద్రలోకి జారాం అందరం.

చటుక్కున ఎందుకో మెలకువ వచ్చింది నాకు. అంతా నిశ్శబ్దం. పౌర్ణమి కాబోలు, చంద్రుడు ఫకాలున నవ్వుతున్నాడు వెలుగుల్ని వెదజల్లుతూ. ఏదో పిట్ట రెక్కలు టప టప లాడించిన చప్పుడు, వెన్నెల సరసులోస్నానం చేస్తూ, పిల్లగాలి తగిలి చలికి రవంత వణికినట్లు ఆకులు కదిలాయి. ఎంత చల్లగా వుంది. ఈ నిశ్శబ్దంలో, పుచ్చపువ్వులాంటి ఈ వెన్నెల అప్యాయంగా నన్ను చుట్టుకుని, మెత్తగా ఏదో చెప్పబోతున్నట్లుగా వుంది. కొద్దిగా తలెత్తి, మేఘంలో సగం దాక్కున చంద్రుడ్ని చూడబోయాను. అంతలోనే ఉలిక్కిపడ్డాను. పక్క పెరట్లో, తులసికోట దగ్గర ఎవరదీ? కుతూహలంగా చూశాను పరికించి. ఇంకెవరూ? జగదాంబ. తులసికోటకి జేరగిలబడి, కిందనున్న సిమెంటు చప్టామీద చతికిలబడి, కూర్చుని వుంది. ఆశ్చర్యంతో అలాగే చూస్తుండిపోయాను కాసేపు. ఇదేమిటీ? ఈ టైములో ఇలా కూర్చుంది? తలగడమీద మోచేయి ఆన్చి, అరచేతిలో తలపెట్టుకుని అటు తిరిగి ఆవిడనే పరిశీలనగా చూడ్డం మొదలుపెట్టాను.

"ఇంట్లో మొగుడిమీద అలిగి రాలేదు కదా పెరట్లోకి?" అని, నవ్వుకున్నాను. వెన్నెల్లో స్పష్టంగా కన్పిస్తోంది. తల కొద్దిగా వెనక్కి వాల్చిందావిడ తులసికోటకి. అంతే! ఆ క్షణమే ఆ దృశ్యమే నాకావిడమీద అంతకుముందున్న అభిప్రాయాన్ని మార్చేసింది. అంతేకాదు, బాబాయ్ మధ్యాహ్నం చెప్పిన మాట నా మనసులో మెదిలింది. ఆవిడ కళ్ళలో ఎంత వేదన! ఎంత బాధ! ముఖమంతా దైన్యం అలుముకుంది. ఆ కూర్చున్న తీరులో ఎంత నిస్పృహ, నిర్జీవత్వం! సర్వం పోగొట్టుకున్నదానిలా, అప్పుడే ఆత్మీయుల్ని శాశ్వతంగా సాగనంపినట్లుగా, ప్రపంచమంతా తన్ను నిస్పహాయను చేసి పరిహసిస్తున్నట్లుగా... అబ్బ!ఆ కూర్చున్న తీరు, ముఖ కవళికలు, ఆకాశంలోకి ఆ చూపులు . . .ఎంత దీనంగా కన్పడిందను కున్నారు!! జగదాంబేనా అంటూ విస్తుపోయాను. ఒంటరిగా, పెరట్లో నిస్తేజంగా, నిర్వేదంగా అలా కూర్చున్న ఆవిడని చూస్తే, అకస్మాత్తుగా జాలిలాంటిది పొంగివచ్చింది నాలో. ఆవిడ యీ లోకంలో వున్నట్టు లేదు. "ఎండబెట్టుకున్న వడియాలమీద మట్టి పోశాడని సాయంత్రం పక్కింటి పిల్లవాడిమీద, అతనితల్లి మీద ఉరుములు,పిడుగులతో తిట్లవర్షం కురిపించిన మనిషేనా ఈవిడ" అనిపించింది. మబ్బులు కమ్మిన ఆకాశంలా వుందిప్పుడు. ఇన్నాళ్ళూ నే చూసిన జగదాంబ వేరు. ఈవిడ వేరు అనిపించింది. అలా యెంతసేపు నేనా కిటికీలోంచి ఆవిడని పరికిస్తున్నానో నాకేతెలియలేదు. ఆవిడలో మాత్రం చలనంలేదు. విషాదం మానవరూపంలో గడ్డకట్టినట్టు అలాగే కూర్చుంది. నా తలదగ్గర అలికిడి అయితే చూశాను ఉలిక్కిపడి. ఎప్పుడు వచ్చాడో, మంచందగ్గర నిలబడి, కిటికీలోంచి అటే చూస్తున్నాడు బాబాయ్, చేతులు కిటికీ రెక్క మీద ఆన్చి, కొద్దిగా వంగి.

"ఏం కావాలి బాబాయ్?" లేస్తూ అన్నాను.

"ఉష్!" గట్టిగా మాట్లాడవద్దని సౌజ్ఞ చేస్తూ అన్నాడు.

వింతగా చూశాను. గొంతు తగ్గించి "మంచినీళ్ళు పెట్టలేదా పిన్ని" అన్నాను. నా గొంతు నాకే విచిత్రంగా వినిపించింది. చప్పుడు కాకుండా నవ్వాడు బాబాయ్. ముందుకువచ్చి మంచంమీద తలగడవేపుకూర్చుంటూ అన్నాడు "నువ్వు లేచావేం?"

"ఎందుకో చటుక్కున మెలకువ వచ్చింది. అలా చూసేసరికి.. " అంటూ ఆగాను.

తల పంకించాడు బాబాయ్. అయోమయంగా వుంది నాకు. లేచి, సర్దుకుని మంచం మీద కూర్చుంటూ అడిగాను.

"ఏమిటి బాబాయ్!"

బాబాయ్ ఓసారి గదంతా కలియజూశాడు. అంతా గాఢనిద్రలో వున్నారు.

"టైమెంతయిందో?" మళ్ళీ నేనే అన్నాను.

"పన్నెండవుతోంది." నెమ్మదిగా అన్నాడు బాబాయ్.

చూపంతా జగదాంబవేపే వుంది. నేను నివ్వెరపోయి చూస్తున్నాను. ఓ పదినిముషాలలా నిశ్శబ్దంగా గడిచాయి. చటుక్కున బాబాయ్ లేచి "పడుకోమ్మా పూరికే మెలకువ వచ్చి ..యిలా....వచ్చాను." నెమ్మదిగా నడిచి తన మంచంకేసి వెళ్ళిపోయాడు. ఏనాడు బాబాయ్‌ని అటువంటి మూడ్‌లో చూడని నేను ఆశ్చర్యంతో స్థాణువులా వుండిపోయాను. కొంతసేపటికి జగదాంబ లేచి చరచరా తన వాటాకేసి నడవడం చూశాను.

*   *   *

"బాబాయ్!"

సాయంత్రం డాబామీద అటూ ఇటూ పచార్లు చేస్తున్న బాబాయ్‌ని సమీపించాను కాఫీ గ్లాసుతో.

"ఏమిటమ్మా?"

చుట్టూచూసి, ఓసారి మెట్లవేపు చూసాను ఎవరేనా వస్తున్నారేమోనని. ఎవరూ లేరు.

"నీదగ్గర నాకు నాన్నకంటెకూడా చనువెక్కువ. కదా!"

"కాదనీ అన్నానా?" కాఫీ గ్లాసు అంచుల మీంచి చూస్తూ నవ్వాడు బాబాయ్.

"నీ నవ్వుకూడా తేడాగా వుంది బాబాయ్."

"అలాగా!"

"నువ్వలా అంటే ముంటనట్లుంటే నే

నొప్పుకోను. చెప్పు! రాత్రి .... రాత్రి.... నువ్వు... " ఏమనాలో తెలియక ఆగాను.

బాబాయ్ గలగలా నవ్వాడు. "అమ్మాయీ నీకు సందేహం కలిగిందంటే పూరుకోవు. నాకు తెలుసు," అని ఆగి ఎటో చూస్తూ అన్నాడు. "ఈ విషయం ఒకరికి చెప్తానని నేను అనుకోలేదు. పోనీ.. ఈ చిట్టితల్లిదగ్గర దాచాలనుకోవటంలేదు. సరేగాని మీ పిన్నికి చెప్పవుగదా!" అంటూ కొంటెగా చూశాడు. నవ్వేశాను నేను.

బాబాయ్ చేతిలోంచి కాఫీ గ్లాసు తీసుకుని కిందపెట్టి పిట్టగోడ నానుకుని నిలబడ్డాను. బాబాయ్ అటు ఇటూ మరికొంతసేపు పచార్లు చేశాడు మౌనంగా. ఆ తర్వాత దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి, అక్కడేవున్న పడక కుర్చీలో కూచుంటూ అన్నాడు.

"జగదాంబ, నాకు పక్కింటమ్మాయి చిన్నప్పుడు."

"ఆ!"

"ఔను. నర్సాపురంలోనే వాళ్ళ పుట్టిల్లు."

"మన వూరేనన్నమాట!!"

బాబాయ్ ఓ క్షణం మళ్ళీ మౌనంగా వుండి, తర్వాత తలెత్తి నాకేసి చూస్తూ "పక్కింటమ్మాయితో ప్రేమలో పడ్డం యువకులకి సహజం....నువ్వు. ..కథల్లో అప్పుడప్పుడు చదివే వుంటావు." ఈ మాటలంటూ బలవంతంగా నవ్వాడు. ముఖంలో కాంతి మందగించింది. ఒక్క క్షణంలో నాకంతా అర్థమయి నట్టనిపించి, నాకు తెలియకుండానే, బాబాయ్ భగ్నప్రేమ వ్యధ ముల్లులా బాధించింది. కొంతసేపు నేనూ ఏమీ నోరు మెదపలేక పోయాను. బాబాయ్ ముఖ కవళికలే అందుకు కారణం.

గయ్యాళీ, రాకాసి అని బిరుదులు పొందిన, యీ మధ్యతరగతి మహిళ, సాదా నేతచీరలో, అతి సామాన్యమైన అలంకరణలో, ఏ ప్రత్యేకతా కనిపించని జగదాంబ నా బాబాయ్‌కి ఒకప్పటి ప్రియురాలా!! నమ్మ శక్యంగా లేదు!

"జగదాంబ కళ్లు చూశావా!" బాబాయ్ ప్రశ్న.

"ఊ! చాలా అందమైనవి" అప్రయత్నంగా అన్నాను.

"రంగు?"

"పచ్చని ఛాయ!"

"చిన్నప్పుడెలా వుండేదో తెలుసా?"

"ఎలా?"

"బంగారు బొమ్మలా. మాటతీరు.. విని పించనంత మృదువు."

అవాక్కయి చూస్తున్నాను. బాబాయ్ తనలో తనే చెప్పుకుంటున్నట్లుగా మాట్లాడుతున్నాడు.

"పాపం! అమాయిక. మూడో ఏటనే సవతి తల్లి ద్వేషాన్ని రుచిచూసింది. అప్పట్నుంచి, యీ స్కౌండ్రల్ ముకుందానికి ముడివేసేదాకా ఆవిడ ద్వేషాన్నే గుమ్మరించింది జగదాంబమీద. ఒక్కర్తే కూతురు. సవతి తల్లికి మళ్ళీ పిల్లలు లేరు. నాలుగు ఎకరాల ఆస్తి. అది వృధాగా మరెవరికో పోకూడదని, తన తమ్ముడు....ఆ ముకుందానికే బలవంతాన కట్టబెట్టింది. జగదాంబ తండ్రి నోరు లేనివాడు. ఆ పోలికే కూతురికొచ్చింది."

చివరి మాట విని నాకు నవ్వొచ్చింది. బాబాయ్ అది గ్రహించి, తనూ నవ్వేశాడు, "కాని అమ్మాయ్, చూడు, మనుషులు ఎంత నీచానికి పాల్పడగలరో డబ్బు విషయంలోనే సుమా మరి. . యింక....దాని కంతులేదు. జగదాంబని, ముకుందాన్ని వంటరిగా యింట్లో వదిలి, పూళ్ళో గుడికి వెళ్లొచ్చిన ఆ సవతి తల్లి, తన ఆడతనం, మనసు, మమత అన్నీ మరిచిందావేళ. చుట్టుపక్కలవాళ్ళకి విని పించేలా జగదాంబని తిట్టడం, అరవడం, మధ్య మధ్య రాగాలు. నాటకమంతా మంచి పేరుమోసిన నటిలా సాగించింది."

"ఏం నాటకం?" ఆసక్తి నాలో పెరిగి పోతోంది.

"ఏం వుంది. తను వంటరిగా ఇద్దర్నీ ఇంట్లో వదిలి వెళ్తే, చెయ్యకూడని పనే చేశారుట తమ్ముడూ, సవతి కూతురూను.

"నీ తండ్రి వేరే సంబంధాలు చూస్తుంటే . నా తమ్ముడిమీద అంత మనసున్నదానివి .. ముందే చెప్పరాదా? ఈ వెధవ్వేషాలెందుకే?" అంటూ కేకలు. చుట్టుపక్కల యిల్లాళ్ళు బుగ్గలు నొక్కుకుని, ఆ తర్వాత "వరసే కదా! ముడెట్టండి." అన్నారు ఏకగ్రీవంగా. ముకుందం కిక్కురమనకుండా తలవంచుకుని, లోలోన బ్రహ్మానంద మనభవిస్తూ నటనలో అక్కగార్ని మించిపోయాడు. నిప్పు లేకుండానే పొగ పుట్టించగల శక్తి కొందరి కుందని జగదాంబ తండ్రి వూహించలేకపోయాడు. అంతవరకు కళ్ళలోనే దాచుకున్న ప్రేమని, మరి భరించలేక, జగదాంబ ఓనాడు, పెదవి విప్పి నాముందు పరిచింది. అదే మొదటి సారి, అదే చివరిసారి మేం మాట్లాడుకోడం" బాబాయ్ ముఖంలో చిరునవ్వు. ఊపిరి బిగపట్టి వింటున్నాను.

"ఆ ముకుందం వెధవకిచ్చి చేస్తారుట నన్ను?" కళ్ళెత్తి బేలగా చూస్తూ, "నువ్వేమంటావు?" అన్నట్లు అడిగింది జగదాంబ.

"నీకిష్టంలేదా?" ఏం మాట్లాడాలో తెలియని కంగారూ, ఎవరేనా వచ్చి చూస్తారేమోనన్న బెదురూ నాకు.

"నాకా? వాడంటేనా?" జగదాంబ ముఖంలో ఏం కనిపిందనుకున్నావు? 'ఓ కత్తి దొరికితే, ఇప్పుడే వెళ్ళి వాడిని నిలువునా చీరనా' అన్నంత ఆవేశం కన్పించి ది.

"మరేం చేస్తావిప్పుడు? పెద్దవాళ్ళు. " అంటూ నీళ్ళు నమిలాను నేను. గుండెలో ఏదో వినిపిస్తోంది. కాని మన పెద్దల హుంకారాలు వూహించుకుని, నా గుండె పాడేది నేనే వినిపించుకోలేకపోయాను. నేనామాట అనగానే ఆ విశాలమైన కళ్ళెత్తి 'అంతేనా?' అన్నట్లు చూసింది.

"నువ్వేనా ధైర్యం చెయ్యలేదా బాబాయ్!" విస్మయ పడుతూ అడిగాను.

"ఆనాడు నీ బాబాయ్ పద్దెనిమిదేళ్ళవాడు. శాఖ వేరు, అంతస్తు వేరు అంటారనే తెలుసు కాని "ఐతే యేం?" అనడిగే ధైర్యం లేదు పైగా సవతి తల్లి సృష్టించిన అపవాదు ఒకటి."

బాబాయ్ పక్కన ముకుందాన్ని పోల్చుకుని, "ఎంత అదృష్టహీనురాలు" అనుకున్నాను జగదాంబని తల్చుకుని. బాబాయ్ మనసులో ఆనాటి బంగారు బొమ్మే సజీవంగా వుందన్నమాట!! తన నిస్సహాయత, తను ద్వేషించే ముకుందంతోనే జీవితం పంచుకోవలసి రావడం పాపం! జగదాంబ!

"దట్టంగా మబ్బులు ముసిరిన ఆకాశం జగదాంబ యిప్పుడు. ఉరుముతుంది. ఫెళ ఫెళ లాడుతుంది. జంం నోళ్ళలో గయ్యాళి అయింది. సవతితల్లి క్రూరత్వం, ముకుందం వంచన అన్నీ ఆమె నిస్సహాయతని వేనోళ్ళ చెప్పే సరికి, తెలియకుండానే ఆమెలో కసి, కోపం బయలుదేరివుంటాయి. మార్దవం, లాలిత్యం, సౌమ్యత, శాంతం అన్నీ ఆమె దెబ్బతిన్న మనసులోంచి జారుకున్నాయి. కాని, కృష్ణా, ఓవిధంగా ఆమె ఏకాకి. సానుభూతి అనే చల్లనిగాలి సోకివుండదింతవరకూను. అదే జరిగి వుంటే, ఆమె ఏనాడో వర్షించి, వర్షించి తన దుఃఖభారాన్ని తీర్చుకుని వుండేది" బాబాయ్ కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

* * *

జగదాంబ నాకిప్పుడు కొత్త రూపంలో కనిపిస్తుంది. ఇంతకుముందులా ఆవిడ్ని చూడ లేకపోయేదాన్ని. పైగా మరో ముఖ్యమైన విషయం మీకు చెప్పాలి. బాబాయ్‌ని ఆవిడ మొదటిరోజే బాగా గుర్తుపట్టింది. ఆనాటి రాత్రి, ఆ నిశ్శబ్దంలో దీనాతిదీనంగా, తన తొలి ప్రేమ తలపులని తవ్వి తలకెత్తుకుని వుంటుంది. బాబాయ్ తన యింటి పక్కనే కాపురం రావడం ఆమెలో ఏ మార్పు కలిగించిందో నాకు తెలియదు గాని, వూరివారంతా మాత్రం నిర్ఘాంతపోయారు "జగదాంబ నోరు వినిపించటంలేదే" అని.

మా పక్కనున్న సంగీతం మాష్టారు ఆశ్చర్యంగా "జగదాంబ మౌనరాగం ఆలపిస్తున్నదేం చెప్మా!" అనేవారు.

జగదాంబ ఇప్పుడు పరమశాంతమూర్తి. □

వెలిగించిన దీపం వెన్నెల కాదు

కాలం కరిగి.. కరిగి... గడ్డకట్టి, సుప్త సౌందర్యంతో ఢీకొట్టి... ఆకాశపు అంచుల మీద ఓ సుందర స్వప్నంగా తళుక్కుమంటే చురుక్కున కాలి, తనువు మధురదీప్తితో వెలిగిపోతే .. కాంతిపూలు కడుపులో విచ్చుకుని, అనంత విశ్వమూ తన భారాన్ని ఆమెలోకి నెట్టివేస్తే మోసి—మోసి. అలిసి... సొలిసి... ఇక మోయలేక, ఆ భారాన్ని జార

కె.కె.మీనన్

విడిచి ఆయాసం తీర్చుకుంది శ్యామల.

ఇప్పుడు ఆమె దించుకున్న భారం నిన్నటి ప్రణయ స్వప్నాల ఫలం. ఆ ప్రణయ స్వప్నాల నయాగరా ఆశల శిఖరాలమీంచి జారి, శూన్యంవైపు పరుగెత్తి... పాతాళంలో పడి, పగిలి.. అలలుగా విస్తరించుకుని, జీవిత సరితగా భావివైపు పరిప్లవిస్తోంటే—

"పాప " అని చెప్పింది నర్స్.

ఆమె వినగలిగింది. విని, మత్తులోనే సన్నగా నవ్వుకున్నది. ఆ నవ్వులో వేయి వసంతాల భావి కోటిరంగుల హరివిల్లులా విచ్చుకుంది.

తన కలలు కరిగి రక్తంలో కలిసి, కండలతో పెరిగి, తనలోంచి జారి, రూపు కట్టిన వెన్నెల వెలుగు ముద్దగా-పాప పక్కలో నిద్దరోతుంటే— కమ్మగా చూడాలని కనురెప్పలు తీసింది. కాని—వ్యూహ . ఆకాశంలోకి ఎగరాలనుకుంటోన్న తన్ను ఆకర్షణ శక్తి, భూగోళానికి కట్టిపడేసినట్టు. హిమాలయాలు. అల్ప్స్ ఏవేవో భూధర మహాధరాలు కనురెప్పలకు ముడిపడినట్టు, బరువుగా లేవటం లేదు. లేచినా కోటి నక్షత్రాల కాంతి కంటిరెప్పల దగ్గిర కాపలా వున్నట్టు నిబ్బరంగా వుంది.

కళ్ళు మూసుకుంది గట్టిగా.

మళ్ళీ ప్రారంభం—

బంగారు వన్నె వుంగరాల జుట్టు బొద్దుగా. . ముద్దుగా అడుగులు వేసుకుంటూ, తన ముందుకు పరుగెడుతున్నట్టూ—'అమ్మా' అని మెడని కావిలించుకున్నట్టూ— తను ఒళ్ళోకి తీసుకుని, ఒళ్ళంతా ముద్దులతో నింపేసి పెదాలతో తడిమేసి, తడిపేసి, కడిగేసి; తన మురిపాన్ని తీర్చుకుంటున్నట్టూ వూహ—

ఆ వూహలోనే మళ్ళీ మత్తులోకి జారిపోయింది శ్యామల.

* * *

ఉదయం లేచేటప్పటికి ఒంటిమీది బరువంతా జారి తేలికయినట్టనిపించింది. కళ్ళు తేలికగా అనాయాసంగా లేస్తున్నాయి. సుప చైతన్యం రెక్క విప్పిన చప్పుడు పక్కలోని పాప ఏడుపు.

పక్కకు తిరిగింది.

—అది మానవుడు, మర్కటం, పిగ్మీ.... రాక్షసులు కెవ్వున అరిచి కళ్ళు మూసుకుంది.

కాళ్ళూ చేతులూ కొట్టుకుంటూ ఏడ్చింది. తల మంచానికేసి కొట్టుకుంది. చర్మం చిట్లి, నెత్తురు బొట్లుగా పక్కమీద రాలింది.

చూసి పరుగెత్తుకెళ్ళింది నర్స్.

"డాక్టర్! ఆమెకు ఫిట్సులా వుంది" అని చెప్పింది.

డ్యూటీ డాక్టరొచ్చి చూసింది.

"గివ్ పెథడ్రిన్. "

ఇంజక్షనిచ్చింది సిస్టర్.

మళ్ళీ మత్తు ....

* * *

హాస్పిటల్లోంచి ఒక బేబీ అదృశ్యం.... తండ్రి ఫిర్యాదు— అసెంబ్లీలో అల్లరి— ప్రభుత్వం ఓ సంఘాన్ని నియమించిన వైనం హాస్పిటల్ ఆయా పాపను ఎత్తుకుపోయి చంపినట్టు సమాచారం . రుజువు.

కలగలుపుగా కోర్టులో కేసు విచారణ.

—నల్లకోట్లు, నల్లగౌన్లు—జరిగే అన్యాయాలకి, తెల్లజైలు ఎప్పుడో అక్కడక్కడా జరిగే ఓ అన్యాయానికి ప్రతీకలుగా అన్యాయ పండితులంతా అక్కడక్కడా - చర్చలు, గుసగుసలు. చెట్లకింద సంప్రదింపులు .. లోపలికెళ్ళబోయే ముందు—తృప్తి. .. అసంతృప్తి అక్కడ.

లోపల—

"ప్రభుత్వం వారి నివేదికను బట్టి నువ్వే బిడ్డను అపహరించి, చంపేసి, పాతిపెట్టినట్టు తేలింది. నిజమేనా?"

ప్రభుత్వ న్యాయవాది ప్రశ్న.

"నిజవేఁ దొరా. " బోనులో ఆయా (ముద్దాయి నెం. 1) జవాబు.

"ఎందుకని?"

"ఆ యమ్మే ఆ బిడ్డను కన్నతల్లే.... చంపెయ్యమని పోరు పెట్టింది. నేనూ పిల్లలు

గలదాన్నే. ఎట్టా సంపగల్ను? అయినాగాని పేదముండని గనుక, డబ్బూ, బంగారం.... చూపెట్టి ఆశపెడితే లొంగిపోయాను....ఒడ్లగించేసి....సంపేసి....పాతేసాను... "

"నోట్....యువరానర్....మర్డర్....కోల్డ్ బ్లడెడ్ మర్డర్."

"ఊ .. రెండో ముద్దాయిని హాజరు పెట్టండి."

—శ్యామలా.... రెండో ముద్దాయి శ్యామలా........

ఆమె వచ్చింది. వచ్చి సర్వం కోల్పోయిన విరాగిణిలా నిర్వికారంగా బోనులో నిలబడింది. ఆమె ముఖం వాచి, కళ్ళు ఎర్రగా, రెండు చింతనిప్పులు పొదిగినట్టుగా వుంది. ఎన్నాళ్ళనించో సంస్కారం ఎరక్క; పీచుగట్టి, ఎరుపు తిరిగిన జుట్టు ముఖం మీదికి ఎగురుతోంది.

ప్రభుత్వ న్యాయవాది ప్రశ్నలు మొదలెట్టాడు.

"మొదటి ముద్దాయి వాంగ్మూలం ప్రకారం పసిబిడ్డని చంపమని మీరే ఆమెను నియమించినట్టు అర్థం అవుతోంది.. అందుకు మీ సమాధానం?"

మౌనం.

"చెప్పాలి...."

ఆమెలో ఎలాంటి చలనం లేదు. ముఖం నేలపైపు వాల్చి పాదాలు చూసుకుంటోంది.

"ఒక తల్లి తన కన్నబిడ్డనే హత్య చేసిందంటే, మా దృష్టిలో రెండే రెండు కారణాలున్నాయి. దారిద్ర్యంతో బిడ్డని సాకలేని నిస్సహాయతవల్ల.... లేదా.... మరో వ్యక్తితో దైహిక సంబంధాలు పెట్టుకుని. ."

"ఆపండి...." ఆమె గట్టిగా అరిచి ముఖం పైకెత్తి ఒక్కసారి ప్రాసిక్యూటరు వైపు చూసింది. చెంపలమీంచి కన్నీళ్ళు ధారలు కడుతున్నయ్.

"ఈ అభియోగానికి నా అభ్యంతరం యువరానర్...." ముద్దాయి తరపు న్యాయవాది లేచి నిలబడ్డాడు.

"అభ్యంతరాన్ని అంగీకరిస్తున్నాం " న్యాయమూర్తి పత్తాను.

"కోర్టువారూ, ముద్దాయీ, వారి న్యాయవాదీ అంతా నన్ను క్షమించాలి. ఇది నీచాభిప్రాయంతో చేసిన అభియోగంకాదు. ముద్దాయి నించి సమాధానం రాబట్టడం కోసం చేసిన ప్రయత్నం. ఇదో ఎత్తుగడ...."

ప్రభుత్వ న్యాయవాది క్షమాపణ తెలుపుకున్నాడు.

"అల్‌రైట్. ..కేరీ ఆన్. .."

"ఇప్పుడు చెప్పండి."

"ఏం చెప్పమంటారు?" ముద్దాయి జవాబు ప్రశ్న.

"మీరు చదువుకున్నవారు. ఉన్నత సమాజంలో పెరిగి ఎంతో కొంత సంస్కారాన్ని పెంచుకున్నవారు....జరిగింది జరిగినట్టు చెప్పి న్యాయస్థానంతో సహకరించండి."

"అయా చెప్పింది అక్షరాలా నిజం...."

"అలా ఎందుకు చేశారు?"

"కన్నతల్లే తన బిడ్డను చంపమని లంచం ఇచ్చి మరీ బతిమాలుకుందంటే .. అది ఎంతటి దుస్థితిలో చేసిందో వూహించుకోలేరా?"

"ఇది న్యాయస్థానం. ఇక్కడ వూహాగానాలకి తావు లేదు."

"తల్లి కావాలని ప్రతి ఆడదీ కోరుకుంటుంది. ముఖ్యంగా అది ప్రథమ సంతానం అయినప్పుడు - ఆ పుట్టబోయే బిడ్డ గురించి ఎన్ని కలలు కంటుందో. .ఎంత అందంగా ఆ బిడ్డను వూహించుకుంటుందో మీకు తెలీదు. తీరా పుట్టేక అది....అది...."

ఇక చెప్పలేక వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ వుండిపోయింది.

"యువరానర్! అదీ అసలు కారణం...." అంటూ అందుకున్నాడు ఆమె తరపు న్యాయవాది.

"ఈ అమ్మాయి తన పుట్టబోయే బిడ్డ ఎంతో అందంగా వుండాలనీ, ఆరోగ్యంగా పెరగాలనీ కలలు గన్నది. అయితే ఆమెకు జన్మించిన బిడ్డ కురూపి, పెద్ద తల, పొట్టి చేతులు, పొట్టి కాళ్ళూ, బానపొట్ట. ."

"అబ్బా! ఆపండి. .ఇంక చెప్పకండి . . నన్ను చిత్రవధ చేయకండి. . ." అంటూ పిచ్చిగా అరిచింది శ్యామల.

* * *

". . పైన చెప్పిన కారణాలు, వాంగ్మూలాలు దృష్టిలో వుంచుకుని ముద్దాయి లిద్దర్నీ శిక్షార్హులుగా నిర్ణయించటమైంది. ఐ. పి. సి . సెక్షన్ల కింద వీరిద్దరికీ ఆజన్మ కఠిన శిక్ష విధించడమైంది..."

న్యాయమూర్తి తన న్యాయనిర్ణయాన్ని చదివి ముగించాడు.

"నాదో చిన్న కోరిక " శ్యామల విన్నవించుకొంది.

"అనుమతించడమైంది."

"వ్యక్తి తన సామాజిక బాధ్యతల్ని విస్మరించకుండా, నైతిక విలువల్ని కాలదన్నకుండా, సంఘంలోని తనతోటి మనిషికి అక్రమం, అన్యాయం తలపెట్టకుండా సమాజం ఏర్పరుచుకున్న భద్రతే చట్టం.. .ఆ చట్టాన్ని అమలుపర్చటానికి నియమించిన సంస్థే న్యాయస్థానం...."

"యస్ ...కేరియాన్. "

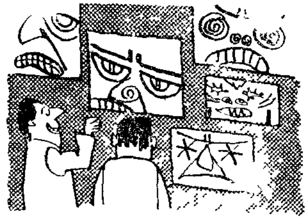
"సమాజం అతి శీఘ్రంగా మారుతోంది, నైతిక విలువలు అంతకంటె వేగంగా మారుతున్నాయి. కానీ ఆ మార్పుకు అనుగుణంగా న్యాయం, చట్టం మారటం లేదు."

"నువ్వు చెప్పదల్చుకున్నదేమిటో నాకు అర్థమైంది. నేను న్యాయసూత్రాలకి బద్ధుడ్ని. న్యాయశాస్త్రాన్ని అతిక్రమించి ఏమీ చేయలేని అసమర్థుడ్ని."

"మీరు మీ వ్యవహారాలని మీకున్న పరిధుల్లోనే నిర్వహిస్తున్నారు. కాదనను. .. కాని ఆ పరిధులు పెంచాలి."

"అదంత తేలిక కాదు."

"అంతకంటే ఎంతో వున్నతమైన భారత రాజ్యాంగమే ఎన్నో మార్పులకు గురువుతోంది. ప్రజలకు అవసరం వున్నా లేకపోయినా రాజకీయాలకు అనుగుణంగా....నాయకుల అవసరాలకు సరిపడేట్టుగా సవరించబడుతోంది. అలాంటప్పుడు సమాజాన్ని సంరక్షించటానికి పుట్టిన న్యాయం అందుకు అర్హం కాదా?

"నా చిత్రలేఖనానికి "ఇన్‌స్పిరేషన్" మావిడేనోయ్!!"

"ఇది నా నేరాన్ని కప్పిపుచ్చుకోటానికి అనేమాట కాదు. నేను నేరం చేశాను. మీరు విధించే శిక్ష శిరసావహించటానికి సిద్ధంగా వున్నాను. కాని....ఇంతకు ముందు తమ కన్న బిడ్డల్నే కడుపున పెట్టుకో సిద్ధపడే అనేక మంది అభాగినుల ప్రస్తావన తెచ్చేరు ప్రాసిక్యూటరుగారు. కనీసం అలాంటి అభాగ్యుల కోసమయినా—వాళ్ళు ఆ పరిస్థితికి దిగజారటానికి సాయపడిన సామాజిక కారణాలేవిటి? వాళ్ళు ఎందుకు చేస్తున్నారు? అన్నైనా విచారించని న్యాయం న్యాయం కాదు. అన్యాయమే."

న్యాయమూర్తి అసహనంగా ముఖం చిట్లించాడు.

"ఇంకేమైనా చెప్పేది వుందా?"

"ఉహూ ...ఇంకేం లేదు. సమాజావసరాలకి అనుగుణంగా చట్టం న్యాయం సవరించబడా లన్నదే నా కోరిక."

"ఊఁ ఆమెను అవతలికి తీసుకుపొండి." □

ప్రళయం నుంచి ప్రగతికి

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని తుఫానుకు గురైన కోస్తా జిల్లాల్లోని చాలా ప్రాంతాల్లో యీనాడు పచ్చని పంటచేలు బాలభానుని వెచ్చని కిరణాల గిలిగింతలకు కళకళలాడుతూ లాస్యం చేస్తున్నాయి. కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల్లో బాగా దెబ్బతిన్న ప్రాంతాల్లో ఇళ్ళ నిర్మాణ కార్యక్రమం ముమ్మరంగా కొనసాగుతున్నది.

బహువిధాలైన పునరావాస కార్యక్రమాలు ప్రారంభం కావడంతో బాధితులలో అలముకున్న విషాదచ్ఛాయలు క్రమంగా విడిపోయి వారిలో ఆశాకిరణాలు వెల్లివిరుస్తున్నాయి.

"ఇళ్ళులేని వారికి ఇళ్ళు" అనేది ఇంకెంత మాత్రం నినాదం కాదు. యీ నినాదం కార్యరూపం ధరిస్తున్నది. నిర్మించ తలపెట్టిన 20,000 ఇళ్ళలోనూ 13,000 ఇప్పటికే పూర్తయ్యాయి. వీటి నిర్మాణానికి ముఖ్య మంత్రి సహాయనిధినుంచీ, వివిధ స్వచ్ఛంద సంస్థలనుంచీ సహాయం అందుతూంది. తీరం పొడవునా తుఫాను రక్షక భవనాల నిర్మాణానికి ప్రాముఖ్యత నిస్తున్నారు.

ప్రళయానికి గురైన తీరప్రాంతం, ముమ్మరంగా జరిగే యీ గృహ నిర్మాణ పునరావాస కార్యక్రమాల ఫలితంగా తిరిగి ప్రగతి పథంలో అడుగిడుతూంది.

డి. జి. ఐ. అండ్ పి. ఆర్
35/78-79

అగ్నికాండం

సత్యం మందపాటి

కృష్ణమూర్తి మళ్ళీ ఎన్నికల్లో నుంచుంటున్నాడన్నవార్త ఆ వూళ్ళో ఎవర్నీ ఆశ్చర్యపరచలేదు. అంతకు ముందు ఐదుఏళ్ళుగా కృష్ణమూర్తి పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా వున్నాడు. ప్రజలలో పలుకుబడి కూడా వున్నవాడు. తన స్వార్థం అసలేమాత్రం చూసుకోకుండా ఆ ఊరికోసం చాలా కష్టపడి, ఎన్నో సదుపాయాలు ఏర్పాటుచేసి, అందరికీ తలలో నాలుకలా వున్నాడు. అందుకే చాలామంది అతను మళ్ళీ ఎన్నికలలో నుంచుంటే బాగుంటుంది అనుకున్నారు. కానీ ఈమధ్య కృష్ణమూర్తిజీవితంలో జరిగిన ఓసంఘటనవల్ల కొంతమంది మాత్రం అతను యిక రాజకీయాల్లోనే కాక, ఇతరత్రా ఊళ్ళోని మరేవిధమైన కార్యక్రమాల్లోనూ తల దూర్చడని అనుకున్నారు.

కృష్ణమూర్తి జీవితంలో జరిగిన ఆ సంఘటన అతన్నేకాదు, ఆ వూరినే కదిలించి వేసింది. అసలా సంఘటన జరగటానికి ముఖ్యకారణాలు రెండు. రాజేశ్వరి అందంగా వుండటము ఒకటి, ఆమె వయసులో వుండటము, రెండవది.

రాజేశ్వరి కృష్ణమూర్తి భార్య. కృష్ణమూర్తికన్నా దాదాపు పదిహేనేళ్ళు చిన్నది. రాజేశ్వరి అంత అందంగా వుండటానికి కారణం కొనదేలి పొడుగ్గా వున్న ఆమె ముక్కు, లేత తమలపాకులంత పలచని ఆమె ఎర్రటి పెదవులు.

సూర్యారావ్ మరి అందరిలాటివాడే. అంత అందాన్నీ ఎదురింట్లో వుంచుకుని, వూరికే కూర్చోలేకపోయాడు. కృష్ణమూర్తి రాజకీయాల్లోపడి, పెళ్ళాం సంగతి పట్టించుకోక పోవటం చూసి, తను ఒక అడుగు ముందుకు వేశాడు సూర్యారావ్.

అలా అని రాజేశ్వరి శీలాన్ని శంకించ కూడదు మనం. అలనాటి పతివ్రతల్లో నయినా ఏమయినా మచ్చ వుందేమో కానీ, రాజేశ్వరి మాత్రం నిప్పులాంటిది. సూర్యారావునే కాదు, మరెవరినీ కన్నెత్తి చూడలేదు. కానీ రాజేశ్వరి అమాయకురాలు కూడా అనటంతో, సూర్యారావ్ పని మరింత సులభం అయింది.

ఒకరోజు రాత్రి కృష్ణమూర్తి ఏదో పని మీద పొరుగూరు వెళ్ళిన సమయంలో, చుట్టుపక్కల ఎవరూ లేరని నిర్ధారణ చేసుకుని, రాజేశ్వరి యింట్లో చటుక్కున దూరాడు సూర్యారావ్. ఏమీ అర్థంకాక బిత్తరపోయి చూస్తున్న రాజేశ్వరిని బలవంతం చేయబోయాడు. ఆమె పెనుగులాడింది.

ఇంటిలోపల జరుగుతున్న గోలకి ఆ వూరి జనమంతా బయట చేరారు. లోపల ఏం జరుగుతున్నదో, ఎవరెవరున్నారో, ఎవరికి

అర్థం కాలేదు.

చివరకు అనుమానం మరింతయి ఇద్దరు బలవంతులు, తలుపులు పగలకొట్టి లోపలకు అడుగు పెట్టారు.

మెరుపులా బయటకు దూకి, చీకట్లో ఎటో మాయమయిన సూర్యారావ్ మరి యిక ఆ వూళ్లో కనపడలేదు. అతని మేనమామ గారి వూళ్లో మరదలు పిల్లతో సుఖంగా వున్నాడని తర్వాత తెలిసింది.

తలుపులు పగలకొట్టిన పెద్దల్ని, లోపలి దృశ్యం నిశ్చేష్టుల్ని చేసింది.

రాజేశ్వరి బట్టలు అన్నీ చింపివేయబడి గది మధ్యలో నగ్నంగా పడివుంది. తమలపాకులంత పలచని ఎఱ్ఱటి పెదవులు, చిట్లి రక్తం కారి మరింత ఎఱ్ఱగా వున్నాయి. కొనదేలి పొడుగ్గా వుండే ముక్కు, గోళ్ళ గుర్తులతో ఎఱ్రబడి మెరుస్తోంది. భుజాలమీదా, మెడమీదా, స్థనాలమీదా దాదాపు ప్రతిచోటా గోళ్ళ గుర్తులో, పంటి గుర్తులో ఏవో ఒకటి వున్నాయి. ఆమెకు మాత్రం స్పృహ లేదు.

అందర్నీ బయటకు పంపించి పొరుగావిడ, యిరుగావిడ సహకారంతో రాజేశ్వరికి ఉపచర్యలు చేసి, స్పృహ తెప్పించింది.

పొరుగూరునించి అలస్యంగా యింటికి వస్తున్న కృష్ణమూర్తికి దారిలోనే అతని భార్య గురించి రకరకాల మాటలు వినబడ్డాయి. వెంటనే ఇంటికిచేరి, పరిస్థితి చూసి, శిలలా స్థంభించిపోయాడు.

స్పృహ వచ్చిన రాజేశ్వరి, చేతుల్లో ముఖం దాచుకుని బావురుమంది.

సూర్యారావ్ రాజేశ్వరిని చెరచబోతే, ఆమె బాగా పోట్లాడి పెనుగులాడిందనీ, అతను ఏమీ చేయక ముందే, తలుపులు పగలగొట్టడంతో అతను పారిపోయాడనీ, ఈ హడావిడికి ఆమె స్పృహతప్పి పడిపోయిందనీ, ఆమె శీలానికేమీ భంగం లేదనీ కొంతమంది అన్నారు.

లేదు, సూర్యారావ్ ఆమెను బలవంతంగా అనుభవించాడనీ, ఆమె పెనుగులాడినా లాభం లేకపోయిందనీ, చివరకు ఏమీ చేయలేని పరిస్థితులలో అతనికి లొంగిపోయిందనీ ఆమె శీలం పాడయిపోయిందనీ కొంతమంది అన్నారు.

అసలు రహస్యం అది కాదనీ, ప్రజాసేవలో మునిగిపోయిన కృష్ణమూర్తివల్ల రాజేశ్వరికి ఏమాత్రం శరీరసుఖం లేకపోవటంతో

సూర్యారావ్‌ని మరిగిందనీ, ఇది రోజూ జరిగే భాగోతమేననీ, ఆరోజు ఈరకంగా బయటపడే సరికి ఆమే బట్టలు చింపుకుని, ఒళ్ళు గీరుకుని అందర్నీ నమ్మించటానికి, అలా నాటక మాడిందనీ మిగతావాళ్ళు అన్నారు.

ఏమయినా చాలామంది రాజేశ్వరి చెడి పోయిందనే నిశ్చయానికి వచ్చారు.

ఎంతమంది ఎలా అన్నా, కృష్ణమూర్తి మాత్రం, చేతుల్లో ముఖం దాచుకుని ఏడుస్తున్న రాజేశ్వరిని, తన చేతుల్లో దాచుకుని లాలించాడు.

రాజేశ్వరి శారీరకంగా మామూలు మనిషి కావటానికి నెలరోజులు పైనే పట్టింది. కానీ మానసికంగా యింకా మెరుగవలేదు ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచన, పరాకు. కృష్ణమూర్తికి ఆమెని ఎలా ఓదార్చాలో అర్థంకాక, దగ్గరకు తీసుకునే వాడు.

ఈ పరిస్థితుల్లో మళ్ళీ పంచాయతీ ఎన్నికలు వచ్చాయి.

కృష్ణమూర్తి మళ్ళీ ఎన్నికలలో నుంచుందామనే నిర్ణయానికి రావటమేకాక, అలా అని ప్రకటనలు కూడా యిచ్చాడు.

ఆ వూళ్లో కృష్ణమూర్తికి చాలా మంచి వాడనీ, గుణవంతుడనీ, నిజాయితీపరుడనీ పేరు వుంది. అదీకాక అతను ప్రస్తుతం కూడా ప్రెసిడెంటే కనుక కృష్ణమూర్తి యీసారి కూడా తప్పకుండా ఎన్నికవుతాడని చాలామంది అనుకున్నారు.

అలా అనుకున్న చాలా మందిలో, చాలా మంది రామదాసు ప్రచారం మొదలు పెట్టగానే వాళ్ళ అభిప్రాయాలు మార్చుకున్నారు.

రామదాసు కృష్ణమూర్తికి ప్రత్యర్థిగా ఎన్నికలలో నుంచున్నాడు. కృష్ణమూర్తికి ఆ వూళ్ళో ఎంతమంచి పేరుందో రామదాసుకీ అంతే మంచి పేరుంది. అదీకాక రామదాసు రోజూ గుళ్ళో రామాయణం మీద వుపన్యాసాలిచ్చి ఆ వూరి వారిని బాగా ఆకర్షించిన వ్యక్తి. అతను రామాయణాన్ని కాచి వడబోశాడు. ఆ వూరివాళ్ళమీద రామాయణ ప్రభావం అంత ఎక్కువగా వుండటానికి కారణం రామదాసు, అతని వాగ్ధోరణి.

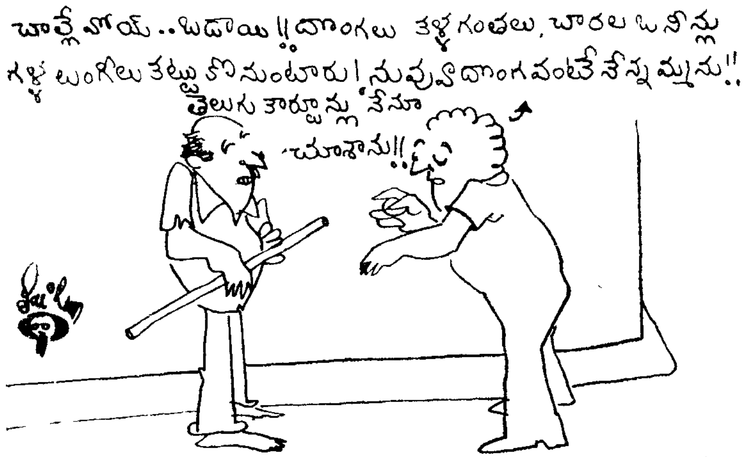
అలాంటి రామదాసు, కృష్ణమూర్తికి ప్రత్యర్థిగా ఎన్నికలలో నుంచున్నాడు. అంతే కాక అతని ప్రచారధోరణి కూడా, ప్రజలలో ఒక కలకలం రేపింది. శ్రీరాముడు వనవాసం తర్వాత రాజు అయినప్పుడు అందరూ అంగీకరించిన కారణం అతని వ్యక్తిత్వమే అని చెప్పాడు. వ్యక్తిత్వం లేని మనిషి ఏనాడూ నాయకుడు కాలేడన్నాడు. మనిషికి శీలం ముఖ్యం అన్నాడు! చెడిపోయిన భార్యతో కాపురం చేస్తున్నవాడికి శీలం ఎలా వుంటుందన్నాడు. శీలంలేని పెద్దమనిషి ప్రజలకు నాయకుడెలా కాగలడన్నాడు. అసలలాటి వాడిని ప్రజలే, ఎన్నికలలో బహిష్కరించాలన్నాడు. నేను చెప్పేదేముంది, మీరే ఆలోచించుకోండి అన్నాడు.

రామదాసు మాటలు, ఆ వూరి ప్రజల్లో బాగానే పని చేశాయి. చాలామందికి అతని వివరణ నచ్చింది. నచ్చనివాళ్ళు మాత్రం అతనికెదురు తిరిగారు. అతని భార్య కావాలని సూర్యారావ్‌తో పోలేదుకదా అన్నారు. అతను బలవంతం చేస్తే, ఆవిడ అసహాయ స్థితిలో ఏం చేయగలదన్నారు. ఆవిడ తప్పేమిటన్నారు. అసలింతకీ ఆవిడ శీలం పోయిందన్న దానికి ఋజువేమిటి? సూర్యారావ్ ఏమీ పని జరక్కుండానే పారిపోయాడు కదా అన్నారు. రామదాసుని నిలిపి ఈ ప్రశ్నలన్నీ అడిగారు.

అంతా విని రామదాసు, వశిష్ఠమహామునిలా నవ్వాడు. నవ్వి నెమ్మదిగా అన్నాడు—"ఆనాడు సీతాదేవికి జరిగిందేమిటి? ఆవిడ యిష్టపడి రావణుడితో వెళ్ళలేదు కదా! అతను బలవంతంగా తీసుకుపోతుంటే అసహాయ స్థితిలో ఆవిడ ఏం చేయగలిగింది? ఆవిడ తప్పేం చేసింది? సీతాదేవి శీలం పోయిందన్నదానికి ఋజువులు ఏమీ లేవుకదా—అవునా కాదా!"

"అవును-నిజమే" వాళ్ళు అంగీకరించారు.

"మరి శ్రీరామచంద్రుడు ఒక చాకలివాడి మాటలు విని సీతాదేవిని ఎందుకు వదిలేశాడు? అలాటి స్త్రీతో వుంటే ప్రజలలో తన వ్యక్తిత్వం నిండుగా వుండదని—అలాటి స్త్రీతో వున్న వ్యక్తిని వాళ్ళు రాజుగా అంగీకరించరని తన ఈ గొప్పబుద్ధిని ప్రజలకు చూపించాలని—తనకు సీతాదేవిపై వున్న ప్రేమానురాగాల్ని,

నమ్మకాల్ని కూడా ప్రక్కకునెట్టి ఆవిడ్ని వెళ్ళగొట్టి, తను రాజ్యాన్ని పాలించి, రామ రాజ్యం అని పేరు పొందాడు. అవునా— కాదా? అలాటి మహాపురుషులు పుట్టిన ఈ దేశంలో మీరు యిలాటి కృష్ణమూర్తుల పరిపాలన ఎలా అంగీకరిస్తారు? ఎన్నికలలో అతన్ని ఓడించండి. అది మీ ప్రథమ కర్తవ్యం" రామదాసు గట్టిగా నూరిపోశాడు.

ఎక్కువమంది ప్రజలకు రామదాసు వాదన సబబుగానే వున్నట్టు కనపడింది.

చాలా కొద్దిమందికి మాత్రం ఎబ్బెట్టుగా కనపడింది.

"రాముడికి, తనకే సర్వం అర్పితం చేసిన భార్యమీద ప్రేమకన్నా, రాజ్యంమీద కాంక్షే ఎక్కువగా కనబడుతున్నది. కాని కృష్ణమూర్తిగారు అలా కాదు. ఆయనకు తన భార్యవల్ల ఏమీ తప్పు లేదని గట్టిగా తెలుసు. భార్య నిరపరాధి అయినప్పుడు, ఆయన ఆవిడ నెందుకు శిక్షించాలి? హృదయపూర్వకంగా ప్రేమించిన మనిషిని, సహధర్మచారిణిని ఆయన ఎవరో రూసే ఈ మాటల కోసం వదులుకోవలసిన అవసరం లేదు. అంతేకాక నిస్వార్థంతో ఆ వూరికి ఎంతో మంచి చేసిన ఆయన, ఎన్నికలలో నుంచోవటమే కాక, గెలిచి తీరాలని కూడా వాదించారు.

కృష్ణమూర్తి కూడా కర్ణాకర్ణిగా అన్ని వాదనలూ విన్నాడు.

రాజేశ్వరిని దగ్గరకు తీసుకున్న ప్రతిసారీ "రాజీ! నువ్వే నా ప్రాణం. ఈ పదవులు వస్తే వస్తాయి లేకపోతే లేదు. కానీ నిన్ను మాత్రం వదలలేను."

"కానీ . నేను . నేను . " వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తుంది రాజేశ్వరి.

"అదొక పీడకల-మరచిపో" అంటాడు అతను, ఆమెను తన విశాల హృదయానికి హత్తుకుని.

తర్వాత నెల రోజుల్లో ఎన్నికలు జరిగాయి. రామదాసు తన ప్రచారం అదే పంథాలో ఉధృతంగా సాగించాడు. కృష్ణమూర్తి మాత్రం తను ఆ వూరిని అంతవరకూ ఏవిధంగా అభివృద్ధి చేసేదో, మళ్ళీ అతన్నే గెలిపిస్తేయింకా ఎన్ని అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రారంభిస్తాడో చెప్పేవాడు.

చివరికి ఎన్నికల రోజు వచ్చింది.

అందరూ ఉత్సాహంగా ఎన్నికల్లో పాల్గొన్నారు.

తరువాతరోజే ఎన్నికల ఫలితాలు కూడా తెలిశాయి!

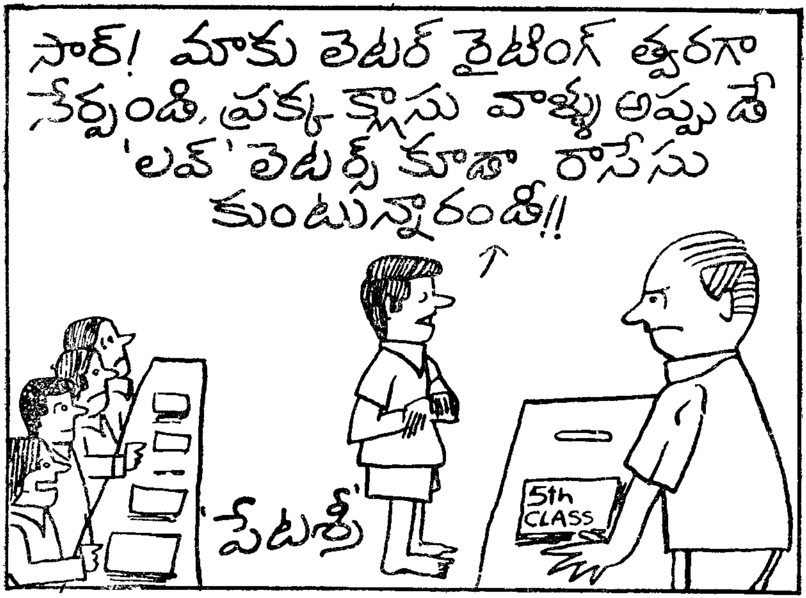
రామదాసు ఎన్నికలలో ఎన్నడూ రానంతగా అత్యధిక మెజారిటీతో ఘనవిజయం సాధించాడు.

కృష్ణమూర్తికి ఆరు ఓట్లు మాత్రమే వచ్చాయి. □

కొందరు చాలాకాలం ప్రేమించి విసుగెత్తుతారు! కొందరు చాలాకాలం విసుగెత్తి ప్రేమిస్తారు. కొందరు విసుగెత్తి ప్రేమించి, ప్రేమించి విసుగెత్తి....యిలా అనేకమార్లు చేస్తారు. అలా చెయటానికి వాళ్ళను తప్పు పట్టవలసిన అగత్యం ఏమీ లేదు. "అంతా వాడి లీల! మనం నిమిత్తమాత్రులం!" మూడవ కోవకి చెందినవాడు జనార్దనం. సన్నగా వుంటాడు. కొనవలసినవన్నీ కొని తినవలసినవన్నీ తిని.... వేసుకోవలసినవన్నీ వేసుకొనీ బలహీనంగా వుంటాడు. అతన్ని అడిగితే.... "మనిషినలా కనిపిస్తాను కానీ అయామ్ జెమ్. మీ యిష్టం, ఏమయినా యివ్వండి. అయిదు తప్పితే పది నిమషాలు! దట్సాల్! పూర్తి చేసిపారేస్తాను. ఫర్ యువర్ యిన్‌ఫర్మేషన్ .... లేడిస్‌తో సహా!" అంటాడు నవ్వుతూ.

చాలామార్లు ప్రేమించటంవల్ల అనుమానం, చాలామార్లు విసర్జించటంవల్ల పెనుభూతం.... అతనికి సంక్రమించాయి. పెళ్ళిలోనే పీటల

మీదనుంచే అందరి వయిపూ అనుమానంగా చూసాడు. 'ఎవడయినా కాకి ముక్కుకి దొండ పండులా వుంది సుమా!' అన్నట్లు చూస్తాడేమోనని. పెళ్ళాం వయిపు చూసాడు.

చూడటం అన్నది ఒక్క ప్రక్రియ. అయితే చూపులు అన్నీ ఒక్కటేనా? అవదు. పిల్లులు పొడిచేవాళ్ళా! 'ఓడిపోయిన ఎమ్మెల్యేలా' దగ్గర్నుంచి తోకాడిస్తూ తిన్న ఒకే ఒక్క బిస్కట్ కే పదిరోజులదాకా విడిచిపెట్టకుండా వెంట తిరిగే కుక్కలా! 'నువ్వు నాకు ప్రాణం' అని మనస్ఫూర్తిగా పలికే పురుషుడికి బదులీయలేని మూగ పిల్లలా ' వరకూ చూపులు ఎన్నిరకాలు! జనార్దనం పెళ్ళి పీటల మీద భార్యను చూచిన చూపులో .

లేత తమలపాకు పచ్చదనంలోని మెరుపు నిండిన భార్య కళ్ళవయిపూ. వేళ్ళవయిపూ మెచ్చుకోలు లేదు.

ఆమె కొత్తది కాదు. ఆమె అందం కొత్తది కాదు. చాలామార్లు ప్రేమించి విసుగెత్తి .ఎట్టకేలకు కట్నం, అందం, ప్రేమ, తలిదండ్రులకు నచ్చుబాటూ యిన్నీ కుదిరిన అమ్మాయినే చూసుకొన్నాడు. ఆమె పేరు 'జోగుమాంబ'. పక్కింట్లోదే. అయినా పెళ్ళాడాలనుకున్నప్పుడూ ప్రేమించాలనుకొన్నప్పుడూ ... కనుపించవలసినదానికన్న అందంగా కనిపించటం అత్యవసరం. 'జోగీ!' అని పిలిస్తే బాగోదు. అయినా ఆ అసౌకర్యాన్ని భరించటమనే త్యాగంచేసి అలాగే పిలిచి చేరువ చేసుకోటానికి—

"జోగీ! నేను సన్నవేఁ! అయితే నా మనసు చాలా విశాలం! ఎంత విశాలమంటావా? నువ్వూ నీ అందం నిండిన కళ్ళూ . నీ చక్కటి పచ్చని పాదాలూ ..నీ పిల్లలూ వాళ్ళ అభివృద్ధీ. . నీ పాటా యివన్నీ వరసాగ్గా నా గుండెల్లో నిండిపోయినా యింకా కొంచెం చోటుంటుంది. ఆ చోటులో.. ఏం చెప్పమంటావ్! ఎంత బాధ వుంటుందో. ! ఇంకా నీకు ఏదేదో చేయాలనీ, ఏదీ చేయలేక పోతున్నాననీ అర్థంలేని, అంతులేని దురాశ! పేరాశ! చిరాశ!"

ఆమె వింది. వీధి అరుగు దిగింది. "అత్తయ్యగారూ! మా అమ్మ యీ అప్పడాలు యిమ్మంది" అంటూ .తన పెద్ద పెద్ద కళ్ళతో సన్నపాటి జనార్దనం కోసం వెదికింది. కన పడగానే మొదట్లో పారిపోయేది. ఆ తర్వాత ప్రయత్నించి మరోసారి యత్నించి నాలు గవసారే గాబోలు మానేసింది.

'ఒద్దు' ఒద్దంది నోటితో.

"జీవించినా, మరణించినా నీవే నేను నేనే నీవు' అంటున్న పెదాల వైపు వేయివత్తులతో వుజ్జ్వలంగా ప్రకాశిస్తున్న హారతి పళ్ళాలవంటి కళ్ళతో చూసింది.

"ప్లీజ్! ప్లీజ్!"

ఇరువయిపులా అభ్యర్థన! విడవమని కప్ప! మింగుతానని పాము!

పెళ్ళిపీటలమీద కూర్చుని పెళ్ళాన్ని చూ స్తున్న జనార్దనం చూపులో 'తనే కప్ప యేమో!' అనే భయం! అనుమానం! కాని కరిణీకం పుస్తకాల్లో అతని పేరన మరో పది ఎకరాలు పెరగటంలో ఏ అనుమానమూ లేదు.

అతనిని తెలిసున్నవాళ్లు 'గొప్ప చలాకీ వాడు! మాటల్తో కడుపు నింపేస్తాడయ్యా!' అంటారు. పెళ్ళయి పెళ్ళిపీటలు విడిచి. . పెళ్ళి బట్టలు వదిలి కార్యంబట్టలు కట్టి గదిలోకి అడుగు పెట్టిన వెంటనే ఆమె 'కడుపు'నే కాదు 'గుండెల్ని' కూడా తన మాటల్తో నింపేసాడు.

"అయిపోయిందేదో ఎలాగూ అయి పోయింది. నా కర్మమో నీ కర్మమో! మొత్తంమీద ఒకళ్ళపాల ఒకళ్ళు పడ్డాం. యిక్కణ్ణించి నేన్నీకో మాట యిస్తున్నాను. నిన్ను తప్పమరెవత్తినీ చూడనుగాక చూడనని! నువ్వు కూడా .అలాగే నాకు మాట యివ్వాలి.. . అంటే నా వుద్దేశం నువ్వు చెడ్డావని కాదు! ఓవేళ చెడినా. నేను చాలా మంచివాణ్ణి! నీకే అపకారమూ చెయ్యను! కుర్రతనం! వెధవది! ఎన్నో నీతులు చెపుతుం టాను నేను. అలాంటిది నేను మాత్రం తక్కువ తిన్నానా? యికపైన మనం ఒకళ్ళ నొకళ్ళు నమ్మాలి. ప్రేమించాలి. వంచించగూడదు. అలా మాటిస్తావుగదూ!" అంటూ పాణి గ్రహణం చేసాడు.

"ఎంత మధురంగా వుందా చేయి! అయితే మాత్రం... ! చెయ్యి ఎవడో యింతకు ముందే తాకినదయితే ? హోటలుకి వెళ్ళి మంచినీళ్ళు తాగే గ్లాసును కొంచెంసేపు వాడేదే అయినా ఎవడయినా ఎంగిలిచేసిపోయినదేమోనని పరిశీ లిస్తాంగదా! అలాంటిది జీవితాంతం వాడుకొనే వస్తువు విషయంలో తగు జాగ్రత్త వహించ టంలో తప్పేముంది?" అనుకున్నాడు.

కార్యం గదిలో తొలిసారిగా నింపబడిన గుండెలు కాపురానికి వెళ్ళేనాటికే కన్నీటి కుండలయినాయి. కార్యంనాటి మాటల్తో 'మనిషికి ఒక్కోరకం పిచ్చి' అని సర్ది చెప్పు కున్న జోగుమాంబ 'జనార్దనానికి ఒక్కటే పిచ్చి' అని నిర్ణయించుకోటానికి ఎక్కువ సమయం పట్టలేదు.

ఆ పిచ్చి సినిమాహాల్లో కార్నర్ సీట్లు దొరికేవరకూ గేటువద్ద నించోబెట్టింది. ఎంద రినో బ్రతిమలాడుకొని సంపాదించిన సీట్లు విజయంతో తృప్తిపడని పిచ్చి—పక్క సీటు వాళ్ళు 'ప్లీజ్ డోంట్ మేక్ నాయిస్' అనే దాకా తిట్టించింది. ఆపైన సణుగుడుతో సినిమా చూడకుండా చేయించింది.

"ఏమండీ బీచ్‌కి వెళ్దామా?"

"ఎవడైనా వస్తానన్నాడా సైటు కొట్ట డానికి?"

ఇంటికి వచ్చేసరికి తలుపు మూసుంటే

"తలుపు! తలుపు!"

"వస్తున్నా!"

"ఏం యింతాలశ్యం? ఎవడ్నయినా పంపించ టంలో లేటా?"

తలుపు వద్ద నిలుచుని నిరీక్షిస్తూంటే. . ?

"వీధిలో నించున్నావేం? వచ్చేపోయే వెధ వలకి పని లేకపోతే మానె. నీకయినా లేదా! పద లోపలికి. !" సొంటి పిక్క!

తలుపులు జారేసి ఉంటే .

"పంపించేసాక తలుపులు వెయ్యటానికి గూడా శక్తిలేకపోయిందిటే ?" తొడపాశం!

తోడపాశాలు... సొంటి పిక్కలు సన్నని జనార్దనానికి ఆయాసం కలిగించేంత కష్ట మయిన పనులు గావు. తన్నేకొద్దీ ఆమె అందం పెరుగుతున్నట్లుగా కనిపిస్తోంది అత నికి! "కొంప ముంచేసుకున్నానేమో! మోస పోతున్నానేమో!" అతని బాధ. ఆఫీసులో వుండలేడు. మధ్యాహ్నం సెలవుపెట్టి హఠా త్తుగా పర్యవేక్షణకోసం యింటికి చేరుకుం టాడు. ఆమెలో తప్పు దొరకనికొద్దీ.. ఆమె నేర్పరితనంపట్ల భయం యినుమడించేది. ఏమిటో అడుగుతాడు! వెళ్తాడు! వస్తాడు! తంతాడు! తిడతాడు!

జోగుమాంబకు ఒక పిల్లాడు పుట్టాడు. రోజులు లెక్కపెట్టాడు. ఇంచుమించుగా కడుపు వచ్చేనాటికి తన దగ్గరే వున్నట్టు తోచి పిల్లాడు సగం అందంగా కనిపించాడు.

జనార్దనాన్ని కొట్టకుండా తిట్టకుండా ఆప్యా యంగా దగ్గరికి పిలిచి నోట్లో నోరు పెట్టకుండా బుజ్జగించి "ఏంటిరా యీ పని?" అంటూ అడిగితే . ?

"ఏం లేదు గురూ! అందరికీ వున్న బాధే! అది మంచిదే! కాకపోతే ఏలుకుంటానేంటి? అయితే మంచిదాన్ని మంచిగా చూడ్డం మంచిపనికాదు! చూస్తే గ్యారంటీగా స్పాయిల్ అయిపోతుంది. తప్పదు! అందుకే మన జాగ్రత్తలో మనం వుండాలి. అంతే " అంటాడు నవ్వుతూ.

"కాదు సుమా! యింకా ఏదో కిటుకు వుంది. నువ్వు నాతో మనసువిప్పి మాట్లాడ్డం లేదు...." అని మరీ మొహమాట పెట్టేస్తే..

"మరోలా అనుకోకు గురూ! యిందులో నా తప్పు యీషణ్మాత్రం కూడా లేదు. నా శాయశక్తులా శక్తికి మించి కూడా—అఫ్ కోర్స్ నీకు మాత్రం తెలియదేంటీ—సుఖ పెట్టాలని ట్రై చేస్తాను. కాని ఏం లాభం? ఒక్కసారి కూడా దాని పిడికిళ్ళు మూతపడవు. కళ్ళు మూతలు పడవు. పళ్ళు బిగవ్వు! ఒక్క కలవరింత ..ఒక్క మధురమయిన తిట్టు. మన నవలల్లో రాసినట్టు ఆ నోటమ్మట రాదు. అది సుఖపడలేదనటానికి యింతకన్న ప్రూఫ్ ఏం కావాలి? మగాణ్ణి నేను! నేనే ఎప్పుడయినా అందుబాటులో లేకపోతే నానాబాధ పడిపోయి పొరపాట్లు చేస్తుంటానే! అలాంటిది ఆడది! మగాడికన్న ఎనిమిదిరెట్లు ఎక్కువ వుంటుంది దానికి. నాది కేవలం అనుమానమే. తప్పే. అయితే మాత్రం ? అన్నీ తెలిసుండీ అను మానించటంలో తప్పేముంది? ఆ మాటకు వస్తే మనం రాముడిని 'గాడ్' అంటాం. ఆ గురుడు అఫ్‌కోర్స్! ప్రజల పేరు చెప్పుకొన్నా డనుకో! అనుమానించలేదా? తను బ్లాక్ ఫెలో నని యిన్‌ఫీరియారిటీ ఫీలయి వుండడంటావా? యింకా గట్టిగా వాదించాల్సి వస్తే అనుమా నించటం అసూయపడటం ప్రేమకు లక్ష ణాలు. నీ పెళ్ళాన్ని నువ్వెప్పుడు అనుమా నిస్తావ్? నువ్వుదాన్ని ప్రేమించినప్పుడు! అంటే దాన్ని సుఖాన్ని రికగ్నైజ్‌చేసినపుడు! అసలు అనుమానించటం భారతీయుల జన్మ హక్కు! అది నిత్యవిధి! జీవన వ్యాపారం " అంటూ నువ్వింకా వింటూవుంటే మాట్లాడు తూనే వుంటాడు. "సర్లే! వస్తా " అంటూ నువ్వు గుడ్‌బై కొట్టెయ్యబోతే..

"ఓ చిన్న విషయం... మనలో మనమాట! పైకి అనకపోయినా లోపల్లోపలయినా ఆ మాత్రం యీ మాత్రం అనుమానించకుండా ఆడదాన్ని ఏలుకొనే వెధవన్నర వెధవన్నర వెధవ యెవడయినా యీ భూప్రపంచంమీద వుండి వుంటే....యేఁవనుకోకు! వాడు ఉత్త కొజ్జా అంటే తృతీయ ప్రకృతి అయుంటాడు" అంటూ నిన్ను పరుగెత్తిస్తాడు.

తన ఆస్తిని తను పదిలపరచుకొనే బాధ్య తతో జనార్దనం ఆలోచించిన పథకాలలో విసూ తన మయినది 'తలుపు గొళ్ళెం' పథకం!

విధానం:—భార్యను యింటిలోనే వుంచి ఆఫీసుకు వెళ్ళేటప్పుడు బయటకు పోయే తలుపులకు గొళ్ళెములు మాత్రము పెట్టుట.

ప్రయోజనములు. 1) భార్యకు బయటకు పోయే అవకాశం లేకపోవటం 2) బయటవాళ్ళు ఎవరయినా చూసి 'యిదేమిట'ని అడిగితే. ..

'ఆఫీసుకు పోతూ పొరపాటున గొళ్ళెం పెట్టానని చెప్పుకోవచ్చు. 3) ఏ దొంగయినా వస్తే.' 'గొళ్ళెం పెట్టివుంది. యింటివాళ్ళు యిక్కడే ఎక్కడో వున్నారన్నమాట! ఎందుకొచ్చిన రిస్క్?. ' అనుకొని భయముతో నిష్క్రమించుట.

అవరోధములు: 1) చుట్టుప్రక్కల వెధవలు ఎవరయినా రోజూ యీ తంతు గమనించితే .. ? ఏడిసారు? పట్నంలో ఎవడి బాధ వాడిది. మరీ అసహ్యంగా వుంటే రెండు మూడు నెలలకో యిల్లు మార్చేస్తే సరి! 2) ఆ ముండ ఒప్పుకుంటుందా? ఎద్దునడిగి ఎవడయినా కాడికి కడతాడా? చచ్చినట్టు అదే ఒప్పుకుంటుంది. యీ విధంగా ఆలోచించి ఆలోచించి జనార్దనం ఓ నిశ్చయానికి వచ్చేశాడు. యింత చక్కని పథకం చాలా ఆలశ్యంగా వచ్చినందుకు కొంతసేపు విచారమూ .... ఆలస్యంగానైనా వచ్చినందుకు మరి కొంతసేపు ఆనందమూ నర్తించిన మనసు గలవాడయి జనార్దనం మర్నాటినుంచే ఆ నిర్ణయాన్ని అమలు జరిపేసాడు.

"కాని . ఏం చెప్పగలం? మనసుంటే మార్గంలేదా? అందులోనూ ఆడది మాయల మారి!" హఠాత్తుగా వచ్చిన ఆలోచనతో ఆదరాబాదరా బయల్దేరిన జనార్దనం యింటికి చేరుకొనే సరికి

యింటి ముందు పెద్ద గుంపు పోగయి వుంది! గుంపు మధ్యలో ఓ వ్యక్తి రెండు రెక్కలు విరిచి పట్టుకున్నారు! "కొట్టండి! తన్నండి! దొంగ వెధవని!" కేకలు!

"దొంగ ముండా వెధవని పోలీసువాళ్ళకి వప్పగించేస్తేసరి!"

"పట్టపగలే! వార్నీ! ఎంత దవుర్జన్యం?"

"ఆడకూతురు ఒంటరిగావుంటే కనిపెట్టాడన్న మాట!"

అయిదు నిమషాల్లో విషయం అర్ధమయిపోయింది.

బిచ్చంకోసం అరిచి అరిచి ఆ ముష్టివాడు - యింటి సమీపంలో మనిషి అలికిడి అవకపోవడంతో — తెగించి లోపలికి దూరాడు! యింకేముంది? జోగుమాంబ అరుపులు! జనం పోగవటం! ఆ చుట్టుపక్కల వాళ్ళకు ఆ యింట్లో దిగిన ఆడమనిషిని చూసే అవకాశం లభించింది.

'దొంగ'అనేసరికి ఒక భయం . ఒకఉత్సుకత....కలగటం సహజం!అటువంటి భయానికీ ఉత్సుకతకీ లోపడిన మనసు కొంత స్వాభావికతను కోల్పోతుంది. జోగుమాంబ విషయం లోనూ సరిగా అదే జరుగింది. జరిగిన సంఘటన భర్తకు ఉత్సాహంతో వివరించే ప్రయత్నంలో రెండుమూడు వాక్యాలు వెలువడ్డాయి. పెను మబ్బులు భయంకరమయిన గాలికి చెదిరిపోయినట్లుగా ఆమె మాటలు అతని చూపులకి తగిలి చిట్లిపోయి చెదరిపోయాయి!

"చావకూడదా దొంగ ..ండ!" అందరూ వెళ్ళిపోయాక అన్ని తలుపులూ బిగించి జనార్దనం ఓ నలహా పారేసాడు. ఆరోజు రాత్రి వండిన అన్నం కుళ్ళి కాలవ పాలయింది! మంచంమీద తెల్ల దుప్పటి పాతబట్టల పాలయింది! అతని ఆకలి కడుపు హోటలు మెతుకుల పాలయితే ఆమె ఆకలి కడుపు కన్నీళ్ళ పాలయింది! చంటిబిడ్డ నోట్లో చిక్కుకున్న స్తనంతో నిస్త్రాణగా పడున్న జోగుమాంబ - సుష్టుగా భోంచేసి వచ్చిన జనార్దనానికి వీధిలో నిలబడి ప్రదర్శనలిచ్చే వేశ్యలా కనిపించింది! కసిగా ఒక్క తాపుతన్ని చంటిదాని ఉచ్చ గోనెను కాలితో ఆమెమీద పడేశాడు! రాత్రంతా కురిసిన వానలో జ్వరంతో కదల్లేని భిక్షగత్తె బిడ్డను రక్షించుకోటానికి పక్కలో లోపలికంటా దాచుకుని తనుమాత్రం మరణించినట్లుగా చంటిబిడ్డను పొదవుకొని జోగుమాంబ పడుకొంది!

నాలుగయిదు రోజులయింది!

ఆరోజు అనుకోని సమయంలో జోగుమాంబకు బాత్రూం అవసరం వచ్చింది. బయట గొళ్ళెం! కడుపులో నరాలు బిగబట్టుతున్నాయి! మరోపిల్ల కడుపులో కదులుతున్న రోజులు! పిచ్చెక్కినట్టుగా వుంది. ఏం చేయాలో తోచటం లేదు! అరిస్తే....ఆ కాంపౌండ్ వాల్

దాటి అవతల యిళ్ళకు శబ్దం పోయే అవకాశం తక్కువ। ఆపద్బాంధవుడిలా కనుపించాడామెకు దొడ్డి ఊడవటానికి వచ్చిన పాకీవాడు।

కిటికీలోంచి చప్పట్లుకొట్టి పిలిచింది.

"బాబు మరిచిపోయి గొళ్ళెం పెట్టేశారు। తియ్యి।"

బాత్రూం నించి తిరిగి.వచ్చాక యింటిలోప లకు వెళ్ళిపోబోయింది. అకస్మాత్తుగా ఆమెకు ఆలోచన వచ్చింది. 'జనార్దనం వచ్చి ఎవరు గొళ్ళెం తీసారని అడిగితే....??. దొడ్డి ఊడిచి వెళ్ళిపోతున్న పాకీవాణ్ని ఆపింది.

"ఒక్క సాయం చేస్తావా తమ్ముడూ।" కులం అభిజాత్యం ధనం అహంకారం. అన్నీ నశించిన యోగిలా ఆ గొంతులో లాలిత్యం అర్థింపు।'

"చెప్పండమ్మగోరూ" అన్నాడు.

"నేను లోపలికి వెళ్ళగానే బయట మామూ లుగా గొళ్ళెం పెట్టెయ్। యీ విషయం ఎవరి తోనూ చెప్పకు। అర్ధరూపాయి యిస్తాను."

సరిగ్గా ఆమె అర్ధరూపాయ ఇస్తున్నప్పుడు. జానార్దనం ప్రవేశించాడు।

పాకీవాణ్ణి ఛావగొట్టినంత పని చేస్తాడు। 'లంజా కా। పెద్దంతరం చిన్నంతరం లేకుండా యేదుస్తున్నావ్।" అంటూ చేతులు నొప్పిపెట్టేదాకా బాదాడు।

"ప్లీజ్। జరిగినది చెప్పకు। మా పరువు తీయకు।" అన్న అభ్యర్ధన నిండిన జోగు మాంబ చూపులకి అతను కట్టుబడిపోయాడు। చుట్టూ చేరిన జనానికి "ఏవుందీ। ఒంటరిగా వుందిగదా అని యింట్లో దూరబోయాడు। అది అరుస్తోంది। సమయానికి వచ్చాను కనక సరి పోయింది గాని. . లేకపోతేనా ।।" అంటూ వివరించి వాళ్ళ 'పిటీ' మూటగట్టుకున్నాడు। అందరూ వెళ్ళిపోయాక భార్య చేయిపట్టుకుని వంట గదిలోకి ఈడ్చుకుపోయాడు।

"చూడు। నిన్నేం చేస్తానో లంజకానా।"

స్టౌ వెలిగించాడు। అట్లకాడ తీసాడు।

జోగుమాంబ భయంతో వణికిపోయింది। నరమాంస భక్షకుల పాలబడిన ఆకలితో మాడుతున్న పేదపిల్లలా వణికిపోయింది। వేడు కుంది। ఏడిచింది।

యింక ఏంచేసినా విడవనంటూన్న పులి మీదకు తిరగబడిన ఆవులాగ స్టౌను కిందకు తోసేసింది। చేతిలో అట్లకాడ లాక్కుని విసిరే సింది।

జనార్దనం నిశ్చేష్టుడయాడు। అంతకుమించి భయపడ్డాడు। కొద్ది సేపటిలోనే కోలుకున్నాడు।

"ఆల్ రైట్। ఆడదాన్ని నమ్మమని ఎవడు చెప్పాడు। నా జాగ్రత్తలో నేను వుండటం నా ధర్మం। నా హక్కు।"

గబగబా తాళాల గుత్తి తీసుకున్నాడు। యింటిలో వున్న మూడు కప్పలనీ తీసు కున్నాడు। బయటికి పోయే తలుపులన్నిటికీ గొళ్ళాలు తగిలించి తాళం వేసేసాడు। వీధి గుమ్మానికి కప్ప తక్కువయింది. తలుపుకి గొళ్ళెంపెట్టి. .తాళం కప్పకోసం బజారుకు బయలేరాడు.

అతను తిరిగి వచ్చేసరికి రెండు తలుపులూ బార్లా తెరిచి వున్నాయి। లోపల జోగుమాంబకు బదులు ఆమె ఉత్తరం వుంది।

"నువ్వు పెట్టిన తలుపు గొళ్ళేనికి తాళం కప్ప వేసెయ్యకముందే తప్పుకుంటున్నాను। యీ లోకంలో ఏడిచే వాళ్ళున్నంతకాలమే ఏడిపించేవాళ్ళ రాజ్యం చెల్లుతుంది। ఇంతకాలం 'పెళ్ళి' అన్నది జీవితానికి గమ్యమనీ అందులో ఎదురయే కష్ట సుఖాలు లిఖితాలనీ నచ్చజెప్పు కున్నాను. 'ప్రేమ' అన్న మత్తులోనూ 'మగ వాడు అమాయకుడు . బలహీన మనస్కుడు' అని నాకు నేను కల్పించుకుని వంచించుకున్న భ్రమలోనూ నువ్వు ఎన్ని తలుపులు మూసినా భరించాను। యిది కేవలం నా పిరికితనమన్న నిజాన్ని అంగీకరించి అసహ్యం కలిగి. యీ తుప్పుపట్టిన తలుపు గొళ్ళాన్ని విరగ గొట్టుకొని వెళ్ళిపోతున్నాను . ।"

'పెళ్ళి' అన్నది మగవాడు ఆడదాని బ్రతుక్కి వేసే గొళ్ళెమే అయితే....అది తుప్పు పట్టడం... విరగగొట్టబడటం తప్పనిసరే మరి।।। □

మరుభూమిలో మళ్లీ వసంతం

గత ఏడాది కోస్తా జిల్లాలపై దాడిచేసిన తుఫాను రాక్షసి పచ్చని జీవితాల్లో చిచ్చు రగిలించింది. వేలాది జీవితాలు నాశనం చేసింది. కోట్ల రూపాయలు విలువచేసే ఆస్థిని సర్వనాశనం చేసింది.

మోడు వారిన బతుకుల్లో విశ్వాసాన్ని పాదుగొల్పి, దీర్ఘకాలంపాటు ఫలితాలనిచ్చే పునరావాస కార్యక్రమాల నెన్నింటినో ప్రభుత్వం చేపట్టింది. ప్రధానంగా వ్యవసాయదారులను ఆదుకోవడానికి రు. 7.34 కోట్ల మేరకు భూమి శిస్తును మినహాయించారు.

తుఫాను ప్రమాదంలో సుమారు 41,800 మంది మత్స్యకారుల పడవలు, వలలు, నాశనమయ్యాయి. 41,000 మంది చేనేతపని వారి మగ్గాలు విరిగిపోయాయి.

కేవలం మత్స్యకారుల పునరావాసం కోసమే రు. 161.23 లక్షలు ఖర్చు చేశారు. చేనేత పనివారి పునరుజ్జీవనంకోసం రు. 225 లక్షలు వెచ్చించారు. చర్మకారులు, గీతపనివారు, వడ్రంగులు, కమ్మరులు వంటి వివిధ చేతివృత్తులవారికోసం రు. 68.5 లక్షలు వరకూ ఖర్చుచేశారు. వారి జీవితాల్లో మళ్ళీ వసంతం చిగురించింది.

డి. జి. ఐ. అండ్ పి. ఆర్.
36/78-79

మెయిలు కూత వేసి కదలడం ప్రారంభించింది. అది జీవన సమరాన్ని జయించి గమ్యస్థానం చేరుకోవాలనే, మాధ్యమిక కుటుంబ వ్యవస్థలా ఉదయ కిరణాలను పలకరిస్తూ వేగాన్ని పుంజుకుంటోంది.

హరికి వొళ్ళు గగుర్పొడిచింది. వేగంలోనూ, తను యెలా రైలు యెక్కాడో! మెయిలంత రద్దీ లేదనుకున్నాడు. కానీ యెదురుగా వస్తున్న కండక్టరుని చూచి తన అంచనా తప్పేనని అనుకున్నాడు. అది త్రీటైరు బోగీ ముందు ఖాళీ లేదన్న కండక్టరు హరి చేతిలో పది రూపాయల నోటు చూడగానే ఖాళీ కనిపించింది, చార్టులో. కండక్టరిచ్చిన బెర్తు నెంబరు క్రిందనే వుంది. దాని మీద లెదర్ బాక్సు, బ్రీఫ్‌కేసు పడేసి "హమ్మయ్య!" అంటూ హాయిగా వూపిరి తీసాడు, హరి. జీవితాన్ని నిర్దుష్టంగా సరిదిద్దుకున్నంతగానే సంతృప్తి పొందాడు.

విండోలోనుండి బయటకు చూసాడు హరి. తన వూరు బరంపురం, కోవెలలూ, కోనేర్లూ, యివన్నీ వొక్కొక్కటి తనకి దూరమవుతున్నాయి. రైలు వేగంతోపాటు, పచ్చని పచ్చిక పంటపొలాలు, రాళ్ళూ రప్పలూ, వంకలూ, వొకటేమిటి సర్వ చరాచర ప్రపంచం, చుట్టూ పరిభ్రమిస్తున్నట్లుగా భావన.

బెర్తు పైకి చూశాడు హరి. యెవ్వరో యిద్దరు యువకులు స్పోర్ట్సు బనియన్లు తొడుక్కొని నిద్రపోతున్నారు. క్రింద యెదురు బెర్తుమీద యెవ్వరూ లేరు. కానీ దాని మీద పరచిన బెడ్డింగు మీద టర్కీ టవల్, అస్తవ్యస్తంగా గాలికి యెగురుతున్న ఫెమినా, ఫిల్మ్‌ఫేర్ పత్రికలు కనిపించాయి. కింద ప్లాస్టిక్ బుట్టలో రెండు ఎర్రటి యాపిల్సు, కమలా పళ్ళూ వున్నాయి.

ఫిల్మ్‌ఫేరు పేజీలు తిరగేస్తూ, తారల

రంగుల జీవిత విశేషాల్ని, సంఘటనల్ని చదవటంతో లీనమయిపోయాడు.

"ఎక్స్యూజ్ మీ! కాలు కొంచెం. "

ఏకాగ్రతకు భంగమే కలిగి పుస్తకంలో నుండి తలెత్తి చూశాడు. యెదురుగా అపరంజి బొమ్మ చేనేత చీరలో చాలా అందంగా నిరాడంబరంగా వుంది. ఆమె చేతిలో వూదారంగు టర్కీటవల్, దువ్వెనా వుంది.

"సారీ.."

"యిట్సాల్ రైట్" ఆమె కూర్చుంది.

"బై దిబై! మీ పర్మిషను లేకుండా పుస్తకం తీసాను."

"ఫర్వాలేదు చదువుకోవడానికే కదా!" అంటూనే గాలికి అస్తవ్యస్తంగా యెగురుతున్న ముంగురులను అదుపులోనికి తేవడానికి గ్లాస్ డోర్సు దించిందామె.

హరి మళ్ళా మేగజైనులో తల దూర్చాడు. యింతవరకూ అందంగా కనిపించిన ఆ తార లంతా, అతనికి కృత్రిమ సౌందర్యంతో వెలిసి పోతున్నట్లుగా కనిపించారు.

ఆమెవేపు చూసాడు. కిటికీలో నుండి అరుణ కిరణాలు, ఆమె వినీల కుంతలాల్ని కౌగిలించుకుంటున్నాయి. వాయుదేవుడు నేను మాత్రం తీసిపోయానా అంటూ యెలాగో సందు చేసుకొని ఆమె నిడుపాటి కురుల్ని చిందర వందర చేస్తున్నాడు. వాటిని లొంగదీసుకోవాలన్న ఆమె ప్రయత్నం విఫలమే అయింది. పరిస్థితి గమనించిన హరి తనవేపునున్న గ్లాస్ డోర్సు దించాడు.

"థాంక్యూ!" అంది అతనివేపు చూసి. సన్నగా కాటుక రేఖతో మెరసి పోతున్న గుండ్రని కళ్ళలో యేదో విపరీతమైన ఆకర్షణ కనిపించింది.

"యెక్కడనుండి వస్తున్నారు? ."

"భువనేశ్వర్ నుండి నెల్లూరు వెళుతున్నాను. మీరు..." ఆగిపోయింది. టాయిలెట్ బాక్సులో వున్న అద్దంలో తన ముఖం చూసుకుంటూ.

"నేను మద్రాసండి. " అన్నాడు కొంచెం గర్వంగా.

ఆమె చేతిలో రంగుల దువ్వెనను చూస్తూ సన్నని నిడుపాటి వేళ్ళు చాలా అందంగా వున్నాయి. ఉంగరం వేటకు పొందికగా అమరిన కెంపు వుంగరం తళతళ మెరిసిపోతోంది.

"థాంక్ గాడ్! అయితే చివరివరకూ కంపెనీ వుంటుందన్న మాట" అంది సంతృప్తిగా.

"ష్యూర్.. ష్యూర్" అన్నాడు ఆనందంగా.

"రైలు ప్రయాణానికి జీవితంలో ప్రయాణించడానికి చాలా పోలికలు వున్నాయండి "

ఆమె కళ్ళింతలు చేసుకుంది.

"అవునండి. రైలు ప్రయాణానికి ముందు మనం జాగ్రత్త రిజర్వు చేసుకుంటే ఆ ప్రయాణం చాలా సౌకర్యవంతంగా, యే ఆరాటమూ లేకుండా జరుగుతుంది. అలాగే జీవితంలోగూడా ప్రతీదానికి ముందు జాగ్రత్తపడితే చాలా సౌకర్యవంతంగా కొనసాగుతుంది" అన్నాడు. రైలు యేదో స్టేషను అవుటర్ సిగ్నల్ని అరుచుకుంటూ దాటేసింది.

"లేకపోతే కొనసాగటం కష్టమా?" ప్రశ్నించింది.

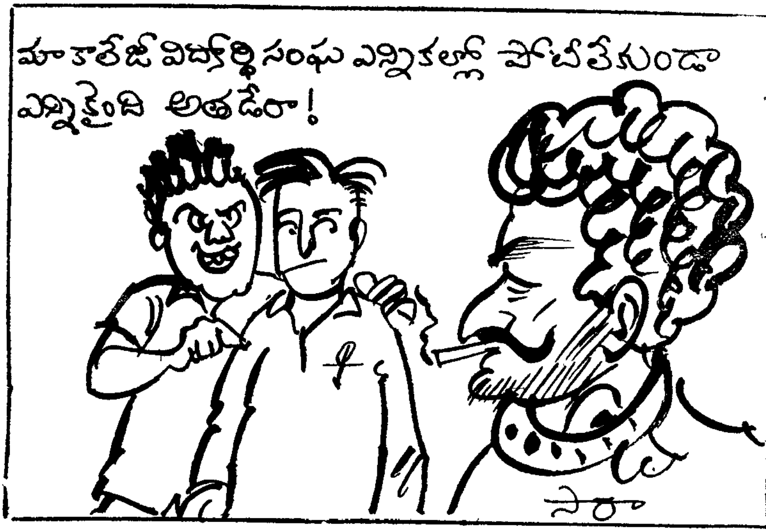
తడబడ బడ్డాడు హరి.

"కష్టం యేమీ లేదనుకోండి. అయితే ఆ జీవితంలో యెక్కడో సుడివుంటే అందంగా సాగుతుంది" అన్నాడు.

"వివరంగా చెప్పండి బోధపడలేదు" అంది సందేహాత్మకంగా.

"ఉదాహరణకు నా సంగతే తీసుకోండి. మా డాడీ ఫోన్ చేసి వస్తుక్లాసు రిజర్వేషను కోసం ట్రై చేసారు. కానీ ఖాళీల్లేవు. వెధవ సెకండ్ క్లాస్‌లో నువ్వు ప్రయాణం చెయ్యలేవు. అసలు మద్రాసు ప్రయాణం మానుకోమన్నారు. కానీ వెడతానని పట్టుపట్టాను. "

ఆమె వుత్సాహంగా వింటోంది, కొంచెం ముందుకు వంగి. బారైన జడ భుజంమీదుగా క్రిందకు వేలాడింది. సంపెంగ మొగ్గలాంటి ముక్కు, పెదవి చివర పుట్టుమచ్చ హరిని మరింత పరవశుడ్ని చేసింది. ఆమె మెడలో సన్నని బంగారపు గొలుసు మెరుస్తోంది.

"అసలు మా డాడీకి నేను వుద్యోగం చేయటం యిష్టంలేదు. వొక్కగా నొక్క కొడుకువి. యింతాస్థి చాలదా! యెందుకా ముష్టి వుద్యోగం. దానికోసం మద్రాసు యింటర్వ్యూ అని కోపం" అన్నాడు.

ఆమె కమలాపండు తీసింది.

"ఇంతకీ ఏమిటా యింటర్వ్యూ? ఎక్కడ?" తలయెత్తి అడిగింది, చిత్రంగా క్రీగంట చూసి.

"గోపాలదాస్ జమునాదాస్ ఎక్స్‌పోర్టర్స్‌లో నుండి. చదివిన చదువుకు, వుద్యోగం కొంచెం చిన్నదయినా ముందు ముందు మంచి అవకాశా లుంటాయని....బై ది బై మీ పేరు చెప్పారు కాదు. "

"మీరడగలేదుగా... నా పేరు శాంతి" అంది కమలా ఫలం వొలుస్తూ.

"నా పేరు హరి. శాంతిగారూ యింతకీ అసలు విషయం చెప్పలేదు. వొకపూట నిరాహార దీక్ష చేస్తేగానీ, యీ వుదయం మా డాడీ ప్రసన్నులు కాలేదు. అప్పటికీ ఫోన్ చేస్తే ట్రైన్ క్లియరయిపోయిందన్నారు మెయిలుకి. అంతే. అదరా బాదరగా రావటం, కదులుతున్న రైలెక్కడం.... రిజర్వేషను దొరకడం. యిదంతా సుడి. అసలు డాడీ కారు తీసికెళ్ళ మన్నారు. కానీ దూరప్రయాణం. వొళ్ళు పులిసిపోతుంది. అయినా రేపు వుదయంకు చేరలేం కదా" అన్నాడు నవ్వి. శాంతి అతనివేపు చూసింది. ఉంగరాల జుట్టు. సన్నని మీస కట్టుతో చాలా అందంగా వున్నాడు. కళ్ళలో వొకరకమైన ఆకర్షణ.

"ఇంతకీ యేం చదివారు మీరు " అసంతృప్తిగానే అడిగింది.

"ఏం. కాం. ఫస్టుక్లాసులో పాసయ్యానాండి. ఏదో కాస్త కాలక్షేపం. ఉద్యోగం పురుషలక్షణం. యెప్పుడు యిష్టం లేకపోతే అప్పుడే వచ్చేయచ్చు. యింతకీ మీరేం చదివారు?"

"ఇంటర్మీడియట్ కన్నా యెక్కువ చదవ లేదులెండి..." అంటూ కమలా తొనలు అతని చేతిలో పెట్టింది.

"థాంక్సు."

"ప్రతిదానికీ థాంక్సు చెప్పొద్దు. నెల్లూరులో దిగినప్పుడు మొత్తం చెబుదురుగానీ...."

"థాంక్సండి....మంచి సలహా యిచ్చారు" యిద్దరూ నవ్వుకున్నారు. రైలు పలాసాలో ఆగింది. ప్రయాణీకులు కాఫీ త్రాగుతున్నారు.

"ఏం తీసుకుందాం బ్రేక్‌ఫాస్ట్, బ్రెడ్

బట్టర్ జామ్ " అన్నాడు ఆసక్తిగా ఆమె వేపు చూసి.

"అబ్బే వద్దండి. యిడ్లీ, వడ తీసుకుందాం" అంది లేస్తూ.

"హమ్మయ్య రక్షించేరు. యింటో రోజూ తిని మొహం మొత్తేసింది. వుండండి నేనే తెస్తాను" లేచాడు. శాంతి వారించినా వినలేదు.

మళ్ళీ రైలు కదిలింది. వాళ్ళిద్దరూ మాటల్లో పడ్డారు: యువతీ యువకుల మధ్య వుండే ఆకర్షణ కాంతి అలాంటిది.

"ఏమయినా మీరు ఒంటరిగా ప్రయాణం చేయటం సాహసమే మరి" అన్నాడు.

"ఏం " అంది ఆశ్చర్యంగా ఫెమీనా చేతిలోకి తీసుకొని.

"నెల్లూరు చేరేసరికి అర్ధరాత్రి దాటుతుంది కదా. "

"అదా మీ భయం. . మా వాళ్ళు వచ్చి నన్ను రిసీవ్ చేసుకుంటారు." అంది నవ్వి.

"ఏం పనిమీద వెళుతున్నారా?"

"మా కజిన్ బ్రదర్ ఎలక్ట్రిసిటీ డిపార్టు మెంటులో యింజనీరుగా పని చేస్తున్నాడు. మా పిన్నికి ఒంట్లో బాగులేకపోతే సహాయంకోసం వెళుతున్నాను" అంది ఫెమినా పుస్తకం తెరుస్తూ.

కాస్సేపు యిద్దరి మధ్యా నిశ్శబ్దం. మీద బెర్తుకుర్రాళ్ళు హిందీ పాటలు పాడుకుంటున్నారు.

"మీరు యింటర్మీడియట్‌తో యెందుకు చదువాపేసారు?"

హరికి పుస్తకం మీద మనసు లగ్నం కావటం లేదు. శాంతి మనసుగూడా అలాగే వుంది.

"ఏమోనండి: నాకంత చదవాలనిపించలేదు" పుస్తకం మూసేసింది.

"మరి యింటి దగ్గర యెలాగ గడుపుతారు?" ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అడిగాడు.

"ఏముంది - మ్యాగజైన్స్, సినిమాలు, స్నేహితులు."

"మీకు బ్రదర్స్, సిస్టర్స్ ."

"ఎవ్వరూ లేరండి. నేనొక్కర్తినే సంతానం" నవ్వింది ఆమె.

"ఎనీ మేరేజ్ ప్రపోజల్స్" అడిగాడు, కాస్త జంకుగానే. సిగ్గుపడింది శాంతి.

"లేదండి: ఈ విషయంలో మా ఫాదర్, మదర్ నాకు స్వేచ్ఛ యిచ్చారండి: మనసుకు నచ్చిన వ్యక్తి దొరకాలి కదా:" అంది క్రీగంటన చూస్తూ.

"మీల్సు టికెట్సు వైజాగ్ సార్" అని ఎటెండెంట్ రావటంతో సంభాషణ కట్ అయిపోయింది. శాంతి మీల్సు టికెట్సు తీసుకుంది హరి వారిస్తున్నా.

"హేవ్ యూ గాట్ మేచ్ బాక్స్" బెంగాలీ ప్రయాణీకుడు అడిగాడు.

"నో సర్!" సమాధాన మిచ్చాడు హరి పానకంలో పుడకలా వీడెవడో అని కోపంగా చూసి.

"అదేమిటి మీరు సిగరెట్లు త్రాగరా?" ఆశ్చర్యంగానే అడిగింది.

"నాకు సిగరెట్లన్నా, కాఫీ, టీలు విపరీతంగా త్రాగటమన్నా అసహ్యం: మా నాన్న అమ్మల, పెంపకం అలాంటిది."

"చాలా గొప్పవాళ్ళండి మీ తల్లిదండ్రులు."

"నిజమేనండి: యెంత క్రమశిక్షణతో పెంచారో, అంత స్వతంత్రం యిచ్చారు నాకు. వివాహ విషయంలో" అన్నాడు, ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

"ఎనీ ప్రపోజల్స్ . " అతనెంత పసువుగా అడిగాడో ఆమెగూడా అలాగే అడిగింది.

"లేదండి: ఇంకా అన్వేషణలోనే వున్నాను. మా వాళ్ళకు కులమత భేదాలు, పట్టింపులూ లేవు" అన్నాడు నెమ్మదిగా ఫిల్మ్ ఫేర్ పత్రిక చూస్తూ.

చదువుకున్న సభ్యతా సంస్కారం గల యువతీ యువకుల మధ్య సంభాషణ యెలా సాగాలో అలాగే సాగుతోంది, వాళ్ళిద్దరి మధ్య

"పేరు హరి, చాలా అందంగానూ, ఉన్నతమైన విద్యతో సంస్కారం గల యువకుడు. ఈతన్ని యెవరు చేపడతారో ఆమె అదృష్టవంతురాలు" అనుకుంది మనస్సులో శాంతి, అతను కిటికీలోనుంచి ప్రకృతివేపు చూస్తుంటే.

"ఆ అదృష్టవంతురాలివి నువ్వే యెందుకు కాకూడదూ!" శాంతిలో వున్న అంతరాత్మ ప్రశ్న.

విశాఖపట్నంలో కాంటినులో భోజనం చేశారు యిద్దరూ! స్టేషనులో, అరటి దొన్నెలలో పెట్టిన తాజా సంపెంగ పువ్వులు కొంది శాంతి.

"మీ రింటి కెళ్ళాక బాగా దిష్టి తీయించుకోవాలి."

"యేం?" కళ్ళతోనే అడిగింది అర్థంకాక.

"చూసారా! ప్లాట్‌ఫారం మీద అందరి కళ్ళు మీ మీదనే.. యెవరీ అపరంజి బొమ్మ, అప్సరస అని చూస్తున్నారు" అన్నాడు గర్వంగా ఆమె ప్రక్కగా నడుస్తూ.

నిజమే హరి చెప్పింది. శాంతి ఆ విషయం గమనించలేదు. ఆమె బుగ్గలు గులాబీలే అయ్యాయి.

మళ్ళా రైలు కదిలింది. సఖ్యం స్వాప్రదీనం సన్నిహితులయినారు. యిద్దరి అభిప్రాయాలూనూ వొకరికొకరు గౌరవించుకుంటున్నారు.

"తిన్నా తరగని ఆస్తి ఏడు తరాలవరకూ సరిపోతుంది. మాకు అసలు కట్నం ఆశే లేదు. దీన్ని నేను కాలేజీలో వ్యతిరేకించి పెద్ద వుద్యమం నడిపాను" అన్నాడు.

"నేను వొక్కగా నొక్క కూతుర్నే. మా నాన్నగారూ! అమ్మగారూ నేనూ, వ్యక్తిగతంగా దీనికి వ్యతిరేకులం. అన్నీ లాంఛనాల రూపం లోనే యిస్తారు...."

చిత్రంగా సాగుతోంది వర్ణాంతర వివాహాల మీద, వరకట్న నిషేధంమీద, అభిప్రాయాల మార్పిడి జరుగుతోంది. శాంతి పువ్వులు మాల కడుతూంటే, ఆమె అందాన్ని తదేకంగా చూస్తున్నాడు. రైలు రాజమండ్రీ దాటుతూండగానే ఆమె ముఖంకడుక్కొని పెద్ద పువ్వుల ఖటావ్ వాయిలుచీర కట్టుకుంది. అది తన కంచిరంగు చీర.

"చాలా బాగున్నారా చీరలో" అన్నాడు ప్రశంసాపూర్వకంగా.

ఆమె సిగ్గుతో నవ్వింది క్రీగంట చూస్తూ.

"నేనేదో సరదాగా మాట్లాడుతున్నాను. యేమాత్రం సౌందర్యంలో లాలిత్యం కనబడినా నాకు మనసులో అది బయటకు చెప్పేసేదాకా వుండలేను మీరుమరోలా అనుకోటంలేదుకదా!"

"లేదండీ నాకు అలాంటి వాళ్ళంటే ఎంతో అభిమానం" అతని కళ్ళల్లోకి ఆత్మీయంగా చూస్తూ.

రైలు బెజవాడ చేరుకుంటున్నది. కొండ మీద కనకదుర్గ కోవెల కోటి ప్రభలతో ఉజ్వల కాంతులీనుతోంది. శాంతి మనస్సులోనే నమస్కరించింది. బెజవాడ రైల్వే రెస్టారెంట్‌లో హరి ప్రక్కన కూర్చుని భోజనం చేయటంలో ఆమె చిత్రమైన అనుభూతి పొందింది. తర్వాత మేగజైన్సు కొంది శాంతి.

"మీరు సమంగా భోజనం చేయలేదు. కాస్త పళ్ళయినా తీసుకుంటాను" ఆపిల్సు ద్రాక్ష తీసుకున్నాడు.

హరి తనపట్ల చూపిన శ్రద్ధకు ముగ్ధురాలై పోయింది,

"యెంతో బోరుగా ప్రయాణం సాగుతుందో నని భయపడ్డాను, కానీ గంటలు క్షణాలలా దొర్లిపోయాయి. మీవల్ల " అంది ప్రశంసా పూర్వకంగా.

"నాకు అంతేనండీ. " అన్నాడు ఏపిల్ పండు కోసి ఆమె చేతికిస్తూ. తెనాలి దాటి పోతోంది రైలు.

"మెద్రాసునుండి వచ్చేటప్పుడు నెల్లూరులో దిగండి. మా కజిన్‌కు పరిచయం చేస్తాను" అంటూ ఎడ్రసు యిచ్చింది.

"అలాగే మీ యింటి ఎడ్రసు గూడా యివ్వండి" అన్నాడు.

ఆమె వొక్కసారి హరివేపు చూసి నును సిగ్గుతో రాసింది.

"మరి మీ ఎడ్రసో—"

"నా ఎడ్రసు, వివరాలూ, అన్నీ భువనేశ్వర్‌లో తెలుపుకుంటాను మేడమ్ " అన్నాడు చిలిపిగా.

హరికి నిద్ర వస్తోంది. బ్రీఫ్‌కేస్‌లో నుండి బెడ్‌షీటు తీసి వేసుకున్నాడు.

"గుడ్‌నైట్" అంది శాంతి.

o o o

కరుగుతున్న చీకటి తెరల మధ్య రైలు మద్రాసు చేరింది. రైల్వే కూలీల అరుపులతో హరికి మెలకువ వచ్చింది. నెల్లూరులో మెలకువ రానందుకు తనలో తనే తిట్టుకున్నాడు. శాంతితో ప్రయాణపు అనుభూతుల్ని తలచుకుంటూనే బెడ్‌షీట్ మడతబెడుతూంటే రెండు త్తరాలు క్రిందపడ్డాయి. ఆతృతగానే తీసాడు.

హరిగారూ!

మీతో ప్రయాణం తీయని కలలా గడిచింది. అలాగే జీవితాంతం ప్రయాణం చేయడానికి నిశ్చయానికి వస్తున్న సమయంలో యీ కల పీడకల అని అనురాగ రాగంతో అపశృతితో మేళవింపని మీ సభ్యతా సంస్కారాల వెనక యెంత ఫాల్సు ప్రెస్టేజీ వుందో తెలిసేసరికి యెంత బాధపడాల్సి వస్తుందో. ..

రాత్రి మీరు బెట్‌షీటు వేసేటప్పుడు గాబోలు వొక వుత్తరం క్రిందపడి వుంటుంది. అర్ధరాత్రి నేను చూసాను. తెరచి చూసేసరికి మీ పేరు కన్పించింది.

చదవకూడదనుకోవటం సభ్యతయినా, అలవోకగా కన్పించిన పదాలు, నన్నుమాత్రం చదవనివ్వకుండా వుండలేదు. నా వుత్తరం చదివిన తరువాత మీ అక్కయ్య రాసిన మొత్తం వుత్తరం చదవండి. ఆమె గుండెలు యెంత క్షోభపడితే గానీ అలాంటి వుత్తరం రాయగలుగుతుందో ఆలోచించండి.

"తమ్ముడు హరీ!

నేనూ నీ చిన్నక్క, మరి నలుగురు చెల్లెళ్ళ బ్రతికినంతకాలం బస్సు కండక్టరు చేసి, చూపానదని తీసేసిన తర్వాత కాన్సరు వ్యాధి బహుమానంగా తెచ్చుకున్న నాన్న నరాల జబ్బుతో బలహీన మవుతున్న అమ్మల గుండెల మీద ఆరని కుంపట్లం. సాంప్రదాయాల పేరిట చదువులేక నేనూ చిన్నక్క, మిగిలిన వాళ్ళూ చదువుకున్నా ఉద్యోగం చేసే అర్హత వయస్సు రాక వాళ్ళు మరో బ్రతుకు దారిలేక, చావలేక బ్రతుకు బాటలో ముళ్ళకంచెల్లా తయారయి

కాలు విరిగిందని పిల్లలను కొట్టుంటే.. మీదేవో నను కొన్నా!
హు! బట్టెతాలా!! ప్చ్!!

వున్నాం.

నాన్న నీవు చదువుకొని, కుటుంబాన్నంతా వుద్ధరిస్తావని రక్తంచుక్కలు చెమటగా మార్చి, నా పెండ్లి చెయ్యకుండా గూడా నీకు చదివించాడు. కానీ నీవో అర్థంలేని ఆడంబరాలతో, వ్యసనాల బలహీనతలో నిరుద్యోగిగా డంబ జీవితాన్ని గడుపుతున్నావు. యింట్లో యెవరు తిన్నా, తినకపోయినా, నీకు యేలోటు లేకుండా రాకుండా యెలా చూస్తున్నామో: నీకు తెలియదు. అసలు యింటి దగ్గర వుంటేకదా: నీకేమయినా తెలిసేది.

నువ్వయితే ఎరుపు లెదర్ బాక్సు, బ్రీఫ్ కేసు తేగలిగావు గానీ మద్రాసు ప్రయాణానికి డబ్బు సంపాదించుకోగలిగావా? అమ్మ ఎప్పుడో మంగళసూత్రానికి బదులుగా పసుపుకొమ్ము కట్టుకొంటున్నాది. నీకు డబ్బు యెలా ఇచ్చానో తెలిస్తే గుండె పగిలిపోతుంది.

యేమైనా నీవు వుద్యోగం ఈసారి సంపాదించుకోవాలి. ఈ డబ్బుతో మద్రాసులో విలాస జీవితం గడపకు. ఉద్యోగం వస్తే సరేసరి. లేకపోతే మాత్రం తిరిగి యింటికి రాకు. అమ్మకి, నాన్నకి మరింత వ్యధ తెచ్చిపెట్టకు. కష్టాల బరువుతో ప్రయాణిస్తున్న ఈ బండి బరువులో నుండి వొకరు తగ్గినా తగ్గినట్లే. చదువుకున్న వాడివి. కొంచెం నిశితంగా ఆలోచించు ."

. చదువుతున్న నాకే కళ్ళలో జలపాతాలు సుడులు తిరుగుతున్నాయి, ఎంత బాధపడ్డానో:

"మరో ముఖ్య విషయం. ఎమ్.కామ్. ఫస్ట్ క్లాసులో ప్యాసయిన నాకూ, అదే కంపెనీకి యింటర్వ్యూ వచ్చింది. ఆ రెండో వ్యక్తిని నేనే. ఉద్యోగం చేయవలసిన అవసరం, పరిస్థితులు నాకంత లేవుగానీ ఊరికే కూర్చోవటం యిష్టంలేదు. అందుకనే నెల్లూరులో దిగి, మా కజిన్ బ్రదర్‌తో కలిసి మద్రాసు యింటర్వ్యూకు వద్దామనుకున్నాను.కానీ యిప్పుడురావటంలేదు.

యెందుకో తెలుసా:

మీకే ఆ వుద్యోగం వస్తుంది. అప్పుడు దిగువ తరగతి మాధ్యమిక కుటుంబ జీవితం, కుక్కలు చింపిన విస్తరిలా కాకుండా ఆదుకున్న తృప్తి నాకు లభిస్తుంది.

రైలు ప్రయాణం లాగే మీ జీవితాన్ని నిర్దుష్టంగా సరిదిద్దుకోండి. జీవితంలో, నిజాయితీ, నిరాడంబరత, లక్ష్యశుద్ధి సత్యజీవనం యివన్నీ అవలంబించి సాగించండి. మీ ప్రయాణం. ఉద్యోగం దొరికిన తర్వాత నన్ను మళ్ళీ కలవాలని అనుకోవద్దు.

ఇట్లు
శాంతి

రైల్వే కూలి పిలిచిన పిలుపుకు, ఈ లోకంలోకి వచ్చి లెదర్ బాక్సు, బ్రీఫ్‌కేసూ, అతనికిచ్చిబోయి, మళ్ళా ఆ ప్రయత్నం మానుకుని రెండు చేతుల్తో పట్టుకొని బయటకు నడిచాడు హరి. □

గ్రామాలే మన గమ్యం

మన గమ్యం గ్రామాభ్యుదయం. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ మరింత బలపడాలంటే మారుమూల పల్లెలకు కూడ రహదార్లు అవసరం. అందుకే ఆంధ్రప్రదేశ్ రోడ్డు రవాణా సంస్థ అదనంగా యీ ఏడాది 1137 గ్రామాలకు బస్సులు నడుపుతోంది.

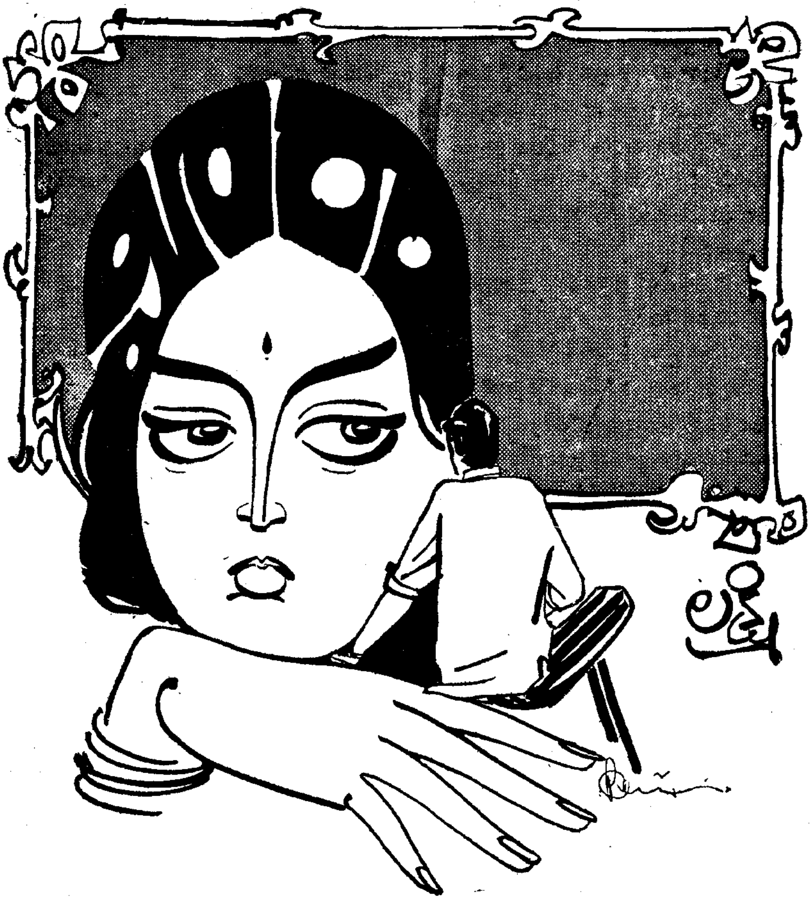
దీనికోసమే గ్రామాలకు బస్సులు నడిపే ఒక పథకానికి 1978 అక్టోబరు 2న ప్రారంభోత్సవం చేశారు. దీనితో 3211 అదనపు గ్రామాలకు 777 కొత్త బస్సు రూట్లు ఏర్పడ్డాయి.

త్వరలో మరిన్ని గ్రామాలకు యీ కొత్తపథకం క్రింద బస్సు సౌకర్యాన్ని కలిగిస్తారు.

బస్సుల ద్వారా ప్రగతి సందేశం పల్లెపల్లెకూ అందుతూంది.

డి. జి. ఐ. అండ్ పి. ఆర్.
37/78–79

సీరియల్

అరుణ తల ఎత్తుతోంటే మీరా చప్పున కప్పులోకి దృష్టి మరల్చుకుంది స్పూనుతో ఐస్ క్రీమ్‌ని ఇటూ, అటూ కదుపుతూ.

"ఏమిటే! నన్నింత నవ్వించి అలా ముంగిలా కూర్చున్నావు?" అంది అరుణ. "తినద్దంటావా!" అంది మీరా తల ఎత్తకుండానే.

తర్వాత మీరా ఉషారుగా మాట్లాడలేకపోయింది.

మీరాని అనేక ప్రశ్నలు వేధిస్తున్నాయి. "అతనెవరు! ఒకవేళ అరుణ చిన్నన్నయ్య కాదుకదా! అరుణ చెప్పింది. 'మా చిన్నన్నయ్య వచ్చేడు. నువు చూశ్చేదుకదూ! రేపు ఇంట్లోనే వుంటాడు చూపిస్తా' నని. ఒకవేళ అతనే అయితే! తను అన్నీ వివరంగా ఇంత కితమె అరుణతో చెప్పడం చాలా మంచిదయింది....

"మీరా! నిద్రపోతున్నావా?"

"నిద్రపోవడం ఏమిటి? .ఇంక తినటం నా వల్లకాదు బాబూ!" అంది నవ్వు తెచ్చుకొంటూ.

తర్వాత—

మీరా తను తెచ్చిన టేబుల్‌లైటూ, పెన్నూ అరుణకి ఇచ్చింది.

"మీరా! ఇలాంటివి తెస్తే నిన్ను రావద్దని చెప్పలా?"

"అరుణా! ఈరోజు నువ్వేం చెప్పినా నేను వినను. ఈ రోజు మన స్నేహానికి ఏడాది నిండింది! ఆ సందర్భంగా ఈ పెన్ను—నేను పి. యు. సి. పాసయినప్పుడు మా బామ్మ నాకిచ్చింది. ఆవిడకి నేనంటే ఎంతో ఇష్టం. నువ్వంటే నాకూ అంత ఇష్టం. అందుకే ఈ పెన్ను నీకిస్తున్నాను."

"మాటలతో ఇట్టే నోరు మూయిస్తావులే! మరి ఇదెందుకు?" టేబుల్ లైటుని చూపిస్తూ అడిగింది అరుణ.

"ఈ లైటు వేసుకునే నువ్వు నాకు ఉత్తరాలు రాయాలి." అంది నవ్వుతూ. ఇంక ఏం చెప్పినా మీరా వినిపించుకోదనుకుని వూరుకొంది అరుణ. ఇలాంటివి పుట్టిన రోజులకి ప్రజంటేషన్లు ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలు మామూలే అయినా అరుణకి ఎందుకో ఇష్టం వుండదు. అందుకే అన్నయ్యలు ఘనంగా చేస్తామన్నా అరుణ ఒప్పుకోదు.

మీరా అక్కడే వున్న పత్రికని తిరగేస్తోంది. అక్కడనుండి ఎప్పుడు బయటపడదామా అనిపిస్తోంది మీరాకి.

అరుణకి మీరా యిచ్చిన టేబుల్‌లైటు బాగా నచ్చింది. చూడ్డానికి తామరమొగ్గలా వుంది. మీట నొక్కితే రేకులు విచ్చుకొంటుంది. లోపల బల్బు అమర్చేరు. మళ్ళా మీట నొక్కితే రేకులు ఏమీ ఎరగనట్టు ముడుచుకుని బల్బుని తమ కడుపులో దాచుకున్నాయి.

"మంచి సెలక్షనే మీరా!" అంది అరుణ.

పరధ్యానంగా వున్న మీరా ఏమీ అనలేదు.

అరుణా, మీరా గదిలోంచి యివతలకి వచ్చేరు.

సరిగ్గా అప్పుడే శేఖరం పక్క గదిలోంచి ఇవతలకి వచ్చేడు.

మీరా ఆగిపోయింది.

"మా చిన్నన్నయ్య శేఖరం" అనీ, "అన్నయ్యా! మీరా అని చెప్పలా? తనే!" అని ఒకర్నొకరికి పరిచయం చేసింది అరుణ.

'ఇప్పుడు తను మాట్లాడకపోతే అరుణ ఏమైనా అనుకోగలదు. అతను అరుణకి చెప్తే ఆ సంగతి తర్వాత. అప్పుడు అరుణే అసలు సంగతి చెప్తుంది' అనుకొన్న మీరా "నమస్కారం" అంది నెమ్మదిగా.

అతను ఏమనేవాడో ఏమో! అంతలో—"శేఖరం, శేఖరం!" అంటూ ఎవరో పైకి వస్తున్నారు. శేఖరం హడావుడిగా "వస్తా" అరుణతో అని, మీరాకేసి గుండెలు కొట్టుకొనేలా చూసి మరీ వెళ్ళాడు.

అరుణ శేఖరం ప్రవర్తనకి చిన్నబుచ్చుకుంది. అయినా అన్నయ్య అలా ఎప్పుడూ ప్రవర్తించడే! ఎందుకలా చేశాడు? మీరా ఏమనుకొందోనని బాధ పడింది. మీరాకేసి చూసింది. మీరా అదోలా కనిపించింది అరుణకి. అది అన్నగారి ప్రవర్తనకే అనుకుంది.

"అరుణా! ఇంక వెళ్తాను. పొద్దుపోయింది. అమ్మ ఖంగారు పడ్తుంది" అంది.

"మీరా! కోపం వచ్చిందా?" అడగలేక అడగలేక అడిగింది.

"ఎందుకూ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది మీరా.

"పరిచయం చేసినా అన్నయ్య అలా వెళ్ళిపోవటం—నాకే ఎలాగో వుంది" బాధగాఅంది.

"ఇదా! ఇంకా ఏమిటో అనుకున్నాను. అవతల ఎవరో అంత హడావిడిగా పిలుస్తోంచే వెళ్ళారు."

"అయితే మాత్రం?"

"అరుణా! ప్రతి చిన్నవిషయానికి ఇంత బాధపడిపోతే ఎలా? మీ అమ్మగారి దగ్గర నుండి ఉత్తరాలు వస్తున్నాయా?" మాట మారుస్తూ అడిగింది మీరా.

"మొన్న నువ్వు అలా వెళ్ళావు వుత్తరం వచ్చింది. నాలుగు రోజుల్లో కాశీ వెళ్తారట. వెళ్ళగానే మళ్ళీ వుత్తరం రాస్తానని రాసింది" అని చెప్పింది.

"ఇంక వెళ్తాను అరుణా!"

"రేపు తొందరగా వస్తావా?"

"... ...అలాగేలే!...మీ వదినగారు కనపడరేం?"

"రవీంద్రభారతిలో ఏదో డాన్సు ప్రోగ్రాం వుందిట. వెళ్ళేరు."

మీరాని గేటువరకూ వచ్చి సాగనంపింది అరుణ.

మీరా ఆలోచిస్తూ నడుస్తోంది.

ఆలోచించి ఆలోచించి చివరికిలా అనుకుంది—"తను ఇంత బుర్ర బద్దలు కొట్టుకో వలసిన అవసరం ఏం ఉంది! అసలు తనేం తప్పు చేసిందని? మధ్య తనెందుకు బాధపడాలి? జ్యోతికి అతనికీ ఇంకా ఏం గొడవలున్నాయో! అది వాళ్ళూ వాళ్ళూ తేల్చుకుంటారు. మధ్య తనకేమిటి? అతను కనక అరుణతో అంటే అరుణ అసలు సంగతి చెప్తుంది. అతను తననే అడుగుతే తనే చెప్పేస్తుంది. లేకపోతే లేదు. అతనేదో అంతా తన తప్పన్నట్లుగా తనేదో తప్పు చేసినట్లుగా ఆ చూడ్డం ఏమిటి? ఛీ, ఛీ! తనవల్ల ఏ తప్పూ లేనప్పుడు తనిలా బాధపడటం తప్పు. తనకేమిటి మధ్య" ఇలా అనుకొన్న మీరాకి కాస్త మనసు తేలిక పడింది.

* * *

రాత్రి తొమ్మిదవుతుందనగా వచ్చేడు శేఖరం. అరుణ తలుపుతీసి తన గదిలోకి వెళ్ళి పోయింది. శేఖరం కూడా అరుణ వెనకే వచ్చేడు.

అరుణ అన్నగార్ని గమనించనట్టే వుండిపోయింది. అరుణకి కోపం వచ్చిందని గ్రహించేడు శేఖరం. "అరుణా! మంచినీళ్ళు కావాలి" అన్నాడు అక్కడే వున్న కుర్చీలో కూర్చుంటూ.

అరుణ వెళ్ళి గ్లాసుతో నీళ్ళు తీసుకొచ్చి ఇచ్చి, వెళ్ళబోయింది.

శేఖరం అరుణని వెళ్ళకుండా చెయ్యిపట్టి ఆపుతూ అడిగాడు "అలా వున్నావేం అరుణా!" అని.

"బాగానే వున్నానే!" ముభావంగా జవాబు చెప్పింది.

"నాకేసి చూసి చెప్పు!"

అరుణ మాట్లాడలేదు; అన్నగారికేసి చూడలేదు.

"కోపం వచ్చింది కదూ?"

"తెలుసుకొన్నావన్నమాట!" అన్నగారి కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అంది.

"కోపం వచ్చిందని తెలుస్తోంది—ఎందుకో మాత్రం తెలియదు."

"అబద్ధం!"

"పోనీలే. ఇప్పుడా గొడవెందుకూ! ఇలా కూర్చో."

"ఎందుకో చెప్పు" ముభావంగానే అంది.

"అరుణా! ఇవ్వాళ నువ్వేమన్నా పడతానుగాని కోపంగా వుంటే మాత్రం వూరుకోను."

"తప్పుందిగాబట్టి పడతావు. లేకపోతే నువ్వా వూరుకొనేది?"

"అసలు తప్పేమిటో చెప్పరాదూ?" అలా అన్నాక ఎందుకన్నానా అని మనసులోనే బాధపడ్డాడు.

"మీరా నాకు మంచి స్నేహితురాలు. ఆ సంగతి నీకు చాలాసార్లు చెప్పలేదూ! 'నీ మెప్పు పొందిన ఆ స్నేహితురాలిని తప్పకుండా చూడాల్సిందే' అని నువ్వోసారి అనలేదూ?"

"అన్నానేమో" చేతిలో వున్న పెట్టెమీద వేళ్ళతో రాస్తూ తలెత్తకుండానే అన్నాడు శేఖర్.

అరుణకి ఒళ్ళు మండింది. "అనకపోయినా సభ్యతకోసమైనా, రెండు మాటలు మాట్లాడచ్చుగా! నీకెలా వుందోగానీ—నాకుమాత్రం చాలా సిగ్గేసింది....పాపం మీరా చిన్నబుచ్చుకొన్నట్లు తర్వాత సరిగా మాట్లాడనేలేదు" అరుణ బాధగా అంది.

తనని చూస్తూనే మీరా ఎలా అయిపోయిందో శేఖరం గ్రహించేడు. అసలు సంగతులేమీ తెలియని అరుణ తను మర్యాదకోసమైనా మాట్లాడకుండా నిర్లక్ష్యంగా వెళ్ళిపోయినందుకు అనుకొంటోంది.

శేఖరం చేతిలోవున్న చిన్న పెట్టె మూతని తెరిచాడు. అరుణ ఇంకా నిలబడే వుంది. "అరుణా, ప్లీజ్! కూర్చో. తర్వాత నీ కోపం పోయేవరకూ తిట్టు నేనేం వద్దనను. ఊఁ, కూర్చో!" ప్రాధేయ పడుతున్నట్లుగా అన్నాడు.

అరుణ మారు మాట్లాడకుండా కూర్చుంది.

ఆ పెట్టెలో మంచి ముత్యాల దండా, వుంగరం వున్నాయి.

శేఖరం వాటిని అరుణకి చూపిస్తూ, "ఎలా వున్నాయి అరుణా! నీకు నచ్చాయా?" అని అడిగాడు.

"ఇప్పుడు ఇవెందుకూ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది అరుణ.

"నాకు కొనాలనిపించింది; నాకు నచ్చాయి, కొన్నాను. నీకు నచ్చాయో లేదో చెప్పు."

అరుణ వాటిని చేతిలోకి తీసుకొని చూస్తూండిపోయింది నచ్చాయీ—నచ్చలేదూ అని చెప్పకుండా.

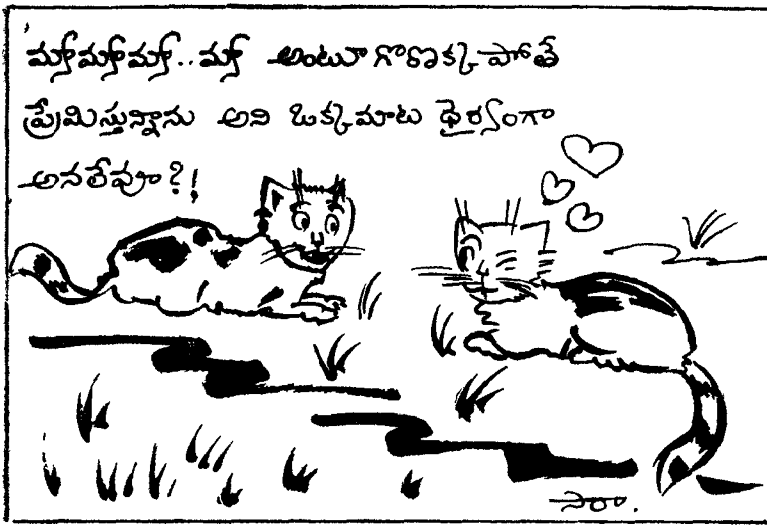
"అసలు వాటిని తీసుకోవాలనే బజారుకి బయలుదేరాను—అప్పుడు కుదరలేదు" అతని ముఖం కోపంతో ఎరుపెక్కడం ముత్యాల దండనే చూస్తున్న అరుణ గమనించలేదు. అతనన్నాడు మళ్ళీ "ఇందాక మూర్తి వచ్చాడు. అతనూ నేనూ వెళ్ళాం. మూర్తికూడా చాలా బాగున్నాయన్నాడు."

"బాగుండలేదని కాదన్నయ్యా! ఇప్పుడెందుకూ, ఇంత ఖరీదుపెట్టి!"

శేఖరం తేలిగ్గా వూపిరి పీల్చుకొన్నాడు.

"నీకు నచ్చాయి కదా! ఇంక డబ్బు సంగతి నువ్వేం మాట్లాడకు" అన్నాడు.

అరుణ వాటినింకా అలా చేత్తో పట్టుకొనే చూస్తూండడంతో శేఖరం, "అరుణా! దండ వేసుకో! వుంగరం సరిపోయిందా?" అంటూ తొందర చేశాడు.

అరుణ ముత్యాల దండ వేసుకొని వుంగరం పెట్టుకుంది. తర్వాత ఏదో గుర్తుకొచ్చి చటుక్కున లేచి వెళ్ళి మీరా ఇచ్చిన ప్రెజంటేషన్ తీసుకొచ్చింది.

శేఖరానికి అర్థంకాక "ఏమిటివి" అన్నాడు టేబుల్ లైటున్న అట్టపెట్టె చేతిలోకి తీసుకొంటూ.

"మీరా ఇచ్చింది.. "

ఇంకా అరుణ మాట పూర్తికాకుండానే అతను వులికిపడ్డట్టుగా అయి చేతిలో పెట్టెని టేబుల్ మీద పెట్టేశాడు.

ఇదేం గ్రహించని అరుణ అంది "అదేమిటన్నయ్యా! తీసి చూడు. టేబుల్ లైటు తమాషాగా వుందిలే!" అలా అంటూనే పెట్టె తెరిచింది.

శేఖరం చాలా ఇబ్బందిగా కూర్చున్నాడు. ఇప్పుడు తనేమన్నా అరుణ బాధ పడ్తుంది. అరుణ మనసు బాధపెట్టడం అతనికి ఇష్టంలేదు. ఈ రోజు అసలే ఏమనలేడు. అందులోనూ ఇంట్లో అందరికన్నా అరుణకి శేఖరం దగ్గర చనువెక్కువ. శేఖరం దగ్గర ధైర్యంగా తన మనసులో మాట చెప్పినట్లు తల్లి దగ్గరకూడా చెప్పదు. శేఖరానికికూడా అరుణంటే పంచప్రాణాలు.

"అచ్చం తామర మొగ్గలా వుంది కదన్నయ్యా! ఈ వైరు చూడు. అచ్చంగా తామర కాడలానే వుంది" అలా అంటూనే మీట నొక్కింది. రేకులు విచ్చుకొన్నాయి—తామర పువ్వు మధ్య బల్బు—

"ఎలా వుందన్నయ్యా?" అడిగింది అరుణ.

"బాగానే వుంది" తప్పనిసరిగా అన్నాడు శేఖరం.

అరుణ పెన్నుకూడా చూపించింది.

* * *

రాత్రి రాజేంద్రా, కుసుమా వచ్చేసరికి పదకొండు గంటలయింది.

అరుణ అందరికీ అన్నాలు వడ్డించింది. కుసుమ అక్కడికి వస్తూ "ఇంకా మీరు తినలేదా? మీరు తినేయవలసింది. మేము వచ్చేసరికి ఆలస్యమవుతుందని చెప్పేగా" అంది. అలా అనటంలో అనవసరంగా తమకోసం కూర్చున్నారనే అభిమానం లేదు; బాధా లేదు.

"అన్నయ్య ఆకల్లేదన్నాడు—నాకూ ఆకలనిపించలేదు" అంది అరుణ.

కుసుమ ఇంకేం మాట్లాడలేదు. మంచినీళ్ళ జగ్గూ, నెయ్యీ తీసుకొచ్చింది. రాజేంద్రా, శేఖరం వచ్చి కూర్చున్నారు.

అరుణ శేఖరం తెచ్చిన ముత్యాల దండా, వుంగరం రాజేంద్రకీ కుసుమకీ చూపించింది, రాజేంద్ర చాలా బాగున్నాయన్నాడు. కుసుమ పొడిగా "బాగున్నాయి" అంది ఆవిడ మామూలు ధోరణిలో.

కుసుమ మౌనంగా భోంచేస్తోంది.

భోజనాలయినాక ఎవరి గదుల్లోకి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

కుసుమ భర్తతో అంది "మరిదిగారు మహా జోరుగా డబ్బు ఖర్చుచేస్తున్నారే! ఇలా ఖర్చు చేస్తూ తిరుగుతూ వుంటే బాగానే చేస్తాడు వ్యాపారం" శేఖరంమీద విపరీతమైన కోపం, విసుగూ కలిగినప్పుడు, మరిదిగారు" అని సంబోధిస్తుంది. అలా ఎక్కువ కోపం, విసుగూ ఎప్పుడొస్తాయంటే శేఖరం అరుణకీ తల్లికీ ఏదేనా కొన్నప్పుడూ వాళ్ళగురించి అభిమానంగా మాట్లాడినప్పుడూ—శేఖరం నాలుగు రోజులకి మించి యిక్కడ యెక్కువగా వున్నప్పుడూ వస్తుంది. దానిక్కారణం అన్నదమ్ములిద్దరూ విడిపోయి ఏడాది అయింది. విడిపోయాక ఎవరి దారి వారిది. ఎవరి సంపాదన వారిది. అలాంటప్పుడు నాలుగురోజులకి మించి వుండడం ఆవిడకి యిష్టం వుండదు. కుసుమకి యిష్టంలేదని ఆ యింట్లో అందరికీ తెలుసు. చెప్పుకోలేని యిబ్బంది—అన్నగారు వూళ్ళో వుండగా తమ్ముడు హోటల్లో తింటే అన్నగారికీ తమ్ముడిగారికీ అమర్యాదే! శేఖరం సాధ్యమైనంతవరకూ పనుంది రావడానికి కుదరదంటూ ఏ హోటల్లోనో భోజనం చేస్తూంటాడు. అరుణ చాలా బాధపడుతుంది. నాలుగయిదు రోజులకోసారి "ఈ రోజు నువ్వొచ్చేవరకూ నేనూ తినన్నయ్యా!" అంటుంది.

"అలా చెప్పమ్మా, అరుణా!" అంటాడు రాజేంద్ర తను చెప్పి చెప్పి విసిగిపోయినవాడిలా. అతను భార్య కోపానికి తట్టుకోలేని బలహీనుడు.

ఆ రోజు తప్పనిసరిగా యింట్లో భోజనం చేస్తాడు శేఖరం.

భార్యమాటకి కాస్త నిదానించి అన్నాడు రాజేంద్ర "పోనీ! వాడెలా ఖర్చు చేసుకొంటున్నా మనకేం. వాడి డబ్బు వాడు ఖర్చు చేసుకొంటున్నాడు."

"తర్వాత మన నెత్తికెక్కకపోతే సరి....ఎవరెలా చేసుకొన్నా సరే!" అంది విసుగ్గా లైటు తీసేస్తూ.

ఈమధ్య శేఖరంమీద కుసుమకి మరీ కోపంగా వుంది. కుసుమ తల్లితరఫున ఓ సంబంధం తీసుకొచ్చింది. దానికి శేఖరం ఒప్పుకోలేదు. చూడ్డానికి కూడా వెళ్ళలేదు. పోనీ ఆ అమ్మాయిని యిక్కడకి పిలిపిస్తానంది. శేఖరం దానికీ ఒప్పుకోలేదు. తనసలు ఇప్పుడప్పుడే పెళ్ళి చేసుకోనన్నాడు. కట్నంకోసమేమో ననుకుని కట్నం బాగా ఇస్తారంది.

అసలు డబ్బున్నవాళ్ళమ్మాయిని చేసుకోనని ఖచ్చితంగాచెప్పి అక్కడనించి వెళ్ళిపోయాడు. ఈ మాట నేరుగా వచ్చి గుండెల్లో గుచ్చుకొంది. శేఖరం అన్నమాట తనని ఉద్దేశించేనని అర్థం

చేసుకొంది. భర్తదగ్గర ఇంతెత్తు ఎగిరింది. "ఒకసారి ఒద్దు అన్నప్పుడు ఊరుకొంటే పోలా" అన్నాడు రాజేంద్ర.

"ఆఁ! ఇలాంటి మాటలన్నీ చెప్పడానికే! డబ్బులేని వాళ్ళ పిల్లని తీసుకొస్తాను చేసుకో మనండి! చూద్దాం" అని మండిపడింది.

"వాడికిప్పుడప్పుడే పెళ్ళి చేసుకోవాలని లేదు—అయినా మనకెందుకు చెప్పు! వాడూ, పిన్నీ చూసుకొంటారు. ఇంకా అయితే మీ నాన్నా, బాబాయ్యలూ చూసుకొంటారు" కుసుమకి ఇలా ఓ గంటసేపు నచ్చజెప్పి శాంతపరిచాడు.

అప్పటినించీ శేఖరం అంటే కుసుమకి బొత్తిగా పడటంలేదు.

అలాగే అరుణ వుండడం కూడా కుసుమకి యిష్టంలేదు. అన్నదమ్ములిద్దరూ విడిపోయాక అరుణ చదువు నిమిత్తం శేఖరం అన్నగార్కి డబ్బు యిస్తున్నాడు. ఇది అరుణకి చూచాయగా తెల్సినా అరుణ అమ్మగారికి తెలియదు. శేఖరం తెలియనివ్వలేదు.

వేణుగోపాలరావుగారి మొదటిభార్య సంతానం రాజేంద్రా, శేఖరం. పదినెలల పిల్లాడప్పుడే ఆవిడ పోయింది. పరాయివాళ్లొస్తే పిల్లలని సరిగా చూడరని ఆవిడ చెల్లెల్నే యిచ్చి చేశారు. అక్క పిల్లల్ని తన పిల్లల్లాగానే పెంచిందావిడ. ఆవిడ కాపరానికి వచ్చిన అయిదారేళ్ళకి అరుణ పుట్టింది. శేఖరానికి తల్లి యెవరో తెలియని వయసులో తల్లె పోవటంతో పినతల్లినే "అమ్మా" అని పిలిచేవాడు. రాజేంద్రచేతకూడా "అమ్మా" అని పిలిపించాలని ఆ భార్యాభర్తలు శతవిధాల ప్రయత్నం చేశారు. రాజేంద్ర పిలిచేవాడుకాదు. "మా అమ్మ చచ్చిపోయింది. నువ్వు పిన్నే" అనేవాడు.

అరుణ ఐదేళ్ళ పిల్లప్పుడే వేణుగోపాలరావుగారు పోయారు. అన్నగార్లు, తమ్ముడు వాళ్ళ దగ్గరకొచ్చి వుండమన్నా ఆవిడ ఒప్పుకోలేదు. రాజేంద్రకి మేనమామ కూతుర్నే ఇచ్చి చేశారు. మేనరికం చేయడం ఆవిడకి యిష్టంలేదు. కారణం వేణుగోపాలరావుగార్కి యిష్టం వుండేది కాదు. అయినా వదినగారి సంగతీ కుసుమ సంగతీ ఆవిడకి తెలియందికాదు. కాని రాజేంద్ర కుసుమనే చేసుకొంటానన్నాడు. ఇంక ఆవిడ ఏమీ అభ్యంతరం చెప్పలేదు."నీ యిష్టం" అంది. అన్నదమ్ములకి పంపకాలు పెట్టిందీ కుసుమతండ్రే.

"వాళ్ళకిప్పుడు పంపకాలేమిటీ?" అని తెల్లబోయిందావిడ.

"బాధ్యతలు తెలిసి వస్తూంటాయి" అన్నాడాయన.

"అదే మంచిదమ్మా! జరగనీ—నువ్వేం బాధ పడకు" అన్నాడు శేఖరం.

జమీందారుగా రబ్బాయిలు విడిపోయారని ఆ వూరి ప్రజలు వింతగా చెప్పుకొంటోంటే ఆవిడ చాలా బాధపడేది. సిగ్గుపడేది కూడా.

ఆ వూర్లో వేణుగోపాలరావుగార్ని అందరూ జమీందారుగారనే అంటారు. అసలు ఆ కుటుంబానికి జమీందారీ అనే బిరుదు పూర్వకాలంనించీ వుంది. ఆవిడ బెంగపెట్టుకున్నట్టుగా అయిపోయింది. దాంతో ఆరోగ్యం దెబ్బతింది. శేఖరం కొన్నాళ్ళు యింటి దగ్గరుండి తల్లికి వైద్యంచేయించేడు. ఆవిడ ఆరోగ్యం కుదుటపడింది.కొన్నాళ్ళపాటు ఎక్కడికేనాతిరిగి వస్తానంది. శేఖరానికి అదే మంచిదనిపించింది. సరేనన్నాడు. తెలుసున్న వాళ్లెవరో యాత్రలకి వెళ్తోంటే వాళ్ళతో పంపేడు తల్లిని. తల్లి రాగానే అరుణ వాళ్ళ వూరు వెళ్ళిపోతుంది. చదువుకూడా అయి పోయింది.

కుసుమ కాపరానికి వచ్చి పదేళ్ళు అయినా పిల్లలు లేరని చాలా బాధపడుతోంది. అరుణ వెళ్ళిపోయాకా చెల్లెలు కొడుకునీ—అక్క కూతుర్నీ తెచ్చి ఉంచుకోవాలని. రాజేంద్రకి ఇష్టం లేకపోయినా భార్యకి కోపం వస్తుందనీ—బాధ పడ్తుందనీ "నీ యిష్టం" అనేశాడు అతని మామూలు ధోరణిలో.

*　　　*　　　*

శేఖరానికి యెంతకీ నిద్రపట్టలేదు. పుస్తకం చదివినా నిద్ర రాలేదు—కళ్ళు మంటలు పుట్టటమే తప్ప. మీరాని యిక్కడికి రాకుండా చేయాలి. ఎలాగో అతనికి అర్థం కావటం లేదు. అరుణకి ఓ పట్టాన యెవరూ నచ్చరు. అవతలవాళ్ళ మాటా అదీ తనకి బాగా నచ్చితేనే వాళ్ళ స్నేహం చేస్తుంది. అలాంటిది ఈ మీరా ఎలా నచ్చింది?

జ్యోతి ఎలాంటిదో శేఖరానికి తెలుసు. ఎవరి నోటవిన్నా జ్యోతి రాలుగాయితనమే వినిపిస్తుంది. ఆ మురాలోదే మీరా! యెలాగయినా అరుణకి నచ్చచెప్పి మీరా స్నేహం మానిపించాలి.

జ్యోతిని యెప్పుడు యెక్కడ చూసినాచూట్టూ పదిమంది ఆడపిల్లలకి తక్కువ వుండరు. వాళ్ళల్లో మీరాని చూసిన గుర్తు శేఖరానికి లేదు.

"అంతమందిని పరీక్షగా ఎవడు చూచాడు?" అనుకొన్నాడు.

ఓసారి శేఖరం కోటేశ్వరరావుగారితో పనుండి వాళ్ళింటికి వెళ్లాడు. అప్పుడు ఆయన విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నారు. అది ఆయన విశ్రాంతి తీసుకొనే సమయమట సుమారుగా దశను మంది అమ్మాయిలు చేసే హడావిడితో హాలు దద్దరిల్లిపోతోంది. పాటలు పాడేవాళ్ళు కొందరు. మద్దెల వాయించేవాళ్ళు మరికొందరు—ఎవరి నైపుణ్యం వాళ్ళు ప్రదర్శించుకొంటున్నారు.

శేఖరం వెనక్కి తిరిగివచ్చేద్దామని గేటువరకూ వచ్చేడు.

ఇంతలో పదిహేనేళ్ళ కుర్రాడు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చేడు. "అయ్యగారు రమ్మంటున్నా" రంటూ.

విశ్రాంతి మాట దేముడెరుగు. అసలు అంత గొడవ ఆయన ఎలా భరిస్తున్నాడా అనిపించింది శేఖరానికి.

కోటేశ్వరరావు దృష్టిలో శేఖరం ఉన్నాడు. కాని గబుక్కున "మా అమ్మాయిని చేసు కొంటావా?" అని ఆయన అడగదలుచుకోలేదు. అందులోనూ జ్యోతి పెంకితనం—మాట దురుసుతనం శేఖరానికి ముఖస్తంగా తెలిసిపోయాయని ఆయనకి తెలిసిపోవటంతో ఆయన శేఖరాన్ని లౌక్యంగా—నెమ్మది నెమ్మదిగానే లోబరుచుకోవాలనుకొన్నారు.

అందుకనే శేఖరం షుగర్‌ఫ్యాక్టరీ విషయంలో కాస్త రేటు ఎక్కువ పలికించినా కోటేశ్వరరావు దిగప్లేదు. ఈమధ్యనే తెరిచిన ప్లాస్టిక్ ఫ్యాక్టరీలో శేఖరాన్ని కూడా చేర్చు కుందామని కోటేశ్వరరావు చాలా ప్రయత్నం చేశాడు. శేఖరం అందుకు అంగీకరించలేదు.

"నువ్వేం పెట్టుబడి పెట్టక్కర లేదు. అవన్నీ నేను చూసుకొంటాను" అన్నాడు.

అయినా శేఖరం "ఊఁ" అనలేదు. శేఖరం వూరికి పదిమైళ్ళ దూరంలోవున్న షుగర్ ఫ్యాక్టరీని కోటేశ్వరరావు అమ్మేస్తాడని తెలిసి శేఖరం, అతని స్నేహితుడు రాఘవరెడ్డి కలసి తీసుకొందామనుకొన్నారు.

రెడ్డిదగ్గర "ఊఁ" అన్న కోటేశ్వరరావు అందులో శేఖరం కూడా కలుస్తున్నాడని తెలిసే

TRIVENI
BETEL NUT POWDER
PRIDE OF INDIA
CHOICE OF MILLIONS
TRADE MARK
BEST PICKED
FRESH PACKED
TRIVENI
PARIMALA
NUT POWDER
TRIVENI NUT POWDER MFG. CO.,
Proprietor DESU VENKATA SUBBA RAO
PORT ROAD MACHILIPATNAM-521 001 A P
PHONES 458 & 270

సరికి యిలాంటి అవకాశాన్ని ఒదులుకోకూడదనుకొని బిగిశాడు, "ఆ రెడ్డితో నీ కెందుకయ్యా శేఖరం! మనం మనం చూసుకోవాలి కాని___" అంటూ యెన్నో విధాల నచ్చ చెప్పి చూశాడాయన.

శేఖరం చురుకైనవాడూ, సమర్థుడు. తన డబ్బూ, వ్యవహారం అతనికి నింపాదిగా అప్ప గించవచ్చు. జులాయిగా పాడుచేయడు. తన డబ్బుని చూసి ఆశపడి వచ్చినవాళ్ళుకూడా జ్యోతి పెంకితనానికి జడిసి వెనక్కి వెళ్ళిపోతున్నారు. తన వ్యాపారంలోకి అతన్ని యెలాగయినా దించి ఆ మూడుముళ్ళూ వేయించేస్తే నిశ్చింతగా వుండొచ్చని ఆయన అభిప్రాయం. అందుకు శేఖరం కలసి రావటం లేదు. శేఖరం అడిగిన దానికి ఆయన "ఊఁ. ఆఁ" అనకుండా తాత్సారం చేస్తున్నాడు.

* * *

మర్నాడు మీరా రాకకోసం చాలాసేపు యెదురుచూసింది అరుణ.

చాలాసేపు మీరా యెందుకు రాలేదా అని ఆలోచించిన అరుణ; ఆఖరికి 'నిన్ననే ఎలాగో వుంది. వచ్చినప్పుడున్నంత హుషారుగా వెళ్ళేటప్పుడు లేదు. అది శేఖరన్నయ్య అవమాన పరచినట్లుగా ప్రవర్తించినందుకే' అనుకొంది. అరుణది సున్నితమైన మనసు. ఎవరిచేతా పల్లెత్తు మాట అనిపించుకోకుండా మసులుకొంటుంది. ఎవర్నీ నొప్పించకుండా జాగ్రత్తగా మసులు కొంటుంది.

మీరా యిల్లు అరుణకి సరిగ్గా తెలియదు. ఎప్పుడూ మీరానే వస్తుంది. ఒక్కసారి అరుణ మీరా వాళ్ళింటి కెళ్ళింది. పోనీ యిప్పుడు వెళ్దామంటే ఆ సందులూ అవీ అరుణకి సరిగా గుర్తులేదు.

పొద్దున్న యెక్కడకో వెళ్లొచ్చిన శేఖరం యింట్లోనే వున్నాడు. చెల్లెలు యేమీ తోచని దానిలా ఇటూ, అటూ తిరగడం చూసి, "ఏమిటి సంగ"తని అడిగాడు.

"మీరా వస్తానంది. రాలేదు" అంది.

శేఖరం మాట్లాడలేదు. అరుణ తనలో అనుకొన్నట్లుగా అంది. "వస్తానంటే తప్పకుండా వస్తుంది. ఎందుచేత రాలేదో!"

శేఖరం ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇప్పుడు కాకపోతే ఇంకాస్సేపు పోయాకయినా మీరా రాక మానదు. అలాంటివాళ్ళకి తిరగటం తప్ప వేరే పనేముంటుంది! అందుచేత అరుణని ఆ అమ్మాయి వచ్చే టైముకి యెక్కడికో అక్కడికి సాధ్యమైనంతవరకూ తీసుకెళ్ళడం మంచిదనుకొన్నాడు.

"అరుణా! నీకూ తోచటంలేదులా వుంది___నాకూ ఇప్పుడేం పనిలేదు. సినిమాకి వెళ్దాం. తయారవు" అన్నాడు.

"బాగుంది. తనని రమ్మని చెప్పి ఫోన్‌చేసి నేను నీతో రానా?"

"రాకపోతే నువ్వేం చేస్తావు? ఇంకా ఎన్ని పనులున్నాయో పాపం!" చివరి మాట కాస్త హేళనగా అన్నాడు శేఖరం.

"మీరా అంటే నీకు పడనట్లుందే! .. "

"ఆ అమ్మాయి అంటే నాకెందుకూ పడకపోవటం?"

"మీరా తప్పకుండా వస్తుంది. అయినా సినిమాకు బోల్డు టైముంది. ఇప్పట్నించే ఎందుకు. కాస్సేపు వుంటే తనూ వస్తుంది. ఏకంగా కలిసి వెళ్దాం" అంది.

శేఖరం అరుణకేసి విసుగ్గా చూశాడు. అరుణ శేఖరానికి భయపడదు.

"నాకు కొద్దిగా బజార్లో పనుంది. ఆవిడగారు వస్తే వదిన చెప్తుందిలే! ఇంతవరకూ చూసి వెళ్ళేమని."

"పనుంటే నువ్వెళుదూ! నేనిప్పుడు రాను" ఖచ్చితంగా చెప్పింది అరుణ.

శేఖరానికి ! జంగా కోపం వచ్చింది. 'అంత గాఢ స్నేహమన్నమాట! లాభం లేదు అలాంటి పిల్లలతో తిరిగితే అరుణకి కూడా చెడ్డపేరు వస్తుంది. మీరానే ఇక్కడికి రాకుండా చేయాలి తప్ప అరుణ ఆవిడ స్నేహం మానదు.'

ఇంకోసారి అడిగి శేఖరం వెళ్ళిపోయాడు. శేఖరం వెళ్ళిన పావుగంటకి కుసుమ వచ్చి, "నేను వెళుతున్నా అరుణా! తాయారమ్మని వెళతానంటే వెళ్ళనివ్వకు. నేనూ చెప్పేను, నేను వచ్చేవరకూ వుండమని" అంది.

వంటమనిషిని పెట్టుకొని నాలుగయిదు నెలలయింది. తాయారమ్మ ఒకరోజు కాలు నొప్పని మరో రోజు నడుం నొప్పని—లేకపోతే ఇంట్లో ఎవరికో ఒకరికి ఒంట్లో బాగాలేదని చెప్పి, వంట చేసిపెట్టి వెళ్ళిపోతూంటుంది.

అందుకే కుసుమ తాయారమ్మకి గట్టిగా చెప్పి, అరుణకి కూడా చెప్పింది.

తాయారమ్మ అరుణ దగ్గరకి వచ్చి కాస్త జాలిగా ఏదేనా చెప్పేసరికి జాలిపడి, "సరే వెళ్లు" అంటుంది. తాయారమ్మకి ఆ ఇంట్లో అందర్లోకి అరుణే నచ్చింది.

బయట కెళ్ళిన శేఖరం గంటలోపు వచ్చేశాడు. అరుణ ఒక్కతే దిగులుగా కూర్చోవటం చూసి, "ఏం, నీ ఫ్రెండు రాలేదా?" అని అడిగాడు.

మీరా గురించే మాట్లాడినప్పుడు అతని గొంతులో హేళన ధ్వనిస్తూంది.

అరుణకి కోపం వచ్చింది. 'తనేం చేసిందని? ఒక్కసారి మీరాని చూశాడోలేదో అలా హేళనగా మాట్లాడతాడు' అనుకొంది.

"అలా ఎక్కడయినా తిరిగొద్దాంరా, అరుణా! ఒక్కదానికే ఏం తోస్తుంది?" అన్నాడు. అరుణకు కోపం వచ్చిందని గ్రహించాడు.

"నా కెక్కడికీ రావాలని లేదు."

"ఎందుకని?"

"ఊరికెనే."

"ఫ్రెండు కోసం దిగులా?"

అరుణ మాట్లాడలేదు. ఇంక శేఖరం ఏం మాట్లాడించలేదు.

*　　　*　　　*

"ఏం చేస్తున్నావమ్మా కాంతమ్మా?" అంటూ వచ్చింది మంగమ్మగారు.

"రండి" అంటూ లేచి కూర్చుంది కాంతమ్మ.

ఆవిడ వచ్చిందంటేనే మీరాకి విసుగు. కాంతమ్మకీ చిరాకే! కాని బాగుండదని ఆవిడ చెప్పినవాటికి తప్పనిసరిగా 'ఊ' కొడుతుంది. ఒక్కొక్కసారి కాఫీ ఇవ్వగానే వెళ్ళిపోతుంది. ఇంక ఆ పూటకి ఎవరింటికీ వెళ్ళదలుచుకోకపోతే అడిగి అయినా తాగుతుంది. ఎలాగూ యివ్వటం తప్పదుకదాని ఆవిడ రాగానే కాఫీ ఇచ్చేస్తారు ఎవరింటి కెళ్ళినా. ఆవిడసలు రోజూ రాదు. వారాలు చెప్పుకొన్నట్లుగా నాలుగు రోజులకోసారి వస్తూంటుంది.

"అయ్యో! పడుకొన్నావేమిటి? అనవసరంగా లేపేను" నొచ్చుకొన్నట్లుగా అంది.

"నిద్రపోవటంలేదులెండి. కూర్చోండి" అంది కాంతమ్మ.

"అమ్మాయి ఏదీ, కనపడదూ!" అటూ, ఇటూ చూస్తూ అడిగింది.

"ఆ గదిలో చదువుకొంటున్నట్లుంది."

"ఎప్పటి కప్పుడే నీతో ఓమాట చెబుదామనమ్మా! ఏదీ గుర్తుండి చావదమ్మా, కాంతమ్మా" అంది ముందుకి జరుగుతూ.

"ఏమిటండీ" అంది కాంతమ్మ.

"నా మేనత్త కూతురు బంగారమ్మని చెప్తూంటాను గుర్తుందా?" అని అడిగింది.

ఆవిడ తొంభై చెప్తూంటుంది-కాంతమ్మకి గుర్తులేదు. బాగుండదని, "ఆఁ గుర్తులేకేం! వచ్చారా, ఆవిడ?" అంది.

"దాని కొడుకొచ్చాడు మొన్న. ఈ మాట నీకెప్పుడొచ్చి చెబుదామా అని తెగ ఇదవుతున్నాననుకో!"

తనకి చెప్పడమెందుకో కాంతమ్మకి అర్థం కాలేదు. పక్క గదిలో కూర్చున్న మీరాకీ అర్థం కాలేదు.

"వాడూ బి. ఏ. చదివాడు. వాళ్ళకి అగ్రహారంవుంది. చెప్పానుకదూ! వాళ్ళకి పిల్ల ముఖ్యం కాని కట్నాల ఆశ లేదనుకో! అసలు కట్నం పుచ్చుకొన్నవాళ్ళని ఎలా తిడతాడనుకొన్నావూ, అబ్బాయి .."

కాంతమ్మకీ పక్క గదిలో కూర్చున్న మిరాకీ ఆవిడ చెప్పబోయేది అర్థం అయింది.

"ఈ ఏడాది మీరాకి పెళ్లి చేస్తావా? ఉద్యోగం చేయిస్తావా?"

"ఏదీ. ..పరీక్షలు తెలియాలిగా!" పొడిగా అంది కాంతమ్మ.

"ఆఁ! అవెంత సేపు తెలుస్తాయిలే! ఇప్పట్లో పెళ్ళిచేసే వుద్దేశం వుందా?"

ఇదంతా వింటున్న మీరాకి ఒళ్ళు మండింది. ఏమన్నా ఘాటుగా జవాబు చెప్పాలనుకుంది. కాని, తల్లి ఏమంటుందోనని భయపడి వూరుకుంది.

మంగమ్మగారు అలా అడగటం కాంతమ్మకే చిరాకేసింది.

పెద్దావిడ ఏమంటే ఏం బాగుంటుందని వూరుకుంది.

"చల్లకొచ్చి ముంత దాచడం ఎందుకు కాంతమ్మా! పాపారావు అదే మా మేనత్త మనవడు—వాడికి మీరా నచ్చిందట! వాడ్ని తీసుకొచ్చి చూపిద్దామనుకొన్నాను. నీతో చెప్పి మరీ తీసుకొద్దామని .. "

"ఇంత తొందర్లో పెళ్ళిచేసే ఉద్దేశ్యం లేదులెండి" కాంతమ్మ కోపాన్ని అణచుకుంటూ అంది. పక్కగదిలో వున్న మీరాకి తల్లి సమాధానం నచ్చింది.

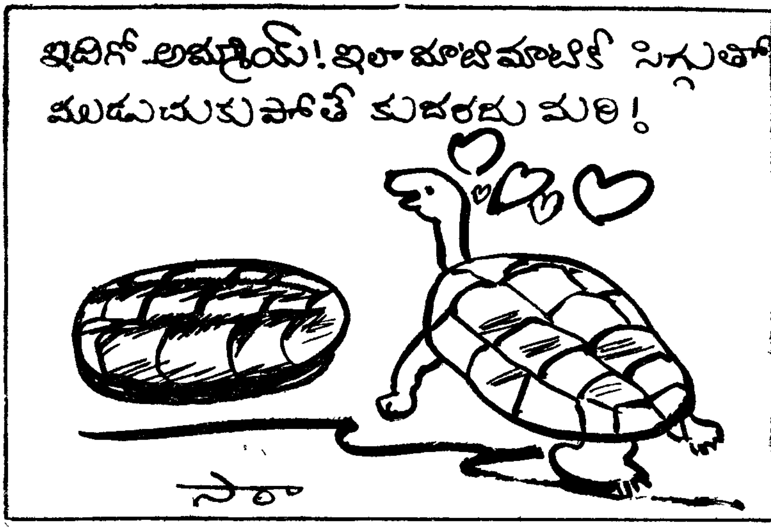
"డబ్బు కోసం చూస్తున్నావా? కానీ కట్నం అక్కర్లేదుట. మీరా వాడికంత బాగా నచ్చిందనుకో. కళ్ళూ, ముక్కూ అచ్చం నా కళ్ళూ, ముక్కూలానే వుంటాయని అంటారందరూనూ."

'బాగున్నట్టే! దిబ్బరొట్టెలా వుంటాడు కాబోలు' అనుకొంది మీరా.

"ఉంగరాలుంగరాల జుట్టనుకో! కళ్లు చిన్నవయినా. ..చూద్దువుగాని."

'మెడకో హార్మోనియో—డోలో తగిలిస్తే సరి! ఉంగరాల జుట్టు ఎగరేసుకొంటూ ..' పళ్ళు నూరింది మీరా.

"ఇంకా రెండు మూడేళ్ళవరకూ పెళ్ళిచేసే వుద్దేశం లేదులెండి. మా పెద్దమ్మ ఇంకా చదివించమంది. అదీ చదువుకుంటానని గొడవ చేస్తోంది" నిర్మోహమాటంగా చెప్పేసింది

కాంతమ్మ.

అయినా మంగమ్మగారు వదిలిపెట్టదలుచుకోలేదు. మంగమ్మగారు ఏదో అనబోయింది. ఇంతలో సుమిత్ర వచ్చింది "మీరా వుందా?" అంటూ.

"ఆఁ, వుందమ్మా! రా" అని, "మీరా! సుమిత్ర వచ్చింది'' అంది కాంతమ్మ.

సుమిత్ర గాజులు కొనుక్కోవటానికి బజారు కెళ్తోంది. తోడు రమ్మని అడగడానికి వచ్చింది.

సుమిత్ర అన్నా వదినల దగ్గర వుంటోంది. తల్లీ తండ్రీ యెవరూ లేరు. ఎక్కడికీ ఒక్కదాన్నీ పంపరు. వీధి గుమ్మంలో నిలబడినా అన్నా వదినలచేత చివాట్లు తినవలసిందే. ఇప్పుడు గాజులకయినా పెద్ద బజారుకు వెళ్ళడానికి వీల్లేదు. అసలు వీధిలోకి వచ్చినప్పుడే కొనుక్కోమంటుంది వాళ్ళ వదిన. వచ్చినప్పుడు డబ్బులు లేవంటుంది. ఇప్పుడు ఆవిడ చెల్లెలూ, పిల్లలూ వచ్చారు. సుమిత్రని కాస్సేపు బయటకి పంపాలి. ఎలాగ? అందుకే "మీరా వస్తే తోడు తీసుకెళ్ళి గాజులు కొనుక్కో" అని పంపింది. సుమిత్ర అంటే మీరాకీ కాంతమ్మకీ కూడా అభిమానమే! ఆ అమ్మాయి పరిస్థితి చూస్తే వాళ్ళకి జాలి! పక్క వాటాయే అయినా సుమిత్రని కాంతమ్మ వాటాలోకి కూడా రానీయదు. ఎప్పుడేనా ఆవిడ నిద్రపోతున్నప్పుడు రావలసిందే.

మంగమ్మగారి సొద భరించలేక వెంటనే "ఊఁ" అనేసింది మీరా. లేకపోతే సుమిత్రతో కబుర్లు చెప్పుకుంటూ కూర్చుని, ఇంకో రోజు గాజులు వంకపెట్టి కాస్త వెలుగు మొహం చూపించును.

మీరా సుమిత్రా వెళ్ళిపోయారు.

"ఎవరింట్లో పడుతుందోగాని, సుమిత్ర నోట్లో నాలిక లేదమ్మా, కాంతమ్మా! ఎంత రోత పెడుతుందనుకున్నావూ వాళ్ళ వదిన."

"సుమిత్ర అందమయిన పిల్లే..   " ఇంకా కాంతమ్మ మాట పూర్తి కాకుండానే

మంగమ్మగారంది "అంతా తండ్రి పోలికమ్మా! వాళ్ళమ్మా, నాన్నా నాకు బాగా తెలుసు, తండ్రిని పోలిన ఆడపిల్ల అదృష్టవంతురాలంటారు. ఏ ఇంట్లో పడుతుందో ఏమో!" అభిమానం వలకబోసింది.

"అందుకే అంటున్నాను. పిల్ల బంగారుబొమ్మ. మీ మేనత్తమనవడికి కట్నం అక్కర లేదన్నారుగా! మీరుచెప్పి ఆ పిల్లకి చెరవిడిపించండి" అంది కాంతమ్మ మంగమ్మగారి ముఖకవళికలను జాగ్రత్తగా గమనిస్తూ.

మంగమ్మగారి ముఖం ముడుచుకుపోయింది.

"వాళ్ళకి ఎంత కట్నం అక్కరలేకపోయినా అచ్చటా—ముచ్చటా తీరాలమ్మా! వాళ్ళేం చేస్తారు? పెళ్ళిచేసి పిల్లను పంపారంటే మళ్ళా వెనక్కి తిరిగి చూడరు. వాళ్ళ సంగతి నాకు తెలియదా?"

మంగమ్మగారు ఇంకా ఏవేవో చెప్తూనే వుంది. కాంతమ్మ లేచి కాఫీపెట్టి, మంగమ్మగారికిచ్చి తనూ తీసుకొంది.

కాంతమ్మ కొరుకుడు పడటం లేదని—మరోసారి వచ్చి ఇంకో ప్రయత్నం చేద్దామని అప్పటికి వెళ్ళిపోయింది మంగమ్మగారు.

మంగమ్మగారి మాట ఒక్కటీ నమ్మలేదు కాంతమ్మ. ఆవిడ చెప్పినవన్నీ నిజంకాదని తెలుసు. బి. ఏ. చదివి అగ్రహారం వుండీ—పని గట్టుకుని పిల్లనడగడానికి వచ్చింది పాపం! నమ్మమనే.

* * *

సుమిత్రని పెద్ద బంగళాలోకి తీసుకెళ్ళింది మీరా.

మా వదిన తిడుతుందని సుమిత్ర ఎంత మొత్తుకున్నా వినలేదు.

"మీ వదిన ఏదేనా అంటే నా పేరు చెప్పు. నేను వచ్చేకా నువ్వు రానన్నా నేనే తీసుకెళ్ళానని చెప్తాలే" అని హామీ ఇచ్చింది.

సుమిత్రని ఇంటికి పంపి తను అరుణ దగ్గరికి బయలుదేరింది.

మీరా వెళ్ళేసరికి అరుణ గుమ్మంలోనే ఎదురుపడింది.

"ఎందుకొచ్చావ్? వెళ్ళు, వెళ్ళు" అంది అరుణ కోపంగా.

"వెడుతున్నాగా!" అంటూ అరుణని దాటి లోపలకి వెళ్ళింది మీరా. లోపలకి వెళ్ళగానే 'శేఖరం వుంటే' అనిపించి టక్కున ఆగిపోయింది.

"ఎత్తుకుని తీసుకెళ్ళాలా? నడు, నడు" అంటూ భుజంమీద చేయి వేసింది అరుణ.

'అతనుంటే ఏం? తనెందుకు భయపడాలి? తనేం చేసిందని' మీరా మామూలుగా అయిపోయింది. "వెళ్ళిపొమ్మన్నావుగా! పోతాలే" అంది.

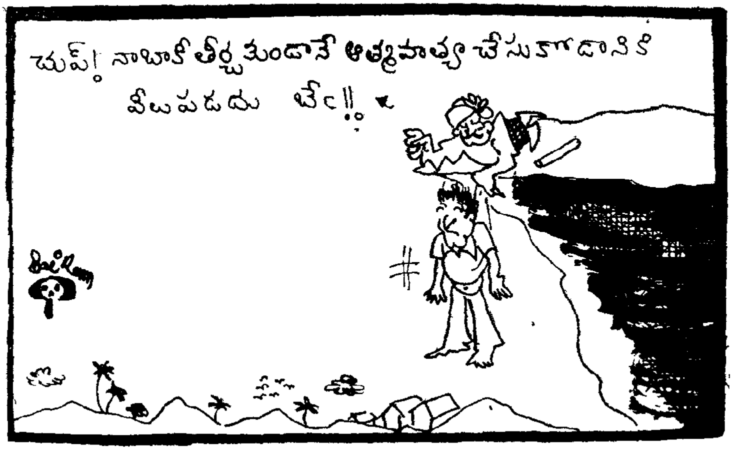
"పోతే, పో! ఎవరొద్దన్నారు" అంటూ మీరా చేయి పట్టుకుని పైకి తన గదిలోకి లాక్కుపోయింది అరుణ.

"ఇప్పుడు చెప్పు. 'రేపు' వస్తానని చెప్పి ఇప్పుడా రావటం! ఆరోజు నీకోసం ఎంతలా చూశానో తెలుసా?"

"ఎంతలా చూశావ్!"

"అంతేలే! నీకు వేళాకోళంగానే వుంటుంది. నువ్వొస్తావని చెప్పి మా అన్నయ్య సినిమాకి రమ్మని ఎంత బ్రతిమాలినా వెళ్ళకుండా ఇంట్లోనే కూర్చున్నాను."

"ఆ రోజు నాకు ఒంట్లో బాగుండలేదు అరుణా! లేకపోతే రాకుండా వుంటానా!"

"ఏమోలే! ఆ జ్యోతి ధోరణిలో నేను గుర్తుంటే చూద్దాం."

"నే నసలు ఈ నాలుగురోజులూ ఎక్కడికీ కదల్లేదు. పనుండి బజారువచ్చేను. ఎలాగూ బయలుదేరానుకదాని ఇలా వచ్చేను! అసలు ఈ రోజూ రాకపోదును. ఇప్పుడో తమాషా జరిగింది."

"ఏమిటదీ?" కుతూహలంగా అడిగింది అరుణ.

"సుమిత్ర—మా పక్కవాటాలో వుంటారన్నాను, గాజులు కొనుక్కోవాలి సాయం రమ్మంది. సరేనని ఇద్దరం బయలుదేరాం. తనసలు భయపడుతూ వచ్చింది."

"అదేం?"

"వాళ్ళ వదిన దగ్గర కొట్లోనే కొనుక్కురమ్మందిట! నేనే లాక్కుపోయాను- ఎప్పుడూ బయటకి రానే రాదుకదాని. మేము సందులోంచి నడుస్తున్నాం. ఉన్నట్టుండి సుమిత్ర, "జింబోతదుగో, జింబోతు" అంటూ కళ్ళు పెద్దవి చేసుకుని నన్ను కదలకుండా పట్టేసుకొంది...."

"జింబోతేమిటీ!" అరుణకి అర్ధంకాలేదు.

"నేనూ ఏమిటోనని ఇటూ, అటూ చూస్తున్నాను. సుమిత్రకి నోటమ్మట మాటరాక వేలుపెట్టి చూపించింది—అటు చూశాను. ఆంబోతు వస్తోంది."

"మరి జింబోతేమిటి!" నవ్వాపుకుంటూ అడిగింది అరుణ.

"ఆంబోతునే జింబోతంది. ఆంబోతుని నేనూ చూశాను. జింబోతంటూంటే అదేదో ఇంకేదో అనుకుని నేను ఇటూ, అటూచూస్తున్నాను."

అరుణకి ఇంక నవ్వాగలేదు. అసలు అరుణకి నవ్వాగదు.

"నీకసలు నవ్వు రాలేదా, మీరా" అడిగింది అరుణ నవ్వుతూనే.

"రాకపోవటమేమిటే! నవ్వలేక చస్తేనూ."

"సుమిత్రకి ఆంబోతంటే భయమేమిటే!"

"అసలు మనుషుల్ని చూస్తేనే భయం సుమిత్రకి. కొత్తవాళ్ళెవరేనా పలకరిస్తే భయంతో ఒకదానికి మరొక జవాబిస్తుంది."

"పాపం!" అంది అరుణ సుమిత్రని తలచుకొని జాలిగా.

పక్కగదిలో పడుకున్న శేఖరానికి వాళ్ళ మాటలు వినపడుతూనే వున్నాయి. మీరా మంచి చమత్కారంగా మాట్లాడగలదని గ్రహించేడతను. అందుకే అరుణ మీరా అంటే అలా ఇదవుతుందన్నమాట! ఏమైనా మీరాని ఇక్కడకి రాకుండా చేయాలి! ఎలాగ! అన్నదే ప్రశ్నగా వుండిపోయింది శేఖరానికి.

మీరా ఇంకా మంగమ్మగారు రావటం—పెళ్ళి విషయాలూ, అవీ చెప్తోంది. మధ్య మధ్య ఇద్దరూ నవ్వుకొంటున్నారు.

శేఖరానికి ఒంటికి కారం రాచుకున్నట్టుగా వుంది. తను ఇంట్లో వున్నట్లుగా సూచనగా గుర్తు చేస్తేగాని ఆ వాక్ప్రవాహానికి హద్దంటూ వుండదనుకొన్నాడు. ఇంట్లో అంత నిశ్శబ్దంగా వుండే అరుణ ఆ అమ్మాయిని చూస్తూనే అలా పరవసించిపోవటం శేఖరానికి నచ్చలేదు.

శేఖరం గదిలోంచి ఇవతలకి వచ్చేడు. మీరా ఏదో అనడం — అరుణ గట్టిగా నవ్వడం వినిపించింది. మామూలుగా పిలుద్దామనే "అరుణా!" అంటూ గట్టిగా పిలిచేడు.

మీరా ఉలికి పడింది—

అరుణ క్షణం తెల్లబోయింది.

అరుణ లేచి వచ్చేసరికి మరోసారి పిల్చేడు. ఈసారి కాస్త నెమ్మదిగానే పిల్చేడు.

"ఏమిటన్నయ్యా!" అంటూ వచ్చింది అరుణ.

అంత విసురుగా పిల్చేడేగాని, ఇప్పుడేమనాలో తోచలేదు.

"కాసిని మంచినీళ్ళు తెచ్చిపెట్టు" అన్నాడు మొహం అటు తిప్పుకొంటూ.

అరుణ వెళ్ళి గ్లాసుతో నీళ్ళు తెచ్చి ఇచ్చింది.

శేఖరం గ్లాసందుకొంటూ అడిగాడు "ఈరోజు మూర్తి ఇంటికెళ్ళాలి—గుర్తుందా?"

అరుణ ఇబ్బందిగా మొహం పెట్టింది.

"ఏం, గుర్తులేదా, అరుణా!" రెట్టిస్తున్నట్లుగా అడిగాడు.

"వాళ్ళెవరో నేనెప్పుడూ చూడలేదు. నువ్వెళ్ళి వచ్చేద్దూ" కాస్త గారాంగా అంది.

"వెడితేంటే తెలుస్తుంది. ఆవిడ చాలా ఇదిగా చెప్పేరు నిన్నూ వదిన్నీ తప్పకుండా తీసుకురమ్మని. వదిన ఎక్కడకో వెళ్ళాలిట. ఆవిడ రానంది. నువ్వూ రాకపోతే బాగుండదు."

"ఎన్నింటికి వెళ్ళాలి!" చాలా నీరసంగా అడిగింది.

అరుణ అడిగిన తీరుకి శేఖరానికి నవ్వొచ్చింది. ఇప్పుడు మీరాని వదిలి రావటం అరుణకి ఏమాత్రం ఇష్టంలేదని గ్రహించేడు.

"ఐదింటికయినా వెళ్ళాలి మరి! అసలు ఇప్పుడు వెళ్తేనె మంచిది. మరి నీకింకా ఆలస్యం వుందేమో! అయిదు మాత్రం దాటనీయకు" అంటూ శేఖరం కిందకి వెళ్ళిపోయాడు.

నీరసంగా కదిలింది అరుణ. ఇప్పుడే నాలుగున్నర అయింది. మీరా వచ్చి గంటయినా కాలేదు.

అరుణ వచ్చి మీరా పక్కన కూర్చుంది.

"ఎక్కడికో వెళ్ళాలేమో! కూర్చున్నావేం? నీ పని చూసుకో. నేనింక వెళ్తాను" అంది మీరా.

"వెడుదువుగానిలే! నా కసలు అక్కడకి వెళ్ళాలని లేదు. వాళ్ళెవరో నాకు తెలియరు" అంది దిగులుగా.

"ఈసారి వెడితే వచ్చేసారి వాళ్ళే తెలుస్తారు. అప్పుడు నన్నుకూడా మర్చిపోతావ్!"

అరుణ మీరా చేతిమీద గట్టిగా గిల్లింది.

"అబ్బా!" అంది మీరా నొప్పి భరించలేక.

"ఇంకెప్పుడూ అలాంటి మాటలనకు"అంది అరుణ మీరా చెయ్యి తన చేతిలోకి తీసుకొని, తను గిల్లినచోట చేత్తో రాస్తూ.

"అనములే తల్లీ! ముందు నువ్వెళ్ళి జడేసుకో."

"ఇప్పుడే వస్తానుండు" అంటూ అరుణ కిందకెళ్ళింది.

మీరా లేచి నిలబడింది. అరుణ రాగానే చెప్పి వెళ్ళిపోదామని.

తన రాక శేఖరానికి ఇష్టం వుండదని మీరా అంతక్రితమే గ్రహించింది. ఇంతక్రితం అతను అరుణని పిల్చినప్పుడు అతని స్వరంలో విసుగుదల ఇంకా స్పష్టం చేసింది.

మీరా అరుణ రాకకోసం ఎదురు చూస్తూ గుమ్మం దగ్గర నిలబడింది.

శేఖరం పైమెట్టు వరకూ వచ్చేవరకూ శేఖరాన్ని చూడనేలేదు మీరా.

ఏదో పరధ్యానంగా నిలబడ్డ మీరా అతన్ని చూసి, అప్రకాలం ఉలికిపడింది.

అసలే కొంచెం ఎరుపురంగుగా వుండే అతని మొహం మీరాని చూస్తూనే గీసిన కందలా అయింది. అతని చూపులు కఠినంగా వుండి, మొహం రాయికన్న కఠినంగా వుంది.

మీరా చప్పున వెనక్కి తిరిగి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

మీరా పేరు అరుణ నోటిమీదుగా విన్నప్పుడే అతని మొహం కఠినంగా మారిపోతుంది. మీరా ఎదురు పడితే—ఇంక వేరే చెప్పక్కరలేదు.

మొన్న సెంటరులో శేఖరాన్ని చూసిన జ్యోతి స్నేహితులు జ్యోతిని, "మీ ఎర్రతేలు ఏం చేస్తున్నాడు?" అని వేళాకోళం వేయడం ప్రారంభించేరు. అలా అంటే జ్యోతికి కోపం వచ్చేది.

ఎరుపు రంగయినా అతని ముఖం తీరుగా బాగుంటుందని జ్యోతి వాదనవేసింది. ఈవిషయం మీరాకూడా అనుకొంది. అసలు మగవాళ్ళు అంత తెల్లగా—పచ్చగా వుంటే బాగుండరేమోనని కూడా అనుకొంది మీరా శేఖరాన్ని చూశాక.

అరుణ శేఖరానికి టీ, టిఫిను ఇవ్వడానికి అతని గదిలోకి వెళ్ళింది.

"ఏం, తాయరమ్మ లేదా?" అని అడిగాడు టిఫిన్ ప్లేటు అందుకొంటూ.

"పొద్దున్న బాత్రూంలో జారి పడిందిట. ఇంట్లోనే కుంటుకుంటూ నడుస్తోంది. ఇంక ఈ మెట్లేం ఎక్కగలదు?"

"పోనీ, నేనే కిందకొచ్చేవాడినిగా" అన్నాడు.

అరుణ ఏం మాట్లాడలేదు.

అరుణ వెళ్ళిపోతోంటే గుర్తు చేస్తున్నట్లుగా అన్నాడు శేఖరం "కాస్త తొందరగా తెములు" అంటూ. అరుణ మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయింది.

మీరా వెళ్తోంటే శేఖరం వరండాలోనే వున్నాడు.

మీరా అతనికేసి చూడలేదు. శేఖరం మాత్రం చూశాడు. ఇంతక్రితం తను చూసిన చూపుకి ఆ అమ్మాయి ముఖం ఎలా వుందా అని శేఖరం అనుకొన్నట్లుగా మీరా ముఖం చిన్నబుచ్చుకున్నట్టు గాని—రోషంగాగాని లేదు. ఎప్పటిలా అరుణతో నవ్వుతూ మాట్లాడటం చూసిన శేఖరానికి ఒళ్ళు మండింది. 'ఇలాంటి అమ్మాయిలకి అవమానం పొందటంగాని—సిగ్గుపడటం గాని తెలిస్తేగా! బరితెగించిన ఆడ రాక్షసులు' అతని దవడలు బిగుసుకొన్నాయి—

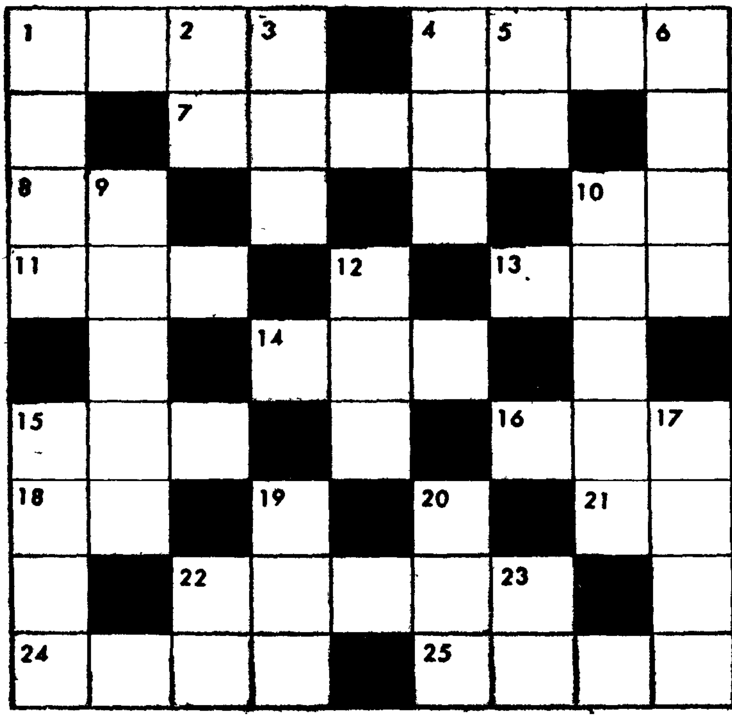
మీరాని గేటువరకూ సాగనంపి వెనక్కి తిరిగిన అరుణ అన్నగార్ని చూసి, క్షణంసేపు ఏమిటా అని కంగారుపడింది.

అరుణ అలా తెల్లబోయినట్టు తనకేసి చూడటంతో శేఖరం చప్పున జేబులో దేనికోసమో వెతుకుతున్నట్టు పాంటు జేబులో చేయి పెట్టుకొంటూ తల దించుకొన్నాడు

పదంటే సరిగ్గా పదినిముషాలకి అరుణ తయారయివచ్చి, "నేను రెడీ అన్నయ్యా!"అంది.

(సశేషము)

శ్రీశ్రీ నిర్వహించు పదబంధ ప్రహేళిక

ఆధారాలు

ఏప్రిల్ '79

అడ్డం

1. ఇంటిముందో, వెనకో ఉండదగ్గది.
4. ఎడిటర్ చేసేది?
7. ఫుట్ బాల్ ఆట!
8. వినిపించేది.
10. తలలేని అల.
11. ముఖం.
13. పంచాది.
14. —మనడం అంటే మరణం.
15. ఖయ్యాం చెయ్యనిది.
16. ఇసుక రసికుని గుణానికి శిరచ్ఛేదం.
18. 24 తిరిగిన రోజు.
21. వడతో ఒక పాండవుడు.
22. చలి యిసుక.
24. ప్రధానం చేసేది.
25. అనుపమ సృష్టి. అదో చిత్రం.

నిలువు

1. స్త్రీమరు.
2. రచనంలో పచనం.
3. నగలేని నగదు ముమ్మారు.

4. టెక్నిక్:
5. సమూహం.
6. —కవులు ముగ్గురు.
9. ఈ దశాబ్దాన్ని ఇలా వర్ణించారు నక్సలైట్లు.
10. వాక్యం ఇదయితే కావ్యం.
12. ఇందులో ఇది ఇక్కడే ఉంది.
15. బహుదిన విపర్యాసం.
17. కొందరు వాదేది (కుత్తుక కోతకు)
19. శతకకారుడు.
20. రుద్దు.
22. తలకిందైన ధరణి పాలకూర.
23. కలదు.

మార్చి పదబంధ ప్రహేళికకు సమాధానం:

అడ్డం: 1. భిన్నాంకాలు 4. నసేనజ 7. పులి జూదపు 8. గమ్యం 10. భజ 11. మృగ్యము 13. నెమిలి 14. ముత్తిగ 15. ఉభయం 16. కాపాడు 18. రివం 21. టిప్పు 22. భగవద్గీత 24. బంగళాలు 25. స్థంపూ సంఅ.

నిలువు: 1. భినాగమ్ము 2. కాపు 3. లులితం 4. నదర్మ 5. నేషు 6. జలాంజలి 9. వ్యంగ్య వైభవం 10. భమిడిపాటి 12. అత్తిల్లు 15. ఉరికంబం 17. డుప్పుల్లఅ 19. నగలు 20. ఉద్గీర్ణం 22. భళా 23. తపూ.

నిబంధనలు గమనించండి!

పదబంధ ప్రహేళిక కొట్టివేతలు, దిద్దుబాట్లూ లేకుండా పూర్తిచేసి మార్చి 27 వ తేదీలోపు మాకు చేరునట్లు పంపండి. తెల్లకాగితం మీద గళ్ళు గీసి పూర్తిచేసి పంపిన ఎంట్రీలు చెల్లవు. ఎంట్రీలు పంపువారు వారి పూర్తి చిరునామా ఎంట్రీపైనే రాసి పంపాలి. ఆల్ కరెక్ట్ ఎంట్రీకి రు. 50/- బహుమతి. ఒకటికి మించి ఆల్ కరెక్ట్ ఎంట్రీలు వొచ్చినప్పుడు బహుమతి సొమ్ము విజేతలకు సమానంగా పంచబడుతుంది. ఆల్‌కరెక్ట్ ఎంట్రీ ఒకటీ రాకపోతే బహుమతి సొమ్ము పై నెల బహుమతి సొమ్ముకు కలిపి అందజేయబడుతుంది.

మార్చి పదబంధ ప్రహేళికలో విజేత

మళ్ళీ శ్రీశ్రీయే!

ఆల్ కరెక్ట్ ఎంట్రీ ఒక్కటీ రాలేదు

ఈ నెల బహుమతి జాక్‌పాట్ రు. 150/-

శ్రీ శ్రీ తో ముఖాముఖి

[మహాకవి 'శ్రీశ్రీ'ని ఢిల్లీలో జరిగిన కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తువారి ౬౦ వ సమ్మేళనలో సన్మానించారు. ఆ సందర్భంగా ఆయనతో నాలుగు గంటలు గడిపి—అడిగి తెలుసుకున్న విషయాలనూ ప్రశ్నలకు సమాధానాలనూ, వ్యక్తపరచిన అభిప్రాయాలను, జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ విశ్వ విద్యాలయం ప్రగతి సాహితి సమావేశంలో చెప్పిన విషయాలను పొందుపరుస్తున్నాను.]

* ఇరవయ్యవ శతాబ్దం నాది. 1920 వ సంవత్సరంవరకూ తెలుగు కవిత్వం నన్ను నడిపించింది. 1930 వ సంవత్సరం తర్వాతనుంచి నేను తెలుగు కవిత్వాన్ని నడిపిస్తున్నాను.

* ప్రాచీన కాలంలో సంస్కృత సాహిత్యం, మధ్యయుగంలో పెర్షియన్ సాహిత్యం మూడు పువ్వులూ, ఆరు కాయలుగా వృద్ధిచెందగా— ఆధునిక వర్తమాన యుగంలో స్పానిష్ సాహిత్యం అన్ని భాషల సాహిత్యానికి తలమానికంగా వుంది.

* లండన్ నుంచి ప్రచురింప బడుతున్న 'న్యూ స్టేట్స్‌మెన్', మరో పత్రిక 'ఫ్రాంటియర్'ను అందరూ చదవవలసి వుంది.

* బ్రెజిల్, క్యూబా, చిలీ, గ్యాటిమాలా దేశాల్లో మహాకవులున్నారు.

గిలెన్, సిజార్‌వయాయో, పాబ్లోనేరొడా, ఫిడెల్ కాస్ట్రో—వీరిలో కొందరు.

* 'మృచ్ఛకటిక' తర్వాత మన సాహిత్యంలో గొప్ప నాటకం—మహాకవి గురజాడ రాసిన 'కన్యాశుల్కమే'. కన్యాశుల్కం ఫార్సుకాదు - విషాదాంతం.

* సాహిత్యంలో పద్య, గేయరచన పరిశ్రమ వంటి దయితే—, వచన రచన వ్యవసాయం వంటిది.

వచన రచనగా గానీ, గేయ పద్యరచనగా గానీ విభజించలేని రచన జేమ్స్ జాయిస్ రచించిన 'యులిసెస్'.

* కన్యాశుల్కంలో, బైరాగి పాత్ర నాకెంతో యిష్టమైనది.

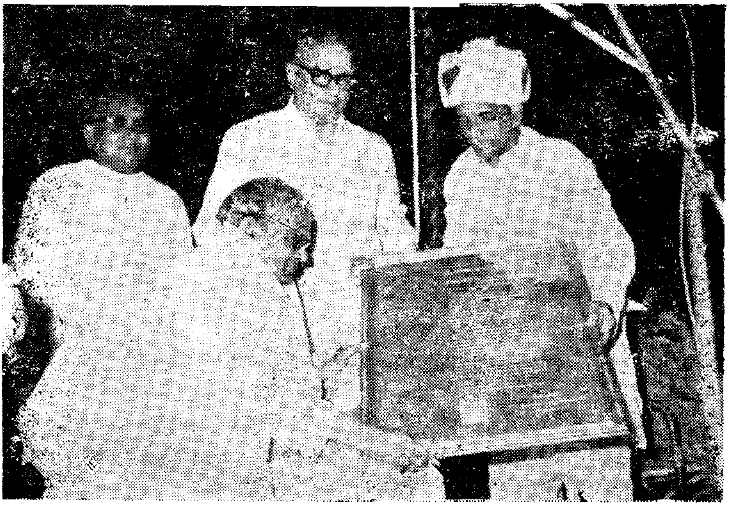
* రోమన్, గ్రీక్, ఈజిప్టు, ఫ్రెంచి, బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యాలు అంతరించిపోయినా — ఈ సామ్రాజ్యాల సంస్కృతి, ఆచార, వ్యవహారాలు అంతరించి—కనుమరుగైపోతూ వున్నప్పటికి భారత-చైనాల పరిమిత సామ్రాజ్యాలు, ఆచార వ్యవహారాలు, నియమ నిబంధనలు కట్టుబాట్లూ, సంస్కృతి-కళలు, సాహిత్యం చెక్కుచెదరలేదు. కొత్త పుంతలు తొక్కుతున్నాయ్.

మాస్కోకూడ అమెరికా వలెనే ఒక విధమైన సామ్రాజ్య వాద తత్వాన్ని అనుసరిస్తున్న ఈనాడు అత్యంత శక్తివంతమైన—భారత చైనా దేశాలు కలసిమెలసి మనుగడ సాగించి నట్టయితే—ఈ మహాశక్తిని ప్రపంచ దేశాలన్నీ కలిసినప్పటికీకూడ ఎదిరించలేవు.

* మంచిది కొంచమయినా మనం తీసుకోవాలి. ఇదే చైనావాడినుంచి నేను నేర్చుకున్నాను.

* చైనాలో సహజ సంపదను సద్వినియోగం చేసుకుంటున్నారు. అటవీ సంపదను, మూలికలను, నీటి వనరులను, పర్వతాలను, ఒక టేమిటి అన్నిటనీ ప్రజోపయోగానికి వినియోగించుకుంటున్నారు.

* నా చిన్నతనంలో నాకో స్నేహితుడు వుండేవాడు. వాడు ఆశువుగా వచనంలోను, పద్యంలోను కవిత చెప్పేవాడు వాడు ఒకసారి నన్నో ప్రశ్న అడిగి, తానే సమాధానం చెప్పాడు. 'ఒరేయ్ పోలీసోళ్ళంటే ఏట్రా అని' సమాధానం చెబుతూ 'పోలీశోళ్ళు ఒకటి కెళితే పట్టుకుంటారు. రెంటి కెడితే రాసుకుంటారు' అని. ఇది అరవయ్యేళ్ళ క్రిందటి మాట. నిజానికి అప్పటికీ—యిప్పటికీకూడా ఇది పోలీసుల విధుల్లో ఒకటికదా—. ఇదే విషయాన్ని— నేను ఎంతోమంది పెద్దపెద్ద పోలీసు అధికారులతో — యిష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడుతున్నపుడు చెప్పాను—వాళ్ళు—నిజమని ఒప్పుకుంటూ నిండుగా నవ్వుకున్నారు.

ఇటీవల 'కళాభారతి'వారు ప్రముఖ కవి, కవిరత్న శ్రీ యామిజాల పద్మనాభస్వామిని శ్రీ పి. బ్రహ్మయ్యగారి అధ్యక్షతను వాణీమహల్లో (మద్రాసు) ఘనంగా సత్కరించిన సందర్భములో శ్రీ జైహింద్ సత్యంగారు సమ్మానపత్రం సమర్పించారు.

బ్రహ్మయ్యగారు పట్టువస్త్రాలతో, దుశ్శాలువతో శ్రీ బి. వి. ఎస్. ఎస్. మణిగారు సువర్ణాంగుళీయకముతోనూ, శ్రీ సుబ్బారావుగారు (ప్రముఖ వర్తక ప్రముఖులు) రజతమయ శ్రీరామ పట్టాభిషేక పటముతోనూ కవిగారిని సమ్మానించారు.

డాక్టర్ చల్లా రాధాకృష్ణశర్మగారు యామిజాలవారి కవితా వైభవాన్నిగూర్చి ప్రసంగించారు.

శ్రీ పద్మనాభస్వామి ఉచితరీతిని కృతజ్ఞత తెలిపారు.

---

* పెట్టుబడిదారి విధానపు వికృత రూపం గురించి చెబుతూ శ్రీశ్రీ ఓ చిన్న పిట్టకథ చెప్పారు. పెద్ద డాక్టరుగా పేరు తెచ్చుకున్న ఒకరు—ఒక రోగికి ఇరవయ్యేళ్ళగా చికిత్స చేస్తున్నారట—. ఐతే ఆ రోగి వ్యాధి నయం కాలేదట. పేరుపొందిన ఈ డాక్టరుగారు—తమ పుత్ర రత్నాన్నికూడ విదేశాలు పంపి అతి పెద్ద డాక్టరీ చదివించాడు. విదేశపట్టాలు పుచ్చుకున్న చిన్న డాక్టరు తనతండ్రి గత 20 సంవత్సరాలుగా నయంచేయలేని రోగిని పరీక్షించి వ్యాధి తెలుసుకుని సరైన మందువాడి వారం రోజుల్లో నయం చేశాడట. ఆ రోగి పరమానంద భరితుడై-అనుభవజ్ఞుడయిన తండ్రి నయం చేయలేని భయంకర వ్యాధిని కేవలం ఒక్క వారం రోజుల్లో బాగుచేసినందుకు అతిఘనమైన డాక్టరుగా శ్లాఘించి, ఓ పాతికవేల రూపాయల చెక్కును ఆ పుత్రరత్నం డాక్టరుకు కృతజ్ఞతతో సమర్పించుకున్నాడట. తాను సాధించిన ఈ ఘన విజయాన్ని తండ్రికి చెబుతూ పాతికవేల చెక్కును తండ్రికి ఇచ్చాడా పుత్రరత్నం.

తండ్రి డాక్టరు ఆ చెక్కును ఎగాదిగా చూచి కొడుకు డాక్టరు ముఖం చూచి పెదవి విరిచాడు. తండ్రి ధోరణి అర్థంకాని కొడుకు ఏమిటి నీ భావం అన్నాడట.

తండ్రి చెప్పిన మాటలివి:—

"అబ్బాయీ—ఎంత తెలివి తక్కువ పని చేశావురా! ఇరవై సంవత్సరాలుగా మన ఖర్చులకు, నీ చదువుకు పరోక్షంగా సాయ పడుతూ ఎన్నో వేల రూపాయలను ఫీజుగా ఇస్తూన్న ఒక శాశ్వత ఖాతాదారుడినుంచి—యికపై ఒక్క పైసాకూడా రాకుండా చేశావ్. ఆ వ్యాధి నేను నయం చేయలేననుకున్నావా? ఈ కిటుకే నీకు తెలియలేదు. పోతేపోనీ-పొర బడ్డావు. సరే ఈ పాతికవేలూ నగదు తీసుకో లేకపోయావా? చెక్కు ఎందుకు తీసుకున్నట్టు! ఇప్పుడు ఈ మొత్తంమీద ఆదాయపు పన్ను నువ్వే కట్టాలి కదా!

కొడుకు తండ్రిని సమర్థించాడో వ్యతిరేకించాడోగానీ ఇదే పెట్టుబడిదారి విధానపుకథ అన్నారు శ్రీ శ్రీ.

* ప్రజలకూ కవికీ వున్న సంబంధం గురించి చెబుతూ శ్రీశ్రీ యిలా అన్నారు.

ఒక కవిగారికి ఓసారి ఏమీ తోచక తన మానాన తాను ఏదో పాడుకుంటున్నారట. ఈ పాట విన్న ప్రజలు అక్కడికి వచ్చి 'బావుంది బావుంది' అన్నారట.

దాంతో ఆయన ప్రజలను తప్పించుకుందామని—ఓ మూలనున్న కంచు గంగాళంలో కూచుని పాట పాడుకున్నాడట. ఒకడు వచ్చి దాని మూత వేశాడట. కవిగారు పాడుతూనే వున్నారట. ప్రజలు 'చాలా బావుంది చాలా బావుంది' అన్నారట. ప్రజా సమూహంలో మరింత తెలివయినవాడు మరొకడు వచ్చి, గంగాళం అడుగున ఇంత గడ్డివేసి మంట పెట్టేడట. ఈ వేడికీ, వుక్కకూ కవిగారు ఆక్రందనలు చేస్తూ పెడబొబ్బలు పెడుతూ అరుస్తూంటే ఆ ఏడుపు ప్రజలకు మధురాతి మధురమైన కవిత్వంగా వినిపించి 'శభాష్—ఎంత బావుంది' అన్నారట.

నేను: అత్యవసర పరిస్థితి సమయంలో విప్లవ రచయితల సంఘం కార్యకలాపాలు స్తంభించిన తర్వాత ఇటీవల తెలుగు సాహిత్య ధోరణుల్లో చెప్పుకోదగిన సాహిత్య సృష్టి జరిగిందా?

శ్రీశ్రీ: శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ మంచి కవిత్వం రాస్తున్నారు. శర్మ కవిత్వంతో కొత్త దృక్పథం వెలువడింది. ఆయన రాస్తున్న కవిత్వాన్నంతా నాకు పంపుతున్నారు. ఆయన కవితా రీతులు కొత్తపుంతలు తొక్కుతున్నాయి.

నేను: ఇదివరలో మీరు రాసిన మాటలు గుర్తుచేస్తున్నాను. 'ఎముకలు కుళ్ళిన వయసులు మళ్ళిన సోమరులారా చావండి' అని రాశారు.

ప్రస్తుతం - మీ, యీ అరవై ఎనిమిది సంవత్సరాల వయసులో-

మీరు రాసిన పంక్తులకే కవితాపరమైన అభిప్రాయం చెబుతారా? మీ ఇప్పటి వయసుకు కూడ ఈ మీ మాటలు వర్తిస్తాయా?

శ్రీశ్రీ: ఒక ఆంగ్ల రచయిత జోనాతన్ స్విఫ్టు డబ్లిన్ మేయర్‌గా ఎన్నికయినపుడు యువకుడు- తాను, జీవితకాలంలో ఒక గొప్ప పని చేయాలనుకున్నాడు. పిచ్చివాళ్ళకు ఒక ఆస్పత్రి కట్టించాలనుకున్నాడు. కట్టించాడు. అతడు ముసలివాడైనపుడు తానే ఆ ఆస్పత్రిలో ప్రవేశించాడు.

నేను: 'యముడి మహిషపు లోహ ఘంటలు,' 'నేను సైతం ప్రపంచాగ్నికి సమిధ నొక్కటి ఆహుతిచ్చాను' అన్న, పాత, సంప్రదాయ సిద్ధమైన పదజాలాన్ని మీ కవిత్వంలో ఎన్నో ఉపయోగించారు? కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తు సమ్మేళనంలో మాట్లాడుతూ 'చతుర్ముఖ బ్రహ్మ' అన్న పదాన్ని వాడారు. ఇటువంటి ప్రతీకలను ఉపయోగించినందువల్ల-ఆధునిక కవితా ప్రయోజనం సిద్ధిస్తుందని భావిస్తున్నారా?

శ్రీశ్రీ: మంచి గతమున కొంచమేనోయ్ అని 'మహాకవి గురజాడ' అన్నారు. మంచిది కొంచమైనా తీసుకోవడంలో తప్పేముంది. ఇదే చైనావాడినుంచి నేను నేర్చుకున్నాను.

నేను: శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం వారు మీ 'మహా ప్రస్థానాన్ని' సంస్కృతంలో అనువదింపచేస్తున్నట్లు విన్నాను.

శ్రీశ్రీ: అవును - సంస్కృత పండితులతో అనువాదం చెయిస్తామన్నారు. వద్దన్నాన్నేను- నా మహాప్రస్థానాన్ని సంస్కృతంలోకి చక్కగా అనువదించగలవారు ఒక్కరే- శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ - ఆయన సంస్కృతంలోకూడ పండితుడు- ఆయన పేరును సూచించాను.

* సినిమాల గురించి ప్రస్తావన వచ్చినపుడు శ్రీశ్రీ యిలా అన్నారు. 'రుక్మిణీ కల్యాణం' సినిమా తీద్దామనుకున్నాను. కొంతపని జరిగినా చిత్రం మొదటిలోనే ఆగిపోయింది. పౌరాణిక మని ఈ అంశం తీసుకోలేదు. 'రుక్మిణీ కల్యాణం'లో నన్ను ఆకర్షించినది ఒక రాజు కూతురు- గొల్లవాడిని పెళ్ళిచేసుకోవడం - ద్వాపరయుగంలో ఏనాడో - ధనవంతుల పిల్ల బీదవాడినీ పరకులంవాడైన యాదవుణ్ణి చేసుకోవడం నాకు నచ్చింది. ఈనాడు కూడా కులాంతర వివాహాలకూ, ధనవంతులకూ, బీదవారికి మధ్య జరిగే వివాహాలకూ ఎందరి అండదండ లుంటున్నయ్?

ముగింపు:—

ఒక విప్లవ వీరుడిని ఉరితీసిన ఘట్టాన్ని వర్ణిస్తూ—

'తుది పయనం
తొలి విజయం' అంటూ
ఊగరా ఊగరా
ఉయ్యాలలాగ బాగ ఊగరా
ఉరికొయ్య నందుకొని ఊగరా
సోదరా సోదరా
చావన్నది నీకు లేదురా ధీరుడా
విప్లవం ఏదుందిరా
నీ గుండెలోనే కూకుందిరా
నీ కళ్ళలోనే దాగుందిరా'

అని రాసిన శ్రీశ్రీ,

'ఎముకలు కుళ్ళిన వయసులు మళ్ళిన సోమరులారా చావండి' అని గర్జించిన శ్రీశ్రీ,

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం
శశివర్ణం పాడి— దేవుళ్ళను అపహాస్యం చేసిన శ్రీశ్రీ—

అఖిలభారత కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తు వారు నగదుతోపాటు ప్రదానంచేసిన బహుమతి పొట్లం విప్పమని నన్ను అడిగి-

ఆ పొట్లం విప్పిన తర్వాత- అందులోవున్న చందనపు మురళీకృష్ణుడి బొమ్మను కళ్ళనద్దుకున్న శ్రీశ్రీ—

ఇప్పటికీ నాకు ఒక ప్రశ్నగానే మిగిలిపోయారు.

—ఏడిద గోపాలరావు

శ్రీమతి ఆరెకపూడి (కోడూరి) కౌసల్యాదేవికి భర్తృవియోగం

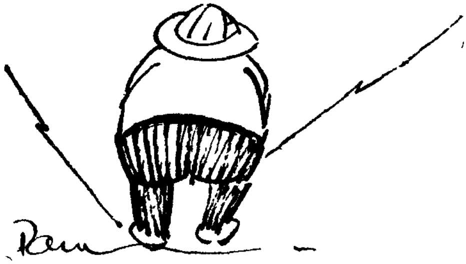
ప్రముఖ రచయిత్రి శ్రీమతి ఆరెకపూడి (కోడూరి) కౌసల్యాదేవి భర్త శ్రీ ఎ. ఆర్. శాస్త్రి ఫిబ్రవరి 27 తేదీన కోట (రాజస్థాన్)లో హృద్రోగంతో హఠాత్తుగా మరణించారు. శ్రీ శాస్త్రి ఉద్యోగరీత్యా కోటలో వుంటున్నారు. పిన్న వయసులో భర్తను పోగొట్టుకొని తీవ్ర సంతాపానికి గురి అయిన శ్రీమతి కౌసల్యాదేవికి మా ప్రగాఢ సంతాపం తెలియజేస్తున్నాము.

—ఎడిటర్

ఇండియా వెస్టిండీస్ క్రికెట్ మాచ్ సిరీస్

సమీక్ష: ఎన్. లక్ష్మి

బేడీ నాయకత్వంలో భారతీయ క్రికెట్ జట్టు ఆస్ట్రేలియాలోనూ, పాకిస్తాన్‌లోనూ ఆడి ఘోర పరాజయం పొందింది. ఈ ఓటమికి ముఖ్యకారణాలు రెండు. 1. భారతీయ ఫీల్డింగు (బల) హీనంగా వుండడం. 2. బాట్స్‌మన్ మధ్య పరస్పర అవగాహన, సహకారం లేక పోవడం.

ఇటీవలే ముగిసిన భారత- వెస్టిండీస్ సీరీస్‌లో భారత జట్టుకి సునీల్ గవాస్కర్ నాయకత్వం వహించాడు. వెస్టిండీస్ స్కిప్పర్ కాళీచరణ్‌నీ, అతని బృందాన్నీ మన "జ్యోతి" పాఠకులకు పరిచయం చేయాలనే వుద్దేశంతో బొంబే తొలి టెస్టు ప్రారంభించే ముందుగానే కాళీచరణ్‌ని కలిశాను. అతను నా వంక ఒకక్షణం చూసి గుర్తుతెచ్చుకుని "ఓ, మీరా! హౌడుయుడు?" అని పలకరించాడు. అతడి జ్ఞాపకశక్తికి అబ్బురపడుతూ "వెరీ నైస్ ఆఫ్ యూ! మీరు యింకా మరిచిపోనందుకు చాలా ఆశ్చర్యంగా వుంది" అన్నాను. "భలేవారే. క్రిందటిసారి మేము గెలిచినపుడు పర్సనల్‌గా అభినందించారుగా" అని జవాబిచ్చాడు. తర్వాత నేను వచ్చిన కారణాన్ని తెలియబరిచి "మీ ప్లేయర్స్‌ని పరిచయం చస్తారా" అని అడగ్గా, "విత్ ప్లెజర్" అని తన టీములోని వారంద

తీసి పిలిచాడు. వారి పేర్లు, వివరాలు యీ క్రింద తెలియజేస్తున్నాను.

1. కాళీచరణ్, (కేప్టెన్) వయస్సు 30 సంవత్సరాలు. "గయానా"కి చెందినవాడు. ఇండియాకి రావడం ఇది రెండవసారి. ఫస్ట్‌క్లాస్ బాట్స్‌మన్. (లెఫ్ట్‌హాండర్)

2. వి. హోల్డర్. (వైస్‌కాప్టన్) వయస్సు 34 సం॥ ఈ టీములో పెద్దవాడు. మంచి బౌలరు.

3. ఎస్.ఎఫ్.ఎ. బాకస్—24 సం॥ మంచి బాట్స్‌మన్. బెస్టు ఫీల్డర్. మెరుపులాగ పరిగెట్టి ఫీల్డింగు చేస్తాడు. భారతదేశానికి యిదే మొదటి సారి. వోపెనింగ్ బాట్స్‌మన్. గయానా అబ్బాయి.

4. గ్రీనిడ్జ్ — వోపెనింగ్ బ్యాట్స్‌మన్. భారతదేశానికి తొలిసారిగా వచ్చాడు.

5. విలియమ్స్—ఇతడూ భారతదేశానికి కొత్తవాడే. ఆస్ట్రేలియాలో ఆడి సెంచరీ చేశాడు.

6. శివనరేన్—ఇతణ్ణి కాళీచరణ్ పరిచయం చేస్తున్నప్పుడు నేను సందేహంగా చూశాను. శివనరేన్ ఆటలోనే కాదు, మాటలో కూడా చురుకే. నా సందేహం గ్రహించినట్టున్నాడు. వెంటనే "మీ సందేహం నాకు అర్థమయింది. అసలు మాది తమిళనాడు. నా పేరు శివనారాయణ. మేము గయానాలో స్థిరపడ్డాము. నా పేరు శివనరేన్‌గా మారింది. తమిళనాడులో జరుగబోయే టెస్టుకి ఎంతో ఆతృతగా యెదురు చూస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

7. లారీ గోమ్స్—ఆల్‌రౌండరు. మొదటి సారిగా ఆస్ట్రేలియాలో ఆడేడు. ఇండియాకి కొత్త.

8. డెరిక్ ప్యారీ—ఆల్‌రౌండరు. స్పిన్ బౌలరు. ఇతడూ భారతదేశానికి తొలిసారిగా వచ్చాడు.

9. మర్రే—వికెట్‌కీపరు. బాగా బ్యాట్ చేస్తాడుకూడా.

10. N. ఫిలిస్—బెస్టు బౌలర్ మరియు బాట్స్‌మన్ ఇతడూ యిండియాకి రావడం యిదే ప్రథమం.

11. సిల్వెస్టర్ క్లార్క్—మంచి బౌలర్- ఒకే ఒక టెస్టులో పాల్గొని 6 వికెట్లు తీసుకున్నాడు. (విదేశంలో)

12. జుమాదీన్—జమైకాకి చెందినవాడు. ఆల్‌రౌండరు. స్పిన్ బౌలర్. భారతదేశానికి కొత్త.

13. మార్షల్—19 సం॥ ఇంతవరకూ యే టెస్టులోనూ పాల్గొనలేదు. చిన్నవాడు గనుక "బేబీ" అని పిలుస్తారట.

14. చాంగ్—లెఫ్‌హాండ్ బ్యాట్స్‌మన్.

15. బ్రౌను—ఆఫ్ స్పిన్నర్.

16. లయన్—25 సం॥. రిజర్వ్ వికెట్ కీపర్. వీరు కూడా భారతదేశానికి మొదటి సారిగా వచ్చారు.

వీరంతా అంతగా అనుభవంలేనివారు. మన యిండియన్ టీము చూస్తే ఎంతో అనుభవం వున్నవాళ్ళంతా వున్నారు. వెస్టిండీస్ మనవాళ్ళ ధాటికి తట్టుకోగలరా అనిపించింది. కాళీచరణ్‌ని అడిగాను. "మీ టీములో చాలామంది అనుభవం లేనివాళ్ళు. పైగా భారతదేశానికి కొత్తవారు. ఇండియాతో ఆడి గెలవగలరా" అని ప్రశ్నించగా, "వైనాట్. మా ప్రస్తుత టీముని చూసి మీరంతా తక్కువ అంచనా వేసుకున్నారు పోనుపోను మా వాళ్ళ సమర్థత మీకే తెలుస్తుంది. మీరు చెప్పినట్టు అసలైన టీము (లాయడ్, రిచర్డ్స్, ఫ్రెడ్రిక్ హోల్డింగ్ పాకర్స్‌లో చేరిపోయారు) రాకపోయినా మా వెస్టిండీస్ ట్రెడిషన్ యింకా చావలేదు. ఇక గెలవడం మాటంటారా, గెలవాలనే ఆడుతాం. ఆఫ్టర్ ఆల్ యిటీజ్ యె గేమ్ ఆఫ్ లక్" అని ముగించాడు. "చాలా థాంక్స్. విష్‌యూ ఆల్ ది బెస్టు" అని వచ్చేశాను,

ఇక జరిగిన ఆరు టెస్టులనూ క్లుప్తంగా పరిశీలిద్దాం. మొదటి టెస్టు డిశెంబరు 1న బొంబేలో ప్రారంభమయింది. ఇండియన్ టీములో ప్రసన్నని తొలగించి కసన్ గవ్రీని, వెంకటరాఘవన్‌నీ వుంచారు. కాళీచరణ్ "టాస్" గెలిచి యిండియన్స్‌ని బ్యాట్ చేయమని చెప్పాడు. వర్షం మూలాన్న మొదటి టెస్టు నిర్ణీత సమయానికి నాలుగున్నర గంటల

ఆలశ్యంగా ప్రారంభమయింది. గవాస్కర్ మొదటి యిన్నింగ్సులో 205 పరుగులుచేసి తాను మాస్టర్ బాట్స్‌మన్‌గా మరోసారి నిరూపించుకున్నాడు. ఇండియా 421 పరుగులుచేసి అవుట్ అయింది. వెస్టిండీస్ 13 పరుగులకే రెండు వికెట్లు నష్టపోయింది. ఆహా, ఇన్నింగ్సు విక్టరీ అనుకున్నాం. తరువాత "ఫాలో ఆన్" అనుకున్నాం. కాని వెస్టిండీస్ మన అంచనా తారుమారు చేసి ఆట ఆఖరిరోజువరకు ఆడి భారత స్కోరుని అధిగమించి 493 పరుగులు చేసి అవుటయింది. (కాళీచరణ్ 187 పరుగులు చేసి అవుట్ అయ్యాడు. నాలుగోరోజున మన యిండియన్ ఫీల్డర్స్ నిరాశగా విసుగ్గా కనిపించారు. యీ విషయం బొంబే టెస్టు చూసిన వాళ్ళంతా వప్పుకుంటారు). ఆట డ్రా అయింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్‌గా" సునీల్ గవాస్కర్ బహుమతి పొందగా, బెస్టు బౌలర్‌గా వెస్టిండీస్ బౌలర్ క్లార్క్‌కి బహుమతి లభించింది.

రెండవ టెస్టు డిశెంబరు 15 న బెంగుళూరులో ప్రారంభమయింది. ఈ టెస్టులోకూడా కాళీచరణే "టాస్" గెలిచి బ్యాట్ చేశాడు. బాకస్ 96 పరుగులుచేసి అవుటయ్యాడు. వెస్టిండీస్ 437 పరుగులు చేసి అవుటయింది. సునీల్ గవాస్కర్ మొదటి యిన్నింగ్సులో స్కోరు చేయకుండానే అవుటయ్యాడు. ఇండియా 371 పరుగులు చేసింది. వెస్టిండీస్ నాలుగోరోజు ఆట పూర్తయేవరకూ ఆడుతూనే వున్నారు. ఈలోగా శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి అరెస్టు కావడం, టెస్టు క్యాన్సిలు అవడం జరిగింది. కనుక యిదికూడా డ్రా అయినట్టే.

మూడవ టెస్టు డిశెంబరు 29 న కలకత్తాలో ప్రారంభమయింది. ఈసారి ఇండియా "టాస్" గెలిచింది. ఈ టెస్టు సునీల్ గవాస్కర్‌కి ఒక పరీక్షలాంటిది. ఎన్నో మైలురాళ్ళు దాటి ప్రపంచ రికార్డుని నెలకొల్పాడు. మొదటి యిన్నింగ్సులోనూ, రెండో యిన్నింగ్సులోనూ సెంచరీలు చేశాడు. దిలీప్ వెంగ్ సర్కారు మొదటి టెస్టు సెంచరీ చేశాడు. వెస్టిండీస్ విలియమ్స్ సెంచరీ చేశాడు. ఇండియా విజయానికి ఇక రెండు ఓవర్లు వుండగా శివనరేన్ లైటు చాలడంలేదని, ఆడనని పట్టుబట్టేడు. చివరికి అంపైరు చేతికే బ్యాట్ యిచ్చి, లైటు చాలుతుందో లేదో చూసి ఆడమన్న మొనగాడు శివనరేన్! అంపైర్సు ఆట నిలిపివేశారు. ఇదీ డ్రా అయింది.

నాలుగవ టెస్టు జనవరి 12 న మద్రాసులో ప్రారంభమయింది. కాళిచరణ్ "టాస్" గెలిచి బ్యాట్ చేశాడు. వెస్టిండీస్ తక్కువ పరుగులు చేసి అవుటయింది. (కాళీ 98 పరుగులు చేశాడు) ఇండియాకూడా ఎక్కువ స్కోరు చేయలేదు. విశ్వనాధ్ మాత్రం సెంచరీ చేశాడు. (ఇదివరకు వెస్టిండీస్ 1974-75 లో మద్రాసులో ఆడినపుడు కూడా ఇండియా, వెస్టిండీస్ తక్కువ పరుగులు చేసి అవుటయ్యారు.) ఇండియా రెండవ యిన్నింగ్సులో 17 పరుగులకి మూడు వికెట్లు నష్టపోయింది. ఎలాగయితేనేం ఒక లెగ్‌బై స్కోరుతో ఇండియా 3 వికెట్లతో ఆట గెలిచింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్"గా గుండప్ప విశ్వనాధ్ ఎన్నికయ్యాడు.

ఐదవ టెస్టు జనవరి 24 న ఢిల్లీలో ప్రారంభమయింది. సునీల్ గవాస్కర్ టాస్ గెలిచాడు. మొదటి యిన్నింగ్సులో సునీల్ గవాస్కర్ (120) వెంగ్ సర్కారు (109) కపిల్‌దేవ్ (126 నాట్ అవుట్) సెంచరీలు చేశారు. కపిల్‌దేవ్ మొదటి టెస్టు సెంచరీ యిది. అలాగే సునీల్ గవాస్కర్‌కి ఢిల్లీలో మొదటి సెంచరీ యిది. ఇండియా మొదటి యిన్నింగ్సులో 8 వికెట్ల నష్టానికి 566 పరుగులు చేసి డిక్లేరు చేసింది. వెస్టిండీస్ మొదటి యిన్నింగ్సులో 172 పరుగులు మాత్రమేచేసి అవుట్ అయింది. తర్వాత "ఫాలో ఆన్" ఆడుతుండగా వర్షం వచ్చింది. ఆట చివరిరోజున మధ్యాన్నం మాత్రమే ఆట తిరిగి ప్రారంభం అయింది. 3 వికెట్ల నష్టానికి 179 పరుగులు చేసేసరికి ఆట అంతమయింది. ఇదికూడా డ్రా అయింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్"గా కపిల్‌దేవ్‌కి బహుమతి లభించింది.

ఇక ఆఖరిటెస్టు ఫిబ్రవరి 2 న కాన్పూరులో

ఆరంభమయింది. ఈసారి సునీల్ గవస్కర్ టాస్ గెలిచి బ్యాటింగు చేశాడు. మొదటి యిన్నింగ్సులో విశ్వనాధ్ (179 పరుగులు— ఇది విశ్వనాథ్ అధిక స్కోరు) గైక్వాడ్, మొహీందర్ అమరనాథ్‌లు సెంచరీలు చేశారు. గైక్వాడ్‌కి యిది మొదటి టెస్టు సెంచరీ. ఇండియా 7 వికెట్ల నష్టానికి 644 పరుగులు చేసి డిక్లేరు చేసింది. అంతా మన భారతజట్టుకే విజయం తప్పదని భావించాం. కని అనుకోని విధంగా వెస్టిండీస్ బ్యాట్ చేసి అందరినీ ఆశ్చర్యపరిచింది. బాకస్ 250 పరుగులు చేసి అవుటయ్యాడు. మొత్తం యీ ఆరు టెస్టులలో ఒక యిన్నింగ్సులో ఎక్కువ పరుగులు చేసిన ఘనత యీ గయానా అబ్బాయి బాకస్‌కి దక్కింది. వెస్టిండీస్ మొదటి ఇన్నింగ్సులో 8 వికెట్ల నష్టానికి 452 పరుగులు చేశారు. ఈ ఆటా డ్రా అయింది "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్"గా బాకస్‌కి ప్రైజు వచ్చింది. ఆడిన ఆరు ఆటల్లో అయిదు డ్రాకాగా, ఒకటి యిండియా గెలుచుకుంది. అంటే, మొట్టమొదటిసారిగా ఇండియా వెస్టిండీస్‌పై భారతదేశంలో రబ్బర్ గెలుచుకుంది.

మొత్తానికి ఎంతో ఆతృతగా ఎదురుచూసిన ఇండియా-వెస్టిండీస్ క్రికెట్ సిరీస్ ముగిశాయి. వెస్టిండీస్ టీములో అంతగా అనుభవం వున్నవారు లేకపోయినా, వాళ్ళ ఆత్మవిశ్వాసం, ఫీల్డింగు పట్టుదల, క్రమశిక్షణ ఎంతయినా మెచ్చుకోదగ్గవి. □

'బాడీగార్డ్స్'

చిట్టి కైదేళ్ళు .. బొమ్మలా ఉంటుంది.

చిట్టి అక్కయ్యకు పదహారేళ్ళు .ముద్దుల గుమ్మలా ఉంటుంది.

చిట్టి కర్జంటుగా బజార్లో కొన్ని వస్తువులు కొనాల్సొచ్చింది.

తండ్రి దగ్గరకెళ్ళి అడిగింది..

"నాన్నా నాకు డబ్బులీ . నేను బజారు కెళ్ళాలి "

ఆయన "అన్నయ్య రానీ అమ్మా! నీకు తోడెవరూ లేరుగా" అన్నాడు.

"నీకెందుకు నాన్నా ఆ భయం ..ఎదురింటి గోపాలం, పక్కింటి శంకరం, మరేమో మూడో నెంబరు శేఖరం అందరూ నా వెనకాలే వస్తారు. మళ్ళీ యింటికొచ్చేదాకా వాళ్ళు తోడుంటారు ..." అంది.

"వాళ్ళు నీ వెనకాలే ఎందు కొస్తారమ్మా ..." ఆయన కర్థం కాలేదు.

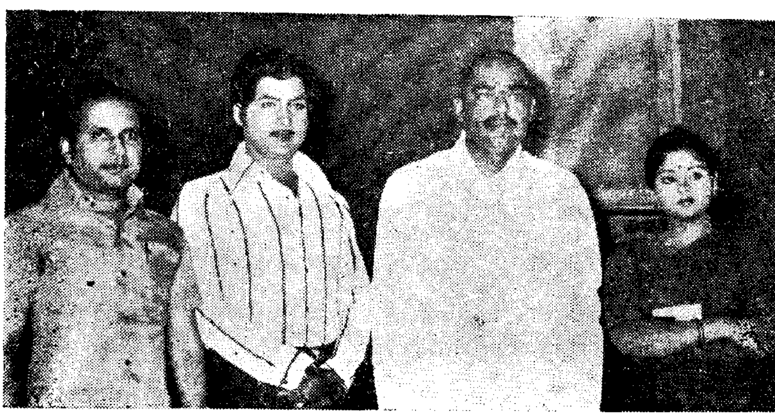
"మరి నేను అక్కయ్యను గూడా తీసుకెడుతున్నానుగా!"

—యనమండ్ర రామకృష్ణ.

సినిమా

'ముత్తయిదువ'లో జయచిత్ర, కృష్ణ

'మండే గుండెలు' ప్రారంభోత్సవంలో

'స్నేహమేరా జీవితం'లో గిరిబాబు, రంగనాథ్

'ఒక ఒల్లని రాత్రి' షూటింగ్ ప్రారంభం

"ఒసేవ్! మనక్లాస్‌మేట్ సుజాత ఆ రామారావుగాడితో తెగతిరుగుతోంది. తెల్సా!"

"వాళ్ళిద్దరికీ పెళ్ళయిందనుకుంటా...."

"అయిందనుకో? అసలు చెబుతున్నా...."

'ఇంటింటి రామాయణం'లో చంద్రమోహన్, జయసుధ

'రామబాణం'లో శోభన్‌బాబు, జయప్రద

ఒక పత్రికలో ప్రకటన: "జరిగిన దానికి ఎంతో చింతిస్తున్నాము. టోపీ
వేసినవాడు మా బ్యాంకులో కేషియర్‌గా పనిచేశాడు."
"అలా వేయించారేం?" అనడిగారు తెల్సున్నవాళ్ళు.
"ఎలాగూ పారిపోయాడు ... పట్టాలేదు. ఇటువంటి వాడయితే,
అనవాయితీగా వుంటాడుగా" అన్నారు బ్యాంకువాళ్ళు.

తీసి పిలిచాడు. వారి పేర్లు, వివరాలు యీ క్రింద తెలియజేస్తున్నాను.

1. కాళీచరణ్, (కేప్టెన్) వయస్సు 30 సంవత్సరాలు. "గయానా"కి చెందినవాడు. ఇండియాకి రావడం ఇది రెండవసారి. ఫస్ట్‌క్లాస్ బాట్స్‌మన్. (లెఫ్ట్‌హాండర్)

2. వి. హోల్డర్. (వైస్ కాప్టన్) వయస్సు 34 సం॥ ఈ టీములో పెద్దవాడు. మంచి బౌలరు.

3. ఎస్.ఎఫ్.ఎ. బాకస్—24 సం॥ మంచి బాట్స్‌మన్. బెస్టు ఫీల్డర్. మెరుపులాగ పరిగెట్టి ఫీల్డింగు చేస్తాడు. భారతదేశానికి యిదే మొదటిసారి. వోపెనింగ్ బాట్స్‌మన్. గయానా అబ్బాయి.

4. గ్రీనిడ్జ్ — వోపెనింగ్ బ్యాట్స్‌మన్. భారతదేశానికి తొలిసారిగా వచ్చాడు.

5. విలియమ్స్—ఇతడూ భారతదేశానికి కొత్తవాడే. ఆస్ట్రేలియాలో ఆడి సెంచరీ చేశాడు.

6. శివనరేన్—ఇతణ్ణి కాళీచరణ్ పరిచయం చేస్తున్నప్పుడు నేను సందేహంగా చూశాను. శివనరేన్ ఆటలోనే కాదు, మాటలో కూడా చురుకే. నా సందేహం గ్రహించినట్టున్నాడు. వెంటనే "మీ సందేహం నాకు అర్థమయింది. అసలు మాది తమిళనాడు. నా పేరు శివనారాయణ. మేము గయానాలో స్థిరపడ్డాము. నా పేరు శివనరేన్‌గా మారింది. తమిళనాడులో జరుగబోయే టెస్టుకి ఎంతో ఆతృతగా యెదురు చూస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

7. లారీ గోమ్స్—ఆల్‌రౌండరు. మొదటిసారిగా ఆస్ట్రేలియాలో ఆడేడు. ఇండియాకి కొత్త.

8. డెరిక్ ప్యారీ—ఆల్‌రౌండరు. స్పిన్ బౌలరు. ఇతడూ భారతదేశానికి తొలిసారిగా వచ్చాడు.

9. మర్రే—వికెట్‌కీపరు. బాగా బ్యాట్ చేస్తాడుకూడా.

10. N. ఫిలిప్—బెస్టు బౌలర్ మరియు బాట్స్‌మన్ ఇతడూ యిండియాకి రావడం యిదే ప్రథమం.

11. సిల్విస్టర్ క్లార్క్—మంచి బౌలర్-ఒకే ఒక టెస్టులో పాల్గొని 6 వికెట్లు తీసుకున్నాడు. (విదేశంలో)

12. జుమాదీన్—జమైకాకి చెందినవాడు. ఆల్‌రౌండరు. స్పిన్ బౌలర్. భారతదేశానికి కొత్త.

13. మార్షల్—19 సం॥ ఇంతవరకూ యే టెస్టులోనూ పాల్గొనలేదు. చిన్నవాడు గనుక "బేబీ" అని పిలుస్తారట.

14. చాంగ్—లెఫ్‌హాండ్ బ్యాట్స్‌మన్.

15. బ్రౌను—ఆఫ్ స్పిన్నర్.

16. లయన్—25 సం॥. రిజర్వ్ వికెట్ కీపర్. వీరు కూడా భారతదేశానికి మొదటిసారిగా వచ్చారు.

వీరంతా అంతగా అనుభవంలేనివారు. మన యిండియన్ టీము చూస్తే ఎంతో అనుభవం వున్నవాళ్ళంతా వున్నారు. వెస్టిండీస్ మనవాళ్ళ ధాటికి తట్టుకోగలరా అనిపించింది. కాళీచరణ్‌ని అడిగాను. "మీ టీములో చాలామంది అనుభవం లేనివాళ్ళు. పైగా భారతదేశానికి కొత్తవారు. ఇండియాతో ఆడి గెలవగలరా" అని ప్రశ్నించగా, "వై నాట్. మా ప్రస్తుత టీముని చూసి మీరంతా తక్కువ అంచనా వేసుకున్నారు. పోనుపోను మా వాళ్ళ సమర్థత మీకే తెలుస్తుంది. మీరు చెప్పినట్టు అసలైన టీము (లాయడ్, రిచర్డ్స్, ఫ్రెడ్రిక్ హోల్డింగ్ పాకర్స్‌లో చేరిపోయారు) రాకపోయినా మా వెస్టిండీస్ ట్రెడిషన్ యింకా చావలేదు. ఇక గెలవడం మాటంటారా, గెలవాలనే ఆడుతాం. ఆఫ్టర్ ఆల్ యిటీజ్ యె గేమ్ ఆఫ్ లక్" అని ముగించాడు. "చాలా థాంక్స్. విష్‌యూ ఆల్ ది బెస్టు" అని వచ్చేశాను,

ఇక జరిగిన ఆరు టెస్టులనూ క్లుప్తంగా పరిశీలిదాం. మొదటి టెస్టు డిశెంబరు 1న బొంబేలో ప్రారంభమయింది. ఇండియన్ టీములో ప్రసన్నని తొలగించి కసన్ గర్రీని, వెంకటరాఘవన్‌నీ వుంచారు. కాళీచరణ్ "టాస్" గెలిచి యిండియన్స్‌ని బ్యాట్ చేయమని చెప్పాడు. వర్షం మూలాన్న మొదటి టెస్టు నిర్ణీత సమయానికి నాలుగున్నర గంటల

అలక్ష్యంగా ప్రారంభమయింది. గవాస్కర్ మొదటి యిన్నింగ్సులో 205 పరుగులుచేసి తాను మాస్టర్ బాట్స్‌మన్‌గా మరోసారి నిరూపించుకున్నాడు. ఇండియా 424 పరుగులుచేసి అవుట్ అయింది. వెస్టిండీస్ 13 పరుగులకే రెండు వికెట్లు నష్టపోయింది. ఆహా, ఇన్నింగ్సు విక్టరీ అనుకున్నాం. తరువాత "ఫాలో ఆన్" అనుకున్నాం. కాని వెస్టిండీస్ మన అంచనా తారుమారుచేసి ఆట ఆఖరిరోజువరకు ఆడి భారత స్కోరుని అధిగమించి 493 పరుగులు చేసి అవుటయింది. (కాళీచరణ్ 187 పరుగులు చేసి అవుట్ అయ్యాడు. నాలుగోరోజున మన యిండియన్ ఫీల్డర్స్ నిరాశగా విసుగ్గా కనిపించారు. యీ విషయం బాంబే టెస్టు చూసిన వాళ్ళంతా వప్పుకుంటారు). ఆట డ్రా అయింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్‌గా" సునీల్ గవాస్కర్ బహుమతి పొందగా, బెస్టు బౌలర్‌గా వెస్టిండీస్ బౌలర్ క్లార్క్‌కి బహుమతి లభించింది.

రెండవ టెస్టు డిశెంబరు 15న బెంగుళూరులో ప్రారంభమయింది. ఈ టెస్టులోకూడా కాళీచరణే "టాస్" గెలిచి బ్యాట్ చేశాడు. బాకస్ 96 పరుగులుచేసి అవుటయ్యాడు. వెస్టిండీస్ 437 పరుగులు చేసి అవుటయింది. సునీల్ గవాస్కర్ మొదటి యిన్నింగ్సులో స్కోరు చేయకుండానే అవుటయ్యాడు. ఇండియా 371 పరుగులు చేసింది. వెస్టిండీస్ నాలుగోరోజు ఆట పూర్తయేవరకూ ఆడుతూనే వున్నారు. ఈలోగా శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి అరెస్టు కావడం, టెస్టు క్యాన్సిలు అవడం జరిగింది. కనుక యిదికూడా డ్రా అయినట్టే.

మూడవటెస్టు డిశెంబరు 29న కలకత్తాలో ప్రారంభమయింది. ఈసారి ఇండియా "టాస్" గెలిచింది. ఈ టెస్టు సునీల్ గవాస్కర్‌కి ఒక పరీక్షలాంటిది. ఎన్నో మైలురాళ్ళు దాటి ప్రపంచ రికార్డుని నెలకొల్పాడు. మొదటి యిన్నింగ్సులోనూ, రెండో యిన్నింగ్సులోనూ సెంచరీలు చేశాడు. దిలీప్ వెంగ్ సర్కారు మొదటి టెస్టు సెంచరీ చేశాడు. వెస్టిండీస్ విలియమ్స్ సెంచరీ చేశాడు. ఇండియా విజయానికి ఇక రెండు వోవర్లు వుండగా శివనరేన్ లైటు చాలడంలేదని, ఆడనని పట్టుబట్టేడు. చివరికి అంపైరు చేతికే బ్యాట్ యిచ్చి, లైటు చాలుతుందో లేదో చూసి ఆడమన్నాడు మొనగాడు శివనరేన్! అంపైర్సు ఆట నిలిపివేశారు. ఇదీ డ్రా అయింది.

నాలుగవ టెస్టు జనవరి 12న మద్రాసులో ప్రారంభమయింది. కాళీచరణ్ "టాస్" గెలిచి బ్యాట్ చేశాడు. వెస్టిండీస్ తక్కువ పరుగులు చేసి అవుటయింది. (కాళీ 98 పరుగులు చేశాడు) ఇండియాకూడా ఎక్కువ స్కోరు చేయలేదు. విశ్వనాథ్ మాత్రం సెంచరీ చేశాడు. (ఇదివరకు వెస్టిండీస్ 1974-75లో మద్రాసులో ఆడినపుడు కూడా ఇండియా, వెస్టిండీస్ తక్కువ పరుగులు చేసి అవుటయ్యారు.) ఇండియా రెండవ యిన్నింగ్సులో 17 పరుగులకి మూడు వికెట్లు నష్టపోయింది. ఎలాగయితేనేం ఒక లెగ్‌బై స్కోరుతో ఇండియా 3 వికెట్లతో ఆట గెలిచింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్"గా గుండప్ప విశ్వనాథ్ ఎన్నికయ్యాడు.

ఐదవ టెస్టు జనవరి 24న ఢిల్లీలో ప్రారంభమయింది. సునీల్ గవాస్కర్ టాస్ గెలిచాడు. మొదటి యిన్నింగ్సులో సునీల్ గవాస్కర్ (120) వెంగ్ సర్కారు (109) కపిల్‌దేవ్ (126 నాట్ అవుట్) సెంచరీలు చేశారు. కపిల్‌దేవ్ మొదటి టెస్టు సెంచరీ యిది. అలాగే సునీల్ గవాస్కర్‌కి ఢిల్లీలో మొదటి సెంచరీ యిది. ఇండియా మొదటి యిన్నింగ్సులో 8 వికెట్ల నష్టానికి 566 పరుగులు చేసి డిక్లేరు చేసింది. వెస్టిండీస్ మొదటి యిన్నింగ్సులో 172 పరుగులు మాత్రమేచేసి అవుట్ అయింది. తర్వాత "ఫాలో ఆన్" ఆడుతుండగా వర్షం వచ్చింది. ఆట చివరిరోజున మధ్యాహ్నం మాత్రమే ఆట తిరిగి ప్రారంభం అయింది. 3 వికెట్ల నష్టానికి 179 పరుగులు చేసేసరికి ఆట అంతమయింది. ఇదికూడా డ్రా అయింది. "మాన్ ఆఫ్ ది మాచ్"గా కపిల్‌దేవ్‌కి బహుమతి లభించింది.

ఇక ఆఖరిటెస్టు ఫిబ్రవరి 2న కాన్పూరులో

'గాలివాన' సాంగ్ రికార్డింగ్ సందర్భంలో

పెద్దిల్లు చిన్నిల్లు - దీప

కైపెస్ వృక్షలో శ్రీప్రియ

సాంబంగారు సర్వారావును పిలిచి "ఉల్లిపాయ లేకుండా పెసరట్టు బాగా కాల్చమను'' అన్నారు.

పావుగంట....అరగంట....గంట గడిచింది........

సర్వారావు అడవిరాముడు సినిమాలో పాట పాడుకుంటూ, నుంచుకుంటూ వచ్చి ఇలా అన్నాడు "సార్! ఉల్లిపాయ ఐపోయిందండి....అల్లంలేకుండా పెసరట్టు చెప్పమంటారా?"

జ్యోతి కథల పోటీ

మొత్తం పదమూడు బహుమతులు

ప్రథమ బహుమతి : **750 రు.**

ద్వితీయ బహుమతి: **400 రు.**

తృతీయ బహుమతి: **300 రు.**

ఇంకా.. .ప్రశంసార్హమైన మరో పది కథలకు ఒక్కొక్క దానికి రూ. **116** చొప్పున ప్రత్యేక బహుమతులు

నిబంధనలు గమనించండి !

1. కథలు 16 పేజీలు మించకుండా (ముద్రణలో) ఉండాలి. (సుమారు పేజీకి 30 లైన్లతో 16 పేజీల ఫుల్‌స్కేపు పేజీలు మించకుండా).
2. అనువాదాలూ, అనుసరణలూ అంగీకరింపబడవు. రచనలు తమ స్వంతమేననే హామీ పత్రాన్ని విధిగా పంపాలి.
3. ముఖ్యగమనిక: రచయితలు తమ చిరునామాను కథవున్న పేజీలలోగానీ, ఆ పేజీల వెనకగానీ కాకుండా, మరో కాగితంపై వ్రాసి జతచేయాలి.
4. రచయితలు కలం పేరుతోబాటు తమ అసలు పేరును విధిగా తెలియచేయాలి.
5. ప్రచురణార్హముగాని కథలు తిప్పిపంపగోరువారు కథలతోపాటు తగినన్ని తపాలా బిళ్ళలంటించిన స్వంత చిరునామాగల కవరు జతచేసి పంపాలి.
6. పోటీకి రచనలు పంపే కవర్లపై 'జ్యోతి కథలపోటీకి' అని విధిగా రాయాలి.
7. పోటీలో బహుమతి పొందని కథలలో ప్రచురణార్హమైనవాటిని ప్రచురణకు స్వీకరించే హక్కు మాకుంటుంది.
8. పోటీ విషయంగా జ్యోతి సంపాదకులదే తుది నిర్ణయం.

—ఎడిటర్

రచనలు పంపేందుకు ఆఖరు తేదీ

15 మే 1979

Edited&Published by V. Leelavathy Raghavaiah, at 17B Rajaram Colony Kodambakkam, Madras-600024.& Printed by U Hanumantha Rao at Kranti Press, 12, Francis JosephStreet, Madras 600001